

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΘ | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΓΗΛ. 718-308 | 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1972 | ΑΡΙΘ. 20

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ, ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Γ.

ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

1. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, ἡ ἔνδοξος Ἐκκλησία τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, ἡ θεμελιώσασα τὴν ἐπιστημονικὴν Θεολογίαν καὶ ἀναδείξασα μεγάλας Πατερικὰς προσωπικότητας, δι' ὧν διηρμηνεύθη τὸ μέγα τῆς θείας ἐν Χριστῷ Οἰκονομίας Μυστήριον καὶ καθωρίσθη τὸ Ὁρθόδοξον δόγμα τῆς ἐν Τριάδι Θεότητος καὶ τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων, θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης, διέρχεται σήμερον νέαν μεταβατικὴν περιόδον ἀγωνιστικῆς ἀνόδου· μεγάλας δὲ καταβάλλει προσπάθειας πρὸς νέας πνευματικὰς κατακτήσεις ἐντὸς τῆς ἀχανοῦς περιοχῆς τῆς δικαιοδοσίας του. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ λεχθῆ, ὅτι ὀλόκληρος ἡ Ἀφρικανικὴ Ἠπειρος προσβλέπει μὲ βλέμμα συμπαθείας πρὸς πᾶν τὸ Ἑλληνικόν. Ἡ εὐμένεια δὲ αὕτη, ὀφειλομένη καὶ εἰς ἱστορικοὺς λόγους καὶ εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν σχέσεων Ἑλλάδος μετὰ τῶν ἀναγεννωμένων Ἀφρικανικῶν Κρατῶν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ, τοῦ οἰκονομικοῦ, τοῦ τεχνικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ πεδίου, ἔχει ἀντανάκλασιν, ὡς εἶναι φυσικόν, καὶ εἰς τὴν ζωὴν καὶ δρᾶσιν τῆς Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν Ἀφρικῇ, τῆς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀπο-

στολικοῦ Θρόνου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας.

2. Ὁ τῇ 19ῃ Μαΐου 1968 ἐκλεγείς Μακαριώτατος Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Κύριος Νικόλαος ὁ ΣΤ', μετὰ διηγήσειαν τοῦ Θρόνου ἀπὸ τῆς παραιτήσεως καὶ τῆς ἐκδημίας τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Χριστοφόρου, ἀνεδέξατο ἀληθῶς σοβαρωτάτην κληρονομίαν. Ἡ νεότης αὐτοῦ—εἶναι νῦν μόλις ἐξηκοντούτης τὴν ἡλικίαν—ὁ ἐνθερμος ζῆλος καὶ ἡ ἀποφασιστικότης του, ὅπως ἀναδείξῃ τὸν Ἀποστολικόν του Θρόνον καὶ πάλιν «φάρον» ἔνδοξον τῆς Ἀλεξανδρείας, μέλλοντα νὰ φωτίζη λαοὺς καὶ ἔθνη καὶ φύλα ποικίλα τῆς Ἀφρικανικῆς Ἠπείρου, κομίζων εἰς αὐτὰ τὸ χριστιανικὸν Φῶς, θέτουσιν αὐτομάτως τὴν προσωπικότητά του εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν δραστηριοποιήσεως τοῦ καθόλου πνευματικοῦ, κοινωνικοῦ, μορφωτικοῦ καὶ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς Ἀγιωτάτης Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας, ἧς θεία εὐδοκία προΐσταται.

3. Ὁ μεστὸς περιεχομένου ἐνθρονιστήριος λόγος του, δι' οὗ διεχάραξε τὰς ἀκολου-

θητέας γραμμὰς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καὶ διεδήλου τὴν ἀπόφασίν του, ὅπως συσφίγξῃ τὰς ἀείποτε ἀδελφικὰς σχέσεις μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπως καὶ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς καὶ πασῶν τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἀυτοκέφαλων Ἐκκλησιῶν, καὶ τέλος ὅπως πληρώσῃ τὰ μεγάλα κενὰ τῶν ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς δικαιοδοσίας του δι' ἀξίων Ἀρχιερέων, ἀκολουθήσῃ δ' ἐν παντὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν τῇ διαχαράξει τῶν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν σχέσεων, ἤρξατο μεταβαλλόμενος εἰς ἔργα καὶ πράξιν.

4. Ἐπεσκέφθη ἐν πρώτοις τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1969 τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐθεωρήθη ὡς μέγα ἐκκλησιαστικὸν γεγονός μετὰ διεθνῆ ἀπήχησιν. Ἐχαρακτηρίσθη δ' ἡ ἐπίσκεψις αὕτη οὐχὶ ἀπλῆ ἐθιμικὴ καὶ φιλοφροσύνης ἐπίσκεψις, ἀλλὰ προσωπικὴ ἐπαφὴ πρὸς λήψιν σοβαρῶν ἀποφάσεων ἀδελφικῆς συνεργασίας ἐν τῇ διαχαράξει κοινῆς διεκκλησιαστικῆς καὶ διορθοδόξου πολιτικῆς καὶ τῇ ἀντιμετωπίσει δι' ἀλληλοβοηθείας οὐ μόνον τῶν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν διεθνῶν προβλημάτων, ἐν τῷ πνεύματι τῆς Ἑλληνορθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Οὐδεμίαν δὲ ὑπερβολὴν διατυποῦμεν λέγοντες, ὅτι σήμερον μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς—Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων—, τὸ πρεσβυγενὲς Ἀποστολικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας κατέχει τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὰς δυνατότητας ἱεραποστολικῆς δράσεως.

5. Ἄλλ' αἱ ἀνάγκαι τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καθ' ἡμέραν πληθύνονται καὶ εἰς ἔκτασιν καὶ εἰς περιεχόμενον. Διὸ καὶ στρέφεται δι' ἐπικουρίαν πρὸς τὰς ὁμοδόξους Ἐκκλησίας. Πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ συμπαράστασιν. Πρὸς τὴν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίαν διὰ πολλαπλῆν βοήθειαν καὶ συνεργα-

σίαν. Κυρίως ἀπασχολοῦν τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας τὰ καθ' ἡμέραν ὀξέως προβαλλόμενα οικονομικῆς φύσεως προβλήματα, ἢ ἀνεύρεσις καὶ ἐκλογή προσώπων ἱκανῶν πρὸς ἀνάληψιν ὑπ' αὐτῶν πολλῶν κενῶν ἱερατικῶν θέσεων ἐντὸς τῶν λίαν ἐκτεταμένων ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας του. Κατὰ σχῆμα ὀξύμωρον—ἀς ἐπιτραπῆ ἢ ἔκφρασις—ἐνῶ ἡ πνευματικὴ ἰσχὺς καὶ ἐπίδρασις τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ἐμειώθη αἰσθητῶς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν Καίρῳ καὶ τῇ λοιπῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Αἰγύπτου, ἐν ἣ ἄλλοτε ἦνθι τὸ Ἑλληνορθόδοξον στοιχεῖον, λόγῳ τῆς μεγάλης εἰς ἀριθμὸν μειώσεως τούτου κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν, συνεπτώχθη, ὡς ἦτο φυσικόν, καὶ ἡ πνευματικὴ δραστηριότης τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν ἐν λόγῳ περιοχὴν τῆς Αἰγύπτου, ἐξ ἀντιθέτου μεγάλη ἀνατέλλει ἡ δυνατότης τῆς δράσεως αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκτὸς τῆς Αἰγύπτου Ἀφρικανικὴν περιοχὴν.

6. Ἐκ τῶν 13 Μητροπόλεων, τῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, μόνον τρεῖς ἐμπεριλαμβάνονται ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῆς Αἰγύπτου. Αἱ λοιπαὶ 9 ἱεραὶ Μητροπόλεις κεῖνται ἐκτὸς τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐντὸς τῆς Ἀφρικανικῆς Ἠπείρου. Εἶναι δὲ αὗται αἱ ἑξῆς: 1) Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Νουβίας καὶ Πτολεμαῖδος, μετὰ ἔδραν τὸ Χαρτοῦμ τοῦ Σουδάν, διοικουμένη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Συνασιίου. 2) Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Καρθαγένης, μετὰ ἔδραν τὴν Τρίπολιν τῆς Λιβύης, διοικουμένη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Παρθενίου. 3) Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Κεντρώας Ἀφρικῆς, μετὰ ἔδραν τὴν Λουμπουμπάσι τοῦ Κογκό, διοικουμένη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Κυπριανοῦ. 4) Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Ἀκκρας, ἐν τῇ Δυτικῇ Ἀφρικῇ, μετὰ ἔδραν τὴν Γιαντὲ τοῦ Καμερόν, ποιμαινομένη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Εὐσταθίου. 5) Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Ἰωαννουπόλεως, μετὰ ἔδραν τὸ Γιόχανεσμπουργκ ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ, ποιμαινομένη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Παύλου. 6) Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Ροδεσίας, μετὰ ἔδραν τὸ Σώλσμπουρ, ποιμαινομένη ὑπὸ τοῦ

Σεβ. Μητροπολίτου κ. Κυρίλλου. 7) Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Καλῆς Ἑλπίδος, με ἔδραν τὸ Καίηπ Τάουν, ποιμνιομένη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Παύλου. 8) Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Ἀξώμης, με ἔδραν τὴν Ἀδδὶς Ἀμπάμπα, ποιμνιομένη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Μεθοδίου, καὶ 9) Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Εἰρηνοπόλεως, με ἔδραν τὴν Dar es Salaam τῆς Ταγκανίκας, ποιμνιομένη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Νικοδήμου.

7. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὸ πλήρωμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ἀλεξανδρείας ἀποτελεῖται ἀπὸ Ἑλλήνας ἀποδήμους καὶ ἀπὸ εὐαρίθμους ἰθαγενεῖς Ἀφρικανούς. Τὰ προβλήματα τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀφρικανικῇ Ἡπείρῳ ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς δικαιοδοσίας του εἶναι τεράστια. Ἡ στελέχωσις τῶν κενῶν διοικητικῶν θέσεων, ἡ πλήρωσις τῶν ἱερατικῶν θέσεων, ἡ ἐπάνδρωσις τούτων δι' ἀξίων τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς των προσώπων πρὸς μορφωτικὴν ἀγωγὴν καὶ ἱεραποστολικὴν δρᾶσιν εἶναι δυσχερεστάτη. Ὁ βίος τῶν εἰς τὰς πλείστας περιοχὰς τῶν ἱερῶν Μητροπόλεων ἀσκούντων ἱερατικά, μορφωτικά καὶ ἱεραποστολικά καθήκοντα, εἶναι λίαν δυσχερὴς καὶ ἐν πολλοῖς καταθλιπτικός, μάλιστα διὰ τοὺς ἐξ Ἑλλάδος προερχομένους, τοὺς μὴ εἰθισμένους εἰς τὸ θερμὸν κλίμα τῆς Ἀφρικανικῆς Ἡπείρου. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ αἶτημα τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Κυρίου Νικολάου τοῦ ΣΤ' πρὸς βοήθειαν εἰς εἶδη ποικίλης μορφῆς πρὸς ἐκκλησιαστικὴν χρῆσιν γίνεται καθ' ἡμέραν καὶ ἐντονώτερον. Ἀπὸ τὰ ποικίλα ἀντικείμενα τῆς θείας Λατρείας μέχρι καὶ τῶν ἱερῶν Εἰκόνων διὰ τοὺς ἱερούς Ναοὺς, αἱ ἀνάγκαι

τῶν Ἑλληνορθόδοξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀφρικῆς εἶναι τόσοσιν μεγάλαι, ὥστε ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Κύριος Νικόλαος ὁ ΣΤ' δὲν παύει ἀναζητῶν πόρους δι' ἐκκλήσεως πρὸς τὰς ὁμοδόξους Ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ὡς ὁμαιμον ἀδελφὴν. Καὶ τὰ αἰτήματα ἀναφέρονται εἰς εἶδη ἀναγκαῖα διὰ τὴν θείαν Λατρείαν, ἀλλ' ἅμα εἰς εἶδη πρώτης ἀνάγκης μέχρι καὶ τῆς γραφικῆς ὕλης.

8. Ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο ἢ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία, ἐφ' ὅσον κρίνεται ἀναγκαῖα ἡ ἐπικουρία αὐτῆς, εὐχαρίστως μελετᾷ τὰ προβλήματα τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, καὶ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι εἶναι πρόθυμος ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ νὰ συνεπικουρήσῃ αὐτῷ εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας του. Ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι ἐργάζονται καὶ συνεργάζονται διὰ κοινὸν σκοπὸν καὶ διὰ τὸ αὐτὸ Ἰδεῶδες. Τὸ Ἰδεῶδες τῆς ἀναπτύξεως τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως εἰς ὅσον πλείστους λαοὺς καὶ καθ' ὅλας τὰς ἐκτάσεις τῆς μεγάλης καὶ ἐν ἀναπτύξει εὐρισκομένης Ἀφρικανικῆς Ἡπείρου.

9. Κατὰ ταῦτα, ἐφ' ὅσον κοινὸν εἶναι τὸ ἔργον, κοινὰ αἱ προσπάθειαι, κοινὸι οἱ σκοποί, κοινὰ τὰ Ἰδεῶδη, κοινὴ ἡ Πίστις, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θὰ συνεχίσῃ συνεργαζομένη ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ. Ἐντεῦθεν, τὰ προβλήματα τοῦ ἐνδόξου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας δέον νὰ τὰ αἰσθανώμεθα καὶ ὡς ἰδικὰ μας προβλήματα καὶ ὡς τοιαῦτα ὀφείλομεν νὰ τὰ ἀντιμετωπίζωμεν, ἔχοντες πάντοτε ἐν νῷ τῶν νῦν καιρῶν τὴν δυσχέρειαν.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἀπὸ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν

Ο ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΥΔΩΝΙΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΚΑΙ Η ΠΟΥΚΛΑΥΣΤΟΣ ΠΟΛΙΣ ΤΗΣ ΑΙΟΛΙΔΟΣ

(Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ δράματος)

Ἦτο Αὐγούστος τοῦ 1922. Τὰ πρῶτα θλιβερά μηνύματα περὶ ἐπικειμένης ἐγκαταλείψεως τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἤρχισαν νὰ καταφθάνουν εἰς τὰς Κυδωνίας. Καρτερικὸς καὶ σιωπηλὸς ὁ ἡρωϊκὸς Ἱεράρχης ἀντιμετωπίζει τὴν νέαν τραγικὴν κατάστασιν. Παρακολουθεῖ μὲ βαθὺν πόνον ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ μὲ ψυχραιμίαν τὴν ῥαγδαίαν ἐξέλιξιν τῶν θλιβερῶν γεγονότων. Ἡ πόλις ἐγκαταλείπεται! Τὰ Δημόσια γραφεῖα ἐκκενοῦνται καὶ κλείουν. Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν φρουρὰν μετὰ τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων διαπεραιοῦνται εἰς τὰς ἀπέναντι Ἑλληνικὰς νήσους. Ἡ τοπικὴ ἄμυνα ἀναλαμβάνει προσωρινῶς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς κλαίων καὶ ὀδυρόμενος ζητεῖ νὰ διαφύγῃ τὴν μάχαιραν τῶν διωκτῶν του. Σκηναὶ ἀπεριγράφτου φρίκης λαμβάνουν χώραν εἰς τὰ παράλια.

Ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος, ὡς καὶ οἱ διοικοῦντες τὴν τοπικὴν ἄμυναν συσκέπτονται ἀλλεπαλλήλως μετὰ τῶν προϋχόντων τῆς πόλεως καὶ ἀποφασίζουσι, ὅπως ἐμποδισθῇ πάσῃ δυνάμει ἢ μετακίνησιν τοῦ πληθυσμοῦ. Πάντες οὗτοι θέλοντες προφανῶς ν' ἀποφύγουν τὰ δεινὰ τῆς προσφυγικῆς ζωῆς, ἐπίστευον ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ ἢ συμβίωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου μετὰ τῶν Τούρκων. Πόσον ὁμως ἠπατώδοντο!

Δὲν παρήλθον πολλαὶ ἡμέραι, καὶ ἰδοὺ εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν μία μονὰς ἀτάκτου στρατοῦ ὑπὸ τὸν ἀρχιστέτην Χουσεῖν Ἀγᾶ, ἢ ὁποῖα παραμένει ὀλίγας ἡμέρας, τροφοδοτούμενη ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, χωρὶς εὐτυχῶς νὰ προβῇ εἰς ἔκτροπα. Ὁ Γρηγόριος ἐπραξε πᾶν τὸ δυνατόν, διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ πόλις διαπνέεται ὑπὸ τουρκοφίλων αἰσθημάτων.

Τὴν 3ην Σεπτεμβρίου 1922 ἔρχεται πλέον εἰς τὴν πόλιν ἡ πρώτη μεραρχία τοῦ τακτικοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ μὲ Διοικητὴν τὸν Σαμπρῆ Πασᾶν. Οἱ πρόκριτοι τῆς πόλεως μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἱεράρχην τῶν ὑποδέχονται μετὰ τιμῶν ἔξω τῆς πόλεως τὸν Τουρκικὸν στρατόν. Ὁ Γρηγόριος σπεύδει νὰ ἐπισκεφθῇ εἰς τὸ Γραφεῖόν του τὸν πρῶτον Τούρκον Φρούραρχον, ὁ ὁποῖος ὡς πρῶτην ἀπειλὴν ἀνακοινοῖ τὴν ἀπόφασιν τῆς Μεγάλης Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Ἀγκύρας, ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν κατοίκων μετέσχον εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ θὰ ὑπο-

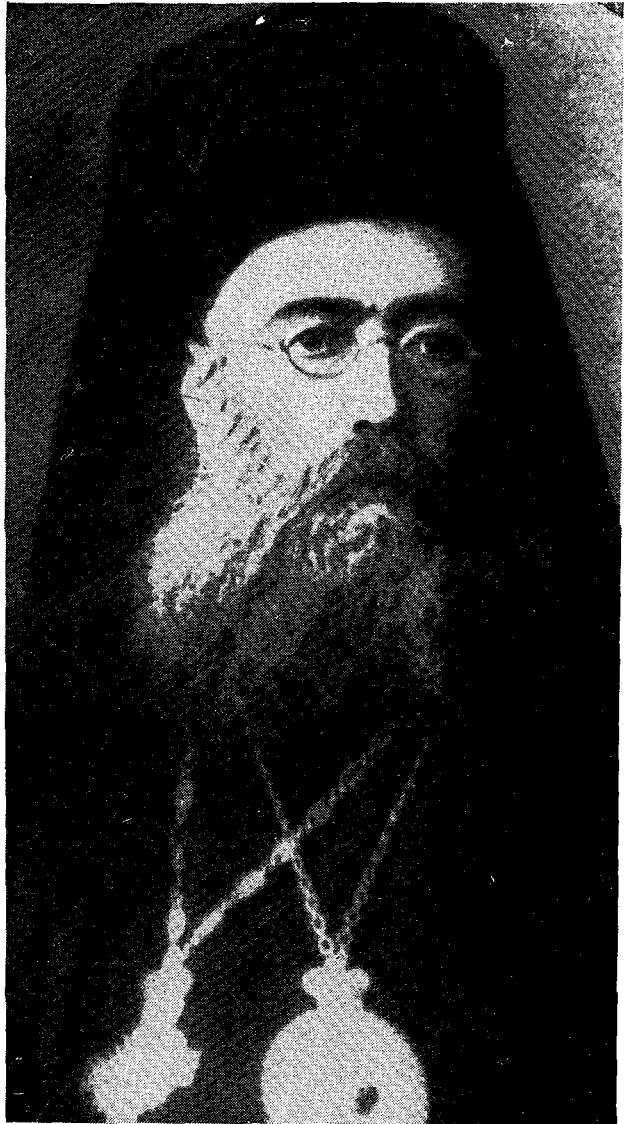
στοῦν αὐστηρὰς κυρώσεις. Εἰς μάτην ὁ μητροπολίτης προσπαθεῖ νὰ τὸν πείσῃ ὅτι δῆθεν ἡ στρατολογία τῶν κατοίκων ἐγένετο παρὰ τὴν θέλησίν των καὶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παρακούσουν τὰς διαταγὰς τῶν Ἀρχῶν τῆς κατοχῆς καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ κατὰ τῶν τοιούτων χριστιανῶν ἀπόφασις τῆς Ἀγκύρας θὰ ἦτο ἄδικος. Ὁ Τούρκος Διοικητὴς δὲν κάμπτεται καὶ ἐπαναλαμβάνει ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως θὰ ἐκτελεσθῇ ὁπωσδήποτε.

Τὴν ἰδίαν νύκτα ἐκηρύχθη ὁ στρατιωτικὸς Νόμος, δι' οὗ σὺν τοῖς ἄλλοις ἀπηγορεύθη ἡ κυκλοφορία τῶν πολιτῶν ἀπὸ τῆς 5ης ἐσπερινῆς μέχρι τῆς 7ης πρωϊνῆς. Ἡ δημιουργηθεῖσα ἐκ τῶν μέτρων τούτων κατάστασις ἤρχισε νὰ ἐμπνέῃ ἀνησυχίας εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως. Ὁ μητροπολίτης Γρηγόριος διατηρεῖ ἀκόμη τὴν ψυχραιμίαν του καὶ ἐπισκέπτεται ἐκ νέου μετὰ τοῦ τουρκομαθοῦς δικηγόρου Σπ. Χατζαντωνίου τὸν τούρκον Ὑποστράτηγον ἐπὶ σκοπῶν νὰ παρακαλέσῃ αὐτὸν νὰ μειώσῃ τὴν αὐστηρότητα τοῦ στρατιωτικοῦ Νόμου. Ὁ Σαμπρῆ Πασᾶς ἀποδεχθεὶς τὴν παράκλησιν παρέτεινε τὸ ἄνοιγμα τῶν καταστημάτων καὶ τῶν καφετειῶν μέχρι τῆς ἐβδόμης ἐσπερινῆς. Ἐκ τούτου οἱ κάτοικοι ἀνεθάρρησαν ὀλίγον, ἀλλὰ δυστυχῶς τὴν πρωΐαν τῆς ὀγδόης Σεπτεμβρίου ἀνεχώρησεν ἡ μεραρχία τοῦ Σαμπρῆ Πασᾶ καὶ ἀντ' αὐτῆς ἦλθεν ἄλλη, ἣτις καὶ αὕτη ἀνεχώρησε μετὰ διήμερον.

Ἐρχεται τρίτη μεραρχία μὲ Διοικητὴν ἕνα διαβόητον διὰ τὰς ὁμότητάς του Πασᾶν καὶ μὲ ὑπασπιστὴν τὸν θηριώδη Σεραφεντὶν Μπέην. Ἡ μεραρχία αὕτη ἐπέπρωτο δυστυχῶς νὰ ἐκτελέσῃ χρέη νεκροθάπτου διὰ τὴν ἱστορικὴν πόλιν τῶν Κυδωνιῶν. Ὁ μητροπολίτης ἐζήτησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν νέον Διοικητὴν, ἀλλ' ἔμεινε ἀνευ ἀπαντήσεως. Ἡ πρώτη διαταγὴ τοῦ ἀπαισίου αὐτοῦ τυράννου, περικλείουσα σατανικὸν σχέδιον, ἦτο νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰς ἐστίας των καὶ νὰ ἐπιδοθοῦν ἥσυχαι εἰς τὰ εἰρηνικὰ τῶν ἔργα ὅλοι οἱ καταφυγόντες εἰς τὴν πόλιν κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων Κερέμ-Κιοῦ, Γιαγιά-Κιοῦ, Γκιουμέτς, Καραγάτς καὶ Ἀγιασματ καὶ ὅτι πᾶς Κυδωνιεὺς ἀποκρύπτεται εἰς τὴν οἰκίαν του πρόσφυγας θὰ συναλαμβάνετο καὶ θὰ ἐτιμωρεῖτο αὐστηρῶς. Ὅλοι οἱ πρόσφυγες θέλοντες καὶ μὴ, συμμορφούμενοι πρὸς τὴν διαταγὴν, ἠναγκάσθη-

σαν νὰ ἐπιστρέψουν. Τί συνέβη ὁμως! Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης τῆς ἀναχωρήσεώς των (12 Σεπτεμβρίου 1922) ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀτυχεῖς ἄνθρωποι, μηδὲ αὐτῶν τῶν βρεφῶν ἐξαιρουμένων, ἀφοῦ πρῶτον ἐληστεύθησαν καὶ ἀπεγυμνώθησαν ὑπὸ τῶν τσετῶν, ἐσφάγησαν ἀνηλεῶς ὀπισθεν τῶν πρὸς Βορρᾶν κειμένων ὑψωμάτων τῆς πόλεως καὶ ἀντικρὺ τῆς συνοικίας «Ταμπακαριά». Αἱ θλιβεραὶ αὐταὶ εἰδήσεις ἐπέτειναν τὴν τρομοκρατίαν μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν Κυδωνιῶν, οἱ ὅποιοι περιδεῖς καὶ περίτρομοι ἔσπευσαν νὰ κλεισθοῦν εἰς τὰς οἰκίας των, θρηνοῦντες ὄχι μόνον διὰ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους των, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τύχην, ἣτις ἀνέμενε καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους. Ἡ μεραρχία, ἀφοῦ ἐπέτυχε μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν τὸν ἀπαίσιον τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῶν πέριξ τῶν Κυδωνιῶν Κοινοτήτων, ἤρχισε πλέον νὰ μελετᾷ καὶ νὰ καταστρώνη σχέδια διὰ τὴν παντελεῖ ἐξαφάνισιν καὶ αὐτοῦ τοῦ Χριστιανικοῦ στοιχείου τῆς πόλεως. Πρὸς τοῦτο, ὁ νέος Μέραρχος διέταξε τοὺς ἀξιωματικούς του νὰ περισφίξωσι πανταχόθεν τὴν πόλιν καὶ νὰ ἐγκαταστήσωσι τηλεβόλα καὶ μυδραλλιοβόλα εἰς ὅλα τὰ περὶ αὐτὴν ὑψώματα, Προφήτην Ἡλίαν, Ἅγιον Βασίλειον, Ἅγιον Ἀντώνιον, Τσουκαλαριά καὶ Ταμπακαριά μὲ τὰ στόμια ἐστραμμένα πρὸς τὴν πόλιν. Οἱ κάτοικοι βλέποντες ὅλα αὐτὰ περιήλθον εἰς ἀπόγνωσιν. Ὁ μητροπολίτης, καίτοι δὲν εἶχε γίνεαι δεκτὸς ἀκόμη ἀπὸ τὸν αἰμοσταγῆ Μέραρχον, ἐν τούτοις ἀπεπειράθη νὰ μεταβῆ αὐτόκλητος εἰς τὸ ἀρχηγεῖον, διὰ νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ καὶ νὰ ζητήσῃ διὰ πρῶτην καὶ τελευταίαν φορὰν τὸ ἔλεος τῆς ἀνυπάρκτου εὐσπλαχνίας του. Πράγματι, τὴν μεσημβρίαν τῆς 13ης Σεπτεμβρίου συνοδευόμενος ὑπὸ τριῶν Δημογερόντων προσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖον, καὶ ἀφοῦ πρῶτον ἀνέμενε εἰς τὸν προθάλαμον ἐπ' ἀρκετὸν ἐξευτελισθεῖς ὑπὸ τῶν παρατυχόντων στρατιωτῶν, ἐκλήθη ἐπὶ τέλους νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Μέράρχου. Ὁ μητροπολίτης, προφανῶς διὰ νὰ βολιδοσκοπήσῃ αὐτόν, παρεκάλεσε κατὰ πρῶτον, ὅπως διατάξῃ νὰ μετακινηθῆ ἀπὸ τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τὸ ἐκεῖ ἐγκατασταθὲν μικρὸν τμήμα τοῦ ἵππικοῦ, διότι εἶχε μεταβάλλει τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ εἰς κοπρῶνα.

«Πασᾶ μου, τῷ λέγει, εἰς τὸ προαύλιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἔχουν ἐγκατασταθῆ μερικὰ ἄλογα τοῦ ἵππικοῦ σας, τὰ ὅποια ἐπλήρωσαν τὸν ἱερὸν χώρον ἀπὸ ἀκαθαρσίας». Ὁ Μέραρχος τὸν διέκοψεν, ἐγέλασε μὲ σκληρὰν εἰρωνίαν καὶ τῷ ἀπήντησεν: «Ὁμιλεῖτε διὰ τὸ προαύλιον; Μὴ τολμήσετε νὰ μοῦ ξανακάμετε παράπονα διὰ ἓνα τέτοιο πρᾶγμα» καὶ διακόπτει διὰ νὰ προσθέσῃ ὁ Ὑπασπιστῆς του: Τί εἶδατε ἀκόμη; Ὁ ἀτυχῆς Ἱεράρχης ἀπελιπισθεῖς πλέον καὶ οἶονεῖ μαντεύων τὴν τύχην, ἢ ὅποια ἀναμένει καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον καὶ τὸ ποίμνιον του, ἔφυγε σιωπηλὸς ἐπιστρέψας εἰς τὴν Μητρόπολιν, ὅπου συνέχισεν ἐντατικῶς τὰς ἐνεργείας του διὰ τὴν ταχύτεραν ἀποστολὴν ἐκ Μυτιλήνης πλοίων πρὸς παραλαβὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως. Ἐν τῷ μεταξύ, φοβερὸν πλῆγμα ὑπέστη ἡ ἀτυχῆς πόλις



Ὁ Ἐθνομάρτυς Μητροπολίτης Κυδωνιῶν Γρηγόριος

κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας. Διὰ διαταγῆς τοῦ Ὑποστρατήγου Ντουρεντίν Πασᾶ, ἀνωτέρου Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ Σμύρνης, ὅλοι οἱ ἄνδρες τῶν Κυδωνιῶν, περὶ τοὺς 6.000, ἡλικίας 14 ἕως 45 ἐτῶν, ἐξαιρέσει τῶν κληρικῶν, ἐνεκλείσθησαν εἰς στρατόπεδα συγκεντρώσεως καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μετεφέρθησαν οἱ δεῖλαιοι εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου, ὅπου ἐσφάγησαν ἀνηλεῶς. «Θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολὺς» ἐγένετο εἰς τὴν πόλιν, μόλις ἐγνώσθη ἡ ἀπαΐσια εἰδήσις, ὅτι ὅλοι οἱ ἀτυχεῖς ἄνδρες εὔρον οἰκτρὸν θάνατον εἰς τὸν τόπον τῆς σφαγῆς. Κατὰ τὰς τραγικὰς ἐκεῖνας ἡμέρας ὁ μητροπολίτης Γρηγόριος, καρτερικὸς καὶ ἀκατάβλητος, ἐξακολουθεῖ νὰ μὲνῃ εἰς τὴν θέσιν του παρηγορῶν καὶ ἐνισχύων τὸ ἀπορφανισθὲν ποίμνιον του. Ἡρνεῖτο δὲ καὶ ν' ἀκούσῃ τὰς γενομένας εἰς αὐτὸν προτάσεις, ὅπως ζητήσῃ τὴν προστασίαν τοῦ Γάλλου Προ-

ξένου καὶ περαιωθῆ εἰς Μυτιλήνην. «Δὲν ἐννοῶ, ἔλεγε μὲ φωνὴν σταθεράν, νὰ φύγω καὶ ν' ἀφήσω τὸ ποιμνιόν μου ἐκτεθειμένον εἰς οἰανδήποτε βιαιοπραγίαν. Προτιμῶ νὰ πέσω θῦμα, παρὰ νὰ ἐγκαταλείψω τὴν θέσιν μου εἰς στιγμὰς τόσο κρισίμους. Ἐφ' ὅσον καὶ ἓνας ἀκόμη ἐκ τῶν πιστῶν τοῦ ποιμνίου μου εὐρίσκεται ἐνταῦθα, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ μείνω καὶ ἐγώ». Ἐπὶ τέλους τὴν 17ην Σεπτεμβρίου, κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ μητροπολίτου καὶ τοῦ εἰς Μυτιλήνην εὐρισκομένου Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυδωνιῶν Ἀρσενίου Μενεξέ, ἔφθασαν ἐκ Μυτιλήνης ἀτμόπλοια μὲ Ἀμερικανικὴν σημαίαν καὶ ἤρχισεν ἡ μεταφορὰ τοῦ ἐναπομείναντος πληθυσμοῦ, ἦτοι τῶν γυναικοπαίδων καὶ τῶν γερόντων.

Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ τῶν ὀλίγων ἡμερῶν τῆς μετακινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, 25 ἱερεῖς τῶν ἑνδεκα μεγάλων ναῶν τῆς πόλεως, ὁμοῦ μετὰ τῶν 22 ἱεροψαλτῶν, οἵτινες εἶχον περιβληθῆ τὸ ῥάσον, διὰ νὰ ἀποφύγουν τὸν περιορισμὸν τῶν εἰς τὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως, συνελθόντες κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὴν Μητρόπολιν κατέβαλον μεγάλας προσπάθειάς, ὅπως μεταπέσουν τὸν μητροπολίτην, διὰ νὰ φύγῃ μαζί των, ἀλλὰ τοῦτο ἐστάθη ἀδύνατον, ἐπέτρεψεν ὁμοῦ εἰς αὐτοὺς νὰ ἀναχωρήσουν πλὴν ἐνὸς ἱερέως, ὅστις θὰ ὠρίζετο διὰ κλήρου. Καὶ ὁ κληρὸς τότε ἔπεσεν ἐπὶ τὸν Ἀρχιμανδρίτην Εὐγένιον Λαλακιώτην. Ἡ ἀναχώρησις τῶν ἱερέων ὠρίσθη νὰ γίνῃ τὴν 20ὴν Σεπτεμβρίου. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ἱεράρχης κατώδυνος τὴν ψυχὴν μετὰ τοῦ ἐναπομείναντος ἱερέως συνάδευσε τοὺς ἱερεῖς μέχρι τῆς ἀποβάθρας, διὰ νὰ δώσῃ τὸν ὑστατον χαιρετισμὸν καὶ νὰ δεχθῆ παρ' αὐτῶν τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν. Ἀλλὰ κατὰ τὴν συγκινητικωτάτην ἐκείνην στιγμὴν, καθ' ἣν οἱ ἱερεῖς μετὰ δακρύων ἀπεχωρίζοντο ἀπὸ τοῦ μαρτυρικοῦ ποιμενάρχου τῶν καὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἐπιβιβασθοῦν τῆς λέμβου, μία διμοιρία στρατοῦ ἐλθοῦσα ὄλως αἰφνιδίως ἠμπόδισεν αὐτοὺς νὰ ἐπιβιβασθοῦν. Τοὺς διέταξαν νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν.

Καὶ καθ' ἃ περιγράφει εἰς ἐκ τῶν αὐτοπτῶν μαρτύρων, τὰ δραματικὰ γεγονότα ποὺ ἐπηκολούθησαν ἔχουν ὡς ἐξῆς: Οἱ ἱερεῖς μόλις ἠμποδίσθησαν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ πλοῖον, τὰ ἔχασαν κυριολεκτικῶς. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Εὐγένιος Λαλακιώτης προσεπάθησεν νὰ διαμαρτυρηθῆ καὶ εἶπεν, ὅτι αὐτὸς καὶ ὁ μητροπολίτης Γρηγόριος δὲν προτίθενται ν' ἀναχωρήσουν, ἀλλὰ ἀπλῶς εἶχον κατέλθει εἰς τὴν παραλίαν διὰ νὰ συνωδεύσουν τοὺς ἄλλους κληρικούς μέχρι τῆς ἀποβάθρας. Ὁ ἀτυχὴς ἐνόμιζεν ὅτι τὸ μέτρον ἀπέβλεπεν εἰς τὴν παρεμπόδισιν τῆς ἐπιβίβασεως αὐτοῦ καὶ τοῦ μητροπολίτου. Δὲν ἐφαντάζετο ποσῶς τὴν τραγωδίαν, ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ ἐξελιχθῆ μετ' ὀλίγον δι' ὅλους. Μόνον ὁ μητροπολίτης Γρηγόριος παρέμενε γαλήνιος καὶ σιωπηλὸς οἶονεὶ μαντεῶν τὰς μηχανορραφίας τῶν

Τούρκων καὶ τὸ οἰκτρὸν τέλος, εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν καταδικασμένοι ἐκ τῶν προτέρων ὅλοι οἱ λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου. Τότε ἀντὶ νὰ προφέρῃ οἰανδήποτε διαμαρτυρίαν, ἐτέθη ἐπικεφαλῆς τῆς πενθίμου συνοδείας καὶ ἐβάδισεν ἐν μέσῳ διπλοῦ στοίχου ἐξαγριωμένων Τούρκων, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἄλλων κληρικῶν. Ἡ κουστῳδία ἐκείνη ἀγομένη διὰ μέσου τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν τῆς πόλεως, ἐκ τῶν ὁποίων συνεχῶς κατήρχοντο πρὸς τὴν παραλίαν νέα τμήματα γυναικοπαίδων καὶ γερόντων, εἶχε κάτι τὸ ἐξαιρετικῶς τραγικόν. Ὡμοιάζε μὲ τὸν μεγαλύτερον ἐξευτελισμὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ προεκάλει δάκρυα εἰς ὅσους τὴν ἀντίκρουζαν, ἰδίως κατὰ τὰς στιγμὰς ποὺ ὅταν κανεὶς ἀπεπειρᾶτο νὰ διαμαρτυρηθῆ ἢ νὰ ζητήσῃ τὸν λόγον ἀπὸ τὸν πλησιέστερόν του στρατιώτην ἢ τσαούσην ἐσπρώχετο βιαίως ἢ ἐκτυπᾶτο διὰ κοντακίου ἢ ἐρραπίζετο. Ὁ μητροπολίτης προηγείτο καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν κρατῶν τὴν ποιμαντορικὴν του ῥάβδον. Ἠκολούθη ὁ Ἀρχιμανδρίτης Εὐγένιος. Μετ' αὐτῶν ἤρχοντο 25 ἱερεῖς, οἱ διάκονοι καὶ οἱ ἱεροψάλται ῥασοφοροῦντες. Πάντες οὗτοι ὠδηγήθησαν εἰς τὸν πρὸ τοῦ Νοσοκομείου χῶρον καὶ κατόπιν ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακάς, ὅπου ἐπέπρωτο νὰ ὑποστοῦν μυρίας στερήσεις καὶ ἀπερίγραπτα βασανιστήρια. Ἐπὶ τέσσαρα συνεχῆ ἡμερονύκτια εὐρίσκοντο μέσα εἰς τὴν παραπλευρῶς τοῦ Νοσοκομείου φυλακὴν, χωρὶς νὰ δυνηθοῦν νὰ εὗρουν οὔτε στιγμὴν ἡσυχίας ἀπὸ τοὺς δημίους τῶν, οἱ ὁποῖοι, ὅταν δὲν ἠσχολοῦντο μὲ τὴν ἀπογύμνωσιν τῶν ἀπὸ κάθε πολύτιμον ἢ καὶ ἀπλοῦν ἐνδύμα, τοὺς ἐκτύπων, τοὺς ἐρραπίζον καὶ τοὺς ἐκέντων μὲ τὰς ξιφολόγχας τῶν, διὰ νὰ καγγάζωσι σαδιστικῶς εἰς τὰς φωνὰς τοῦ πόνου καὶ ὀδύνης. Τὴν τετάρτην ἡμέραν, 24 Σεβρίου, ἠμίθανεὶς σχεδὸν ὅλοι παρελήφθησαν ὑπὸ δεκάδος Τούρκων στρατιωτῶν καὶ μεγάλου ἀριθμοῦ ἐνόπλων τσετσῶν καὶ ὠδηγήθησαν ἔξω τῆς πόλεως πρὸς τὸν δρόμον τοῦ Ἁγιασματίου καὶ τῶν ἄλυκῶν. Ὁ μητροπολίτης Γρηγόριος ἦτο καὶ αὐτὸς μαζί μὲ τὴν θλιβεράν ἐκείνην συνοδείαν, ἀλλ' αἱ στερήσεις καὶ αἱ ἀνήκουστοι κακώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη, τὸν εἶχον κάνει ἀγνώριστον. Τὰ χεῖλη του ἦσαν κάτωχρα καὶ ἔκαιον ἀπὸ πυρετόν. Ἡ φυσιγνωμία του, ὅσον καὶ ἂν διетῆρει τὴν γαλήνην τῆς, ἦτο ἀγνώριστος καὶ φρικτὴ. Τὰ πόδια του ἦσαν ἐξηντλημένα καὶ τὰ ἔσυρε μὲ δυσκολίαν. Ἀλλὰ κατέβαλε μίαν υπερτάτην προσπάθειαν διὰ νὰ μὴ ἀναγκασθῆ, ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον, νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιείκειαν τῶν δημίων του καὶ ἐσιώπα. Ἐκεῖνοι τὸν ὕβριζον συνεχῶς μὲ τὰς χειροτέρας λέξεις καὶ μὲ

ἀνηκούστους βωμολοχίας. Τὸν ἔσπραχνον καὶ τὸν ἐκτύπων ἀνὰ πᾶν βῆμα καγχάζοντες σαδιστικῶς διὰ τοὺς ἐξευτελισμοὺς ποὺ ὑφίστατο ὁ μάρτυς Ἰεράρχης. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, ἀντὶ οἰασδῆποτε διαμαρτυρίας ὑψωνε τοὺς ὀφθαλμοὺς του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ χεῖλη του ἐψέλιζον διαρκῶς προσευχὰς καὶ δεήσεις. Εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας περίπου μακρὰν τῆς πόλεως, τὸ ἀπόσπασμα τῶν δημίων ἐσταμάτησε εἰς τὸ ἄκρον μιᾶς ἀτραποῦ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ Ἁγιασμάτι καὶ κατέναντι τῶν ἀλυκῶν, εἰς μίαν ἀπότομον καὶ βραχῶδη χαράδραν. Δύο Τοῦρκοι στρατιῶται καὶ τρεῖς τσέται ἐφοδιασμένοι μὲ σκαπάνας καὶ πῦρα προηγήθησαν περὶ τὰ 200 μέτρα, ἀπὸ τὴν ἀντίθετον πλευρὰν τῆς χαράδρας καὶ ἤρχισαν νὰ σκάπτουν εἰς τὴν γῆν ἕνα βαθὺν λάκκον: ἦτο ὁ τάφος, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἐπρόκειτο νὰ θάψουν ζωντανὸν τὸν μητροπολίτην Γρηγόριον. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ, οἱ ἄλλοι ἤρχισαν νὰ σφάζουν ἀνηλεῶς καὶ κατὰ τρόπον θηριώδη τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἅπαντας τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς διακόνους, μεταχειριζόμενοι ἴδιον πρωτότυπον σύστημα διὰ τὴν σφαγὴν ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν. Πρῶτος ἐξ ὄλων ἠναγκάσθη νὰ κλίνη τὴν κεφαλὴν του ὑπὸ τὴν μάχαιραν ἐνὸς ἀρειμανίου βασιβουζούκου ὁ σεβάσμιος πρωθιερεὺς τοῦ ἁγίου Δημητρίου Ποσειδῶν Ζαφειρέλλης. Δεύτερος ἐσχίσθη εἰς δύο ἐκ τῶν σκελῶν ὁ ἐφημέριος τοῦ ἁγίου Γεωργίου πατὴρ Ἄνθιμος. Τρίτος κατὰ σειρὰν ἐσφάγη ὁ πατὴρ Νεόφυτος Γονατᾶς, ἐφημέριος τοῦ ναοῦ τῆς ἁγ. Τριάδος. Τέταρτος ὁ ἀναπληρωτῆς τοῦ μητροπολίτου ἀρχιμ. Εὐγένιος Λαλακιώτης καὶ μετ' αὐτὸν ὄλοι οἱ ἄλλοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἐν μέσῳ σπαρακτικῶν κραυγῶν καὶ σκηνῶν ἀφαντάστου τραγικότητος. Ὁ μητροπολίτης Γρηγόριος, ἀφοῦ ἠναγκάσθη νὰ παραστῆ μέχρι ἐνὸς σημείου μάρτυς τοῦ αἱματηροῦ καὶ ἀγρίου ἐκεῖνου θεάματος, συγκρατεῖ μὲ δυσκολίαν τὴν φρικίασιν τοῦ σώματός του καὶ ἀφήνων νὰ ρέουν κατὰ κρουνοὺς τὰ δάκρυα τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ σπαραγμοῦ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του, μετεφέρθη ὑπὸ δύο γιουρούκηδων εἰς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν τῆς χαράδρας καὶ εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου οἱ προηγηθέντες Τοῦρκοι εἶχον ἤδη σκάψει ἕνα βαθὺν λάκκον. Ἐκεῖ ἐφθασαν μετ' ὀλίγον καὶ οἱ ἄλλοι Τοῦρκοι, ὁ δὲ ἐπικεφαλῆς αὐτῶν ὑπολογαγὸς — ἕνας ἀποκρουστικὸς τύπος αἰμοχαροῦς ἀνθρώπου ποὺ ἀκτινοβόλει ἀπὸ χαρὰν, διότι εἰς αὐτὸν «ἐπεσεν ὁ κληρὸς τῆς ὁμαδικῆς σφαγῆς ὄλων τῶν ἱερέων μετὰ τοῦ ἀρχιερέως των—, δεικνύων εἰς τὸν Γρηγόριον τὸν νεοσκαφέντα λάκκον εἶπεν:

Ἐσένα (Μπουγιούκ παπάζ, μπουγιούκ ἐντεψίζ) μεγάλε παπᾶ καὶ ἀναιδέστατε, δὲν θὰ σὲ σφάξω, γιατί ξέρεις ἐσὺ πόσο σ' ἀγαπᾶ. Δι' αὐτὸ δὰ καὶ κούρασα τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς νὰ σκάβουν, διὰ νὰ σοὺ κάνουν ἕναν ὄντᾶ (δομάτιον), ὅπου θὰ σὲ χῶσω μέσα ζωντανὸν νὰ περάσης ὄλα τὰ χρόνια τῆς ζωῆς σου. Ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος σαρκασμὸς ἐπάγωσε τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας τοῦ Γρηγορίου. Τώρα εἶδε πλέον τὸ οἰκτρὸν τέλος, ποὺ τὸν ἐπερίμενε. Μία σκοτοδίνη ἐθόλωσε τὰ μάτια του. Ἀνέπνεε μὲ δυσκολίαν. Κάτι ἠθέλησε ν' ἀρθρώσει, ἀλλὰ δὲν τὸ κατάρθωσε, καὶ τὴν στιγμὴν ποὺ οἱ δύο ἐκ τῶν δημίων του ἔσκυψαν διὰ νὰ τὸν κρατήσουν ἀπὸ τὰ χέρια καὶ νὰ τὸν σύρουν πρὸς τὸν τάφον, τὸ πρόσωπόν του ἔγινε καταπόρφυρον, ἔγειρε τὴν κεφαλὴν του καὶ ἔπεσεν ἄπνους εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. Προφανῶς, εἶχεν ὑποστῆ συμφορῆσιν τοῦ ἐγκεφάλου. Ὑπ' αὐτὰς τὰς τραγικὰς συνθήκας ὁ ἥρωϊκὸς Ἰεράρχης παρέδωκε τὴν ψυχὴν του.

Τοιοῦτον φρικτὸν ἐπισφράγισμα ἔσχεν ἡ ζωὴ του, ἥτις πράγματι ὑπῆρξε μίᾳ ἀτελείωτος σειρὰ ἀγῶνων καὶ θυσιῶν, χωρὶς καμμίαν ἀνάπαυλαν, μίᾳ σταυροφόρος πορεία, ἥτις ἤρχισεν ἀπὸ τῶν ἐσχαιτῶν τῆς Μακεδονίας καὶ κατέλιξεν ἔξω τῆς πόλεως τῶν Κυδωνιῶν μὲ τὸ τραγικὸν μαρτύριον.

Δι' ὄλου τοῦ βίου του ὁ ἀείμνηστος Ἰεράρχης ἔμεινε «πιστὸς ἄχρι θανάτου» εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ Ἔθνος. Ἐκακοπάθησεν «ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ἐξεκένωσε μέχρι τρυγὸς τὸ ποτήριον τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῶν θλίψεων καὶ ἐξεδαπάνησεν ἀφειδῶς ὄλας του τὰς δυνάμεις ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου, χωρὶς νὰ καμφθῆ, χωρὶς νὰ κλονισθῆ.

Ἐβάδισε τὸν δρόμον τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἀντίκρουσε τὸ μαρτύριον μὲ ἀπαράμιλλον γενναιοψυχίαν καὶ τέλος ἔδωκε τὴν ψυχὴν του χαίρων εἰς τὸν βωμὸν τῶν ἱερωτέρων καθηκόντων. Ἀναμφισβητήτως, ὑπῆρξεν ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὅστις «ἔθυσεν τὴν ψυχὴν του ὑπὲρ τῶν ἰδίων προβάτων».

Ὁ ἥρωϊκὸς Ἰεράρχης ἠδύνατο ἀσφαλῶς νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφῆστηκεν, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα: ἀπόκειται μοι, λοιπόν, ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος».

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι,
Κύριε Γ. Διευθυντά Θρησκευμάτων,
Ἀξιότιμα μέλη τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς,
Ἀγαπητοὶ Ἐκπαιδευτικοὶ Λειτουργοί,

Ἀποφάσει τῆς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, καθιερώθη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς νέας σχολικῆς περιόδου, ἡ σύγκλησις Συνεδρίου, εἰς τὸ ὁποῖον λαμβάνουν μέρος ἅπαντες οἱ ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἐκπαιδεύσει ὑπηρετοῦντες.

Σκοπὸς αὐτοῦ εἶναι ἡ διὰ τῆς προσωπικῆς ἐπικοινωνίας σύσφιγξις τῶν πνευματικῶν δεσμῶν μεταξύ πάντων ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσιν ἀναλάβει τὸ ὑψηλὸν λειτουργημὰ τοῦ Ἐκπαιδ. Λειτουργοῦ, ἡ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων καὶ ἡ ἔκθεσις τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ ἔργου τῶν συναντοῦν, ὡς καὶ ἡ ἐκ τῆς πείρας ἐξαγωγή συμπερασμάτων, ὥστε ταῦτα νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενον μελέτης διὰ τὴν περαιτέρω βελτίωσιν τῆς μεθόδου διδασκαλίας, τῶν συνθηκῶν διαβίωσης καὶ τῆς δημιουργίας καταλλήλου κλίματος, πρὸς καλλιέργειαν τῶν κλίσεων καὶ ἐφέσεων τῶν νέων πρὸς τὸ μέγα τῆς ἱερωσύνης ὑπόργημα.

Τὸ ὅτι σήμερον ἡ ἐκπαιδεύσις τῶν προοριζομένων διὰ τὸν ἱερὸν κλῆρον εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τῆς ὑπευθύνου Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖ σοβαρὸν ἐπίτευγμα, χάρις εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν κατανοήσιν τῆς σπουδαιότητος τοῦ ζητήματος ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προβλεπομένη Μόνιμος Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας κατέστη ὁ κύριος φορεὺς προπαρασκευῆς καὶ διεξαγωγῆς τοῦ ἔργου τούτου. Διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐζητήθη ἡ γνώμη τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν, τῶν καθηγητῶν τῶν δύο Θεολογικῶν Σχολῶν, τῶν Συλλόγων τῶν καθηγητῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, ὡς καὶ ἑτέρων παραγόντων, δυναμένων νὰ ἔχωσιν ὑπεύθυνον γνώμην.

Τὸ ὅλον ἔργον ἐπεξεργάσθη εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Β. Βέλλα, ἡ ὁποία κατέληξεν εἰς συμπεράσματα ἀφορῶντα εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν Σχολῶν καὶ τὸν καταρτισμὸν τῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων. Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Ν.Δ. 876/1971, ὡς καὶ τῆς Ὑπουργικῆς ἀποφάσεως 7734/2-7-1971 κατηρτίσθη καὶ ὑπεβλήθη ὑπὸ τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐγκρι-

σιν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ὁ ὑπ' ἀριθμ. 21 Κανονισμὸς «Περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας». Οὗτος ἀποτελεῖ βασικὸν πλαίσιον, ἐν τῷ ὁποίῳ διαγράφονται οἱ στόχοι αὐτῆς, προβλέπονται τὰ εἶδη τῶν Σχολῶν, ῥυθμίζονται γενικὰ θέματα εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παρεχομένην πρὸς τὰ στελέχη αὐτῆς παιδείαν, συνιστῶνται αἱ ὀργανικαὶ θέσεις τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὡς καὶ ἐκεῖναι τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας.

Ἐν συνεχείᾳ, ἐξεπονήθησαν ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας οἱ Κανονισμοὶ 22/1971 «Περὶ Μέσων ἑπτατάξιων Ἱερατικῶν Σχολῶν», 23/1971 «Περὶ Ἀνωτέρων Ἱερατικῶν Σχολῶν» καὶ 24/1971 «Περὶ Μέσης νυκτερινῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς». Ἡ ὡς ἄνω Ὑπηρεσία εἰργάσθη προσέτι διὰ τὴν σύνταξιν τῶν ἀναλυτικῶν προγραμμάτων, καὶ ἐγκρίσει τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀνέθεσεν εἰς δοκίμους συγγραφεῖς τὴν συγγραφὴν 20 διδακτικῶν ἐγχειριδίων διὰ τοὺς σπουδαστὰς τῶν Μέσων καὶ Ἀνωτέρων Ἱερατικῶν Σχολῶν. Σημειωτέον, ὅτι τοιαύτη πρόνοια διδακτικῶν βοηθημάτων διὰ πρώτην φορὰν λαμβάνεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ὅλη δαπάνη προβλέπεται ὅτι θὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ποσὸν τοῦ 1.500.000 δρχ.

Διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν συνεκροτήθησαν εἰδικαὶ ὑποεπιτροπαί, ἀποτελεσθεῖσαι ἐκ κληρικῶν, καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, Γ. Ἐπιθεωρητῶν Μ. Ἐκπαιδεύσεως, παιδαγωγῶν, ψυχολόγων κ.λπ., αἱ ὁποῖαι ἀφιλοκερδῶς καὶ μετὰ ἱεροῦ ζήλου προσφέρουν τὰς πολυτίμους αὐτῶν ὑποδείξεις, διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τοῦ ἔργου. Μετὰ τὰς γενομένας, χάριν τῆς εὐρύθμου καὶ ἀποδοτικῆς λειτουργίας τῶν Σχολῶν, μετατροπῆς, ἐλειτούργησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πέντε Ἑπτατάξια Ἱερατικὰ Σχολαί, ὡς πλήρη Γυμνάσια κλασικῆς κατευθύνσεως, μὲ μίαν ἐπὶ πλέον τάξιν, εἰς τὴν ὁποίαν διδάσκονται κυρίως Θεολογικὰ μαθήματα, δύο Ἀνώτεροι Ἱερατικαὶ Σχολαί, τὰ Ἱεροδιδασκαλεῖα Βελλᾶς καὶ Θεσσαλονίκης, ἡ Ἀθωνικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ καὶ ἡ Μέση Νυκτερινὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν μιᾶς βαθυτέρας Θεολογικῆς καὶ κλασικῆς μορφώσεως τῶν ἱεροσπουδαστῶν, ἐτροποποιήθη τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν ἐξ τάξεων τῶν Μέσων Ἱερατικῶν Σχολῶν καὶ εἰσῆχθησαν πρὸς διδασκαλίαν ἅπαντα τὰ διδασκόμενα μαθήματα εἰς τὰ Γυμνάσια κλασικῆς κατευθύνσεως, εἰς δὲ τὴν Ζ' τάξιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὰς Ἀνωτέρας Ἱερατικὰς Σχολὰς, εἰσῆχθησαν Θεολογικὰ τινὰ μαθήματα, ἀποσκοποῦντα εἰς τὴν δημιουργίαν Ὀρθοδόξου συνειδήσεως τῶν ἱεροσπουδαστῶν.

Μία σύντομος στατιστικὴ τῆς κινήσεως τῶν

Σχολῶν μᾶς δίδει ἀκριβῆ εἰκόνα τῶν ἐνθαρρυντικῶν ἀποτελεσμάτων διὰ τὸ ἐπιτελεσθὲν μέχρι σήμερον ἔργον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας. Οὕτω κατὰ τὸ παρελθὸν σχολικὸν ἔτος 1970-1971 ἐφοίτησαν:

Εἰς τὰς Μέσας Ἱερατικὰς Σχολὰς	929	ἱεροσπουδασταί.
Εἰς τὰ ἀνώτερα Φροντιστήρια	194	»
Εἰς τὴν Ἀνωτ. Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης	71	»
Εἰς τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Βελλᾶς	193	»
Εἰς νυκτερινὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν	402	»
Σύνολον	1489	

Κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος 1971-1972 ἐφοίτησαν:

Εἰς τὰς Μέσας Ἱερ. Σχολὰς	1123	ἱεροσπουδασταί.
Εἰς τὰς Ἀνωτέρας Ἱερατικὰς Σχολὰς	145	»
Εἰς τὴν Ἀνωτ. Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης	57	»
Εἰς τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Βελλᾶς	190	
Εἰς τὴν Μ. Νυκτερινὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν	230	»
Σύνολον	1745	

Ἡ αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτῶντων, παρὰ τὴν γενομένην σύμπτυξιν τῶν Σχολῶν, ἀποδεικνύει τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν νέων καὶ τῶν γονέων αὐτῶν πρὸς τὸ νέον καθεστὼς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Βεβαίως, κύριον μῆλημα τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Γεν. Δ/σεως εἶναι ἡ μετὰ προσοχῆς ἐπιλογή τῶν μαθητῶν, διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ἀποδεδειγμένως ἀκαταλλήλων (ὡς πρὸς τὸ ἦθος), ὡς καὶ τῶν διανοητικῶς καθυστερημένων. Ἰδιαιτέρα κατεβλήθη ἐπίσης προσπάθεια διὰ τὴν ἐξέυρεσιν καὶ τοποθέτησιν τοῦ καταλλήλου ἐκπαιδευτικοῦ προσωπικοῦ, διακρινομένου διὰ τὴν Ὁρθόδοξον αὐτοῦ πίστιν, τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν, τὸ ἀνώτερον Χριστιανικὸν ἦθος καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν. Οὐδεὶς βεβαίως ἀγνοεῖ ὅτι διερχόμεθα στάδιον μεταβατικόν, ὅπου αἱ ἀτέλειαι καὶ αἱ ἐλλείψεις θὰ ὑπάρχουν. Παρ' ὅλα ταῦτα, κατεδείχθη εἰς τὸ σύντομον αὐτὸ διάστημα καὶ ἐπιτυχῆς ἡ τοποθέτησις καὶ ἱκανοποιητικὴ ἡ ἀπόδοσις.

Πνεῦμα οἰκονομίας καὶ περισυλλογῆς ἐπεκράτησεν ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν, ὥστε νὰ ἐξοικονομηθῶν σημαντικὰ ποσὰ διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν Σχολῶν τινῶν εἰς κλίνας, θρανία, σκευὴ κ.λ.π. Ἐπίσης ἡ ἀποφυγὴ καταβολῆς ἐνοικίων διὰ τὴν στέγασιν Σχολῶν ἐπέφερεν ἀπαλλαγὴν τῆς δαπάνης τοῦ ποσοῦ τῶν 490.000 δρχ. ἐτησίως. Χάρις εἰς τὴν πρόθυμον συνεργασίαν καὶ συμπαραστάσιν τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, Σχολαὶ καὶ Φροντιστήρια μετεστεγάσθησαν εἰς εὐπρεπέστερα καὶ καταλλήλοτερα οἰκήματα. Οὕτω, εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολι-

της κ. Λεωνίδας παρεχώρησε τὸ φοιτητικὸν Οἰκοτροφεῖον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας, διὰ τὴν στέγασιν τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησ. Σχολῆς, ἐχορήγησε δὲ καὶ τὸ ποσὸν τῶν 150.000 δρχ. διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν αὐτῆς. Ὁμοίως, διὰ τὴν στέγασιν τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησ. Σχολῆς (Ἱεροδιδασκαλεῖου) παρεχώρησε τὸ τ. Ρωσικὸν Γηροκομεῖον εἰς ἐξαιρετικὴν τοποθεσίαν, καὶ ἐδᾶπάνησεν ἄνω τῶν 700.000 δρχ. διὰ τὰς κτιριακὰς αὐτοῦ ἀνάγκας. Μερίμνη τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνοῦ ἡ Ἐπτατάξιος Ἱερατικὴ Σχολὴ Λαμίας μετεστεγάσθη εἰς κατάλληλον οἶκημα μετὰ Ναοῦ πρὸς ἄσκησιν καὶ Ἐκκλησιασμῶν τῶν ἱεροσπουδαστῶν.

Ἡ Ἐπτατάξιος Ἱερατικὴ Σχολὴ Εἰάνθης ἀπέκτησεν ἤδη τριώροφον οἶκημα μετὰ συγχρόνους ἀνέσεις διὰ τὴν στέγασιν τῶν κοιτῶνων 160 ἱεροσπουδαστῶν. Τὸ ἀποπερατούμενον ἐντὸς ὀλίγου κτίριον ὀλικῆς ἐπιφανείας 1480 τ.μ. ἐστοίχισε μέχρι τῆς στιγμῆς ποσὸν ἀνερχόμενον εἰς 1.500.000 δρχ. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν χρημάτων ἐξησφαλίσθη χάρις εἰς τὸ προσωπικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ Γ. Δ/ντοῦ Ὁρησκευμάτων κ. Κ. Κούρκουλα, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐκφράζω θερμὰς εὐχαριστίας. Σημειωτέον, ὅτι οὐδὲν ποσὸν ἐλήφθη παρὰ τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς. Μόνον διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς Τήνου καὶ Λαμίας ἐχορήγησεν αὕτη τὸ ποσὸν τῶν 720.000 δρχ.

Σοβαρὸν βῆμα πρὸς διασφάλισιν τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἐκπαιδεύσει ὑπηρετούντων εἶναι καὶ ὁ ψηφισθεὶς ὑπ' ἀριθ. 33/1972 Κανονισμὸς, διὰ τοῦ ὁποίου ἄπαν τὸ τακτικὸν προσωπικὸν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας, διδακτικὸν καὶ βοηθητικόν, ὑπήχθη εἰς τὸν Ο.Δ.Δ.Ε.Π. καὶ ἀπολαμβάνει περιθάλψεως ἐκ τοῦ Δημοσίου, μέλλει δὲ νὰ συνταξιοδοτηθῇ διὰ τῆς δημοσιεύσεως σχετικοῦ Νόμου.

Μὲ τὴν λήξιν τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ ὑπολογίζη εἰς 140 ὑποψηφίους κληρικούς Β' μισθολογικῆς κατηγορίας καὶ εἰς 40 Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας, προσερχομένους ἐκ τῆς νυκτερινῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

Τὸ μέχρι τοῦδε συντελεσθὲν ἔργον, καρπὸς ἐπιμόνων καὶ συνεχῶν προσπαθειῶν, ἐπιτρέπει τὴν μετ' αἰσιοδοξίας ἐνατένισιν τοῦ μέλλοντος τῆς Ἱερατικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἦδη ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς Ἐκπαιδευτικοὺς Λειτουργοὺς συγχάριζα αὐτοὺς θερμῶς διὰ τὸ μέχρι τοῦδε ἐπιτελεσθὲν λίαν ἱκανοποιητικὸν ἔργον, τοῦ ὁποίου τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα δεόν ὅπως ἀποτελέσουν ἀφετηρίαν διὰ μίαν ἔτι ἀποδοτικότεραν ἐξόρμησιν. Ἄς ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ὁ σημερινὸς νέος ἐτοιμάζεται νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν εἰσοστὸν πρῶτον αἰῶνα, ὁ ὁποῖος προπομπὸν αὐτοῦ ἔχει ἀπειρίαν ἐρωτημάτων. Ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Λειτουργός, καὶ μάλιστα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὑποδέχεται τὸν νέον αὐτὸν κατάφορτον ἀπὸ αὐτὸν τὸν προβληματισμὸν, μετὰ τὸν συγκεκριμένον σκοπὸν νὰ τοῦ δώσῃ δύναμιν ψυχικὴν, ὥστε νὰ μὴ λυγίσῃ, ἀλλὰ νὰ νικήσῃ εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προ-

ΣΧΕΣΙΣ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΖΩΗΝ*

Ἡ Λατρεία δὲν εἶναι φυγή.

Ὅτι ὁ πιστὸς καλεῖται νὰ λάβῃ θέσιν ἔναντι τῶν σοβούντων περίξ αὐτοῦ ὀξέων προβλημάτων, καθίσταται φανερόν εἰς τοὺς πυρίνους λόγους, διὰ τῶν ὁποίων οἱ μεγάλοι Πατέρες καυτηριάξουν τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν πτωχῶν, τὴν ἀδικίαν τῶν κρατούντων καὶ τὴν φιλαργυρίαν τῶν πλουσίων. Διεμαρτύροντο διὰ τὴν βοῶσαν ἀδικίαν, χωρὶς νὰ εἶναι ἀναρχικοὶ οὔτε ἐπαναστάται κατὰ τῆς καθεστηκυίας τάξεως.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 309 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11-12 τεύχους.

Ἦσαν βεβαίως «ἐπαναστάται», ἀλλὰ μὲ εἰρηνικὰ μέσα. Δὲν κατέφευγον εἰς τὴν βίαν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἀρνοῦνται τὴν ὀρθὴν χρῆσιν αὐτῆς. Οὕτω ἡ Ἐκκλησία ἐνεθάρρυνε τὴν ἐξέγερσιν λαῶν καταδυναστευομένων. Οἱ Ὀρθόδοξοι λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς, κατὰ τὴν διάρκειαν ζυγοῦ 5 αἰῶνων, δὲν ἔβλεπον τοὺς Κληρικούς τῶν ἀδιαφόρους. Τοῦναντίον, ἱερωμένοι παντὸς βαθμοῦ συμμετεῖχον εἰς τοὺς ἀπελευθερωτικὸς ἀγῶνας. Πολλὰκις οἱ ἴδιοι οἱ Κληρικοὶ ἐλάμβανον τὴν πρωτοβουλίαν, χωρὶς φόβον ὅτι οὕτω συμπεριφερόμενοι παρεκκλίνουν. Πολλοὶ μοναχοὶ ἐμφανίζονται ὄπλοφοροῦντες, πολ-

βλημάτων του. Ἐπιβάλλεται ὅθεν ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅπως διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκβασιν τῆς ἱεράς του ἀποστολῆς συμπληρώσῃ συνεχῶς καὶ ἐκσυγχρονίξῃ τὸν μορφωτικόν του ἐξοπλισμόν. Εἰς τὴν εἰδικὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν δέον, ὅπως προστεθῆ καὶ ἡ ἐγκυκλοπαιδικὴ τοιαύτη, ἀπορρέουσα ἐκ τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ ἐπαφῆς, διότι οὕτω θὰ ὑποβοηθηθῆ καλύτερον εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ ψυχικῶς τὸν μαθητὴν του, ὁ ὁποῖος περισσότερο ἀπὸ ἄλλοτε εἶναι κοινωνικὸν ὄν.

Δὲν εἶναι ἐπιτρεπτόν ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Λειτουργὸς νὰ κλεισθῆ μέσα εἰς τὸ Σχολικὸν κτίριον καὶ νὰ ἀγνοῇ τί γίνεται ἔξω ἀπὸ αὐτό. Διὰ τοῦτο καλεῖται νὰ ἀνέλθῃ ἀπὸ τῆς εἰδικῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὴν γενικωτέραν, προκειμένου νὰ κατανοήσῃ τὰ γενεσιουργὰ αἰτία τῶν εἰδικωτέρων προβλημάτων τῆς νεότητος καὶ τῶν ψυχικῶν δυσχερειῶν, διότι ὁ σπουδαστὴς ἀσχολιῶν τύπου «σπίτι—σχολεῖον» καὶ «σχολεῖον—σπίτι» ἀνήκει εἰς τὸ παρελθόν.

Ἀλλὰ σήμερον δυστυχῶς καὶ τὸ σπίτι ὡς ὄχι-ρόν ἀπὸ τῶν ἐξωθεν ἐπιδράσεων εἶναι ἀμφιβόλου στεγανότητος. Λάβετε ὡς παράδειγμα τὴν τηλεόρασιν. Σήμερον ἡ ἀποδυναμῶσις τῶν ἀξιών τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὰς προηγμένας ἰδίως Χώρας ἀποτελεῖ πραγματικότητα, λόγῳ κυρίως τῆς προβολῆς τῆς ἱλιγγιώδους τεχνικῆς προόδου, ἡ ὁποία καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον τύπον ἐγκωκεντρικόν. Πρὸς ἀντιμετώπισιν δὲ μιᾶς τοιαύτης ψυχολογικῆς καταστάσεως δὲν ἀρκεῖ ὁ φιλοσοφικὸς στοχασμὸς, χρειάζεται ἡ δύναμις τῆς πίστεως, καὶ μάλιστα τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς πίστεως, ἡ ὁποία εὐτυχῶς καὶ σήμερον δὲν λείπει ἀπὸ τὴν Χώραν μας. Λείπει ἡ ἀξιοποίησις αὐτῆς, ἡ ὁποία θὰ ἐπιτευχθῆ μὲ τὴν ἰδικὴν μας ἀκτινοβολίαν.

Ἐκαστος Ἐκπαιδευτικὸς Λειτουργὸς καλεῖται νὰ ἀνάψῃ τὴν λαμπάδα του, νὰ προσφέρῃ τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς προσωπικότητός του, νὰ καταστῆ πνευματοφόρος προσωπικότης· αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ πειστικώτερον ἐπιχειρήμα τῶν πνευματικῶν ἀξιών, ἡ ἀδιάσειστος ἀπόδειξις τῆς δυνάμεως των.

Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ καλούμεθα κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ νὰ ἀφιερῶσωμεν ὅλας μας τὰς δυνάμεις, διὰ

νὰ ἀνυψώσωμεν κυρίως τοὺς ἱεροσπουδαστὰς μας, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀποτελέσουν τὸν στρατὸν τῆς σωτηρίας τῆς αὔριον.

Θὰ ἐμπνεύσωμεν ἕκαστον νέον νὰ ἐργασθῆ εἰς τὴν κοινωνίαν, ὄχι ὡς ξένος, ἀλλὰ ὡς μέλος καὶ αὐτὸς τῆς κοινωνίας, σὰρξ ἐκ σαρκὸς τῆς, ὅπου ὁ πόνος τῆς θὰ εἶναι πόνος του, ἄνθρωπος σύγχρονος καὶ αὐτὸς, πὺ ἀντιμετωπίζει ὅμως τὰ σύγχρονα προβλήματα τῆς κοινωνίας μὲ τὴν ἀκλόνητον πίστιν εἰς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν. Ἀγωνιστῆς, ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι ἔτοιμος νὰ θυσιάσθῃ χάριν τῶν ἀρχῶν του, χάριν τῶν ψυχῶν πὺ τοῦ ἐνεπιστεῦθη διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης ἡ Ἀγιωτάτη Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Μὲ αὐτὴν τὴν βεβαιότητα καὶ τὴν αἰσιοδοξίαν ἃς προχωρήσωμεν, ἀγαπητοί, ἐπὶ τὸ ἔργον.

Πρὶν ἢ κατακλείσω τὴν εἰσήγησίν μου, θὰ ἦτο παράλειψις, ἐὰν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης δὲν ἐξέφραζον θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον, τὸν ἐμπνευστὴν καὶ στυλοβάτην τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, τοὺς Σεβασμιωτάτους Συνοδικοὺς Συνέδρους, οἱ ὁποῖοι μὲ κατανόησιν καὶ ἀγάπην ἐκύρωσαν τοὺς περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας Κανονισμοὺς, ὡς καὶ ἅπαντας τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας, οἱ ὁποῖοι ἔργῳ τε καὶ λόγῳ συμπαρίστανται εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην. Ἰδιαιτέρως εὐχαριστῶ τοὺς στενοὺς συνεργάτας μου, μέλη τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐφείσθησαν κόπου καὶ χρόνου, διὰ νὰ συμβάλουν θετικῶς καὶ ἐπιτυχῶς εἰς τὸ ἀναληφθὲν ἔργον.

Εὐχαριστῶ ἐπίσης καὶ τοὺς ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἐπιτροπῆς φιλοτίμως ἐργαζομένους μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Πανοσ. Ἀρχιμ. Μάξιμον Ψιλόπουλον, ὡς καὶ τὸν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Ἡλίαν Μαστρογιαννόπουλον διὰ τὴν πολυτίμον συμβολὴν του εἰς τὸ ἔργον κυρίως τοῦ προγραμματισμοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Παρακαλῶ νῦν τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον κ. Ἱερώνυμον, ὅπως κηρύξῃ τὴν ἐναρξίν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου.

† Ὁ Εὐάνθης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

λαί Μοναί μεταβάλλονται εἰς κέντρα ἐθνεγεροσύας. Τί ἄλλο ἠδύναντο νὰ πράξουν; Ἐὰν ἦσαν πράγματι ποιμένες καὶ πατέρες, ὤφειλαν νὰ δικαιώσουν δι' ἔργων καὶ συγκεκριμένων ἐκδηλώσεων τὴν πατρότητα καὶ τὴν συμπαράστασιν των εἰς τὸ δράμα τῶν τέκνων των. Θὰ ἦτο ἀκατανόητον, ἐὰν περιωρίζοντο εἰς συναισθηματισμούς, εἰς ὠραία καὶ ἐνθαρρυντικὰ λόγια ἢ εἰς ὑπόμνησιν πρὸς παρηγορίαν των τῶν μελλόντων ἀγαθῶν.

*

Ἀπάντησιν ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος ἀποτελεῖ ἡ ὕπαρξις ἐν τῇ Λατρείᾳ εὐχῶν καὶ δεήσεων, ἀναφερομένων εἰς τὸν στίβον τῆς ζωῆς. Ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της ἡ Λατρεία εἶναι μία συνεχῆς ὑπόμνησις τοῦ πόνου, τοῦ δράματος καὶ τῶν δακρύων τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὰ ὁποῖα οὔτε ὁ πιστός, οὔτε ὁ Κληρικός εἶναι δυνατόν νὰ μὲν ἀδιάφορος. Ἐὰν μερικοὶ ἀνεδαφικοὶ καὶ μονομερεῖς χαρακτηρίζουν μίαν τοιαύτην στάσιν ὡς «ἐπαναστατικὴν», δὲν σημαίνει ὅτι παύει διὰ τοῦτο νὰ εἶναι ἀπλῶς μία ἐπιβεβαίωσις καὶ ἔμπρακτος ἐφαρμογὴ τῆς Λατρείας.

Ἡ Δύσις συχνάκις παρεξήγησε τὸν ρόλον τοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας. Ἐχαρακτήρισε μίαν τοιαύτην συμμετοχὴν ὡς ἐνδειξὴν ἐθνικισμοῦ καὶ ἐκτροπῆν ἀπὸ τῆς κυρίως ἀποστολῆς του. Ἀλλὰ ἐπιτρέπεται διχοτόμησις τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς εἰς «πνευματικὴν» καὶ «ἐγκοσμίαν»; Δὲν παίζομεν οὕτω μὲ τὰς λέξεις; Ποῦ ἄλλωστε ἀρχίζει τὸ ἓνα καὶ ποῦ σταματᾷ τὸ ἄλλο; Τὸ Εὐαγγέλιον θέλει νὰ ἐγγίση ὀλόκληρον τὸν ἄνθρωπον καὶ ὄχι μόνον ἓνα τμῆμα αὐτοῦ. Τὸν ἀντιμετωπίζει σὰν ἓνα σύνολον, τοῦ ὁποῖου αἱ ἀνάγκαι εἶναι πολὺπλευροὶ μὲ βαθεῖαν μεταξύ των ἐξάρτησιν, ἐπηρεάζουσαι τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ἡ ἐκτροπὴ ἀπὸ τὴν ἐνιαίαν αὐτὴν ἀντιμετώπισιν δημιουργεῖ τὸν ὑπερτονισμόν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ἀκρότητος, μὲ ἀποτέλεσμα εἴτε τὴν παρασιώπησιν τῆς γῆϊνης πραγματικότητος καὶ τῶν προβλημάτων της, εἴτε τὴν ἀπορρόφησιν ἀπὸ αὐτὰ καὶ μόνον καὶ τὴν ἐξέτασιν των μεμονωμένων.

Τὸ θέμα τοῦτο ἐπανέρχεται ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας μὲ τὰς διαμαρτυρίας τῶν καταπιεζομένων τάξεων τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ὑποδούλων. Τί ἐν προκειμένῳ καλεῖται νὰ πράξη ἢ τάξις τῶν Πιστῶν; Μήπως προδίδει τὸ αὐθεντικὸν νόημα τῆς Πίστεως, ὅταν διαμαρτύρεται, ὅταν κινεῖται ὑπὲρ μιᾶς δικαίας λύσεως καὶ ἱκανοποιήσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων;

Ἄλλ' ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον τίθεται τὸ πρόβλημα τοῦτο ἐσχάτως ἐν τῇ Δύσει, ἐκπλήσσει τὸν Ὁρθόδοξον. Ὁ προβληματισμὸς ὅλος ἔχει κάτι τὸ καζουιστικόν. «Πότε πρέπει καὶ πότε δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῆται ἡ βία...». Ἀπαντήσεις καὶ κατευθύνσεις λεπτομερεῖς δὲν θὰ πρέπει ν' ἀναμένονται ἔτοιμα καὶ ἐκ τῶν προτέρων. Ὁ πιστός, φωτιζόμενος ἐν Πνεύματι, θὰ ῥυθμίση ἀναλόγως τὴν θέσιν του ἐναντι τῆς α' ἢ τῆς β' καταστάσεως. Δὲν ἐμπίπτει

εἰς τὴν σφαῖραν μιᾶς πνευματολογικῆς ἐκκλησιολογίας νὰ διδῆ κανόνας καὶ συνταγὰς. Κάθε ἐποχὴ παρουσιάζει νέα προβλήματα. Ὅτι μέχρι χθὲς ἐθεωρεῖτο ἰσχύον, σήμερον ἀποδεικνύεται ἀπαράδεκτον. Ἄς μὴ ἀναμένονται λοιπὸν «φορμουλισμένοι» ἀποκρίσεις, ἔτοιμα ἐκ τῶν προτέρων συνταγαί, εἰς τοιαῦτα πολὺπλοκα ζητήματα.

Ἐντὸς τοῦ κεφαλαίου τούτου καλὸν εἶναι νὰ διευκρινισθῇ καὶ ὁ τίτλος τοῦ «Ἐθνάρχου», τὸν ὁποῖον βλέπομεν νὰ λαμβάνῃ ὁ Κληρικός εἰς διαφόρους σταθμούς τῆς Ἱστορίας, ἀκριβῶς λόγῳ τῆς στενῆς ἀλληλεξαρτήσεως ποιμένος-ποιμνίου. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ φιλαρχίας, δίψης κοσμικῆς ἐξουσίας καὶ ἀναμίξεως ἐνὸς πνευματικοῦ λειτουργοῦ τοῦ Θεοσιαστηρίου εἰς τὴν πολιτικὴν σφαῖραν. Ὁ τίτλος οὗτος φυσικώτατα ἀπέρρεεν ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ ὑπουργήματός του. Διότι ὁ ποιμὴν εἶναι ὑπεύθυνος ὄχι μόνον διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ποιμνίου του, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλας τὰς διαστάσεις τῆς πολυπλεύρου ζωῆς του. Ἀκολουθεῖ εἰς τοῦτο τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου του. Ὑπῆρξεν οὗτος ὁ πρῶτος διάκονος μὲ ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ἐκένωσεν ἑαυτὸν χάριν τοῦ ἀνθρώπου. Βεβαίως, δὲν ἐκήρυξεν ἐπανάστασιν κατὰ τῶν Ρωμαίων. Διευκρίνησε μᾶλλον τὴν ἀποστολὴν του, ὅτι «ἡ βασιλεία ἢ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου». Δὲν ἐχρησιμοποίησε βίαν οὔτε ὄπλα, καὶ ἡ ἀπάντησίς του εἰς τὸν Πέτρον εἶναι χαρακτηριστικὴ, διότι ἠθέλησε μὲ εἰρηνικὰ μέσα νὰ ὀδηγήσῃ τὸν ἀδικούντα νὰ αἰσθανθῇ ἐν ἐλευθερίᾳ τὰ ἀδικήματά του. Πάντως ἔβλεπε πολὺ φυσικὰ καὶ δικαιολογημένα τὰ διάφορα ἀπελευθερωτικὰ κινήματα τῶν Ἰουδαίων, χωρὶς νὰ παραλείπῃ τονίζων ὅτι ἡ ὄντως ἐλευθερία εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀποτίναξιν ἄλλου ζυγοῦ, πολὺ βαρυτέρου, τῆς ἁμαρτίας, τοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ τῆς πλεονεξίας. Ἐκήρυξε τὴν ἰσότητά, χωρὶς νὰ ἐγκρίνῃ τὸ αἷμα καὶ τὴν βίαν. Προεῖδεν ἐν τούτοις τὴν ἀναπόφευκτον ἔλευσιν πολέμων καὶ αἱματηρῶν στάσεων, ὅταν οἱ ἄνθρωποι οἱ «νομίζοντες ἄρχειν» καταχρῶνται τῆς δυνάμεώς των καὶ πιέζουν τοὺς ἀδυνάτους.

Διαστάσεις τῆς μεταρρυθμίσεως.

Ἡ Λατρεία εἶναι ὁ ἱερώτερος χώρος τῆς ζωῆς μας. Διότι ἐκεῖ ἀφήνομεν τοὺς ἐγωῖσμούς μας καὶ ἐνώπιον ἐνωπίῳ συνδιαλεγόμεθα μὲ τὸν Θεόν. Ἀναγνωρίζομεν τὴν ἐξάρτησιν μας ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ τὰ δῶρά Του πρὸς ἡμᾶς, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀδυναμίαν μας, τοὺς φόβους καὶ τὰς ἐλπίδας μας, τὴν μελαγχολίαν διὰ τὰ πρόσκαιρα καὶ φθαρτά, ἀλλὰ καὶ τὴν παρηγορίαν μας διὰ τὰ ἀφθαρτα καὶ μένοντα. Ἐνισχύεται ἡ ἐμπιστοσύνη μας εἰς τὴν δύναμιν τοῦ καλοῦ, συνοδεύεται ὁμως ἀπὸ ἰκεσίας ἐπικαλουμένης τὴν θεῖαν βοήθειαν διὰ τὸν θρίαμβον καὶ τὴν τελικὴν ἐπικράτησιν του. Ἡ Λατρεία δὲν εἶναι τμῆμα μεμονωμένον. Εἰς αὐτὴν συγκεντρώνεται ὅλον τὸ εἶναι μας. Περὶ αὐτὴν στρέφεται καὶ ἀνανεώνει ὁ ἄνθρωπος τὰς δυνάμεις εἰς τὰς προσπαθείας καὶ τοὺς ἀγῶνάς του. Ὁ πιστός ζῆ, ὅπως λατρεῖ καὶ λατρεῖται,

ΠΡΟ ΠΑΝΤΩΝ ΘΕΟΣ*

Τυγχάνει γνωστόν, ὅτι πᾶς τύπος θρησκευτικότητας δύναται νὰ διαλέξῃ δι' ἑαυτὸν κατάλληλόν τινα στίχον ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ νὰ δικαιολογῇ δι' αὐτοῦ τὴν στάσιν του καὶ τὴν δραστηριότητά του. Ὁφθαλμοφανῆς εἶναι ἡ διαφορὰ τῆς στάσεως τῆς ζωῆς μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν τοῦ Λαζάρου: ἡ μὲν Μάρθα ἐργάζεται μετὰ σπουδῆς, γοργῇ καὶ εὐκίνητος εἰς τὸ διακοπεῖν τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ Μαρία εἶναι ἡ ἡσύχως εὐχομένη καὶ ἐνατενίζουσα εἰς Χριστόν, τὸν Θεόν.

Ἐνταῦθα, δὲν πρόκειται περὶ ἀντιθέσεως, ἀλλὰ περὶ δύο διαφόρων ταλάντων. Ἀμέσως ὅμως ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὑπάρχει ἱεραρχία ταλάντων, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἐπῆνεσε τὴν «θεωρητικὴν» Μαρίαν περισσότερον τῆς «δραστηρίας» Μάρθας.

Ἐκαστος χριστιανὸς θὰ ἔπρεπε ὅπωςδὴποτε νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὴν βασικὴν θέσιν τῆς Οἰκουμενικῆς Συνδιασκέψεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, ὅτι οἱ χριστιανοὶ ὡς διάκονοι Θεοῦ ὀφείλουσαν νὰ εἶναι καὶ διάκονοι τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅτι ἡ διακονία τῷ Θεῷ εἶναι ἀχώριστος τῆς διακονίας τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ πλησίον. Ὅμως, ἡμεῖς παρετηρήσαμεν ὅτι ὁ τῶν ἡμετέρων ἐν τῇ δυτικῇ οἰκουμενιστικῇ θεολογικῇ σκέψει ἐστρέφεται μέχρι τοῦδε κατὰ κύριον λόγον πρὸς τὸν «πλησίον», ἐνῶ κατὰ τὴν ὀρθόδοξον Παράδοσιν θὰ ἔδει νὰ εἶναι πρὸ παντὸς θεοκεντρικός.

Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου «τὴν καλὴν μερίδα»

* Τὸ παρὸν ἄρθρον ἐδημοσιεύθη πρῶτον σερβιστὶ ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Βελιγραδίου καὶ Καρλοβίου «Teoloski Pogledi» (Θεολογικαὶ ἀπόψεις) Νο 1/1972.

ὅπως ζῆ. Ἡ Λατρεία ἔχει ἐπομένως στενὴν σχέσιν μετὰ τὴν καθημερινὴν μας ζωὴν.

Λόγω τῆς ἱερότητος αὐτῆς ἡ Λατρεία δὲν ἐπιδέχεται ἀκρωτηριασμούς. Ἐνώπιον τοῦ πυρετοῦ καὶ τῆς ἐπικρατούσης ἀνησυχίας, προκειμένου περὶ μεταρρυθμίσεων καὶ ἀλλαγῶν, ἀπαιτεῖται μία διασάφησης. Πολλοὶ περιμένουν ἀφελῶς τὴν θεραπείαν τῶν κακῶς ἐχόντων ἀπὸ μίαν ἀλλαγὴν ὡς διὰ μαγείας. Νομίζουν ὅτι, γενομένου τούτου, ὅλα ὡς διὰ μαγικῆς ράβδου θὰ μεταμορφωθῶν. Μετὰ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ὁ κόσμος ἤλλαξε, προτείνουν ἀλλαγὴν θεσμῶν, κριτηρίων, παραδόσεων, ἀντιλήψεων καὶ λειτουργιῶν!

Πολλὰ ἐν προκειμένῳ δυνάμεθα νὰ διδαχθῶμεν ἀπὸ τὰς ἐργασίας τῆς Β' Συνόδου ἐν Βατικανῷ. Ὑψώνοντο διαμαρτυρίαι καὶ ἠκούοντο παράπονα ἐπὶ παραπόνων: ὅτι ἡ λατινικὴ γλῶσσα εἶναι ἀκατανόητος, ὅτι αἱ ἀκολουθίαι εἶναι μακραὶ, ὅτι ὁ κληρικὸς δὲν ἀτενίζει τὸ ἐκκλησίασμα, ὅτι οἱ πιστοὶ δὲν μεταλαμβάνουν καὶ ἀπὸ τὰ δύο εἶδη, ὅτι ἡ Γρηγοριανὴ μουσικὴ εἶναι ἀπηρχαιωμένη... Κατόπιν τούτων συνέβησαν μεταρρυθμίσεις ἐπαναστατικά. Ἀντὶ τῆς λατινικῆς ἐπετράπη ἡ χρῆσις τῆς τοπικῆς

ἐπέλεξε, διότι ἐστράφη ἀποκλειστικῶς πρὸς τὸν παρόντα Θεόν — Ἰησοῦν Χριστόν — καὶ προσέφερεν αὐτῷ τὴν διακονίαν αὐτῆς ἐν εἰδει τῆς ἀγάπης τῆς μέχρις ἐγκαταλείψεως ἑαυτῆς, οὕτως ὥστε οὐδὲ τὸν περιβάλλοντα αὐτὴν κόσμον παρετήρει. Ἡ τοιαύτη τῷ Θεῷ διακονία προϋποθέτει τὴν ἄκραν καθαρότητα τῆς καρδίας τῆς Μαρίας καὶ τὸ νὰ εἶναι αὐτὴ εἰς ὕψιστον βαθμὸν ἀφωσιωμένη πρὸς τὸν Σαρκοθέοντα Θεόν.

Ὁ Χριστὸς ὡς Θεάνθρωπος συνῆψεν ἑαυτῷ τὴν θεῖαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἀλλ' ἡ ἡμετέρα ἀνθρωπίνη φύσις καὶ ἀτελής καὶ ἐνεπιφορος εἰς τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν εἶναι. Ἡ Μαρία, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου, εἶχεν αἰσθανθῆ τοῦτο, ὅτι ὡς πρὸς τὴν διακονίαν τὸ προβάδιμα ἀνήκει εἰς τὸν Θεόν, οὐχὶ διότι ἡ τοιαύτη διακονία θὰ ἦτο τάχα ἀναγκαῖα τῷ Θεῷ, ἀλλὰ διότι ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργήθη ἀκριβῶς διὰ νὰ εἶναι «λειτουργός», ὅστις ἐν τῇ λατρείᾳ προσφέρει τὸ κάλλος τοῦ σύμπαντος τῷ Δημιουργῷ αὐτοῦ τοῦ σύμπαντος.

Ἐν ὄψει τούτων, φαίνεται, ὅτι δυνάμεθα μέχρις ἐνὸς σημείου νὰ καταλάβωμεν ἐκείνην τὴν κατηγορηματικὴν ἀποκλειστικότητα τοῦ Σαρκοθέντος Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτε Οὗτος ἀπῆτει νὰ ἀγαπῶμεν αὐτὸν περισσότερον τῶν γονέων ἢ τῶν τέκνων ἢ οἰοῦδὴποτε πλάσματος ἐν τῷ κόσμῳ.

Ὁ αὐτὸς Θεάνθρωπος εἶναι παρὼν—ἐν εἰδει Ἄρτου καὶ Οἴνου — ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ. Ἐπομένως, καὶ ἡμεῖς ἅπαντες ἔχομεν τὴν εὐκαιρίαν, καθὼς εἶχεν αὐτὴν καὶ ἡ Μαρία, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου, νὰ ἐκτελώμεν, διαρκούσης τῆς Λειτουργίας, τὴν κορυφαίαν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν σωματικῶς παρόντα

γλώσσης. Ἡ Λειτουργία ἐσυντομεύθη εἰς τὸ ἐλάχιστον, εικοσιπέντε μόλις λεπτά. Ἡ νηστεία ἐμειώθη εἰς μίαν ὥραν μόνον. Εἰσήχθησαν μουσικοὶ τόνοι ὑπερμοντέρνοι. Τὰ κίνητρα ἦσαν ἀγνά, ὡς ἴδωμεν ὅμως τ' ἀποτελέσματα ὄλων αὐτῶν τῶν προσπαθειῶν. Μήπως ἀνῆλθεν ἡ θρησκευτικὴ στάθμη; Μήπως ἐκερδίθησαν αἱ μᾶζαι τῶν ἀδιαφόρων ἢ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐξήτουν ἀλλαγάς; Δυστυχῶς, ἡ ρίζα τοῦ κακοῦ εὐρίσκεται ἄλλοῦ: εἰς τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος μεταθέτει τὸ πρόβλημα ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του.

Ἄς μὴ ἀναμένωνται λοιπὸν θαύματα ἐντυπωσιακά καὶ παρ' ἡμῖν ἀπὸ τὴν Σύνοδον. Χωρὶς νὰ ὑποτιμῶμεν τὸ βάσιμον τῆς ἐπιχειρηματολογίας τῶν προτεινομένων μεταρρυθμίσεων, ὡς μὴ εἴμεθα καὶ τόσον αἰσιόδοξοι ὡς πρὸς τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν τοιούτων ἀλλαγῶν. Διότι παραλλήλως πρὸς τὰς ἀλλαγάς, θὰ πρέπη νὰ καταβληθῶν προσπάθεια διὰ μίαν ἐνρύτεραν διείδυσιν τοῦ λειτουργικοῦ πνεύματος εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Καλαβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

Θεὸν καί, καθ' ὅσον κεκτήμεθα καρδίαν καθαρὰν, νὰ παριστάμεθα Αὐτῷ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον... Μόνον δὲ τοιοῦτοι χριστιανοί, οἵτινες μετεμορφώθησαν θεώμενοι Χριστόν, τὸν Θεόν, δύναται νὰ μεταμορφώσουν μερικῶς τὸ περιβάλλον των καὶ τὸν κόσμον τοῦτον.

Αὐτὸς εἶναι ὁ θεοκεντρικὸς προσανατολισμὸς, τυπικὸς διὰ τὴν ὀρθόδοξον πνευματικότητα, καὶ μάλιστα, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν μοναχικὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐν γένει λειτουργικὴν. Τὸ σπουδαιότερον τάλαντον, τὸ τῆς Μαρίας, μιμοῦνται οὐχὶ μόνον οἱ μοναχοὶ καὶ αἱ μοναχαί, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ λοιποί, οἱ ἔχοντες δηλαδὴ τὸ τάλαντον τῆς Μάρθας, τοῦλάχιστον ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ μεταλαμβάνοντες.

Ἄπαντες οἱ ἔχοντες τὸ τάλαντον τῆς Μάρθας διακονοῦν τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς «ξένοις» (φιλοξενουμένοις) κύκλωθεν αὐτῶν, ἀλλ' ἐνίοτε ἀντιμετωπίζουσι τὸ ἀδιόρατον μυστήριον τῆς ἐναντιώσεως πρὸς τὸν Θεόν: Μερικοὶ ἄνθρωποι ἀρνοῦνται νὰ ἀγαπῶσι τὸν Χριστόν, ἔστω καὶ ἂν πλειστάκις δώσωμεν εἰς αὐτοὺς οἰκονομικὴν βοήθειαν ἐν ὀνόματι Χριστοῦ... Ἐν τοσούτῳ, παρὰ τὴν ἄρησιν αὐτῆν, οἱ χριστιανοὶ τοῦ τύπου τῆς Μάρθας δεόν, ὅπως εἶναι «ἄκονοι ὡς ὁ Θεὸς» ἐν τῇ διακονίᾳ πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς τε πλησίον καὶ τοὺς μακρὰν, ἔτι δὲ καὶ πρὸς τοὺς μὴ ἀγαπῶντας Χριστὸν τὸν Θεόν, καθὼς οἱ χριστιανοὶ τοῦ τύπου τῆς Μαρίας μεσολαβοῦν δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν προσεύχονται εἰς τὸν Κύριον τῆς δόξης, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον.

Αὕτη ἡ ὑπερύψωσις τῆς Μαρίας ὑπεράνω τῆς Μάρθας θέλει φανῆ εἰς τινὰ ὑπέρμετρος, στηριζόμενον εἰς ἐκεῖνον τὸν σπουδαιότατον στίχον ἐκ τῆς Ἐπιστολῆς τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου: «Ὁ γὰρ μὴ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἐώρακεν, τὸν Θεὸν ὃν οὐχὲν ἐώρακεν πῶς δύναται ἀγαπᾶν;».

Ὁ στίχος δὲ αὐτός, ἐν τούτοις, ἰσχύει κυρίως διὰ τοὺς ἀρχαίους ἐν τῇ πνευματικότητι, καὶ δὲν ἰσχύει διὰ τοὺς μυστικούς, διὰ τοὺς θεόπτας τοῦ τύπου τῆς Μαρίας, οἱ ὁποῖοι ἤδη βλέπουν τὸν Θεόν. Ἀκόμη καὶ δι' ἡμᾶς, οἵτινες εἰμεθα πλειοψηφία καὶ σπυροδομεν εἰς τὴν διακονίαν πρὸς τοὺς ἀδελφούς «οὓς ἐώρακαμεν», ὄντες δηλαδὴ τοῦ τύπου τῆς Μάρθας, ὁ στίχος οὗτος δὲν καλύπτει ὀλόκληρον τὴν ἔκτασιν τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ζωῆς. Ὁ ὀρθόδοξος χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ἔχη πρὸ τῶν πνευματικῶν του ὀφθαλμῶν ὀλόκληρον τὸ Εὐαγγέλιον μετὰ τῶν φαινομενικῶς ἀντιφατικῶν διατυπώσεων αὐτοῦ, αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν πραγματικότητα ὑποδηλοῦν τὸ πολυώροφον καθίδρυμα τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Καθαρὰ καὶ ὀλόκληρος ἡ ἀλήθεια εἶναι αὕτη: ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν ἀδελφόν, τὸν ὁποῖον βλέπεις, εἶναι μόλις μία ἐλάχιστη ἀπόδειξις καὶ τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη αὕτη πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀπαιτεῖ ἤδη ἐκ τῶν προτέρων σπουδαιότεραν καὶ οὐσιαστικωτέραν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, διότι, ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν εἶχε πρῶτος ἀγαπήσει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ δὴ εἰσέτι ἐν τῷ προαιωνίῳ Αὐτοῦ σχεδίῳ, οὐδὲ ἡμεῖς ἠθέλομεν ὑπάρξει, οὐδὲ ἠθέλομεν ἔχει ἀδελφὸν διὰ νὰ βλέπωμεν καὶ ἀγαπῶμεν αὐτόν.

Ὁ Χριστὸς ὡς Θεὸς τυγχάνει Δημιουργὸς ἀμφοτέρων τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀγαπᾷ, ἀσφαλῶς, ἐξ ἴσου, ἀπεράντως καὶ τὴν Μάρθαν καὶ τὴν Μαρίαν. Ἀλλὰ πρέπει εὐθὺς ἀμέσως νὰ εἰπωμεν ὅτι ὁ Σατανᾶς φθονεῖ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὴν ἀγάπην ταύτην μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτῶν, φθονεῖ αὐτοὺς καὶ διὰ τὰ τάλαντα, ἅτινα παρέλαβον ἐκ Θεοῦ καὶ τὰ ὅποια πολλαπλασιασθέντα ἐπιστρέφουν πρὸς τὸν αὐτὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο μοχθοῦν οἱ δαίμονες νὰ ἐκτρέψουν καὶ ἀπαγάγουν τοὺς χριστιανούς τοῦ τύπου τῆς Μάρθας εἰς ἀποκλειστικῶς ἐγκοσμίας φιλανθρωπικὰς δραστηριότητας, διὰ νὰ μὴ ἔρωσι τὰ ὄμματα αὐτῶν πρὸς τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα Κύριον, τὸν καὶ εἰς τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ ἀναληφθέντα. Ἐτι δὲ καὶ ὁ Ὁριγένης ἐγίνωσκεν, ὅτι παρεκτός τῆς θείας φιλανθρωπίας ὑφίσταται καὶ ἡ τοῦ Σατανᾶ: ἔχει δηλαδὴ καὶ ὁ Σατανᾶς τὴν ἰδικὴν του, δαιμονικὴν «φιλανθρωπίαν», ἥτις εἶναι ἀλαζονικῶς ἡδονιστικὴ, καὶ ὡς ἐκ τούτου καταβιάζει εἰς τὸν ἄδην τοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ τῆς ὀριστικῆς ἀποξενώσεως ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Τοὺς σπανίους χριστιανούς τοῦ τύπου τῆς Μαρίας οἱ δαίμονες δοκιμάζουν καὶ πειράζουν μὲ τὸ νὰ ἀναζητοῦν τὸν Θεὸν ἀποκλειστικῶς ἐν ἑαυτοῖς, μὲ τὸ νὰ ἐγκλείουν ἑαυτοὺς εἰς πύργον ἐξ ἐλεφαντοστοῦ, ὅπου ἤθελον ἐμπέσει εἰς τὴν παγίδα αὐτοῦ τοῦ διαβόλου, τὴν πεπλεγμένην ἐκ τοῦ ἀνορθόδοξου μυστισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζεται, ὡς ἐκ τῆς ῥοπῆς του πρὸς θέωσιν «διὰ τῶν οἰκειῶν ἀγῶνων καὶ ἀθλήσεων», ἄνευ ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς.

Ἄς τελειώσωμεν διὰ τῆς ἐξῆς σκέψεως. Ὅταν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι εὐρίσκοντο πρὸ τῆς ἐκλογῆς, κινδυνεύσαντος ὡς ἐκ αὐτῆς καὶ τοῦ βίου των, εἰς ποῖαν ἐξουσίαν πρέπει ὑπὲρ πάντα νὰ ὑπακούουν — εἰς τὴν θεϊκὴν ἢ τὴν ἀνθρωπίνην, — τότε εἶπον τρανεῶς καὶ ἐκφώνησαν: «Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ;». Ἡμεῖς ἠθέλομεν ἐρωτήσαι ὡσαύτως: ἐπιτρέπεται ἄρα γε ἡμεῖς οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εὐρισκόμενοι νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς ἀνθρώπους μᾶλλον ἢ τὸν Θεόν; Εἶναι σαφές, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται τοῦτο. Πρὸ παντὸς καὶ ὑπεράνω παντὸς ὀφείλομεν νὰ ἀγαπῶμεν τὴν Ἁγίαν Τριάδα, καὶ ἔπειτα θὰ ἀγαπήσωμεν τὴν εἰκόνα Αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς, τὸν ἄνθρωπον, καθότι ἐν αὐτῷ καθορῶμεν ἐν τινὶ μέτρῳ τὸ κάλλος τοῦ Οὐρανοῦ Πρωτοτύπου, τὸ κάλλος τοῦ Θεοῦ. Ὡς ἐκ τούτου, τὸ εὐκολώτερον εἶναι νὰ ἀγαπᾷ τις τοὺς ἁγίους, ἐπειδὴ ἐν αὐτοῖς ἤδη ἐπαναπαύεται καὶ λάμπει ἡ Θεία Τριάς.

Ὁ τοιοῦτος ὀρθόδοξος θεοκεντρικὸς ἀποτελεῖ μοναδικὸν φάρμακον ἐναντίον οἰουδήποτε ἀνθρωποκεντρικοῦ καὶ ἀθέου οὐμανισμοῦ, ὅστις ἐν μέρει ἐπιτυγχάνει νὰ ἐπιβάλληται εἰς τὴν σύγχρονον γενεάν ὡς χρυσοῦν ἄγαλμα τῆς «μοντέρνας» εἰδωλολατρίας.

Ἐκ τῆς Σερβικῆς

ὑπὸ ἱερομονάχου Εἰρηναίου (Bulovic)

† Ὁ Μαρκίας ΔΑΝΙΗΛ

Βοηθὸς Πατριάρχου Σερβίας

Α' ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΚΑΤ' ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ*

Τῆς αὐτῆς ἐλευθερίας χρῆσιν ἐποιήσατο καὶ ἐξακολουθεῖ ποιουμένη ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία καὶ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις. Καθ' ὅλον τὸ μήκος τῶν μακρῶν αἰώνων, τῶν διαδεχθέντων τὴν περιόδον τῶν πρώτων ἱστορικῶν αἱρέσεων καὶ σχισμάτων, ἡ Ἐκκλησία εὐρέθῃ κατατετημημένη καὶ αὐθις εἰς μερίδας καὶ ἐπὶ μέρους χριστιανικὰς ὁλότητας ἱστορικωτέρου καὶ μειζρόνως τοπικοῦ καὶ ἐθνικοῦ χαρακτήρος. Τοιαῦται ὑπῆρξαν αἱ ὑπὸ τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου προσελθοῦσαι σεβάσμιαι τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησίαι, αἵτινες τὸν αὐτὸν Κύριον ὁμολογοῦσαι καὶ τῷ αὐτῷ Εὐαγγελίῳ διακονοῦσαι καὶ τῆς ἀποστολικότητος ἐν τῇ διαδοχῇ μετέχουσαι, εὐρέθησαν εἰς διάφορον πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐγγύτητα. Ἡ ἀγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία κατὰ βάσιν μὲν οὐδόλως ψυγεῖσα εἰς τὴν πρὸς αὐτὰς ἀγάπην αὐτῆς καὶ οὐδόλως ὑστερήσασα εἰς τὴν ἐκτίμησιν αὐτῆς πρὸς τὰς γεραοὰς αὐτῶν παραδόσεις, ἄλλως ἄλλοτε ἕκασταχοῦ διετέθη πρὸς αὐτὰς ἐν τῇ πράξει. Καὶ ὅτε μὲν προσέκλινε πρὸς τὴν κατ' ἀκριβείαν ἀπαίτησιν, ὅπως ἀναζητηθῇ παρ' ἐκείναις ὄχι μόνον ἡ γνησιότης τῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔγκυρον τῶν μυστηρίων, καὶ δὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ βαπτίσματος— ὅτε καὶ διαμφισβητούμενον τυχὸν τούτου, καίτοι σπανίως, ἐπανελαμβάνετο αὐτό—. Ἄλλοτε δὲ πάλιν ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία διευρύνουσα τοὺς κόλπους καὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀγάπης αὐτῆς πρὸς αὐτὰς καὶ χρωμένη τῇ ὀρθόδοξῳ ἀρχῇ τῆς οἰκονομίας, προέβαινε εἰς ἀναγνώρισιν ἐνίων ἢ καὶ ὅλων τῶν παρ' αὐτοῖς μυστηρίων, ἀπεδέχετο δὲ αὐτοὺς, ἐντὸς τῆς αὐτῆς πάντοτε οἰκονομίας, διὰ διαφόρου βαθμοῦ καὶ ἐκτάσεως ἐκκλησιαστικῶν πράξεων καὶ ἱερολογιῶν.

Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ διὰ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς τὰς μετ' αὐτῆς ἱστορικὰς σχέσεις ἡ ἀγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶδεν ἐπὶ αἰῶνας εὐρυνομένην τὴν ἀπόστασιν μεταξὺ ἀλλήλων, διὰ τῆς συνδρομῆς ὅλων τῶν γνωστῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν παραγόντων. Καὶ πρὸς τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, καίτοι διείδεν ἀείποτε ἐγγύτητα εἰς τὰ βασικά τῆς πίστεως καὶ εἰς τὰ κεφαλαιώδη τῆς οἰκονομίας τῆς χάριτος, τῆς τε ἐν τοῖς μυστηρίοις καὶ τῆς ἐν τῇ ἀποστολικῇ διαδοχῇ,

ὅμως καὶ πρὸς αὐτοὺς ἄλλως ἄλλοτε ἕκασταχοῦ διετέθη ἡ ἀγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Οὕτω δὲ ἐκινήθη μεταξὺ τῆς αὐστηραῆς τηρήσεως τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς μετὰ περισκέψεως χρήσεως τῆς ἀρχῆς τῆς οἰκονομίας. Διὸ καὶ ἐδοκιμάσθησαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων πάντες οἱ τρόποι εἰσοδογῆς τούτων εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἀπὸ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος μέχρι τῆς δι' Ἀγίου Μύρου χρίσεως ἢ τῆς ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Μετανοίας ἀνομολογήσεως ἢ σχετικῆς εὐχολογίας ἢ ἀπλῆς ὑποβολῆς λιβέλλου ἢ ὁμολογίας πίστεως τοῦ προσερχομένου. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας θὰ ὁμολογηθῇ πάντως, ὅτι ἡ μετὰ τούτων εὐρύτητος καὶ ποικιλίας χρήσις τῆς οἰκονομίας ἀπὸ μέρους τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας προήρχετο ἐκ τῆς ἐκάστοτε ἰσχυροῦσης ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ ἀξιολογήσεως τῶν αἰσθημάτων, πράξεων καὶ ἐνεργειῶν τῆς ἐτέρας πλευρᾶς, ὅτε καὶ ἡ περιστολὴ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς οἰκονομίας καὶ ἡ αὐστηροτέρα ἐπαναστροφή εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀκριβείας ἀπέβαινε ἀνάγκη ζωτικῇ διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, πολλαχῶς πολλαχόθεν ἐπαπειλουμένην.

Διὰ τὰς ἐκ τῆς Μεταρρυθμίσεως προσελθούσας Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογίας, τὴν Λουθηρανικὴν, τὴν Καλβινικὴν καὶ ὅλας τὰς λοιπὰς, ὅπως δὲ ἰδιαιτέρως διὰ τοὺς Ἀγγλικανούς, πρὸς τούτους δὲ καὶ διὰ τοὺς Παλαιοκαθολικούς, ἰσχυσαν τὰ αὐτὰ περίπου κριτήρια καὶ τὸ αὐτὸ μέτρον χρήσεως τῆς ἀρχῆς τῆς οἰκονομίας, ἄλλως ἄλλοτε ἕκασταχοῦ τῆς ἀγίας ἡμῶν Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ὀρισάσεως καὶ ρυθμισάσεως τὰς σχέσεις καὶ ἐπαφὰς αὐτῆς μετ' αὐτῶν ἐν τῷ πνεύματι τῆς δυναμένης νὰ ἰσχύσῃ ἐκάστοτε οἰκονομίας.

Πάντα ταῦτα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὄχι μόνον ἡ ἀγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία κέκτηται εὐρυτάτην ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς οἰκονομίας πρὸς τοὺς ἔξω αὐτῆς ἱσταμένους ἀδελφοὺς κατὰ Χριστόν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἡ οἰκονομία αὕτη ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ, ἐν μέτρῳ ἐφαρμοζομένη καὶ ἐν ἀγάπῃ διαπλατυνομένη πρὸς πάντας, ἐν οἷς δεῖ καὶ ὅταν δεῖ καὶ ὁσάκις δεῖ, μέλλει νὰ ρυθμίξῃ καὶ τὰς ἐφεξῆς σχέσεις τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν. Πλὴν τοῦτο ἄχρι καιροῦ, ἤτοι μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅτε τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν συναπτομένων καὶ συμπιπτουσῶν ἐν τῇ μιᾷ, ἀγίᾳ, καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰς τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις δὲν θὰ ἰσχύῃ πλέον οἰαδήποτε

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 489 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17-18 τεύχους.

μορφή οἰκονομίας, ὡς θεσμοῦ μεταβατικῶς ἐξοικονομοῦντος τὴν ἀνωμαλίαν, ἀλλ' ἡ ἀκρίβεια τῆς μιᾶς πίστεως, ἥτις ἐνιαία οὖσα καὶ ἀδιαιρέτως ἐκφερομένη ἐν τῇ ἀκρίβειᾳ τῶν πιστευομένων καὶ βιουμένων, θὰ συνέχη καὶ θὰ συγκροτῇ τὸ ἐν Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Διὸ καὶ ἡ ἁγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἔχουσα συνειδησὶν τῆς σημασίας καὶ σπουδαιότητος τῆς παρούσης δομῆς τοῦ συγχρόνου Χριστιανισμοῦ, ὅχι μόνον ἀναγνωρίζει, καίτοι αὐτὴ οὖσα ἡ μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, τὴν ὀντολογικὴν ὑπαρξίν ὅλων τούτων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὀμολογιῶν, ἀλλὰ καὶ θετικῶς πιστεύει, ὅτι αἱ πρὸς πάσας ταύτας σχέσεις αὐτῆς στηρίζονται ἐπὶ τῆς ὅσον ἔνεστι ταχυτέρας καὶ ἀντικειμενικωτέρας ἀποσαφηνίσεως τοῦ ὅλου ἐκκλησιολογικοῦ θέματος καὶ τῆς παρ' αὐταῖς καθόλου δογματικῆς διδασκαλίας. Προσέτι ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ μετ' αὐτῶν συνάντησις γενήσεται ἐπὶ βάσεως, ἐπικεντρὸν ἐχούσης τὴν θεανθρωπίνην δομὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' οὐδόλως θέλει νὰ λησμονήσῃ καὶ τὴν ὑπαρξίν τῶν πολλαπλῶν ποιμαντικῶν εὐθυνῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καθ' ἃς ἔργον καὶ καθῆκον αὐτῆς εἶναι ἡ κήρυξις τοῦ Εὐαγγελίου (ἄνευ ἐκκοπῆς), ἀλλὰ καὶ ὁ παραμερισμὸς τῶν πάσης μορφῆς κρίσεων ἐκ τῶν συνειδήσεων τῶν ἀπανταχοῦ πιστῶν, διὰ τοὺς ὁποίους ἀποτελεῖ ὄντως σκάνδαλον τὸ εἶναι διηρημένους τοὺς Χριστιανοὺς, διότι «οὐ μεμέρισται ὁ Χριστός» (Α' Κορ. 1,13).

Ἡ ἁγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδόλως θέλει παραλείψει, ἵνα ἐφαρμόσῃ μὲν τὴν ἀκρίβειαν εἰς τὰ τηρητέα τῆς πίστεως καὶ τῆς χάριτος, ἀλλὰ καὶ ἵνα κατ' οἰκονομίαν ἔπισημῶς τὰ ἐπιδεκτικὰ οἰκονομίας εἰς τὰ ἐπὶ μέρους τῶν ἐπαφῶν καὶ σχέσεων αὐτῆς πρὸς τοὺς ἔξω, ὑπὸ τὸν ὄρον πάντοτε τῆς συγκλίσεως καὶ συμπτώσεως τούτων εἰς τὴν πίστιν εἰς τὸν ἐν Τριάδι ὑμνούμενον Θεὸν καὶ εἰς τὰς ἐκ ταύτης ἀπορροεύσας βασικὰς τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως ἀληθείας καὶ πάντοτε ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας μιᾶς καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας.

Ἀπώτερος σκοπὸς δ' ἔσται ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ παρέχειν ζωσαν τὴν μαρτυρίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἐν μέσῳ κοινωνίας ἐκκοσμικευομένης καὶ μεγάλης μερίδος τοῦ κόσμου μὴ ἀκολουθούσης τὸν Χριστόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ὀδηγεῖν πάντας εἰς τὸν ἕνα Κύριον, τὴν μίαν πίστιν, τὸ ἐν βάπτισμα, τὴν μίαν κλάσιν τοῦ ἄρτου, τὸν ἕνα Θεὸν καὶ Πατέρα τῶν ὅλων (Ἐφ. 4, 5/6).

Ταῦτα πράττουσα ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία ἀποβλέπει εἰς τὰ ἐξῆς θετικὰ εἰς τὸ ὅλον θέμα στοιχεῖα:

α) Εἰς τὴν διατήρησιν κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον τῆς ἑαυτῆς πίστεως καὶ διδασκαλίας τελείως ἀνεσθῆτου καὶ ἀνεπηρέαστου ἐκ τῆς κατ' οἰκονομίαν τοιαύτης συγκαταβάσεως αὐτῆς πρὸς τοὺς ἔξω. «Διότι οὐ συγχωρεῖ συγκατάβασις εἰς τὰ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, καὶ τότε τὰς οἰκονομίας ὁ ὀρθὸς λόγος μεταχειρίζεται, ὅτε τὸ δόγμα τῆς εὐσεβείας οὐδὲν παραβλάπεται» (Εὐλόγιος Ἀλεξ. ΡΓ. 103, 953).

β) Εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῶν παρὰ τοῖς ἐτέροις ὑπαρχόντων θετικῶν στοιχείων πίστεως καὶ διδασκαλίας, ἐκκλησιολογικῆς δομῆς, μυστηριακῆς χάριτος καὶ ἐσχατολογικῆς ἐλπίδος ἐν πιστότητι πρὸς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας.

γ) Εἰς τὴν ἀμβλυνσιν παντὸς αἰσθήματος ἀνταγωνισμοῦ, βίας, ἐπιδιώξεως ἰδίων συμφερόντων, ἔργων σκοπιμότητος, παρεμβατικῶν ἐνεργειῶν εἰς τὰ ἴδια ἐκάστης Ἐκκλησίας, ὁμαδικῶν ἢ ἀτομικῶν προσελύσεων τῶν μελῶν τῆς ἐτέρας πλευρᾶς διὰ τῶν γνωστῶν μέσων τοῦ παρελθόντος, τὰ ὁποῖα δοκιμασθέντα ἀπεδείχθησαν πλέον ὡς ἐγκαταλειπτέα, ἐπιζήμια, θίγοντα τὴν κυριότητα τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ παρακωλύοντα τὸ ἔργον τῆς ἐνώσεως.

δ) Εἰς τὴν ἀκριβοδικαίαν ἐκτίμησιν τῶν ἤδη ἀπὸ μακρῶν αἰώνων, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις τούτοις καιροῖς δεδημιουργημένων ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ εὐρύτερον καταστάσεων, οἷα ἡ κατ' οἰκονομίαν ἀποδοχὴ τῶν παρ' ἄλλοις τελουμένων μυστηρίων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κανονικῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας.

ε) Εἰς τὴν, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς οἰκονομίας, τῆς ταυτιζομένης πρὸς τὴν ἄκραν θείαν φιλανθρωπίαν, ἀναζήτησιν τρόπων ἐφαρμογῆς αὐτῆς εἰς τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῶν ἀγαθῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα προωθηθῶσιν οἱ τομεῖς τῆς κοινῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ πράξει, ἐν τῇ λατρευτικῇ ζωῇ, ἐν τῇ ἀπὸ κοινοῦ προσευχῇ, ἐν τῇ καλλιέργειᾳ τῆς θεολογικῆς συνεργασίας καὶ συναντήσεως κ.τ.τ. πρὸς τελικὴν ἐπίστεψιν τῶν περὶ ἐνώσεως προσπαθειῶν τῶν Ἐκκλησιῶν.

ς) Εἰς τὴν ὑπὸ τὰς ἄνω συνειδητὰς διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν προϋποθέσεις, ἀλλὰ καὶ ἐν τιμῇ ἀμοιβαιότητι διενέργειαν τοῦ ἐκάστοτε ἐνδεικνυομένου γενέσθαι ἐν ἀπὸ κοινοῦ προσπαθείᾳ καὶ συντόνῳ συμπράξει πρὸς οἰκοδομὴν πάντων ἐν Χριστῷ.

Ἡ οὕτως ἀσκουμένη οἰκονομία ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ, πρὸς τε τὰ ἑαυτῆς τέκνα ἀμεσώτερον, καὶ πρὸς τοὺς ἔξω αὐτῆς ἱσταμένους, παραλλήλως χωροῦσα πρὸς τὴν ἀκρίβειαν, τὴν μόνην ἰσχύουσαν εἰς τὰ κείρια τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας, εἶναι ὄψις τῆς Ὁρθοδοξίας μοναδικὴ καὶ κτῆμα εἰς αὐτὴν ἰδίως προσιδιάζον. Ἀπαύγασμα οὖσα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καὶ οἰοῦνται ψηλαφητὶ διαπιστουμένη καὶ εὐρίσκουσα τὴν δικαίωσιν αὐτῆς εἰς ὅσα οἱ Πατέρες λέγουσι καὶ οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας διακελεύουσιν, ἀπὸ πλευρᾶς μὲν θείου δικαίου ἐπεκτείνεται μέχρι τῶν Ἀποστόλων καὶ τοῦ Κυρίου, ἀπὸ πλευρᾶς δὲ ἐγγίσεως τοῦ πλησίον ἀποβαίνει τὸ μόνον μέσον, δι' οὗ ἡ Ἐκκλησία συγκαταβαίνει πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἀνευρίσκει τὴν δυνατότητα προσεγγίσεως πρὸς τὸ θεῖον.

Καὶ οὕτως, ἐὰν ἡ ἀκρίβεια εἶναι τὸ κύριον ἐκκλησιολογικὸν γνώρισμα τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς

Ἐπὶ τῇ 120ετηρίδι ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ Ι. ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΝ Τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Βραχεία ἱστορική ἀνασκόπησις, ἰδία ὡς πρὸς τὴν διαμόρφωσιν
τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας).*

δ) Ὁ νόμος 3615/1928 καὶ ἡ 9 μελ ἢς Δ.Ι.Σ.

Μετὰ τὴν πῶσιν τῆς δικτατορίας Παγκάλου, ἣτις προσεπόρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ «τρομερὰν περιπέτειαν»⁶⁴, ἡ ΔΙΣ ἐξηκολούθησε νὰ μάχεται ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας, ἀμνομένη κατὰ τῶν ἀείποτε ἐπιβιουσῶν τάσεων τῆς πολιτικοκρατίας, ζητοῦσα συγκλήσεις Ἱεραρχίας, συνιστῶσα ἐπιτροπὰς μελέτης ἐκκλ. προβλημάτων, ἀλλ' ἐν τῇ οὐσίᾳ πάντοτε προσκρούουσα εἰς τὴν παγιωθείσαν πλέον ἀντίληψιν τῶν κρατούντων, οἵτινες τὴν Ἐκκλησίαν ἠθελον ὑποχειρίαν αὐτῶν καὶ τὴν Σύνοδον ἄβουλον ὄργανόν των. Καὶ τὴν ἔκφρασιν τῶν τάσεων τούτων ἐνεσάρκωσεν ὁ ἐν ἔτει 1928 ἐκδοθεὶς νόμος 3615 «περὶ ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τῶν ἐν ταῖς Νέαις Χώρας τῆς Ἑλλάδος Μητροπόλεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου», ὅστις ἐν ἄρθρῳ 1 καθίστα τὴν ΔΙΣ 9μελῆ, συγκροτουμένην ἐκ 5 μὲν Ἀρχιερέων ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἱεραρχῶν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἐχόντων Ἐπισκοπὰς, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχ/που Ἀθηνῶν, καὶ ἐκ 4 ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν τῶν Νέων Χωρῶν, τῶν ἐχόντων Μητροπόλεις, πάντων καλουμένων ἀλληλοδιαδόχως παρὰ τῆς Κυβερνήσεως

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 536 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους.

64. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 477. Οὕτως ἐχαρακτήρισε τὰ ἄτινα ὑπέστη κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν περίοδον ἡ Ἐκκλησία δεινὰ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος κατὰ τὴν προσφώνησιν αὐτοῦ πρὸς τὴν ΔΙΣ τῆς ΟΓ' Συνοδικῆς περιόδου ἐπὶ τῇ πρώτῃ αὐτῆς συνεδρίᾳ (11 Ὀκτωβρίου 1926) καὶ ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξύ εἶχε καταλυθῆ τὸ καθεστῶς Θ. Παγκάλου.

καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας καὶ τῆς τὰ πάντα πληρούσης χάριτος τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, ἡ οἰκονομία ἐν αὐτῇ ἀποτελεῖ τὸ ἐκ παραδόσεως προσιδιάζον εἰς αὐτὴν προνόμιον, διὰ τοῦ ὁποίου τιμᾶται ἡ περιποίησις, ἡ σύνεσις, ἡ ποιμαντορικὴ εὐρύτης καὶ ἡ ἐν οἷς δεῖ συγκατάβασις τῆς Ἐκκλησίας, τεταγμένης ἵνα ὀλοκληρώσῃ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀποκαταλλάξῃ τὰ πάντα ἐν Χριστῷ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ
Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

κατὰ τὴν τάξιν τῶν πρεσβείων τῆς Ἀρχιερωσύνης διατηρουμένης ἐνὶ ἐκάστῳ ἐν ταῖς συνεδρίαις καὶ τῆς τάξεως τοῦ ἰδίου βαθμοῦ»⁶⁵. Περαιτέρω διὰ τοῦ νόμου τούτου ὠρίζετο, ὅτι ἡ ΔΙΣ εὐρίσκετο ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων 5 ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, αἱ δὲ ἀποφάσεις αὐτῆς ἐλαμβάνοντο κατὰ πλειοψηφίαν. Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ ΔΙΣ ἐπρόκειτο νὰ συνεδριάσῃ ὡς Δικαστήριον, θὰ ἔδει νὰ εἶναι παρόντα ἅπαντα τὰ μέλη αὐτῆς πρὸς λήψιν ἀποφάσεων. Ἡ Συνοδικὴ περίοδος ὠρίζετο ἐνιαυσία, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου ἐκάστου ἔτους (ἄρθρον 2)⁶⁶.

Καὶ ὁ νόμος οὗτος, πλὴν τοῦ ὅτι ἐρρῦθμιζε τὰ τῆς θέσεως τῶν Μητροπολιτῶν τῶν λεγομένων Νέων Χωρῶν ἐν τῷ σώματι τῆς Ἑλλαδικῆς Ἱεραρχίας καὶ διηύρυνε τὸν ἀριθμὸν τῶν Συνοδικῶν μελῶν διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν ἐκάστοτε ΔΙΣ καὶ 4 ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν τούτων, κατὰ βάσιν ἐκινεῖτο ἐντὸς τῶν προδιαγεγραμμένων διὰ τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας πλαισίων, ἅτινα δὲν κατέλιπον περιθώρια δι' ἐκκλησιαστικὰς ἐλευθερίας. Παρὰ ταῦτα ἡ ΔΙΣ, τὴν κατάργησιν κυρίως τοῦ Ν.Δ. τῆς 26 Σεπτεμβρίου 1925 ἐπιδιώκουσα, ἀεπιβληθέντος αὐτῇ παρὰ τὰς διαμαρτυρίας, ὑπέβαλε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας σχέδιον Καταστατικοῦ Χάρτου, ὅπερ προέβλεπεν ὡς Ἀνωτάτην μὲν Ἐκκλησίαν Ἀρχὴν τῆς ΙΣΙ, ἀντιπρόσωπον δὲ ταύτης τὴν ΔΙΣ. Καὶ ἡ μὲν ΙΣΙ, κατὰ τὸ σχέδιον, συνήρχετο τακτικῶς μὲν κατὰ Νοέμβριον ἐκάστου ἔτους αὐτοδικαίως, ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις ἠθελε παραστῆ ἀνάγκη, «συγκαλουμένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς μετὰ προηγουμένην ἀπόφασιν τῆς ΔΙΣ, ἀνακοινουμένην τῷ Ὑπουργεῖῳ πρὸς γνῶσιν αὐτοῦ», ἡ δὲ ΔΙΣ συγκειμένη ἐκ 13 μελῶν, καλουμένων ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τὴν τάξιν τῶν πρεσβείων ἐκ τε τῆς Π. καὶ τῆς Ν. Ἑλλάδος ἐξ ἡμισείας, ἐπελαμβάνετο τῶν πλείστων ἐκκλ. ζητημάτων, ἀποφασίζουσα περὶ αὐτῶν ἐλευθέρως, ἀνευ

65. Βλ. τὸ κείμενον τοῦ νόμου 3615, ἐν Μητροπολίτου Κίτρους Β α ρ ν ἄ β α, ἐνθ' ἄν. σ. 163.

66. Τὴν πρώτην ὑπὸ τὴν νέαν ταύτην σύνθεσιν ΔΙΣ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου 1928 ἀπήρτισαν πλὴν τοῦ Μακαριωτάτου Χρυσόστομου καὶ οἱ Σεβ. Δρυϊνουπόλεως Βασίλειος, Ἀδριανουπόλεως Πολύκαρπος, Νικοπόλεως Ἰωακείμ, Ἰκαρίας Νεόφυτος, Ναυπακτίας Ἀμβρόσιος, Ὑδρας Προκόπιος, Θηβῶν Συνέσιος καὶ Καλαβρῦτων Τιμόθεος.

παρουσίας Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου, οὕτως ὁ θεσμὸς δὲν προεβλέπετο⁶⁷. Ἀλλὰ τὸ φιλελεύθερον τοῦτο σχέδιον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὐδοκιμήσῃ ὑπὸ τὰς κρατούσας τότε ἀντιλήψεις τῆς Πολιτείας, ἥτις μάλιστα ἠρνήθη νὰ ἐπικυρώσῃ ἀπόφασιν τῆς ΔΙΣ περὶ συγκλήσεως τῆς ΙΣΙ τῇ 10ῃ Ἀπριλίου 1929, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι αὕτη δῆθεν προσέκοπτεν εἰς «σπουδαία κωλύματα»⁶⁸, ἐνῶ κατ' οὐσίαν ἀπέστεργε τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγωγὴν τῶν Ἱεραρχῶν, οἵτινες ἠνωμένοι ἠδύναντο νὰ διεκδικήσωσι μετ' ἠδξημένου κύρους τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας. Παρὰ ταῦτα ἡ ΙΣΙ συνεκλήθη κατ' Ἰούνιον 1929 καὶ ἐπεξεργασθεῖσα τὸ σχέδιον Καταστατικοῦ Χάρτου ὑπέβαλε τοῦτο πρὸς τὴν Κυβέρνησιν Ἐλ. Βενιζέλου πρὸς ψήφισιν, προβλέπον τὸν θεσμόν τῆς ΙΣΙ καὶ τῆς ΔΙΣ, τὴν κατάργησιν τοῦ θεσμοῦ τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου, «ὅστις ὄζει ἀπολυταρχίας καὶ Τσαρισμοῦ» κ.ἄ. Ἀλλὰ καὶ τὸ σχέδιον τοῦτο δὲν προωθήθη. Ἡ Πολιτεία στερεῶς εἶχετο τῶν ἐαυτῆς δικαιωμάτων ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὡς νὰ μὴ ἦρκει τοῦτο, ἐπικολούθησεν ἡ ἐν ἔτει 1930 βευστοποιήσις τῆς ἐκκλ. περιουσίας, ἰδρυθέντος τότε τοῦ ΟΔΕΠ, ἐνῶ πανταχόθεν ἠκούοντο κραυγαὶ ἀπογνώσεως διὰ «τοὺς κολαφισμοὺς καὶ τὰ ραπίσματα καὶ τοὺς ἐμπαιγμοὺς τοῦ ἀγνώμονος τέκνου τῆς Ἐκκλησίας», ἥτοι τῆς Πολιτείας⁶⁹, διὰ τὴν συνεχιζομένην «Κρατικὴν κηδεμονίαν» ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας⁷⁰, διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν, ὡς μὴ ὄφελε, ἀντίληψιν, καθ' ἣν δέον, ὅπως πάντοτε ἡ Ἐκκλησία «σύρεται εἰς τὸ ἄρμα τῆς Πολιτείας»⁷¹. Καὶ ναὶ μὲν ἡ Ἱεραρχία τότε διὰ Ψηφίσματος αὐτῆς ὑπογεγραμμένου ὑπὸ 40 Ἱεραρχῶν ἀπεδοκίμασε τὴν βευστοποίησιν τῆς ἐκκλ. περιουσίας, ὅμως ἡ ἐπιμονὴ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ Παιδείας Γ. Παπανδρέου, ζηλώσαντος δόξαν ἀνορθωτοῦ οὐ μόνον τῶν οἰκονομικῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἠθικῆς στάθμης τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπιτυχόντος τὴν διάστασιν τῆς Ἱεραρχίας, ἐπέτυχε τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, τῆς Ἐκκλησίας μὴ περιορισθείσης εἰς τὴν ἐκφρασιν τῆς λύπης αὐτῆς διὰ Ψηφισμάτων καὶ ἀνακοινωθέντων μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς ῥῆξιν ἐλθούσης πρὸς τὴν Πολιτείαν, ἥτις πρὸ σθεναρᾶς εὐρεθείσα στάσεως, ὑπανεχώρησεν ἐλαφρῶς ἱκανοποιήσασά τινος τῶν ἀπόψεων τῆ Ἐκκλησίας.

Ὅπως δὴποτε ἡ Ἐκκλησία ἐντὸς ἀσφυκτικοῦ ζῶσα περιβάλλοντος καὶ τὰ περὶ ἐαυτὴν δεσμὰ τῆς πολιτειακῆς κυριαρχίας ὅλονεν καὶ περισσότερον αἰσθανομένη, οὐκ ἐπαύετο συνεχεῖς νὰ ὑποβάλλῃ τὰς αἰτήσεις περὶ χειραφετήσεως αὐτῆς, συμβάλλου-

67. Τὸ ἐν λόγῳ Σχέδιον προέβλεπεν ὡσαύτως τὴν ἐνσωμάτωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος τῶν Ἐπισκοπῶν τῆς Κρήτης.

68. Ἀρχιμ. Θεοκλ. Στράγκα, ἐνθ' ἄνωτ. τ. Γ', σ. 16, 19.

69. Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Σωφρόνιος ἐν τῷ ἀπὸ 17-6-1930 ἐγγράφῳ αὐτοῦ πρὸς τὴν ΔΙΣ.

70. Μητροπολίτης Κασσανδρείας Εἰρηναῖος ἐν τῷ ἀπὸ 14-6-1930 ὁμοίῳ.

71. Μητροπολίτης Παροναξίας Ἱερόθεος ἐνώπιον τῆς ΙΣΙ τῆς 20-6-1930.

σα οὕτω εἰς τὴν ὀρίμανσιν τῆς ἰδέας, ὅτι ἐπεβάλλετο ἡ ἐκδοσις νέου νόμου Καταστατικοῦ τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς ἐνσάρκωσιν καὶ ὑλοποίησιν τῶν ἰδεῶν τούτων.

ε) Ὁ καταστατικὸς Νόμος 5187/1931.

Καὶ ὁ μὲν νέος Καταστατικὸς ἦλθε διὰ τοῦ ν. 5187/1931, ἀλλ' ἡ κατάστασις δὲν μετεβλήθη οὐσιωδῶς. Ὁ νόμος οὗτος «περὶ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»⁷² ἐρρύθμιζε τὰ κατὰ τὴν ΔΙΣ ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰς πολιτειακὰς ἀντιλήψεις. Οὕτως ὀρίζετο ἐν αὐτῷ, ὅτι ἡ ΔΙΣ «ἐνεργοῦσα πάντοτε ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ΙΣΙ σύγκειται ἐξ 9 μελῶν ἰσοψήφων, ὧν τὰ μὲν τέσσαρα λαμβάνονται ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν σειράν τῶν πρεσβειῶν τῆς Ἀρχιερωσύνης, τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου» ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ὅστις καὶ ἐκάλει τὰ ἐν λόγῳ μέλη, εὐρισκομένη ἐν ἀπαρτίᾳ «ἐὰν οἱ παρόντες εἶναι πλείονες τῶν ἀπόντων», τῆς Συνοδικῆς περιόδου ἀρχομένης τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου καὶ ἐκτεινομένης ἐπὶ ἐν ἔτος (ἄρθρον 4). Ἐπὶ πλέον ὀρίζετο, ὅτι ὁ Συνοδικὸς Ἀρχιερεὺς ἠδύνατο νὰ παραιτηθῇ τῶν Συνοδικῶν αὐτοῦ καθηκόντων ἔνεκεν ἀσθενείας, πιστοποιουμένης ἀρμοδίως, καὶ εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐκαλεῖτο «ὑπὸ τοῦ Προέδρου ὡς Συνοδικὸς ὁ ἐπόμενος κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης τῶν ἤδη κεκλημένων ἐκ τῆς οἰκείας σειρᾶς», παραμένων ὡς τοιοῦτος καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἐὰν ἐκλήθῃ ὡς Συνοδικὸς ἐντὸς τοῦ δευτέρου εξαμήνου τῆς Συνοδικῆς περιόδου. Ἐπίσης ὀρίζετο, ὅτι ἡ ΔΙΣ ἴσκει «πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν διοικητικὴν Ἐξουσίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συμφώνως πρὸς τοὺς Ἱ. Κανόνας, τοὺς κειμένους νόμους καὶ τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας», γνωμοδοτοῦσα, προκαλουμένη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, «ἐπὶ τῶν παρ' αὐτῆς εἰσαγομένων εἰς τὴν Βουλὴν ἐκκλησιαστικῶν Νομοσχεδίων» (ἄρθρον 5). Παρὰ τῇ ΔΙΣ διορίζετο Ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας (ἄρθρον 6), παριστάμενος εἰς τε τὰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους αὐτῆς συνεδριάς ἄνευ ψήφου, ἐκφέρων γνώμην ἐπὶ παντός θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ἐξαιρουμένων τῶν ζητημάτων πίστεως καὶ λατρείας, τῆς γνώμης αὐτοῦ καταχωριζομένης «ἐν ἐπισήμοις πρακτικοῖς». Αἱ ἀποφάσεις τῆς ΔΙΣ ἦσαν ἔγκυροι καὶ μὴ παρόντος τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐπικρατείας ἢ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ, ἐφ' ὅσον οὗτος εἶχε προσκληθῇ δι' ἐγγράφου προσκλήσεως τοῦ Προέδρου (ἄρθρον 6). Ἐπὶ πλέον ἡ ΔΙΣ κατήρτιζε τὸν κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων (ἄρθρα 9-10), ἐνῶ ἡ ἐκλογή Ἀρχιερέων ἐπεφυλάσσετο εἰς τὴν ΙΣΙ, καταρτίζουσαν τὸ τρίπρόσωπον δελτίον (ἄρθρον 10).

72. Μητροπολίτου Κίτρους Βαρυβάβα, ἐνθ' ἄνωτ.

στ) Ὁ Κωδικοποιημένος Νόμος 5438/1932.

Αἱ ὡς ἄνω τοῦ νόμου 5187/31 περί τῆς ΔΙΣ διατάξεις, ἐν συνδυασμῷ πρὸς ἐτέρας τοιαύτας, ἀναφερομένης εἰς τὴν ΙΣΙ, εἰς τὴν ἐκλογὴν Ἀρχιερέων κ.λπ. ἐκίνησαν τὴν Ἱεραρχίαν εἰς τὴν συγκρότησιν ἐπιτροπῆς πρὸς τροποποίησιν αὐτοῦ. Οὐ μὴν ἀλλ' αἱ ἀρμοδίως ὑποβληθεῖσαι προτάσεις αὐτῆς δὲν ἐγένοντο ἀποδεκταὶ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις πιεζομένη ἐκ τῶν πραγμάτων προήλθεν εἰς τὴν ἔκδοσιν ἀρχικῶς μὲν τοῦ 5438/32 Καταστατικοῦ Νόμου, τροποποιούντος κατὰ τὰς ἑαυτῆς ἀπόψεις τὸν νόμον 5187, ἐν συνεχείᾳ δὲ τοῦ κωδικοποιημένου νόμου 5438/32⁷³, δι' οὗ κατέστησε τὴν ΔΙΣ ἀπὸ 9μελῆ εἰς 13μελῆ, ὀρίσαντος ὅτι ταύτης προεδρεύει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, τὰ δὲ μέλη αὐτῆς προέρχονται ἐξ ἡμισείας ἐκ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς τε Π. καὶ τῆς Ν. Ἑλλάδος κατὰ τὴν σειρὰν τῶν πρεσβείων τῆς Ἀρχιερωσύνης λαμβανομένων. Τὰ τῆς συνοδικῆς θητείας, τῆς παραιτήσεως μέλους τινὸς τῆς ΔΙΣ, τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐπικρατείας κ.λπ. ἐπανελήφθησαν στερεοτύπως καὶ ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ, καθὼς καὶ τὰ εἰς τὸ ὑπαλληλικὸν προσωπικὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀφορῶντα. Βασικῶς, οὐδὲν ἐκ τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων ἠλλάξε, τῷ λόγῳ δὲ τούτῳ ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ νόμου ἤρξαντο νέαι τῆς Ἐκκλησίας διαμαρτυρίαι, ἐνισχυόμεναι καὶ ἀπὸ τὴν ἐν τῷ μεταξὺ συντελεσθεῖσαν πολιτικὴν μεταβολήν, σχηματισθείσης Κυβερνήσεως ὑπὸ τὸν Π. Τσαλδάρην.

Ἄλλ' ὡς πάντοτε ἢ ὑπὸ οἰανδήποτε πολιτικὴν παράταξιν τελοῦσα Πολιτεία, κοινὴν ἀκολουθοῦσα ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας πολιτικὴν καὶ στάσιν, ἐκώφευεν εἰς τὰς ἀπεγνωσμένας διαμαρτυρίας τῶν Ἱεραρχῶν, καὶ δὴ καὶ τῆς ΔΙΣ, ἀρνούμενη νὰ ἱκανοποιηθῆ τὰς περὶ χειραφετήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπόψεις αὐτῶν. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ εὐκαιρίας ἐκάστοτε διδομένης ἔσπευδε νὰ πλήξῃ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐκμεταλλευομένη τὰς ἐν αὐτῇ μεταξὺ τῶν Ἱεραρχῶν ἐνίοτε παρεισφρουσάσας διενέξεις, ἢ καὶ ὑποβάλλουσα ταύτας.

ζ') Ὁ Α.Ν. 2170/1940.

Ὁ νόμος 5438/32, ὑποστὰς δεκάδα περίπου τροποποιήσεων ἐπὶ ὀρισμένων μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων αὐτοῦ, ἴσχυσε μέχρι τοῦ ἔτους 1940, ὅτε ἐξεδόθη ὁ Α.Ν. 2170⁷⁴ «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος». Ὁ νόμος οὗτος⁷⁵, εἰς ὃ, τι ἀφορᾷ εἰς τὴν ΔΙΣ, ὑπῆρξε τὰ μάλιστα ρηξικέλευθος καὶ ἐπαναστατικὸς, διότι ὥρισε τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν αὐτῆς εἰς 7, προβλέψας ὅτι «οὐδεὶς Μητροπολίτης δύναται νὰ κληθῆ μέλος τῆς Ἱ. Συνό-

δου, ἂν μὴ ἔχῃ συμπληρωμένην τριετῆ ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ὡς Μητροπολίτης καὶ ὅτι ὁ εἰς ἀργίαν καταδικασθεὶς δὲν δύναται ἐπὶ τριετίαν ἀπὸ τοῦ ἀμετακλήτου τῆς ἀποφάσεως νὰ ἀναλάβῃ Συνοδικὰ καθήκοντα (ἄρθρον 5 παρ. 2). Διὰ τῆς παρ. 3 ἐξ ἄλλου τοῦ ἰδίου ἄρθρου ὠρίζετο, ὅτι τὸν Μακ. Πρόεδρον ἀπόντα ἢ κωλυόμενον ἀναπληροῖ ἐν τῇ ἀσκήσει πασῶν τῶν συναφῶν πρὸς ταύτην ἀρμοδιοτήτων Συνοδικὸς σύνοδρος, ἐπὶ τούτῳ καθοριζόμενος ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἐγγράφως ἢ προφορικῶς δι' ἀνακοινώσεως ἐπὶ Συνόδου κατὰ τὴν ἀρχὴν ἐκάστης Συνοδικῆς περιόδου», κατὰ προφανῆ παραβίασιν τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πρεσβείων τῆς Ἀρχιερωσύνης καθοριζομένης κατὰ τὴν τάξιν ἀναπληρώσεως τοῦ Προέδρου. Ἐπὶ πλέον ἐν παρ. 5 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ὠρίζετο, ὅτι «πᾶσα ὑπόθεσις ἀναγομένη κατὰ τὸν παρόντα νόμον εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἱ. Συνόδου συζητεῖται ὑπὸ τῶν παρόντων ἐν τῇ συνεδρίᾳ μελῶν. Οὐδεὶς δύναται διαφωνῶν κατὰ τὰς συζητήσεις ν' ἀποχωρήσῃ τῆς συνεδρίας πρὸ τῆς λήξεως αὐτῆς», διότι ἄλλως «κηρύσσεται ἔκπτωτος τῆς Συνοδικῆς του θέσεως δι' ἀποφάσεως τῶν ὑπολοίπων μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου». Ὁ ἄχρι τοῦδε Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος μετονομασθεὶς εἰς Βασιλικὸν Ἐπίτροπον, μισθοδοτούμενος ὑπὸ τοῦ ΟΔΕΠ, ἐδικαιούτο, κατ' ἄρθρον 11 νὰ «παρίσταται εἰς τὰς συνεδρίας, τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους, τῆς τε ΙΣΙ καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἄνευ ψήφου, καλούμενος ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἐγγράφως ἐφ' ἀπαξ μὲν δι' ἀπάσας τὰς τακτικὰς συνεδρίας αὐτῶν, προφορικῶς δὲ διὰ τὰς ἐκτάκτους», αἱ δὲ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἦσαν ἐγκυροὶ καὶ μὴ παρόντος τοῦ Βασιλικῶν Ἐπιτρόπου, ἐφ' ὅσον ὁμοῦς οὗτος εἶχε νομίμως κληθῆ. Διὰ τοῦ ἄρθρου 12 ἀναδιηρθοῦντο αἱ θέσεις τοῦ ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ τῆς ΔΙΣ καὶ καθωρίζοντο καὶ τὰ προσόντα πρὸς κατάληψιν αὐτῶν. Ἡ ΔΙΣ ἐξ ἄλλου ἐξέλεγε διὰ τριπροσώπου δελτίου τοῦς Μητροπολίτας ἢ Ἐπισκόπους, ἐνῶ ἡ ΙΣΙ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν διὰ τοῦ αὐτοῦ συστήματος.

Τὸν τρόπον ἐκλογῆς Ἀρχιερέων ἐβελτίωσε σημαντικῶς τὸ ν.δ. 585/1941 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ν. 2170/1940», δι' οὗ ἀποκαθίστατο «πλήρως ἢ ἐλευθερία εἰς τὴν ρύθμισιν τῶν ζητημάτων τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὴ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀνάδειξιν Ἀρχιερέων, οἵτινες θέλουν ὑποδεικνύεσθαι καὶ ἐκλέγεσθαι ἐφεξῆς ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀναμείξεως τῆς Πολιτείας, παρεκτὸς τῆς ὅλως τυπικῆς, τῆς ἀφορώσεως εἰς τὴν δημοσίαν ἐμφάνισιν τῆς σχετικῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως»⁷⁶.

η) Ὁ Καταστατικὸς Χάρτης ὑπ' ἀρ. 671/1943.

Αἱ πολεμικαὶ τῆς Πατρίδος περιπέτειαι καὶ ἡ ἐχθρική κατοχὴ, συνδυασθεῖσαι μετὰ τῆς ἐν τῷ μεταξὺ ἐπεληούσης Ἀρχιεπισκοπικῆς ἀλλαγῆς, ἔφερον εἰς

73. Βλ. Μητροπολίτου Κίτρους Βα ρ ν ἄ β α, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 188 ἐπ.

74. ἐνθ' ἄνωτ., σ. 299 ἐ.

75. Εἶχε προηγηθῆ ὁ Α.Ν. 1996/39 μειώσας τὰ μέλη τῆς ΔΙΣ εἰς 7.

76. «Ἐκκλησία» 1941, σ. 169. Πρβλ. Β α σ ι λ. Ἀ τ ἔ σ η, Ἐπίτομος Ἐπισκοπικὴ ἱστορία, τ. Γ' σ. 2.

φῶς νέον Καταστατικὸν τῆς Ἐκκλησίας νόμον, τὸν ὑπ' ἀριθ. 671/1943 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»⁷⁷ καὶ ἀφοῦ ὁ προηγούμενος αὐτοῦ Α.Ν. 2170 εἶχεν ἤδη, κατὰ τὸ βραχὺ ὁπωσδήποτε διάστημα τῆς ἰσχύος του, ὑποστῆ δέκα ὀκτῶ ἐν συνόλῳ τροποποιήσεις καὶ συμπληρώσεις. Ὁ νέος Καταστατικὸς ἐπανεφερε διὰ τοῦ ἄρθρου 4 τὴν 13μελῆ σύνθεσιν τῆς ΔΙΣ, καταργήσας τὰς περὶ ἐκπτώσεως τῶν Συνοδικῶν μελῶν διατάξεις τοῦ Α.Ν. 2170/40. Ἐπανελάβεν ἐπίσης ἄνευ ἀλλαγῆς τὰς περὶ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου διατάξεις αὐτοῦ, ὅστις ἐπωνομάσθη νῦν Ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας καὶ γενικῶς δὲν ἐπήνεγκε βασικὰς μεταβολὰς εἰς ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὴν συγκρότησιν καὶ λειτουργίαν τῆς ΔΙΣ καὶ τῶν Συνοδικῶν Γραφείων. Αἱ ἐκλογαὶ Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων ἐπανεληφθῆσαν εἰς τὴν ΔΙΣ (ἄρθρον 17) ἢ δὲ τοῦ Ἀρχ/που εἰς τὴν ΙΣΙ (ἄρθρον 15), ἐπανεληθόντος ὡς πρὸς ταύτας τοῦ πρὸ τοῦ 1941 καθεστώτος, ἦτοι τοῦ τριπροσώπου.

Ἡ κατὰ τὸν νόμον 671/1943 ΔΙΣ, καλύπτουσα περίοδον δέκα καὶ ἕξ ἐτῶν διακυβερνήσεως τῆς Ἐκκλησίας μεταπελευθερωτικῶς, μέχρι δηλονότι τοῦ ἔτους 1969, ὑπὸ διάφορον κατὰ καιροὺς σύνθεσιν⁷⁸, ἐκλήθη νὰ παίξῃ λίαν σημαντικὸν ρόλον ἐν τῇ ἀντιμετωπίσει καὶ ρυθμίσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων, τοσοῦτ' μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ Πολιτεία, τὴν ἄστοργον αὐτῆς τακτικὴν ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας συνεχίζουσα, παρενέβαλλεν ἐμπόδια εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῶν ἐκάστοτε ἐκδηλουμένων τάσεων πρὸς σχετικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας, τάσεων αἵτινες ὑπὸ τὸ σύνθημα «ἐλευθέρᾳ κατ' ἑαυτὴν Ἐκκλησία» καὶ «ἐλευθέρᾳ Ἐκκλησία ἐν ἐλευθέρῳ Κράτει» ἤρχισαν ἀρχικῶς μὲν ἡπίως, εἶτα δὲ καὶ ἐντονώτερον νὰ ἐμφανίζονται εἰς τὸν ὀρίζοντα κατακτῶσαι συνεχῶς ἕδαφος μεταξὺ τοῦ θρησκευόντος λαοῦ καὶ καθιστῶσαι ὅλον ἐν καὶ πλέον ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην ριζικῆς ἀλλαγῆς ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας.

θ) Ὁ ἰσχύων Καταστατικὸς Χάρτης, Ν.Δ. 126/69.

Ἐν τῷ κατ' ἔτος 1967 κυκλοφορηθέντι σχεδίῳ αὐτοῦ περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, διεπίστου ὅτι «ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχει ἀνάγκην ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀποκεντρώσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ συντονισμοῦ. Σήμερον μὲ τὸ ἰσχύον ἐν αὐτῇ διοικητικὸν

σύστημα, ἔχομεν συγκεντρωτικὸν σύστημα περὶ τὰ μικρὰ καὶ ἀσήμαντα, ἀσχολουμένης περὶ ταῦτα συνεχῶς τῆς ΔΙΣ, ἔλλειψιν δὲ συνεχείας καὶ συντονισμοῦ περὶ τὰ βασικὰ καὶ καίρια, λόγῳ τῆς κατ' ἔτος ἐναλλαγῆς τῆς συνθέσεως αὐτῆς»⁷⁹. Τὰ ἐπισημανθέντα μειονεκτήματα ταῦτα ἐν τῷ διοικητικῷ τῆς Ἐκκλησίας ὀργανισμῷ, συσχετιζόμενα καὶ πρὸς τὴν δεσπόζουσαν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας σκιάν τῆς Πολιτείας, ἥτις ὑπὸ τὴν Ἐπαναστατικὴν πνοὴν τῆς περιόδου ταύτης ἐφαίνετο διατεθειμένη νὰ ἀποστῆ τῆς ἐπὶ 150 ὄλα ἔτη ἐφαρμοζομένης πολιτικῆς αὐτῆς ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας, ὠδήγησαν εἰς τὴν διὰ τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου, ἦτοι τοῦ ν.δ. 126/69, ὑλοποίησιν ἐν πολλοῖς τῶν περὶ ἀνεξαρτησίας καὶ αὐτοτελείας τῆς Ἐκκλησίας μυχιαιτάτων αὐτῆς ἐπιδιώξεων. Λαμβανομένου δ' ὑπ' ὄψει τοῦ γεγονότος, ὅτι, ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἐτονίσθη, «κοινὸν χαρακτηριστικὸν τῆς ἐπὶ ἕνα καὶ ἡμισυ σχεδὸν αἰῶνα διαρκεσάσης ζοφερᾶς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν περιόδου (ὑπῆρξεν) ἡ δεσπόζουσα θέσις, τὴν ὁποίαν ἡ Πολιτεία εἶχεν εἰς τὴν ρύθμισιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ἐπὶ ὀλοκληρωτικῷ σχεδὸν παραμερισμῷ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς καὶ γενικώτερον τοῦ ἱεροῦ Κλήρου»⁸⁰, τότε ὁ νέος Καταστατικὸς Χάρτης, ὑπὸ τὸ πρῶτον θεώμενος μάλιστα τῶν σχέσεων μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὡς καὶ τῆς δι' αὐτοῦ ἐπὶ ὄλων νέων βάσεων ἐδρασθείσης νέας διοικητικῆς ὀργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας, προσλαμβάνει ἐξέχουσαν σημασίαν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις.

Τὸ ν.δ. 126/69, καταργήσας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ τὸν προἰσχύσαντα Καταστατικὸν νόμον 671/43 (ἄρθρον 52), καθίδρυσε 11μελῆ Διαρκῆ Σύνοδον, δυναμένην νὰ καθίσταται καὶ 12 μελῆς, διὰ τῆς ἐκλογῆς Ἀντιπροέδρου, συγκροτουμένην «ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ὡς Προέδρου, καὶ τῶν Ἀρχιερέων Προέδρων τῶν Μονίμων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν» (ἄρθρον 10), περὶ ὧν, δέκα τὸν ἀριθμὸν, προβλέπει τὸ ἄρθρον 16 αὐτοῦ. Οἱ οὕτω συγκροτοῦντες τὴν ΔΙΣ Ἱεράρχαι διορίζονται, νῦν τὸ πρῶτον ἀπὸ συστάσεως τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τῆς ΙΣΙ, ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς ΔΙΣ (ἄρθρον 6 περ. 1), ἢ δὲ θητεία αὐτῶν εἶναι τριετής (ἄρθρον 2 τοῦ ν.δ. 407/1970), αἰρομένου οὕτω τοῦ πρόσθεν ἐπισημανθέντος μειονεκτήματος τῆς ἐλλείψεως συνεχείας καὶ συντονισμοῦ, λόγῳ τῆς μὴ κατ' ἔτος ἐναλλαγῆς τῶν Συνοδικῶν μελῶν. Αὐτὴ δὲ αὐτῇ ἡ ΙΣΙ, διὰ πρώτην ὡσαύτως φοράν, δύναται νὰ συνέρχεται ἄνευ ἐκδόσεως Β. Δ/τος, ἐφ' ὅσον θὰ ἀποφασίσωσι τοῦτο τὰ μέλη αὐτῆς.

Τὰ Συνοδικὰ κατὰ ταῦτα μέλη, προεδρεύοντα ἕκαστον τῆς οἰκείας αὐτοῦ Μ.Σ.Ε., ἀποτελοῦσι τὸν συνδετικὸν κρίκον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰσηγούμενα αὐτῇ ἐπὶ παντός θέματος τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν, μετὰ προηγουμένην περὶ αὐτοῦ γνωμάτευσιν τῆς ἡς προεδρεύουσι Μ.Σ.Ε. Τὸ σύ-

77. Μητροπολίτου Κίτρους Βαρνάβα, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 268 ἔ.

78. Πρβλ. μεταξὺ ἄλλων τὸν ν. 1625/1944, ὅστις καθόριζεν ὅτι λόγῳ τῶν πολεμικῶν γεγονότων ἡ ΔΙΣ καθίστατο 5 μελῆς, συγκροτουμένη ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις διαμενόντων καὶ μὴ δυναμένων νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὰς ἑδρας αὐτῶν Μητροπολιτῶν, τὸν Α.Ν. 365/1945 καθιδρύσαντα Ἀριστίνδην Σύνοδον, τὸ Β.Δ. τῆς 16-12-1959, δι' οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν Συνοδικῶν περιορίσθη εἰς 9, τὸν Α.Ν. 3/1967 κηρύξαντα λήξασαν τὴν 112ην Συνοδικὴν περίοδον (1966-1967) καὶ καθιδρύσαντα 9μελῆ Ἀριστίνδην Σύνοδον, ἧς τὰ μέλη ὀρίσθησαν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 291/11-5-67 Β.Δ. κ.λ.π.

79. «Ἐκκλησία» 1967, σ. 790.

80. Προσφώνησις Μακ. πρὸς Πρωθυπουργὸν ἐν «Ἐκκλησία» 1969, σ. 108.

στημα τοῦτο, εὐνοήσαν τὸν καταμερισμὸν τῆς ἐργασίας καὶ τὴν συστηματικὴν μελέτην τῶν ποικίλων ἐκκλησιῶν, ζητημάτων, συμβάλλεται ἤδη ἀπὸ ζετίας εἰς τὴν ὑπεύθυνον ἀντιμετώπισιν αὐτῶν, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσῳ ἐπεδιώχθη ἡ στελέχωσις τῶν διαληφθεισῶν Μ.Σ.Ε. διὰ καταλλήλων προσώπων, διαθετόνων ἱκανὴν πείραν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς ἀρμοδιότητος μᾶς ἐκάστης αὐτῶν, καὶ ἡ ὀργάνωσις, ἐπὶ τῇ βάσει ὀρθολογιστικῶν κριτηρίων, τῶν Γραφείων αὐτῶν, εἰς τρόπον ὅστε, περιοριζομένων τῶν γραφειοκρατικῶν διατυπώσεων εἰς τὸ ἐλάχιστον δυνατὸν σημεῖον, νὰ προωθῶνται ταχέως τὰ θέματα πρὸς τὴν λύσιν αὐτῶν.

Ἡ διὰ τοῦ ν.δ. 126/69 καθιδρυμένη ἐκάστοτε ΔΙΣ, ὡς προελέχθη, δὲν συγκροτεῖται κατὰ τινὰ σειράν, ἀλλ' ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς ΙΣΙ μετὰ σχετικὴν πρότασιν τῆς προηγουμένης ΔΙΣ, μὴ δεσμευομένης εἰς τὴν ἑαυτῆς πρότασιν. Τὸ σύστημα τοῦτο, ἐλέχθη, ὅτι ἐξασφαλίζει τὴν ἐκλογὴν ἐκάστοτε τῶν πλέον καταλλήλων Ἱεραρχῶν εἰς τὰς καταλλήλους θέσεις, ἐνῶ τὸ τριετὲς διάστημα τῆς θητείας αὐτῶν διευκολύνει τὴν συνέχειαν εἰς τὸ ἔργον τῆς ΔΙΣ. Βεβαίως, διευπλώθησαν καὶ ἐπικρίσεις τινὲς κατὰ τοῦ συστήματος τούτου, καὶ δὴ καὶ ἐν ὄψει τῶν ὄρων, οὓς ἔταξεν ὁ Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς Τόμος, ὁ δωροφορήσας τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος τὸ Αὐτοκέφαλον. Ἀπαντῶν εἰς τὰς ἐπικρίσεις ταύτας ἐν τῇ ἐνώπιον τῆς ΙΣΙ τοῦ Μαρτίου 1969 εἰσηγήσει αὐτοῦ ὁ Μακαριώτατος ἐτόνισεν ὅτι «ἡ ΔΙΣ διατηρεῖται... ὄχι διότι τοῦτο ἀποτελεῖ ἀπαιτήσιν τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ 1850, ἀλλὰ καὶ διότι χρειάζεται ἀφ' ἐνός μὲν ἐν ἐκτελεστικὸν ὄργανον τῶν ἀποφάσεων τῆς ΙΣΙ, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἵνα ἀντικαθιστᾷ ταύτην κατὰ τὸ μεσολαβῶν μεταξὺ τῶν Συνελεύσεων αὐτῆς χρονικὸν διάστημα»⁸¹.

Ὁ νέος Καταστατικὸς Χάρτης, καινοτομῶν τολμηρῶς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, παρεχώρησεν αὐτῇ, διὰ πρώτην ἀπὸ 150 ἐτῶν φορᾶν, τὸ δικαίωμα τῆς δι' ἰδίων Κανονισμῶν, ἐκδιδομένων ὑπὸ τῆς ΙΣΙ ἢ τῆς ΔΙΣ, ρυθμίσεως ὀρισμένων ἐσωτερικῆς φύσεως ζητημάτων αὐτῆς. Τὸ τοιοῦτο δικαίωμα, ὅπερ ἀπετέλει τὸ ὄνειρον γενεῶν ὀλοκλήρων Ἱεραρχῶν, παρασχεθὲν ὑπὸ τὴν μορφήν νομοθετικῆς ἐξουσιοδοτήσεως, ἀμφισβητηθὲν ὁμως ἅμα τῇ ἐφαρμογῇ του ὑπὸ παραγόντων ἐνδιαφερομένων νὰ μὴ ἀποκτήσῃ ἡ Ἐκκλησία ἀνεξαρτησίαν τινὰ οὐδὲ εἰς αὐτὰ τὰ Interna Corporis αὐτῆς ζητήματα, καταχυρῶθη καὶ δι' ἐρμηνευτικῆς νομοθετικῆς διατάξεως, τοῦ ἄρθρου δηλονότι 5 τοῦ ν.δ. 407/70 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τοῦ ν.δ. 126/69 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»⁸², καθ' ὃ «ἡ ἀληθὴς ἐννοια τῶν ἐν ἄρθροις 24 παρ. 4, 32 παρ. 2, 38 παρ. 4, 39 παρ. 2, 42 παρ. 5 καὶ 7 τοῦ ν.δ. 126/69 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλ. τῆς Ἑλλάδος» εἶναι ὅτι αἱ δυνάμει αὐτῶν ἐκδιδομένοι Κανονιστικαὶ Πράξεις τῆς Ἱ. Συνόδου

λαμβάνουσαι τὴν μορφήν Κανονισμῶν δημοσιευομένων εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὸ δελτίον «Ἐκκλησία», δύνανται οὗτοι νὰ καθιερωθῶσιν, ἐντὸς πάντοτε τῶν ὀρίων τῆς παρεχομένης ἐξουσιοδοτήσεως, κανόνες δικαίου ἐπὶ τῶν οἰκείων θεμάτων καὶ κατὰ παρέκκλισιν ἔτι ἢ τροποποίησιν τῶν ἐπ' αὐτῶν ἰσχυουσῶν ἐκάστοτε διατάξεων», ἐπεκυρώθη δὲ ἐρμηνευτικῶς καὶ ὑπὸ τῆς νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας (ἀρ. ἀποφ. 3234/71). Κατόπιν τῆς τοιαύτης ἀθροιστικῆς λύσεως, ἡ ΔΙΣ τῆς παρουσίας 116ης Συνοδικῆς περιόδου (1969-1972), ἀναδεχθεῖσα κατὰ τὸ διάστημα τῆς θητείας αὐτῆς καὶ τὰς ἀρμοδιότητας τῆς ΙΣΙ, δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 51 παρ. 1 τοῦ ν.δ. 126/69, προέβη κατὰ τὸ μέχρι σήμερον διάστημα, καθ' ὃ ὑφίσταται, εἰς τὴν ἔκδοσιν 43 Κανονισμῶν καὶ 36 Κανονιστικῶν Διατάξεων, ἧτοι 79 ἐν συνόλῳ νομοθετικῶν κειμένων⁸³, δι' ὧν ρυθμίζονται, ἐντὸς πάντοτε τῆς παρεχομένης ἐξουσιοδοτήσεως, θέματα ὀργανωτικά, ἐφημεριακά, ὑπαλληλικά, οἰκονομικά, προσκυνηματικά, ἐκπαιδευτικά, ἱεραποστολικά καὶ ἄλλα, ἡ ἐπίλυσις τῶν ὁποίων ἀπῆται κατὰ τὸ παρελθὸν τὴν ἀναγκαίαν παρέμβασιν τῆς Πολιτείας καὶ τὴν ἔκδοσιν νομοθετικῶν ἢ βασιλικῶν διαταγμάτων, ἀπαιτούντων πολλακίς ἐπανειλημμένας ὀχλήσεις τῶν ἀρμοδίων ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα εὐδοκήσωσιν εἰς τὴν προώθησιν τῆς σχετικῆς βραδυνότητος διαδικασίας. Οὕτως ἡ Ἐκκλησία ἐπέτυχεν ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἐνώπιον τῆς ΔΙΣ τοῦ 1926 διετύπου ὡς εὐχὴν ὀλοκάρδιον, ἧτοι τὴν δυνατότητα τοῦ ρυθμίζειν δι' ἰδίων αὐτῆς Κανονισμῶν τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα, καθισταμένη κυρία ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς.

Ἡ διὰ τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου παρασχεθεῖσα τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀὐτονομία, κινεῖται βεβαίως ἐντὸς πλαισίων σαφῶς διαγραφόμενων ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐν συναρτήσῃ πάντοτε πρὸς τὴν περὶ τῆς θέσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ Κράτει πολιτειακῆν ἀντίληψιν, ἧς ἔνεκεν ὀρισμένων θεμάτων ἐπικοινωνοῦν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πολιτείαν διαφέροντος ἢ ρύθμισις ἐπεφυλάχθη, ὅπως συντελεῖται διὰ συνεργασίας ἀμφοτέρων ὑπὸ τὴν μορφήν ἐκδόσεως εἴτε νόμων εἴτε διαταγμάτων. Τοιαῦτα θέματα εἶναι λ.χ. ὁ περὶ ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων νόμος⁸⁴, ὁ τρόπος ἐκλογῆς Ἀρχιερέων⁸⁵, τὰ προσόντα τῶν ἐφημερίων, τὰ ὄρια καὶ ἡ ὄνομασία τῶν Ἱ. Μητροπόλεων, ἐφ' ὧν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ προηγουμένη «γνώμη»

83. Τὰ κείμενα ταῦτα δημοσιεύονται ἅπαντα ἐν τε τῇ Ἐφημερίδῃ τῆς Κυβερνήσεως (τεῦχος Α) καὶ τῷ δελτίῳ «Ἐκκλησία», (τεῦχος Β').

84. Πρβλ. Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαῖδου. Γενικὴ ἐπισκόπησις τοῦ Σχεδίου νόμου περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Ἐκκλησίας», Ἀθήναι 1972.

85. Τὸ σχέδιον Β.Δ. «περὶ τρόπου ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων, περὶ τῶν προσόντων τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων καὶ περὶ τῆς ὀνομασίας τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων», ὑποβληθὲν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρθοσκευμάτων, δὲν ἔχει μέχρι σήμερον ἐκδοθῆ.

81. «Ἐκκλησία» 1969, σ. 142.

82. ΦΕΚ 9 τ. Α' τῆς 15-1-1970.

της 'Εκκλησίας, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι η Πολιτεία δεσμεύεται εις την υιοθέτησιν τών υπό της 'Εκκλησίας εκάστοτε επί τών ως εἴρηται ζητημάτων προτεινομένων. Ἐτέρωθεν, δι' ὠρισμένα τουλάχιστον ἐκ τών πρόσθεν διαληφθέντων θεμάτων, συναγομένων ἐπιβαρύνσεις τῆς Πολιτείας, ὡς εἶναι λ.χ. ὁ ἀριθμὸς τών ἐφημερίων, οἵτινες, ὡς γνωστόν, μισθοδοτοῦνται ἐξ εἰδικοῦ κονδυλίου τοῦ Κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, ἡ τοιαύτη συνεργασία παρίσταται δεδικαιοποιημένη, ἐφ' ὅσον χρόνον θὰ ἐξακολουθῆ ἡ 'Εκκλησία νὰ ἐξαρτᾶται οικονομικῶς ἐκ τῆς Πολιτείας. Τῷ λόγῳ τούτῳ σύντονος ἔχει, ὡς γνωρίζομεν, ἀναληφθῆ προσπάθεια ἐκ μέρους τῆς ΔΙΣ, πρὸς ἀνόρθωσιν τών οικονομικῶν τῆς 'Εκκλησίας, ἐπ' ἐλπίδι δημιουργίας τών προϋποθέσεων, ἐφ' ὧν ἐδρασιθεύσει ἡ οικονομικὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὄργανισμοῦ αὐτάρκεια, ἥτις καὶ δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν χαλάρωσιν ἢ καὶ παντελῆ κατάργησιν τῆς ἐξαρτήσεως τῆς 'Εκκλησίας ἐκ τῆς Πολιτείας καὶ εἰς τὴν πλήρη ἀποδέσμευσιν αὐτῆς.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Ν.Α. 126/69 προβλέπεται, ὅτι «εἰς τὰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς ΔΙΣ, ἐφ' ὅσον συζητοῦνται διοικητικῆς φύσεως θέματα, ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων... δύναται νὰ παρίσταται ἄνευ ψήφου, αὐτοπροσώπως ἢ διὰ τοῦ Γεν. Δ/ντου Θρησκευμάτων», ἐνῶ ἡ παρ. 2 τοῦ ἴδιου ἄρθρου ὀρίζει ὅτι «παράλειψις προηγουμένης προσκλήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ... ἐπάγεται ἀκυρότητα τών λαμβανομένων ἀποφάσεων». Αἱ διατάξεις αὗται ἀντικατέστησαν τὰς περὶ Κυβερνητικῶν ἢ Βασιλικῶν Ἐπιτροπῶν τοιαύτας πάντων τών προἰσχυσάντων Καταστατικῶν Νόμων τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀποτελοῦσιν ὡπωσδήποτε προοδευτικὸν βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐν καιρῷ καταργήσεως τῆς, δυνητικῆς ἔστω, παρουσίας λαϊκοῦ ἐν ταῖς συνεδρίαις τῆς Ἱ. Συνόδου, πολλῶ μᾶλλον ὅσα ἡ τοιαύτη, ἄνευ ψήφου, παρουσία σήμερον ἐκπροσώπου τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰς Συνοδικὰς συνεδρίας, ἐκτὸς τῆς, ἣν προκαλεῖ, ἐντυπώσεως περὶ δήθεν προληπτικοῦ πολιτειακοῦ ἐλέγχου ἐπὶ τών πράξεων τῆς 'Εκκλησίας, καθὼς καὶ περὶ ἀσκήσεως ἐπ' αὐτῆς καταλλήλων ἐκάστοτε πιέσεων πρὸς υιοθέτησιν τών ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων πολιτειακῶν ἀπόψεων, οὐδεμίαν οὐσιαστικὴν ὑπηρεσίαν προσφέρει εἰς τὴν Πολιτείαν⁸⁶.

Κατὰ ταῦτα, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχει σημασίαν, εἶναι ἡ νέα πλέον μορφή, ἣν προσέλαβον παρ' ἡμῖν αἱ σχέσεις μεταξὺ 'Εκκλησίας καὶ Πολιτείας, διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἐν ἰσχύϊ Καταστατικοῦ Χάρτου. Ὅμιλῶν σχετικῶς ἐνώπιον τῆς ΙΣΙ κατὰ Μάρ-

τιον τοῦ 1969 ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ἐτόνιζεν ὅτι ἐπεδιώχθη «νὰ ἀποκτήσῃ (ἡ 'Εκκλησία) τὴν δι' Αὐτὴν πολυπόθητον καὶ ἀπολύτως ἀπαραίτητον ἀνεξαρτησίαν κινήσεων ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ ὑψηλοῦ καὶ θείου Αὐτῆς προορισμοῦ»⁸⁷. Καθὼς δὲ ὁ ἴδιος διελάμβανεν ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐξοχώτατον κ. Πρωθυπουργόν, «φίζικαὶ καὶ ὄντως ἐπαναστατικαὶ εἶναι αἱ διὰ τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου μεταβολαί, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι, κατόπιν πολυετῶν ἀγώνων ἕνα μικρὸν μέρος τών πολιτειακῶν δεσμεύσεων εἶχον ἐν τῷ μεταξὺ γίνεαι χαλαρότεροι ἢ καὶ εἶχον ἐξ ὀλοκλήρου ἀρθῆ»⁸⁸. Ἡ 'Εκκλησία σήμερον δύναται, ποιουμένη καλὴν χρῆσιν τών δυνατοτήτων, ἃς ἀπέκτησε, νὰ καταστῆ ὄντως «κυρία ἐν τῷ οἴκῳ της»⁸⁹ καὶ νὰ ρυθμίσῃ τὰ πλεῖστα τών ἑαυτῆς θεμάτων ἐν αὐτοτελεῖ καὶ κανονικῇ ἰσχύϊ, καὶ ἡ ΔΙΣ νὰ καταστῆ τὸ ὄντως ἐπιτελικὸν τῆς 'Εκκλησίας σῶμα, ὅπερ μακρὰν κείμενον πάσης ἐξωθεν ἐπιδράσεως ὀποθενδήποτε προερχομένης, καὶ εἰς τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον τῆς 'Εκκλησίας ἀφορῶν, νὰ διαδραματίσῃ τὸν λίαν σημαντικὸν ρόλον αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῆς ἑαυτῆς ἀποστολῆς, συνισταμένης εἰς τὴν θετικὴν ὑποβοήθησιν τῆς 'Εκκλησίας πρὸς ἀρτίαν, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐπιτέλεσιν, εἰς ἅπαντας τοὺς τομεῖς, τοῦ θείου αὐτῆς ἔργου.

Ἡ βραχεῖα αὕτη ἱστορικὴ ἀνασκόπησις τῶν εἰς τε τὸν θεσμόν τῆς ΔΙΣ παρ' ἡμῖν, καὶ τὸ ὅπερ αὕτη ἐν διαδρομῇ 120 κυρίως ἐτῶν ἐπετέλεσεν ἔργον ἀφορώντων, ἐν ἀδραῖς οὕτως εἰπεῖν γραμμαῖς γενομένη ἐν τοῖς πρόσθεν, ὑπέμνησε κατὰ βάσιν τὸ πνεῦμα, ὑφ' οὗ διακατεῖχοντο αἱ κατὰ καιροὺς ΔΙΣ τῆς 'Εκκλησίας ἡμῶν, τὸ πνεῦμα, δηλονότι, τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐν γένει ὀργανισμοῦ καὶ τῆς ἀποδεσμεύσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κρατικῆς κηδεμονίας. Τὸ πνεῦμα τοῦτο διέπει τὴν ζωὴν τῆς 'Εκκλησίας κατὰ τὰ 150 ἔτη τῆς ἐν τῷ ἀπελευθερωθέντι Κράτει δραστηριότητός της. Καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα χαρακτηρίζει ὡσαύτως τοὺς ἀγῶνας τῆς ΔΙΣ κατὰ τὰ 120 ἔτη τῆς ἐπισήμου ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς 'Εκκλησίᾳ ζωῆς της. Κατακλείοντες τὴν παρούσαν μικρὰν μελέτην, αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ εὐχηθῶμεν, ὅπως εὐδοθῶσι πλήρως οἱ ἀγῶνες οὗτοι καὶ ἡ 'Εκκλησία δυνηθῆ ἀπερίσπαστος, ἐδραζομένη ἐπὶ τῆς κρηπίδος τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ στηριζομένη εἰς τὰς πνευματικὰς αὐτῆς δυνάμεις, εἰς τὸν τῆς Πίστεως ἡμῶν ἀφορῶσα Ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ κοσμοσωτήριον ἔργον της, οὕτινος ἡ σημασία ἐν τοῖς τεταραγμένοις τούτοις καιροῖς καθίσταται τὰ μάλιστα σπουδαία καὶ τεραστία.

Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ Κ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΓΓΔΗΣ

Γραμματεὺς Ἱ. Συνόδου

86. Ἀπόδειξιν τῆς σημασίας, ἣν ἐν τῇ πράξει ἀποδίδει σήμερον ἡ Πολιτεία εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ ν.δ. 126/69, ἀποτελεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Παιδείας οὐδέποτε μέχρι σήμερον ἐποιήσατο χρῆσιν τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ, ὅπως παρίσταται εἰς τὰς Συνοδικὰς συνεδρίας, ἀρκοῦμενος ἵνα ἐνίοτε ἀναπληρῶται καὶ ἐκπροσωπῆται ἐν αὐταῖς ὑπὸ τοῦ Γεν. Δντου Θρησκευμάτων.

87. «'Εκκλησία» 1969, σ. 124.

88. ἐνθ' ἄνωτ., σ. 110.

89. ἐνθ' ἄνωτ.

Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΝ*

4. Μέγα τὸ κῦρος τῶν Μονῶν παρὰ τῷ λαῷ.

Τὸ διεπιστώσαμεν πολλάκις. Ὁ λαὸς εὐλαβεῖται τὰς μονὰς καὶ κατακλύζει τοὺς χώρους των ὄχι ἐκ λόγων τουριστικῶν, ἀλλὰ ἐκ λόγων προσκυνηματικῶν, ἐνδιαφερόμενος νὰ διέλθῃ ὀλίγας ὥρας ἐν περισυλλογῇ καὶ προσευχῇ. Εἰς τὰς ἀκολουθίας τῶν μονῶν συμμετέχουν πλειστάκις καὶ λαϊκοὶ προσευχόμενοι γονυκλινεῖς. Ἐν Ρουμανίᾳ ὑπάρχει ἡ εὐλαβὴς συνήθεια νὰ μεταβαίνουν εἰς τὰς μονὰς κατ' ὁμάδας οἱ πιστοὶ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τοῦ Σαββάτου μέχρι τῆς ἐπομένης ἐσπέρας, ζῶντες ἐκ τοῦ πλησίον τὴν λατρευτικὴν ζωὴν τῆς μονῆς. Τοῦτο πολὺ συχνότερον γίνεται κατὰ τὰς ἐορτάς.

5. Ἰπαρξις ἀσκητῶν.

Μερικαὶ μοναί, ὅπως ἡ Ἀγκάπια, ἡ Σιχάστρια κ.ἄ. διατηροῦν ἀσκητήρια ἐν εἴδει μετοχιῶν, ἐνθα διαμένουν οἱ ἀσκητικώτεροι τῶν μοναχῶν καὶ μοναζουσῶν, τελείως ἀπερίσπαστοι ἀπὸ πᾶσαν φροντίδα. Ἡ κυρίαρχος μονὴ φροντίζει διὰ τὴν συντήρησίν των, ἥτις ἄλλωστε εἶναι ὀλιγοδάπανος. Οὕτως βλαί αἱ μοναστικά προτιμήσεις εὐρίσκουν τὴν ἐκπλήρωσίν των.

6. Ἐργατικὸτης.

Οἱ μοναχοὶ καὶ αἱ μοναχαὶ ἐργάζονται πολὺ. Ἐνίοτε ὑπερβολικῶς καὶ εἰς βῆρος τῶν ἀκολουθιῶν. Τοῦτο εἶναι ἀνάγκη, δεδομένου ὅτι τὴν λιγοστὴν περιουσίαν τῶν μονῶν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ καλλιεργαῖν οἱ μοναχοὶ διὰ νὰ πορίζωνται ἐξ αὐτῆς τὸ ἀπαραίτητον εἰσόδημα διὰ τὴν συντήρησιν τῆς μονῆς καὶ τὴν ἀνταπόκρισίν της εἰς τὰς ὑποχρεώσεις της τῆς φιλοξενίας τῶν πολυαριθμῶν εὐλαβῶν προσκυνητῶν.

7. Κτιριακὴ τῶν Μονῶν κατάστασις.

Αἱ περισσότεραι τῶν μονῶν ἀποτελοῦν τεράστια κτιριακὰ συγκροτήματα, πλήρως ἀνακαινισμένα. Διαθέτουν πλῆθος δωματίων, εὐρύχωρα σαλόνια μὲ καλὴν ἐπίπλωσιν, ξενῶνας ἀνέτους, μεγάλας τραπεζαρίας κ.λπ. Ἡ ὄλη ἐν αὐτοῖς ἀτμοσφᾶρα εἶναι ἄκρως πεπολιτισμένη. Τάξις δὲ καὶ καθαριότης βασιλεύει παντοῦ. Εἶναι ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς τὸ γεγονός ὅτι τὸ Κράτος ἔχει ἀναλάβει ἐν πολλοῖς τὴν κτιριακὴν ἀνασυγκρότησιν τῶν μονῶν, ὑπὲρ τῆς ὁποίας διατίθεται κατ' ἔτος σεβαστὰ χρηματικὰ ποσὰ ἐκ τοῦ κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ. Καὶ τοῦτο, διότι θεωρεῖ τὰ

μοναστήρια ὡς ἐθνικὴν κληρονομίαν, διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ὁποίας σοβαρῶς ἐνδιαφέρεται. Καὶ σήμερον εἰσέτι εἰς πολλὰς μονὰς ἐκτελοῦνται οἰκοδομικαὶ ἐργασίαι δαπάναις τοῦ Κράτους, μὲ ἀποτέλεσμα ἅπασαι νὰ εὐρίσκωνται εἰς ἀρίστην κατάστασιν ἀπὸ πλευρᾶς κτιρίων. Ἡ εὐρυχωρία καὶ τὸ πολυαριθμὸν τῶν κτιρίων καταπλήσσει.

8. Μουσεῖα παντοῦ.

Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν προξενεῖ ἡ ἀρίστη ὀργάνωσις ἐν ἐκάστη Ἱερᾷ μονῇ Μουσείου, ἐνθα ἐκτίθενται κατὰ τρόπον ἐπιμελῆ ὅσα ἀντικείμενα λατρείας ἢ τέχνης διαθέτει τὸ μοναστήριον. Οὐδαμοῦ εὐρομεν μονὴν ἀνευ Μουσείου. Ἐνίοτε τὰ ἐκτιθέμενα ἀντικείμενα εἶναι μικρᾶς ἀξίας. Ἀλλ' αὐτῶν ὅμως ὑπάρχουν ἐκθέματα μεγίστης τέχνης καὶ καλλιτεχνικῆς ἢ ἀρχαιολογικῆς ἀξίας. Εἰκόνες παλαιαί, ἄμφια ἱερατικά καὶ ἀρχιερατικά, δισκοπότηρα, χρυσοκέντητα καλύμματα, παλαιὰ ἔγγραφα, ξυλόγλυπτοι σταυροὶ εὐλογίας, φωτογραφίαι καὶ πορτραῖτα κτιτόρων, ἡγουμένων, ἡγεμόνων, ἀρχιερέων, τυπογραφικὰ μηχανήματα παλαιὰ ἐκ τῶν χρησιμοποιηθέντων κατὰ τὸ ἀπώτερον παρελθὸν ὑπὸ τῶν μοναχῶν, ἔργα λαϊκῆς τέχνης κατασκευασθέντα εἰς τὰς μονὰς, διασωθέντα τμήματα ξυλογλύπτων τέμπλων καταστραφέντων μοναστηριακῶν ναῶν, φωτογραφίαι καὶ γκραβοῦρες μονῶν παλαιότερων καὶ νεωτέρων καὶ πλῆθος ἄλλων ἀντικειμένων μικροτέρας ἀξίας ἐκτίθενται μὲ πολλὴν χάριν καὶ ἐπιμέλειαν, κατὰ τρόπον ὅστις προσδίδει εἰς αὐτὰ μίαν ἰδιαιτέραν ἀξίαν. Πρὸς στέγασιν τῶν Μουσείων ἔχουν διατεθῆ εὐρύχωροι αἰθουσαὶ καλῶς ἐπιπλωμέναι διὰ βιτρινῶν καὶ ἄλλων εἰδικῶν προθηκῶν, ὅπου ἔχουν τοποθετηθῆ καὶ εὐρίσκονται ἐν ἀσφαλείᾳ τὰ διάφορα ἐκθέματα. Διὰ τὴν εἰσοδὸν εἰς τὰ Μουσεῖα τῶν μονῶν ὑπάρχει εἰσιτήριον, τὰ δὲ ἔσοδα ἐξ αὐτοῦ ἀνήκουν εἰς τὴν μονὴν. Ἐπίσης πωλοῦνται κάρτ-ποστάλ, φωτογραφίαι, σλάιτς καὶ εἰδικὰ ἐντυπα ἢ βιβλία μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς μονῆς καὶ φωτογραφίας ἐξ αὐτῆς. Ἡ ὀργάνωσις τῶν Μουσείων ἔχει γίνεαι ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν εἰδικῆς κρατικῆς Ὑπηρεσίας, τὴν εὐθύνην δὲ τῆς λειτουργίας αὐτῶν ἔχουν ἀναλάβει ἀρμόδιοι μοναχοί, μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τοῦ Κράτους.

9. Ξενάγησις.

Τὴν ξενάγησιν ἔχουν ἀναλάβει ἐπίσης οἱ μοναχοί, θεωρούμενοι κατὰ τοῦτο ὡς ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους καὶ μισθοδοτούμενοι ὡς φύλακες ἀρχαιοτήτων. Προκειμένου νὰ γίνῃ μοναχὸς τις ξεναγός, ὀφείλει νὰ παρακολουθήσῃ εἰδικὰ μαθήματα περιοδικῶς διὰ τὴν ἐνη-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 499 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17-18 τεύχους

μέρωσίν του ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἀρμοδιότητός του, καθὼς καὶ διὰ τὴν ἐκμάθησιν ξένων γλωσσῶν, προσὸν ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἔργου τοῦ ξεναγοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πολλοὶ μοναχοὶ καὶ μοναχαὶ ἔχουν ἐξασφαλίσει ὄχι μόνον ἓνα ἀξιοπρεπῆ μισθόν, ἀλλὰ καὶ μίαν σύνταξιν ἐκ τοῦ Κράτους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μίαν καλὴν βᾶσιν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν μοναχῶν.

10. Τὸ πλῆθος τῶν μοναστικῶν κλίσεων.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅ,τι συμβαίνει σήμερον κατὰ γενικὸν κανόνα σχεδὸν παντοῦ, εἰς τὴν Ρουμανίαν ὑπάρχει ἀφθονία ἱερατικῶν καὶ μοναστικῶν κλίσεων. Πολλοὶ νέοι καὶ νῆαι καλῶν οἰκογενειῶν, μεμορφωμένοι καὶ μὴ, ζητοῦν νὰ καταταγοῦν εἰς μίαν μοναστικὴν Ἀδελφότητα καὶ νὰ ἀκολουθήσουν τὴν ἰσαγγελοῦ πολιτείαν. Δυστυχῶς, φαίνεται, ὅτι αἱ μοναὶ δὲν δύνανται νὰ δεχθοῦν ὅλους ὅσοι ζητοῦν τὴν ἐνταξίν των εἰς αὐτάς.

Ποῦ ὀφείλεται ἡ πληθώρα αὐτῆ τῶν κλίσεων; Κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον εἰς τὴν οἰκογένειαν, ὡς μᾶς εἶπον πολλοί. Ὁ ρουμανικὸς λαὸς εἶναι πολὺ εὐλαβής. Προσηλωμένος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του. Πολλοὶ γονεῖς καλλιέργουσι οἱ ἴδιοι φιλομοναστικὸν καὶ ἱερατικὸν πόθον εἰς τὰς καρδίας τῶν τέκνων των. Ἐν ἀντιθέσει, δυστυχῶς, πρὸς ὅ,τι συμβαίνει μὲ ἡμᾶς, ὅπου πολλοὶ γονεῖς ἀποτρέπουσι τὰ παιδιὰ των ἀπὸ τὴν δρόμον τῆς ἀφιέρωσης.

Ἐπειτα τὸ κύρος τῶν μονῶν εἶναι τεράστιον παρὰ τῶν λαῶν καὶ ἡ μοναχικὴ ιδιότης ἐξασκεῖ γοητείαν ἀλλὰ εἰς τὰς νεανικὰς ψυχάς.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐσωτερικὴ αὐτονομία καὶ αὐτοτέλεια τῶν μοναστικῶν Ἀδελφοτήτων συντελεῖ εἰς τοῦτο. Ἡ πλήρης ἀσφάλεια, τὴν ὁποίαν παρέχει εἰς αὐτάς ἡ Ἐκκλησία, γίνεται ἰσχυρὸς μαγνήτης ἑλξεως ἀξιολόγων νέων. Ὁ μοναχὸς ἐκεῖ δὲν εἶναι εἰς τὸ ἔλεος τοῦ οἰουδήποτε. Εἶναι κύριος τοῦ οἴκου του. Οὐδεὶς τὸν ἐνοχλεῖ, ἐφ' ὅσον πορεύεται σύμφωνα μὲ τὰς ὑποσχέσεις του. Οὐδεὶς, πλὴν τοῦ Ἠγουμένου, ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ζωὴν του. Οὐδεὶς δύνανται νὰ τὸν μετακινήσῃ παρὰ τὴν θέλησίν του. Ὁ Ἐπίσκοπος διατηρεῖ τὰ Κανονικὰ του δικαίωματα. Εἶναι ὁ φρουρὸς τῆς Πίστεως καὶ τῆς ὀρθῆς λατρείας. Ἡ διοίκησις τῆς μονῆς εὐρίσκειται εἰς χεῖρας τοῦ Ἠγουμένου καὶ τοῦ Ἠγουμενοσυμβουλίου. Ὁ Ἠγούμενος εἶναι ὁ ἐκλεκτός τῆς Ἀδελφότητος καὶ δὲν ἐπιβάλλεται ἕξωθεν. Μία ἐξαίρεσις ὑπάρχει ὡς πρὸς τὴν μονὴν Νεάμτς. Δὲν γνωρίζομεν ὅμως κατὰ πόσον τὸ πείραμα ἔχει ἐπιτύχει. Οὐδεμία οἰκονομικῆς φύσεως δοσοληψία ὑφίσταται μεταξύ μονῆς καὶ Ἐπισκοπῆς. Μάλιστα πολλοὶ αἱ Ἐπισκοπαὶ ἐνισχύουσι οἰκονομικῶς τὰς μονὰς διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν ἐκτάκτων δαπανῶν των. Αἱ Ἐπισκοπαὶ ἔχουν τεράστια εἰσοδήματα ἐκ τῆς κατ' οὐσίαν μονοπωλήσεως τοῦ κηροῦ καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰδῶν. Γενικῶς εἰπεῖν ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ ἐλευθερία, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται καὶ ἀναπνέει ὁ μοναχὸς ἐντὸς τῆς μονῆς του εἶναι σπουδαῖος λόγος διὰ τὴν

ἀθρόαν προσέλευσιν νέων προσώπων εἰς τὰς μοναχικὰς τάξεις.

Αἱ ἐκ τῶν ἕξω ἐπεμβάσεις εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν Ἀδελφοτήτων εἶναι ἀσυνήθεις. Ὁ μοναχισμὸς εἶναι ἰδιότυπος βίος. Οἱ ἐν τῷ κόσμῳ ζῶντες κληρικοί, ὅσονδήποτε ἅγιοι καὶ ἂν εἶναι, δὲν δύνανται νὰ γνωρίζουν οὐδὲ νὰ κατανοοῦν τὰ ἀναφυόμενα ἐντὸς τῶν κόλπων τῶν Ἀδελφοτήτων προβλήματα. Δὲν συνοικοῦν μὲ ἄλλους. Δὲν ζοῦν τὸ καθημερινὸν μοναστικὸν πρόγραμμα. Ἐχουν τὴν ἱεραποστολικὴν καὶ κοινωνικὴν των δρᾶσιν, τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ἔχουν ὅμως μοναστικὴν ἐμπειρίαν. Διὰ τοῦτο πᾶσα ἐπέμβασις των εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς μονῆς, ἔστω καὶ ἂν γίνεταί ἐξ ἀγαθῶν ἐλατηρίων, μόνον ζημίαν προκαλεῖ. Τὸ ἀπέδειξε πλειστάκις ἡ πικρὰ πεῖρα. Ἐν Ρουμανίᾳ ἠρρουνήσαμεν ἐπιμόνως τὴν πτυχήν ταύτην. Διεπιστώσαμεν ὅτι ἀποφεύγονται ἐπιμελῶς τοιοῦτου εἴδους ἐπεμβάσεις.

11. Οἱ ἐν τῷ κόσμῳ ἱερομόναχοι.

Οἱ ἱερομόναχοι, οἱ ὁποῖοι ὑπηρετοῦν τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸν κόσμον, κατέχουν διοικητικὰς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, θέσεις εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ τὰς Μητροπόλεις ἢ Ἐπισκοπὰς, ἢ εἶναι καθηγηταὶ εἰς σεμινάρια καὶ θεολογικὰ ἴνστιτούτα, ἢ πρωτοσύγκελλοι ἢ Γραμματεῖς τῆς Ἱ. Συνόδου, ἢ εἶναι προϊστάμενοι καὶ ἐφημέριοι μόνον τῶν καθεδρικῶν ναῶν, οἵτινες δὲν εἶναι ἐνοριακοί, ἢ τῶν σταυροπηγιακῶν ναῶν. Εἰς τὰς ἐνορίας ὑπηρετοῦν μόνον ἔγγαμοι ἱερεῖς. Οἱ ἱερομόναχοι, ἐφ' ὅσον ὑπηρετοῦν τὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῷ κόσμῳ, διαμένουν ὅλοι μαζὶ εἰς ἰδιαίτερον οἶκημα πλησίον τοῦ Μητροπολίτου ἢ Ἐπισκόπου των. Δὲν μένει ὁ καθεὶς χωριστὰ εἰς τὸν πατρικὸν του οἶκον μὲ συγγενικὰ πρόσωπα. Καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ζοῦν μακρὰν τῶν συγγενῶν των. Οὕτως ἡ Ἐπισκοπὴ προσλαμβάνει τὴν μορφήν ἰδιότυπου κοινοβίου, μὲ ἠγούμενον τὸν Ἐπίσκοπον. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν καὶ οἱ Ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἐν τῷ κόσμῳ ἱερομόναχοι ζοῦν εἰς ἀτμόσφαιραν μοναστικὴν, ἀπαγορευμένης τῆς παρουσίας ἑτεροκλήτων προσώπων. Μεταβαίνοντες δὲ εἰς Βουκουρέστιον οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱερομόναχοι τῶν ἐπαρχιῶν, παραμένουν ὑποχρεωτικῶς ἐντὸς τοῦ Πατριαρχείου, ὅπου δι' ἐκάστην Ἐπισκοπὴν ὑπάρχει ἰδικὸν διαμέρισμα.

Ἡ συγκατοίκησις βεβαίως Ἐπισκόπων καὶ ὑφισταμένων των κληρικῶν δὲν ἔχει τὴν μορφήν αὐστηροῦ κοινοβίου. Τρώγουσι ὅλοι μαζὶ δίδοντες πρὸς τοῦτο μέρος τοῦ μισθοῦ των. Ἐκάστη Ἐπισκοπὴ εἶναι εἶδος τι μοναστηρίου. Διαθέτει εὐρυχωρίαν, πλῆθος οἰκημάτων καὶ ἀπαραίτητως μέγαν ναόν. Οὗτος εἶναι καὶ ὁ καθεδρικός. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὸ Πατριαρχεῖον, τὸ ὁποῖον εἶναι τεράστιον εἰς ἕκτασιν μὲ πολλὰ κτίρια, καὶ παραπλεύρως αὐτοῦ τὸν πατριαρχικὸν ναόν. Ἐντὸς τοῦ Πατριαρχείου διαμένουν 30 ἱερομόναχοι καὶ ἄγαμοι διάκονοι.

Εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναόν, ὡς καὶ εἰς τοὺς καθεδρικοὺς ναοὺς τῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν τελεῖται καθ' ἐκάστην ἀκολουθία κατὰ τὴν μοναστηριακὴν τάξιν, μετὰ Θ. Λειτουργίας.

Παρ' ἐκάστῳ Ἐπισκόπῳ ὑφίσταται εἰδικὸς ἰε-
ρομόναχος, ἐπιφορτισμένος μὲ τὰς μονάς. Εἶναι ὁ
βικάριος τοῦ Ἐπισκόπου ἐπὶ τῶν μοναστηριακῶν ὑ-
ποθέσεων. Εἶδος συνδέσμου μεταξύ μονῶν καὶ Ἐπι-
σκοπῆς. Ἔργον του εἶναι ἡ παροχὴ βοήθειας πρὸς
τὰς μονάς, ὡς αἱ εἶχον ἀνάγκην τοιαύτης.

12. Στεροῦνται κοινωνικῆς δραστη- ριότητος.

Αἱ μοναὶ ἐν Ρουμανίᾳ στεροῦνται παντελῶς κοι-
νωνικῆς δραστηριότητος. Τοῦτο εἶναι ἀπόρροια τῶν
διαμορφωθείσων μετὰ τὸν πόλεμον σχέσεων μεταξύ
Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ὡς ἐκ τούτου οἱ μοναχοὶ
εἶναι περιωρισμένοι ἐντὸς τῶν μονῶν των εἰς τὴν λα-
τρευτικὴν κυρίως ζωὴν, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐξομολό-
γησιν τῶν πολυπληθῶν προσκυνητῶν. Οἱ ἐξ αὐτῶν
ἀσχολούμενοι μὲ συγγραφὰς εἶναι σχετικῶς ὀλίγοι.
Βιβλία πνευματικῶν περιεχομένου ἐλάχιστα φαίνεται
νὰ ὑπάρχουν. Οἱ ἀρθρογραφοῦντες εἰς θρησκευτικὰ
περιοδικὰ δὲν εἶναι πολλοί. Εἰς τὴν μονὴν Μπριν-
κοβεάνου εἶδομεν φυλλάδιά τινα πνευματικῶν περιε-
χομένου γεγραμμένα παρὰ μοναχῶν. Βεβαίως, εἰς
ὅλας τὰς μονάς ὑπάρχουν ὠραϊότατα ἄλμπουμ μὲ
πληροφορίας περὶ τῆς μονῆς. Βιβλία ὅμως πνευμα-
τικὰ δὲν εἶδομεν. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ τυπογραφεῖα
τυπῶνουν συνήθως λειτουργικὰ βιβλία, προσευχητά-
ρια, ὀλίγα θεολογικὰ καὶ τὰ περιοδικὰ τῶν Ἐπισκο-
πῶν. Εἰς τὴν ἐκδοτικὴν δραστηριότητα δὲν δύναται
νὰ γίνῃ καὶ σύγκρισις μὲ τὸν σχετικὸν ὄργανόν, ὅστις
παρατηρεῖται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ.

13. Μόρφωσις τῶν μοναχῶν.

Τὸ ποσοστὸν τῶν θεολογικῶς μεμορφωμένων
μοναχῶν ὑπολείπεται κατὰ πολὺ ἐκείνου τῶν ἐφημε-
ρίων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ 90%, εἶναι θεολόγοι. Μέχρι
πρό τινων ἐτῶν ὑφίσταντο εἰδικαὶ σχολαὶ διὰ μοναχοὺς,
ἐπετρέπετο δὲ καὶ εἰς τὰς γυναῖκας ἡ φοίτησις εἰς τὰ
θεολογικὰ ἰνστιτούτα. Διὰ τοὺς μοναχοὺς ὑφίσταται
ἡ εὐχέρεια παρακολούθησεως θεολογικῶν μαθημάτων,
δὲν εἶναι ὅμως πρὸς τοῦτο ὅλοι ἱκανοί. Τοῦτο θὰ ἔχη
σοβαρὰς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς μορφωτικῆς στάθμης τῶν
μοναχῶν τοῦ μέλλοντος, διότι ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπάρ-
χουν ἀρκετοὶ μοναχοὶ καὶ μοναχαὶ θεολόγοι, καθὼς
καὶ ἀπόφοιτοι τῶν μοναστικῶν σεμιναρίων.

14. Δὲν ὑπάρχει ἐντονὸν τὸ ἀσκη- τικὸν στοιχεῖον.

Ἐξ ὅσων τοῦλάχιστον ἠδυνήθημεν νὰ διαπιστώ-
σωμεν, δὲν ὑπάρχει ἐντονὸν τὸ ἀσκητικὸν στοιχεῖον
εἰς τὴν μοναστικὴν ζωὴν. Οἱ μοναχοὶ δὲν ἐγείρονται
νύκτωρ. Αἱ ἀκολουθίαι ἀρχίζουσι εἰς τὰς 5.30 π.μ.,
ἀλλοῦ δὲ εἰς τὰς 6 π.μ. Ὁ Ὁρθρος τελεῖται ἀφ' ἐσπέ-
ρας. Τὴν πρωτὰν τελεῖται ὁ Ἀκάθιστος, αἱ Ὁραὶ
καὶ ἡ Θ. Λειτουργία. Τὰ πάντα τελειώνουσι εἰς τὰς 9
π.μ. Οἱ περισσότεροι τῶν μοναχῶν δὲν παρακολου-
θοῦν τὰς πρωινὰς ἀκολουθίας λόγῳ τῶν ἐργασιῶν καὶ

διακονημάτων των. Γενικῶς, ἡ ἐργασία ἀποβαίνει εἰς
βάρος τῶν ἀκολουθιῶν.

Εἰς τὸν μοναχισμόν τῆς Ρουμανίας δεσπόζει
περισσότερον τὸ πρακτικὸν πνεῦμα καὶ ὀλιγώτερον
τὸ θεωρητικόν. Πάντως φαίνεται, ὅτι οἱ περισσότεροι
τῶν μοναχῶν ἔχουσι ἐπίγνωσιν τῆς ἀποστολῆς των. Ἡ
δὲ εὐλάβειά των εἶναι ἐκδηλῶς καὶ ἐμφανῆς. Ζοῦν
καθαρὸν ἠθικὸν βίον, ἀλλὰ καὶ ἄνετον, ἀπολαμβά-
νοντες τῶν ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀγαλλιάσει. Ἡ ψυχο-
σύνθεσις τοῦ ρουμάνου δὲν παρεξηγεῖ τὸν τρόπον
τοῦτον τῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν. Ὁ ρουμάνος εἶναι ἄν-
θρωπος αἰσιόδοξος, χαρωπός, ζῶν περισσότερο τὴν
ἔννοιαν τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ ὀλι-
γώτερον τὴν ἔννοιαν τῆς Ἀναλήψεως. Εἶναι ἀπλοῦς
καὶ καλοκάγαθος. Καὶ οἱ μοναχοὶ αὐτὴν τὴν ψυχροσύν-
θεσιν καὶ νοοτροπίαν ἔχουσι. Διὰ τοῦτο καὶ ζοῦν βίον
ἀπλοῦν, φυσικὸν καὶ μὲ ἀνεπιτήδευτον εὐσέβειαν.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον ἀδιστακτικῶς δυνάμεθα νὰ
μαρτυρήσωμεν, εἶναι ὅτι ἂν καὶ παρεμείναμεν ἐπ' ἀρ-
κετὸν πλησίον τῶν ρουμάνων μοναχῶν, τοὺς εἶδομεν
εἰς τὰς ἐργασίας των, εἰς τὰς ὥρας τῆς σχολῆς των, εἰς
τὴν προσευχὴν των, ἐν τούτοις οὐδαμοῦ διεπιστώσαμεν
ἀνευλάβειαν, ἀλλ' ἀντιθέτως κατὰ τὸ πλεῖστον ὑψηλὴν
ποιότητα καὶ συναίσθησιν τῆς ἀποστολῆς των. Τὸ
κομβοσχοίνιον δὲν λείπει ἀπὸ τὰς χεῖράς των. Τὸ
χρησιμοποιοῦν δὲ καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ναοῦ.

15. Φιλοξενία.

Ἡ φιλοξενία εἶναι κάτι τὸ καταπληκτικόν. Μὲ
πολλὴν ἐγκαρδιότητα παρέχεται πλουσία φιλοξενία
εἰς τοὺς ἀφικνουμένους ξένους, ἐντὸς περιβάλλοντος
ἄκρωρς πεπολιτισμένου. Οἱ κοιτῶνες ἀπαστράπτουσι
ἐκ καθαριότητος. Ὁ ξένος τυγχάνει περιποιήσεων
ἐξειδικασμένων καὶ αἰσθάνεται πολὺ ἀνέτως. Καθ' ὅλας
τὰς ἐκδηλώσεις των διακρίνει τοὺς μοναχοὺς ἀπλό-
της καὶ εἰλικρινῆς ἀγάπῃ πρὸς τοὺς ξένους. Ἰδιαι-
τέρως ἀγαποῦν ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας. Μὲ εὐγνωμοσύνην
ἀναγνωρίζουσι ὅτι ἐξ ἡμῶν ἔλαβον τὸ φῶς τῆς ὀρθο-
δόξου πίστεως καὶ διὰ τοῦτο τὸν Ἕλληνα ἐπισκέπτην
δέχονται μὲ ἰδιαιτέραν ἐγκαρδιότητα.

Τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ἐγράφησαν μὲ πνεῦμα
ἀντικειμενικότητος καὶ εἰλικρινείας. Ὁ ὀρθόδοξος
μοναχισμὸς τῆς Ρουμανίας ἀποτελεῖ ἐν θαύμα. Θαῦμα
πρὸς τὸ ὅποιον ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ἐγκύψωμεν καὶ
νὰ ἐξαγάγωμεν χρήσιμα συμπεράσματα, διὰ τὸν ἰδι-
κὸν μας μοναχισμόν, ὅστις διέρχεται κρίσιν. Ἐν Ρου-
μανίᾳ ὑπάρχει μοναστικὴ παράδοσις, ἐνῶ εἰς ἡμᾶς ἔχει
ἐπικινδύνως ἀτονίσει. Ἐκεῖ ὁ μοναχισμὸς ἀνθεῖ, εἰς
ἡμᾶς φθίνει. Εἰς τὰ Ρουμανικὰ μοναστήρια δὲν βλέ-
πει κανεὶς εὐκόλα «ἀπομεινάρια» τῆς ζωῆς, ἀποτυχη-
μένους ῥακενδύτους, ἀλλὰ, κατὰ τὸ πλεῖστον, σοβαροὺς
καὶ ἀξιοπρεπεῖς ἀνθρώπους, μὲ ἱκανότητος, μόρφωσιν
καὶ ἀξίαν, οἱ ὅποιοι γνωρίζουσι τὴν οὐσίαν τῆς μονα-
στικῆς ζωῆς καὶ μονάζουσι ἐνσυνειδήτως καὶ εὐχαρί-
στως, δοξάζοντες τὴν Ἐκκλησίαν των, ἡ ὁποία τοὺς
βλέπει μὲ δικαίαν ἐν Κυρίῳ καύχησιν.

Ἄρχιμ. ΚΑΛΛΙΝ. ΚΑΡΟΥΣΟΣ

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΩΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΟΣ *

Τὰ τελευταῖα αὐτὰ μαρτυροῦν ὅτι ὁ ἱ. Πατὴρ εἶχεν ὀργανώσει Ἱεραποστολὴν καὶ εἰς Ἀραβίαν καὶ εἰς ἄλλας περιοχὰς τῆς ἀνατολῆς.

Ἄλλ' ἢ βοήθεια τοῦ Χρυσοστόμου πρὸς τὴν Ἱεραποστολὴν τῆς Φοινίκης δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν ἐμψύχωσιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Κωνσταντίου. Ἔπρεπε νὰ εὑρεθοῦν καὶ ἄλλοι κατάλληλοι συνεργάται. Τούτους ὁ Χρυσόστομος δὲν ἀνεζήτησε τὸσον μεταξύ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ βιούντων ἱκανῶν ταλαντούχων καὶ πεπειραμένων ἀνθρώπων, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον, ἀλλὰ μεταξύ τῶν ἀναχωρητῶν μοναχῶν, τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀσκήσεως, τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης. Ἔμαθεν, ὅτι εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Νικαίας ἔζη ἐρημίτης τις, τὸν ὁποῖον ἐπεισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἐρημητήριόν του καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Φοινίκην. Τοῦ συνέστησε μάλιστα νὰ συναντηθῇ καὶ συνεργασθῇ εἰς Ἀντιόχειαν μὲ τὸν ἱερέα Κωνστάντιον διὰ τὰ περαιτέρω²⁹.

Ἄλλ' ἢ ὑπὸ συνοδείαν ἐπανάληψις τῆς πορείας του πρὸς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Κουκουσὸν διέκοψε τὰς ἐνεργείας του.

Δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι αἱ σκέψεις καὶ αἱ προσευχαὶ τοῦ μεγάλου ἐξορίστου καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς περιπετειώδους μεταφορᾶς του θὰ ἀφιερῶντο ὑπὲρ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ποιμνίου του καὶ τῶν ἱεραποστόλων τῆς Φοινίκης.

Τὸ ταξίδιον τοῦ ἀγιωτάτου ἀνδρὸς μετὰ τὴν Νικαίαν ἦτο μαρτυρικὸν λόγῳ τῆς ἐπιπόνου ὁδοπορίας καὶ τοῦ συνεχοῦς πυρετοῦ, ὁ ὁποῖος τὸν κατέκαιεν. «Ἀνηλώθημεν, ἐδαπανήθημεν, μυρίους ἀπεθάνομεν θανάτους... ὑπὸ τῶν συνεχῶν πυρετῶν καταβεβλημένοι, οὓς ἔχων καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ὁδοιορεῖν ἠναγκαζόμεν, καὶ θάλλει πολιορκούμενος, καὶ ὑπὸ ἀγρυπνίας διαφθειρόμενος, καὶ ὑπὸ τῆς τῶν ἐπιτηδειῶν ἐρημίας ἀπολλύμενος, καὶ τῆς τῶν προστησομένων ἀπορίας. Καὶ γὰρ τῶν τὰ μέταλλα ἐργαζομένων, καὶ τὰ δεσμοτήρια οἰκούντων χαλεπότερα καὶ πεπόνθαμεν καὶ πάσχομεν»³⁰.

Σχεδὸν νεκρὸς ὁ ἱερός πατὴρ ἔθρασεν εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἐκεῖθεν διωκόμενος ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον Φαρέτριον εἰς Κουκουσὸν, μικρὸν ὠχυρωμένον χωρίον κείμενον εἰς βαθεῖαν κοιλάδα τοῦ Ταύρου. Τὸ δριμύτατον ψῆχος καὶ αἱ συνεχεῖς ἐπιθέσεις τῶν Ἰσαύρων καθιστοῦν τὸν βίον ἀφόρητον, καὶ μάλιστα διὰ τὸ ταλαιπωρημένον, ἀσθενὲς καὶ ἰσχνὸν σῶμα τοῦ Χρυσοστόμου.

Ἄλλ' ἢ καρδία του, πυρακτωμένη ἀπὸ τὴν ἀγά-

πην τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐπιτελεῖ τὸ θαῦμα. Ὁ Χρυσόστομος ἀναλαμβάνει δρᾶσιν πρὸς τρεῖς κατευθύνσεις: Τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἱεραποστολῆς εἰς τὴν Φοινίκην, τὴν στερέωσιν τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τὴν Γοθθίαν καὶ τὸν ἐκχριστιανισμόν τῶν Περσῶν. Καὶ πρῶτον ἡ Ἱεραποστολὴ τῆς Φοινίκης. Ὁ ἱερεὺς Κωνστάντιος ἔφθασεν εἰς τὴν Κουκουσὸν διὰ νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν ἐξόριστον, ὅτι τὸ ἔργον τῆς Ἱεραποστολῆς διήρχετο σοβαρωτάτην κρίσιν. Οἱ ἱεραπόστολοι μοναχοὶ ἐφονεύθησαν καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἐκρημνίσθησαν. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Χρυσοστόμου ἐπίσκοποι προετίμων νὰ βλέπουν τοὺς λαοὺς εἰς τὴν εἰδωλολατρίαν, παρὰ νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τὸν Χριστὸν μερίμνη τοῦ Ἁγίου Χρυσοστόμου. Ποῖος δὲν θὰ ἀπεθαρρύνετο ἀπὸ τὰς κακὰς αὐτὰς εἰδήσεις. Ἄλλ' ἢ χριστοκίνητος ψυχὴ τοῦ Χρυσοστόμου δὲν ἐλύγισεν. Ἐνθαρρύνει τὸν Κωνστάντιον νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον. Τοῦ δίδει ἄφθονα χρήματα διὰ νὰ μὴ στεροῦνται οἱ μοναχοὶ οὐδενός³¹.

Εἰς τὸν ἱεραπόστολον Γερόντιον, ὁ ὁποῖος λόγῳ ὑγείας καὶ ἄλλων ἐμποδίων εἶχεν ἀποσυρθῆ ἀπὸ τὴν Ἱεραποστολὴν, γράφει θερμὴν ἐπιστολήν, παρακαλῶν νὰ ἐπιστρέψῃ ἐπιστρατευθῶν καὶ ἄλλους συνεργάτας. Τὸν πληροφορεῖ δὲ ὅτι εἰς τὸν πρεσβύτερον Κωνστάντιον ἔχει δώσει χρήματα διὰ τὴν ἀνεγερσιν ἐκκλησιῶν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν ἱεραποστόλων. Καὶ καταλήγει: «Εἰ γὰρ μάθοιμεν, ὅτι ἀποδεδήμεκας ἐκείσε μετὰ τῆς γνώμης ἐκείνης, πάντα ποιῆσαι καὶ παθεῖν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν αὐτόθι ψυχῶν παρεσκευασμένος, οὐδὲ ἐρημίαν ἡγήσόμεθα οἰκεῖν ἀπὸ τῆς τοσαύτης ἡδονῆς»³².

Ἄλλοι θεοφιλεῖς ἄνδρες βοηθοῦντες εἰς τὴν Ἱεραποστολὴν τῆς Φοινίκης, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ Χρυσόστομος γράφει, εὐχαριστῶν, συγχαίρων καὶ μεταδίδων ἐνθουσιασμόν, εἶναι οἱ μοναχοὶ τῆς Ἀπαμείας Συμεῶν καὶ Μάρις, ὁ ποθεινότετος καὶ γλυκύτατος Ἰωάννης ὁ πρεσβύτερος³³, ὁ πρεσβύτερος Νικόλαος³⁴, ὁ πρεσβύτερος Βασίλειος³⁵.

Γράφει ἐπίσης πρὸς τοὺς ἐν Φοινίκῃ πρεσβυτέρους καὶ μονάζοντας, «τοὺς κατηχοῦντας τοὺς Ἕλληνας» διὰ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ: «Παρακαλῶ τοῖνυν, μηδεὶς ὑμᾶς φοβήσῃ. Καὶ γὰρ τὰ πράγματα χρηστοτέρας ἔσχεν ἐλπίδας»³⁶ καὶ διὰ νὰ τοὺς ὑπο-

31. Πρβλ. «Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὡς Ἀρχιεπ. Κωνστ/λεως», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 273-275.

32. Ἐπιστ. ΝΑ', ΡΓ 52, 638-639. Πρβλ. καὶ Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 133.

33. Ἐπιστ. ΝΕ', ΡΓ 52, 639-640.

34. Ἐπιστ. ΝΓ', ΡΓ 52, 637-638.

35. Ἐπιστ. ΚΗ', ΡΓ 52, 627.

36. Ἐπιστ. ΡΚΓ', ΡΓ 52, 676-678.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 503 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17-18 τεύχους.

29. Αὐτόθι.

30. Ἐπιστ. ΡΚ', Θεοδώρα, ΡΓ 52, 674.

μνήση: «Ἐνοήσατε ὅσα οἱ μακάριοι ἀπόστολοι ἔπασχον καὶ παρὰ οἰκείων, καὶ παρὰ ἀλλοτρίων, καὶ ὅτι πάντα τὸν χρόνον τοῦ κηρύγματος διὰ πειρασμῶν, διὰ κινδύνων, δι' ἐπιβουλῶν διήνυσαν, εἰς δεσμοτήρια, καὶ ἀλύσεις, καὶ ἀπαγωγάς, καὶ μάστιγας, καὶ λιμούς, καὶ γυμνότητας δαπανώμενοι. Ἄλλ' ὅμως καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς δεσμοτηρίοις οἰκοῦντες, τῆς ἐγχειρισθείσης αὐτοῖς οἰκονομίας οὐκ ἀφίσταντο· ἀλλ' ὁ μακάριος Παῦλος καὶ δεσμοτήριον οἰκῶν, καὶ μεμαστιγμένος καὶ αἵματι περιρρεόμενος, καὶ ζυγῶ προσδεδεμένος, καὶ τσαυτὰ πάσχων, καὶ ἐμυσταγῶγει ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ καὶ τὸν δεσμοφύλακα ἐβάπτιζε, καὶ τὰ παρ' ἑαυτοῦ πάντα ἐποίει»³⁷.

Εἶναι φυσικόν, ὅτι οἱ λόγοι αὐτοὶ καὶ πρὸ πάντων τὸ παράδειγμα τοῦ ἁγίου πατρὸς συνετέλουν εἰς τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ ζήλου τῶν ἱεραποστόλων καὶ τὴν ἄνθησιν τῆς Ἱεραποστολῆς.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἀντίδρασις τῶν εἰδωλολατρῶν ἐκορυφώθη. Τὸ ἔργον τῆς Ἱεραποστολῆς καὶ πάλιν ἐκινδύνευσε νὰ καταστραφῆ. Τότε ὁ Χρυσόστομος ἀνακαλύπτει ἱκανὸν καὶ ζηλωτὴν ἄνδρα, τὸν πρεσβύτερον Ρουφίνον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνει ἀπεγνωσμένην ἐκκλησίαν, διὰ νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Φοινικὴν καὶ νὰ ἡγηθῆ τοῦ ὑπὲρ πάντων ἁγῶνος: «Ἦλθεν εἰς ἡμᾶς ὅτι πάλιν ἠνῆφθη τὰ ἐν Φοινικῇ κακὰ καὶ ἡ τῶν Ἑλλήνων ηὔξηθη μανία καὶ πολλοὶ τῶν μοναχῶν οἱ μὲν ἐπλήγησαν, οἱ δὲ καὶ ἀπέθανον. Διὰ τοῦτο μεϊζόνως ἐπέιω μετὰ πολλοῦ τοῦ τάχους ἀψασθαι τῆς ὁδοῦ καὶ στήναι ἐπὶ τῆς παρατάξεως. Εὐ γὰρ οἶδα ὅτι φανεῖς μόνον τροπώσῃ τοὺς ὑπεναντίους καὶ εὐχῆ καὶ καρτερίᾳ καὶ ἐπιεικειᾳ καὶ τῇ συνήθει κεκρημένος ἀνδρεία καὶ καταλύσῃ αὐτῶν τὴν μανίαν καὶ τοὺς μεθ' ἡμῶν ὄντας ἀνακτήσῃ καὶ πολλὰ ἐργάσῃ τὰ ἀγαθὰ. Μὴ τοίνυν μέλλε μηδὲ ἀναβάλλου, ἀλλὰ πλείονι κέκρησο τῷ τάχει καὶ ταῦτα τὰ ἀπαγγελθέντα προθυμότερόν σε ἐργασάσθω»³⁸.

Ὁ Ρουφίνος εἰργάσθη δραστηρίως καὶ ἀνωκοδόμησε μὲ τὰ χρήματα, πού τοῦ ἀπέστειλεν ὁ Χρυσόστομος, τοὺς καταστραφέντας ναοὺς, τοὺς ὁποίους μάλιστα καθιέρωσε δι' ἁγίων λειψάνων, ἀποσταλέντων πάλιν ἀπὸ τὸν Χρυσόστομον³⁹. Ἐκτοτε ὁ Χριστιανισμὸς ἐσταθεροποιήθη ὀριστικῶς εἰς τὴν Φοινικὴν.

Πρὶν κλείσωμεν τὴν παράγραφον τῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Φοινικῆς, θὰ ἀναφέρω ἐν περιστατικόν, τὸ ὁποῖον δεικνύει πὺθ' ὁ Χρυσόστομος εὑρίσκει τὰ χρήματα. Πλούσιος Ἀντιοχεὺς φίλος του, ὁ Διογένους, τοῦ ἔστειλε μὲ τὸν εὐσεβεῖ πρεσβύτερον Ἀφραάτην ποσὸν χρημάτων. Ὁ Χρυσόστομος ἠρνεῖτο νὰ τὰ λάβῃ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀφραάτης ἠρνεῖτο νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐὰν ὁ Χρυσόστομος δὲν ἐλάμβανε τὸ δῶρον. Καὶ ὁ Χρυσόστομος εὔρε τὴν λύσιν. Ἀπέστειλε τὸν Ἀφραάτην ὡς ἱεραπόστολον εἰς τὴν Φοινικὴν καὶ τὰ χρήματα διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἱεραποστολῆς,

ἀφοῦ προηγουμένως ἐξήτησε τὴν ἄδειαν τοῦ δωρητοῦ⁴⁰.

Ὡς παρατηρεῖ καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος: «Δῶρα καὶ χρήματα καὶ ἄλλα χρειώδη ἐν τσαυτῇ ἀφθονίᾳ ἔπεμπον αὐτῷ ἢ Ὀλυμπιάς καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀντιοχείας φίλοι, ὥστε οὐ μόνον συνετήρει τοὺς ἐν Φοινικῇ ἱεραποστόλους, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους παρὰ τῶν Ἰσαύρων ἐξηγόραζε καὶ εἰς πολλοὺς πτωχοὺς, συσσωρευθέντας εἰς Κουκουσόν, ἔνεκα τῶν ἐσωτερικῶν ἐπιδρομῶν, τὰ ἀναγκαῖα ἐχορήγει»⁴¹.

Ἡ ἐπιτυχὴς διεξαγωγὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς Φοινικῆς μᾶς ὑποδεικνύει τοὺς ἀπαραιτήτους ὄρους διὰ τὴν ἐπιτυχίαν κάθε παρομοίας ἀποστολῆς. Πρῶτος ὄρος εἶναι ἡ ὑπαρξίς θερμοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀνδρός, ὅπως ὁ Χρυσόστομος, διεγείροντος, ἐμπνέοντος καὶ κατευθύνοντος τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸ ἔργον. Δεύτερος ὄρος εἶναι ἡ ὀργάνωσις καὶ οἰκονομικὴ ὑποστήριξις τοῦ ἔργου. Καὶ τρίτος ἡ ἐξέυρεσις τῶν καταλλήλων ἀνθρώπων καὶ μάλιστα τῶν μοναχῶν καὶ ἡ συνεχὴς ἐνίσχυσις καὶ ἀναζωπύρησις τοῦ ζήλου των. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ ὄροι, φρονούμεν, ὅτι εἶναι καὶ σήμερον ἀπαραίτητοι διὰ τὴν εὐδόωσιν τῶν ἱεραποστολικῶν σχεδίων τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἄλλ' ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Χρυσόστομον. Τὸ ἐκπληκτικόν, τὸ πράγματι θαυμαστὸν εἶναι, ὅτι οὔτε αἱ μέριμναι διὰ τὴν Ἱεραποστολὴν τῆς Φοινικῆς οὔτε αἱ ταλαιπωρίαι ἐκ τῆς ἐξορίας καὶ τῆς ἀσθενείας του ἠμπόδισαν τὸν οὐράνιον αὐτὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἱεραποστολικὴν του δραστηριότητα καὶ ὑπὲρ τῶν Γόθων καὶ τῶν Περσῶν.

Διὰ τοὺς Γόθους εἶχεν ἤδη ἐργασθῆ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξορίας του ἀπέθανεν ὁ ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθεὶς ἐπίσκοπος αὐτῶν Οὐνίλας καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παρουστάσθησαν ταραχαί. Ὁ Χρυσόστομος ἐπληροφρήθη τὰ νέα. Γράφει λοιπὸν πρὸς τοὺς μοναχοὺς καὶ μάλιστα πρὸς τὸν διάκονον Θεόδουλον, παρακαλῶν νὰ βοηθήσουν διὰ τὴν κατάπαυσιν τῶν ταραχῶν καὶ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐκλογῆς τοῦ διαδόχου τοῦ Οὐνίλα⁴². Γράφει ἐπίσης πρὸς τὴν διάκονον Ὀλυμπιάδα, παραγγέλλων εἰς αὐτὴν νὰ κάμῃ τὰ ἀδύνατα δυνατά, διὰ νὰ συναντήσῃ τὸν ἀντιπρόσωπον τῶν Γόθων Μοδονάριον καὶ νὰ τὸν ἀποστείλῃ εἰς Κουκουσόν, διὰ νὰ συνεννοηθοῦν διὰ τὰ περαιτέρω⁴³. Φαίνεται, ὅτι ὁ Χρυσόστομος ἀπέθανε χωρὶς νὰ μάθῃ τὴν ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεως⁴⁴.

40. Ἐπιστ. Ν' καὶ ΝΑ', PG 52, 636-637.

41. Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 135. Ἀναφέρεται ἐπίσης, ὅτι ὁ ἱ. Πατὴρ ἔγραψε πρὸς τινὰ Ἀγαπητὸν νὰ ἐνισχύσῃ οἰκονομικῶς τὸν πρεσβύτερον Ἐλπίδιον, ὅστις εἰργάζετο ἱεραποστολικῶς μετὰ τῶν ἐθνικῶν, τῶν κατοικούντων εἰς τὸ Ἀμανὸν ὄρος ἐν Ἰσαυρίᾳ, οἰκοδομήσας ναοὺς καὶ ἐγκαταστήσας μοναστήρια (PG 52, 711-712, Πρβλ. Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 135).

42. Ἐπιστ. ΣΣΤ', PG 52, 726.

43. Ἐπιστ. ΙΔ', PG 52, 618.

44. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὡς Ἀρχιεπ. Κωνστ/λεως, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 282.

37. Αὐτόθι. Πρβλ. καὶ «Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὡς Ἀρχιεπ. Κωνστ/λεως», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 276-7.

38. Ἐπιστ. ΡΚΣΤ', PG 52, 685-7.

39. Αὐτόθι.

Η ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ *

«Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, καὶ πάλιν ἐρῶ χαίρετε...».

Τὸν ἀποστολικὸν τοῦτον χαιρετισμὸν σᾶς φέρω, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀπὸ τοὺς ξενητευμένους ἀδελφούς μας ποὺ κατοικοῦν εἰς τὴν μεγάλην Χώραν τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Εἶναι μεγάλη ἡ συγκίνησίς μου, ἀλλὰ καὶ ἡ χαρὰ μου συγχρόνως, διότι εὐρίσκομαι σήμερον μαζί σας καὶ ἠνώσαμεν τὰς προσευχὰς μας καὶ τὴν κοινὴν λατρείαν μας πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν τῶν πατέρων μας.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἠθέλατε νὰ ἀκούσητε ὀλίγα τινά, ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὴν δράσιν τῆς Ὀμογενείας μας ἐν Ἀμερικῇ καὶ τῆς Ἱερᾶς μας ἐκεῖ Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἡ πρώτη ἐλληνορθόδοξος Κοινότης ἐν Ἀμερικῇ ἰδρύθη τὸ ἔτος 1865 εἰς τὴν Νέαν Ὀρλεάνην τῆς Πολιτείας Λουϊζιάνα. Ἐπισημῶς ὁμῶς ἀνεγνωρίσθη ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς τὸ ἔτος 1922 καὶ ἐφέτος ἐορτάζει τὸ χρυσοῦν Ἰωβηλαῖόν της. Ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ πεντακοσίας περίπου Κοινοτήτων καὶ χωρίζεται εἰς ἑνδεκά Ἐπισκοπὰς. Τόσον οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι, ὅσον καὶ οἱ ἱερεῖς, ὑποβοηθοῦν τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ μεγάλην ἀποστολὴν της, τὴν διαιώνισιν δηλαδὴ τῆς Ὀρθοδοξίας μας καὶ τῶν ἐλληνικῶν ιδεῶν μας.

Ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ, ἐκτός τῶν παροικιακῶν ἐλληνικῶν σχολείων τὰ ὁποῖα διδάσκουν εἰς τὰ ἐν Ἀμερικῇ γεννηθέντα ἐλληνόπουλα τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν καὶ θρησκείαν, συντηρεῖ καὶ ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα. Τὸ σπουδαιότερον καὶ

δὴ καὶ ἀνώτερον πάντων ἐκπαιδευτικῶν καθίδρυμα τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ὀμογενείας μας εἶναι ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ τὸ ἠνωμένον μετ' αὐτῆς Ἑλληνικὸν Κολλέγιον, ἐν Βοστώνῃ. Σκοπὸς τοῦ Ἰδρυματος τούτου εἶναι ἡ διαπαιδαγώγησις καὶ ἡ ἐλληνορθόδοξος μόρφωσις νέων, ἐν Ἀμερικῇ γεννηθέντων, νὰ ὑπηρετήσουν ὡς ἱερεῖς τῶν ἐλληνικῶν ἐκεῖ Κοινοτήτων μας. Τόσον ἡ Θεολογικὴ Σχολή, ὅσον καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Κολλέγιον, εἶναι ὁ πνευματικὸς Φάρος καὶ τὸ κέντρον τῆς Ἑλληνικῆς σκέψεως καὶ τῆς Ὀρθόδοξου Πίστεως ἐν Ἀμερικῇ. Ἐν αὐτοῖς διδάσκεται ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα, φιλολογία καὶ σκέψις, ὡς παρεδόθη εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἀρχαιστάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον. Ἐπίσης καὶ ἡ ἀμώμητος πίστις τῶν πατέρων μας διδάσκεται καὶ διαιωνίζεται ἀλώβητος εἰς τὴν νέαν μας ἐκεῖ γενεάν.

Τὸ δεύτερον ἐκπαιδευτικὸν ἀνώτερον καθίδρυμα τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ὀμογενείας μας εἶναι ἡ Ἀκαδημία τοῦ Ἁγίου Βασιλείου ἐν Γκάρρισον τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἐκεῖ ἐπὶ τριετίαν σπουδάζουν ἐλληνίδες, ἀπόφοιτοι ἐλληνικοῦ ἢ ἀμερικανικοῦ Γυμνασίου, διὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὰς Ἑλληνικὰς Κοινοτήτας ὡς διδασκάλισσαι τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ὡς γραμματεῖς καὶ διευθύντριαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν χορωδιῶν. Εἰς τὴν ἰδίαν τοποθεσίαν, ὅπου εὐρίσκεται ἡ Διδασκαλικὴ Ἀκαδημία τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, στεγάζεται καὶ ἐλληνορθόδοξον ὄρφανοτροφεῖον διὰ τὰ ὄρφανὰ καὶ ἐγκαταλελειμμένα ὁμόδοξα ἐλληνόπουλα.

Ὡσαύτως, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς συντηρεῖ καὶ Ἑλληνικὸν Γηροκομεῖον —«Οἶκον Εὐαγγελίας»—,

* Ὁμιλία γενομένη ἐν Ἀθήναις τὸ θέρος 1972.

Ἐνδιεφέρθη ἐπίσης ὁ ἱ. πατήρ νὰ ἐργασθῇ διὰ τὸν ἐκχριστιανισμὸν τῶν Περσῶν. Ὁ Πέρσης ἐπίσκοπος Μαρουθᾶς, ὁ ὁποῖος καὶ παλαιότερον εἶχεν ἀσχοληθῆ μετ' τὴν Ἱεραποστολὴν εἰς τοὺς Πέρσας, θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν βοηθήσῃ πρὸς τοῦτο. Ὁ Μαρουθᾶς συγκαταλέγετο μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χρυσόστομου, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν σύνοδον παρὰ τὴν Ἀρῦν τὸν καθήρεσαν καὶ ἔνεκα τῶν ὁποίων εὐρίσκετο ἐξόριστος. Ἄλλ' ὁ Χρυσόστομος λησμονεῖ αὐτὰ χάριν τῆς ἐπιστροφῆς τῶν εἰδωλολατρῶν Περσῶν καὶ ἀπευθύνει πρὸς τὸν Μαρουθᾶν δύο ἐπιστολάς ζητῶν τὴν συνεργασίαν του. Ὁ Μαρουθᾶς μνησικακῶν δὲν ἀπήντησεν. Ἄλλ' ὁ Χρυσόστομος δὲν παρητήθη τῆς προσπάθειάς. Γράφει πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα, παρακαλῶν αὐτὴν νὰ μεταβῇ πρὸς συνάντησιν τοῦ Μαρουθᾶ, ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκομένου τὸ 405, διὰ νὰ τὸν πείσῃ νὰ δεχθῇ τὴν συνεργασίαν. «Μαρουθᾶν τὸν ἐπίσκοπον μὴ διαλείψης, τό γε εἰς σὲ ἦκον θεραπεύουσα, ὥστε ἀνιμήσασθαι τοῦ βαρβάρου. Μάλιστα γὰρ αὐτοῦ δεόμεναι διὰ τὰ

ἐν Περσίδῃ»⁴⁵. Δυστυχῶς ὁ Μαρουθᾶς δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑψωθῇ εἰς τὸ ὕψος τοῦ Χρυσόστομου καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν εὐγενῆ χειρονομίαν τοῦ μεγάλου ἐξορίστου, ὁ ὁποῖος δὲν ἐδίστασε νὰ ταπεινωθῇ ἀκόμη καὶ πρὸ τῶν δεινότερα ἀδικησάντων καὶ βλαψάντων αὐτὸν ἐχθρῶν του χάριν τῆς σωτηρίας τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Ἐφήρμοζεν ἐν προκειμένῳ ὁ Χρυσόστομος αὐτό, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἄλλοτε διδάξει: «Πάλιν φίλους ποιῆσαι χρή; Διὰ τὸν Θεὸν ποιήσον. Ἐχθρούς ποιῆσαι χρή; Διὰ τὸν Θεὸν ποιήσον»⁴⁶.

(Συνεχίζεται) Ἱερομ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΨΑΝΗΣ, δ. Θ.

45. Ἐπιστ. ΙΔ', ἐνθ' ἀνωτ., πρβλ. καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὡς Ἀρχιεπ. Κωνστ/λεως, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 285. Περὶ τοῦ Ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησίας διὰ τοὺς Πέρσας βλ. Ἀρχιμ. Ἀναστασίου Γιαννουλάτου, Βυζάντιον, ἐν Θ.Η.Ε., τ. Δ' στ. 30-32.

46. Λόγος εἰς Καλάνδου, PG 48, 959.

όπου στεγάζονται πρωτοπόροι γέροντες όμογενείς μας. Επίσης εις την Καλιφόρνιαν και υπό την αιγίδα τής 'Ιεράς μας 'Αρχιεπισκοπής ιδρύθη πρό τριετίας και 'Αναμορφωτικόν Θεραπευτήριον διά τήν αναμόρφωσιν και επαναφοράν εις τόν καλόν δρόμον παραστρατημένων νέων μας.

Εις τήν 'Αμερικήν υπάρχουν πολλοί οργανώσεις και άλλα σωματεία, κυριώτερα τών όποιων είναι ή ΑΧΕΠΑ και ή ΓΚΑΠΑ, εις τούς κόλπους τών όποιων χιλιάδες όμογενείς μας εύρισκουν τρόπους, διά τών όποιων υποβοηθοῦν έργα κοινωφελή, τόσον έν 'Αμερικῇ, αλλά κυρίως έδώ εις τήν γενέτειραν τών πατέρων μας.

Δύο όμως οργανώσεις τής έν 'Αμερικῇ 'Εκκλησίας μας εξέχουν τόσον εις τήν σπουδαιότητα, όσον και εις τās πρός τήν 'Εκκλησίαν υπηρεσίας των.

Η πρώτη τούτων είναι ή 'Οργάνωσις Φιλοπτώχων 'Αδελφοτήτων 'Ελληνίδων Κυριών. Τμήμα Φιλοπτώχου υπάρχει εις έκάστην τών πεντακοσίων περίπου Κοινοτήτων και ή οργάνωσις αυτή θεωρείται ως ή «μάννα» τής Κοινότητος. Σκοπός τής Φιλοπτώχου 'Αδελφότητος έν τῇ Κοινότητι είναι ή παροχή βοήθειας πρός τούς πτωχούς και άναξιοπαθοῦντας, ή ένθάρρυνσις τών πονεμένων, ή επίσκεψις τών άσθενών και άπηλπισμένων, ή βοήθεια παντός φιλανθρωπικού σκοπού και ή ενίσχυσις κάθε θεοφιλοῦς κοινοτικού έργου. Η δράσις τής Φιλοπτώχου 'Αδελφότητος δέν περιορίζεται μόνον εις τās ανάγκας τής Κοινότητος, αλλά υποβοηθεῖ τό έργον τής 'Αρχιεπισκοπής μας και τών 'Ιδρυμάτων της και μάλιστα ή 'Ακαδημία και τό 'Ορφανοτροφείο είναι υπό τήν άμεσον οικονομικήν βοήθειαν τής Φιλοπτώχου 'Αδελφότητος, ή όποια διά τής 'Εορτῆς τής Βασιλοπρωτίας εις έκάστην Κοινότητα κατά τόν 'Ιανουάριον συλλέγει χρήματα διά τήν ενίσχυσιν τών 'Ιδρυμάτων αυτών. 'Αλλά και πέραν τής 'Αμερικῆς, ή Φιλοπτώχος ενισχυει φιλανθρωπικούς σκοπούς και ευαγγῆ 'Ιδρύματα έδώ έν 'Ελλάδι και έν Κωνσταντινουπόλει, τὰ διάφορα εκεί φιλανθρωπικά 'Ιδρύματα του Οικουμενικού μας Πατριαρχείου. Η δευτέρα σπουδαιότατη οργάνωσις τής 'Αρχιεπισκοπῆς μας είναι ή οργάνωσις Νεολαίας, γνωστή ως «'Ελληνική 'Ορθόδοξος Νεολαία 'Αμερικῆς». Σκοπός τής οργάνωσεως αυτής είναι ή μεταλαμπάδευσις τής 'Ορθόδοξου Πίστεως μας και τών 'Εθνικῶν μας 'Ιδανικῶν εις τās μεταγενεστέρας γενεάς. Εις κάθε Κοινότητα τής 'Αμερικῆς υπάρχει τμήμα τής 'Οργάνωσεως Νεολαίας διά έφήβους και διά μεγαλυτέρους, έως τών 25 ετών.

Η 'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αμερικῆς υπάγεται εις τό Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως και αποτελεί μίαν τών 'Επαρχιῶν αυτού. Τό 'Ανώτατον Νομοθετικόν Σώμα τής 'Αρχιεπισκοπῆς είναι ή Κληρικολαϊκή Συνέλευσις. Τοῦτο συνέρχεται κάθε δύο έτη και αντιπρόσωποι, κληρικοί και λαϊκοί, τών Κοινοτήτων συζητοῦν τὰ διάφορα προβλήματα τής έν 'Αμερικῇ 'Ομογενείας και αποφασίζουν διά τήν πρόοδον και τό μέλλον τής 'Εκκλησίας μας ανά τήν άχανῆ Χώραν τής Βορείου και Νοτίου 'Αμερικῆς. Σκοπός

τῶν Κληρικολαϊκῶν Συνελεύσεων είναι ή επί τό άσφαλέστερον σταθερά πρόοδος τών έλληνοθηρησκευτικῶν μας ιδεωδών.

Η 'Αρχιεπισκοπή διά του 'Εκπαιδευτικού της Γραφείου εποπτεύει τήν οργάνωσιν και τό έργον τών Κατηχητικῶν Σχολείων, ως και τών έλληνικῶν απογευματινῶν και ήμερησίων σχολείων, όπου διδάσκεται ή έλληνική γλώσσα. 'Οσαύτως, ή 'Αρχιεπισκοπή έχει Γραφείον Ληξιαρχείου, Νεολαίας, Οικονομικῶν, Δημοσιῶν Σχέσεων, Φιλανθρωπίας, διά τών όποιων διεκπεραιοῦται τό πολυσχιδές ιερόν έργον της.

Η 'Εκκλησία μας έν 'Αμερικῇ απολαμβάνει μεγάλης εκτιμήσεως και σεβασμοῦ υπό τών άμερικανικῶν 'Αρχῶν και του λαοῦ γενικῶς. 'Αναγνωρίζεται ως ή τετάρτη μείζων Θρησκεία τής 'Αμερικῆς. Οι στρατευόμενοι νέοι έχουν τό δικαίωμα νά έχουν τούς ιδικούς των ορθοδόξους στρατιωτικούς ιερεῖς και νά εκκλησιάζωνται εις τούς ορθοδόξους ναούς των. 'Ο 'Αρχιεπίσκοπός μας καλεῖται μετά τών αρχηγῶν τών άλλων 'Εκκλησιῶν νά αναπέμψη τήν προσευχήν κατά τήν έγκαθίδρυσιν του Προέδρου τής 'Αμερικῆς, ως και εις άλλας σπουδαίας συγκεντρώσεις.

Ο 'Ιερεὺς έν 'Αμερικῇ έχει μεγάλην ευθύνην και ύψηλόν είναι τό έργον του. Τό έργον του δέν περιορίζεται μόνον εις τό νά εκτελή τὰ τής λατρείας και νά κηρύττη τόν λόγον του Θεοῦ ή μόνον νά διαφωτίζη και νά καθοδηγή τό ποιμνίόν του, και μάλιστα τήν νεολαίαν, εις τόν δρόμον τής ψυχικῆς σωτηρίας. Κυρίως έχει τήν ευθύνην τής περιφρουρήσεως τής άμυμῆτου ημῶν Πίστεως από τās ποικιλοτρόπους και πολλαπλῶς αίρέσεις. 'Ο ιερεὺς είναι ο άγρυπνος φύλαξ τής πίστεως μέσα εις τήν Κοινότητα, όπου υπηρετεῖ. Είναι επίσης ο υπεύθυνος διά τήν εκπαιδευτικήν, κατηχητικήν, οικονομικήν και φιλανθρωπικήν εργασία έν τῇ Κοινότητι του. 'Ανελλιπῶς προσκαλεῖται νά διδῆ διαφωτιστικῶς περί τής έλληνορθόδοξου πίστεως διαλέξεις εις άλλας θρησκευτικῶς Κοινοτήτας, Πανεπιστήμια και οργάνωσεις. 'Εν συνεργασία με τό εκκλησιαστικόν συμβούλιον, τό όποιον εκλέγεται παρα πάντων τών μελών τής έλληνικῆς Κοινότητος, μεριμνά διά τήν οικονομικήν ευεξίαν τής Κοινότητος, καθ' ότι έν 'Αμερικῇ, λόγω του χωρισμοῦ 'Εκκλησίας και Πολιτείας, οὐδεμία ενίσχυσις οικονομική λαμβάνεται διά τήν συντήρησιν τής θρησκευτικῆς Κοινότητος παρ' οὐδενός κρατικῶ Γραφείου. Η όλη οικονομική συντήρησις τής 'Εκκλησίας εναπόκειται εις τās συνδρομάς, τās όποιας έκαστον μέλος επιβάλλεται, όπως καταβάλλη. 'Αλλως, ή Κοινότης δέν θά είναι δυνατόν νά άντεπεξέλθῃ εις τὰ οικονομικά βάρη, τὰ όποια αντιμετωπίζει.

Η Κοινότης, τήν όποιαν υπηρετῶ, τιμᾶται επ' ονόματι τών 'Αγίων Κωνσταντίνου και 'Ελένης και εύρίσκεται εις τήν 'Ανάπολιν Μαρυλάνδης. Εις τήν 'Ανάπολιν είναι ή Σχολή Δοκίμων του 'Αμερικανικού Ναυτικού, και έτσι ο ιερεὺς τής Κοινότητος έχει τήν επί πλέον ευθύνην νά εξυπηρετῆ τās πνευματικῶς ανάγκας τών ορθοδόξων φοιτητῶν τής Σχολῆς. 'Ε-

Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΩΝ ΗΘΙΚΩΝ ΑΙΩΝΩΝ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΟΣ*

Εἰς μίαν Κοινωνίαν συνεχῶς ἐξελισσομένην, εἶναι φαινόμενον συμφυῆς τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας ἡ ὑπαρξίς καὶ τοῦ ἐγκλήματος, τὸ ὁποῖον ἐσημειώθη εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ δικαίου Ἀβελ καὶ τοῦ ἀδελφοκτόνου Κάιν. Καὶ εἶναι καθῆκον τῶν ὀργανωμένων Κοινωνιῶν ἡ ἀντίδρασις κατ' αὐτοῦ καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἁρμονίας διὰ τῆς περιστολῆς ἡ καταστολῆς του.

Τὸ ἐγκλημα, κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἐνεφάνισεν εἰς τὰς στατιστικὰς ὅλου τοῦ κόσμου γενικὴν ἔξαρσιν, εἰς ἄλλας περιοχὰς μεγαλύτεραν καὶ εἰς ἄλλας μικρότεραν. Ἡ Χώρα μας ἐκ τῶν παρεχομένων στατιστικῶν δὲν ἐμφανίζει, εἰμὴ μικρὰν αὐξήσιν ἐγκλημάτων καὶ κυρίως εἰς τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα, ἐνῶ τὸνναντίον εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιοχὰς καὶ τὰς νήσους ἐξακολουθεῖ ἀκόμη, λόγῳ τῆς διατηρήσεως ἀμειώτων τῶν ἠθικῶν ἀξιών καὶ παραδόσεων τοῦ ἐλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἡ ἐγκληματικότης νὰ ἀποτελῇ φαινόμενον μᾶλλον σπανίζον. Σημειοῦται, συνήθως, εἰς περιοχὰς ἰδίως τῶν νήσων μας ἡ εἰς τὰς φυλακὰς ἀνύψωσις λευκῆς σημαίας, ὡς σημεῖον ἐλπίσεως ἐν αὐταῖς κρατούμενων.

* Ὁμιλία ἐνώπιον τοῦ συνεληθόντος τῆ 4ῃ Σεπτεμβρίου 1972 ἐν Ἀθήναις Διεθνoῦς Συνεδρίου πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἐγκληματικότητος.

πίσης ὁ ἱερεὺς τῆς Κοινότητος ἔχει τὴν εὐθύνην νὰ ἐξυπηρετῇ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν ἐλληνορθόδοξων φοιτητῶν τῶν Πανεπιστημίων τῆς κοινοτικῆς του περιφερείας, ὡς καὶ τὴν πνευματικὴν καθοδήγησιν αὐτῶν.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Κοινότης τῆς Ἀμερικῆς εἶναι μὲν τὸ θρησκευτικὸν κέντρον, ὅπου λατρεύεται ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μας κατὰ τὰς παραδόσεις μας, ἀλλὰ εἶναι συγχρόνως καὶ τὸ κέντρον τῆς συνάξεως εἰς τὸ παραπλευρῶς συνήθως εὐρισκόμενον Κοινοτικὸν Ἐντευκτήριον-Κέντρον τῶν ὁμογενῶν μας, διὰ τὴν ψυχαγωγίαν καὶ τὴν συνέχισιν τῶν διαφόρων ἐθίμων τῆς φυλῆς μας.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς — ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ — ἤρχισε μὲ μίαν Κοινότητα πρὶν ἑκατὸν περίπου ἐτῶν καὶ σήμερον ἀριθμεῖ πλέον τῶν πεντακοσίων μὲ ἰσάριθμα σχολεῖα, ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα, καὶ τοῦτο χάρις εἰς τὴν εὐσέβειαν, τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν τῶν πρωτοπόρων μας μεταναστῶν, τῶν ὁποίων τὸ ἔργον ἡμεῖς οἱ νεώτεροι προσπαθοῦμεν νὰ μιμηθῶμεν καὶ νὰ συνεχίσωμεν.

Παρὰ ταῦτα, τὸ ἐγκλημα ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει καὶ παρατηρεῖται ἰδίως, ὅταν τὸ ὑπόβαθρον τῶν ἠθικῶν ἀξιών ἐμφανίζῃ καθίζησιν. Τοῦτο συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς τοὺς κατοίκους τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἐπεξετάθησαν αἱ ἐπιδράσεις τῶν μεταβολῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἡ ἀνθρωπότης κατὰ τοὺς τελευταίους δύο αἰῶνας, τὸν 19ον καὶ τὸν 20όν.

Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ὁ 19ος αἰὼν ἱστορήθη ὡς ὁ αἰὼν τῆς ἀναπτύξεως. Κατὰ τοῦτον ἐσχηματίσθησαν τὰ μεγάλα πνευματικὰ, κοινωνικὰ, πολιτικὰ καὶ ἐθνικὰ ρεύματα, ἐμεγαλύνθη ἡ ἐπιστήμη καὶ ἐπεβλήθη εἰς ὀρισμένες περιοχὰς ἡ βιομηχανία. Καὶ ὁ 20ὸς αἰὼν, πέραν τούτου, ὑπῆρξεν ἔτι δριμύτερος. Κατ' αὐτόν, ἐν μέσῳ τῶν δύο βροτολογιῶν Παγκοσμίων Πολέμων καὶ τῆς ἐντατικῆς προσπάθειας, ἡ ἐπιστημονικὴ τελειότης ἐφθασεν εἰς τὰ ὅρια τοῦ θριάμβου, τὸ ἄτομον—διὰ τὸ ὁποῖον ὠμίλει εἰς ὧτα μὴ ἀκούοντων, ἀγνοούμενος ἀπὸ τοὺς μεγάλους συγχρόνους του φιλοσόφους, πρὸ 2.450 ἐτῶν περίπου, ὁ Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης—διεσπάσθη, δυνάμεις ἀσυλλήπτου ἐκτάσεως καὶ ἐντάσεως ἀπεκαλύφθησαν καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐν μέσῳ τῶν ἀναπτυσσομένων κολοσσῶν, ἐφθασε μέχρι καὶ τῆς Σελήνης, ὡς νὰ εἶχεν ἅπαντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς προβλήματα του ἐπιλύσει. Εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον αἰῶνα, τὸν ὁποῖον καὶ διανύομεν, καταπλησσομεθα ἀπὸ τὰς προ-

Τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας μας ἐν Ἀμερικῇ διαφαίνεται λαμπρὸν καὶ λίαν ἐλπιδοφόρον. Τὰ ἑκατὸν πρῶτα ἔτη ὑπῆρξαν δημιουργικὰ. Ἡ δευτέρα ἐκατονταετία θὰ στερεοποιήσῃ τὴν Ὀρθοδοξίαν μας καὶ θὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὅλην ἐκείνην τὴν αἴγλην ποῦ ἔδωσεν ἡ Ἐκκλησία ἀνὰ τοὺς αἰῶνας εἰς ὀλόκληρον τὴν ἀνατολήν. Ἡ πίστις τῶν πατέρων μας θὰ διαλάμπῃ μέσα εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Ἡπειρον, πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ πρὸς δικαίαν ὑπερφάνειαν πάντων τῶν ἀπλῶν, ἀλλὰ εὐσεβῶν πρώτων ἐλλήνων μεταναστῶν.

Ἡ ἐπίσκεψίς μας ἐκάστοτε εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν μητέρα τοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ Κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας, θὰ μᾶς ἐνισχύῃ εἰς τὸν μέγαν ἀγῶνα μας νὰ συνεχίσωμεν τὸ ἱερὸν ἔργον τῆς διαιωνίσεως τῶν ἐλληνοθρησκευτικῶν μας ἰδανικῶν εἰς τὸν Νέον Κόσμον, τὴν Ἀμερικὴν.

Χαίρετε, ἀγαπητοί μου, ἐν Κυρίῳ Χαίρετε. Εἶθε ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ Κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ εἶναι μετὰ πάντων ἡμῶν, ἀδελφοί, ἀμήν.

Πρεσβ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

όδους τῆς Ἐπιστήμης καὶ τὰς συνεχεῖς κατακτήσεις αὐτῆς καὶ συχνὰ καταλήγομεν εἰς τὴν σκέψιν ὅτι ἤλθομεν πολὺ ἐνωρὶς εἰς τὸν κόσμον καὶ ὅτι ὀρθώτατα ὑπεστήριζεν ὁ Σωκράτης ὅτι ἐν καὶ μόνον «οἶδεν, ὅτι οὐδὲν οἶδεν».

Ἡ ἀνθρωπότης ὅμως, προοδεύουσα τεχνικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς, δὲν ἀναπτύσσεται μὲ τὴν αὐτὴν ἰσοδύναμον κίνησιν πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις. Ριπτομένη μὲ τόσον ζῆλον πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς Ἐπιστήμης, ἀναγκαιῶς ἐγκαταλείπει τοὺς λοιποὺς τομεῖς. Ἐκ τούτου προέκυψε τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονός, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τὰς ἐπιρροὰς τῆς ἐποχῆς τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνικῆς προόδου, ἐν μέσῳ τῶν ἀναπτυχθέντων ὑλικῶν κολοσσῶν, ἐμειώθη κατ' ἀξίαν καὶ ἐσμικρύνθη καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ ὅμματά του, εἰς τὰ θέματα τῆς ἀξιοπρεπειᾶς καὶ τῶν ἐλπίδων του. Αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ μέγα ἀρνητικὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως. Αὐτὴ ἢ ἀλλοτριώσας τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ αὐτὸν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο αἰσθητὴ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ, χαρακτηρισθεῖσα ἀπὸ καθίξιν τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν του βίου.

Ἄλλοίμονον ὅμως! Ὁ πολιτισμὸς στηρίζεται στερεῶς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος, ἡ βᾶσις, προσβληθῇ, τότε ὀλόκληρος ὁ μηχανισμὸς ἀποσυντίθεται, καὶ αὐτὸς ἀκριβῶς εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ἐκ τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς μειώσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς ἠθικὰς ἀξίας του, προῆλθεν, ὡς φυσικὴ συνέπεια, ἡ αὐξήσις τῆς ἐγκληματικότητος εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον.

Δυστυχία θὰ καλύψῃ τὰς Κοινωνίας ἐκεῖνας, αἵτινες ἀποβλέπουν μόνον πρὸς τὴν στέγην καὶ τὴν τροφήν. Ὁ ὠφελμισμὸς καταστρέφει τὸν ἄνθρωπον, διότι, πλεόν, δι' αὐτὸν δὲν ὑπάρχει οὔτε αἰσθημα, οὔτε δίκαιον, οὔτε εὐγένεια, οὔτε κάλλος, οὔτε ἀγιότης, οὔτε ἀρετὴ, οὔτε τίποτε τὸ ἀνθρώπινον. Δι' αὐτὸν δὲν ὑπάρχουν πλεόν, εἰμὴ οἱ ἀριθμοί. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον δὲν δημιουργεῖ ἢ δὲν μεταφράζεται εἰς κέρδος χρημάτων, δὲν ἀξίζει ἀπολύτως τίποτε. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον παριστάμεθα μάρτυρες, καθ' ἐκάστην, ἐπαναλαμβανομένων παραβιάσεων τοῦ Ποινικοῦ καὶ ἠθικοῦ Νόμου, καθ' ὅλον τὸν κόσμον, εἰς βαθμὸν ὅλως ἀνησυχητικόν. Οὕτως ἀποδεικνύεται διὰ μίαν ἔτι φοράν, ὅτι τὸ «χαριέν ὄν», — ὁ ἄνθρωπος — κατὰ τὸν Μένανδρον, ὅταν εἶναι (ἄνθρωπος), μεταβάλλεται κατὰ τὸν Edmond Burke εἰς θηρίον, διαφέρον ἀπὸ τὰ ἄλλα κατὰ τὸ ὅτι παρασκευάζει τὰς τροφὰς του.

Ἡ ἔξαρσις τῆς ἐγκληματικότητος, παρατηρουμένη εἰς τὰ ἀστικά κέντρα, ἀναπτυχθέντα ἰδίως μετὰ τοὺς πολέμους συνεπειᾶ τῆς ἀστυφιλίας, ὀφείλεται εἰς τὴν ἔκτασιν τῶν πόλεων, εἰς τὴν ἀνομοιογένειαν τοῦ πληθυσμοῦ, εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς προσαρμογῆς του, εἰς τὴν οἰκονομικὴν στενοχωρίαν, εἰς τὴν ἐξασθένεισιν ἢ διάσπασιν τῶν ἀκαταλύτων δεσμῶν τῆς οἰκογενείας, εἰς τὴν ἀνυπαρξίαν Κοινοτικῶν δε-

σμῶν καὶ κυρίως εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὸ ἀνέσπερον φῶς τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν. Τὸ Σχολεῖον κατέστη, κατὰ τὸ πλεῖστον, λόγῳ τοῦ δυσβαστάκτου ὄγκου τῆς διδασκτέας ὕλης, Σχολεῖον γνώσεων καὶ οὐχὶ ἡθους. Ἡ οἰκογένεια, λόγῳ τῆς ἀπασχολήσεως τῶν γονέων, πατὴρ καὶ μητὴρ εἰς βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα, ἐλάχιστον χρόνον διαθέτει, ἢ δὲν ἀπασχολεῖται μὲ τὴν ἀνατροφήν τῶν παιδιῶν, τὴν μετέδοσιν εἰς αὐτὰ τοῦ νουῦ καὶ τῆς ἠθικῆς καθήκοντος καὶ τὴν διαμόρφωσιν εἰς αὐτὰ τῆς ψυχικῆς δυνάμεως πρὸς διαχωρισμὸν τοῦ Καλοῦ ἀπὸ τὸ Κακόν. Ὁ κινήματογράφος μὲ τὰς ταινίας τύπου «ριφιφι» ἢ μὲ τὴν ἐπίδειξιν δολοφονιῶν κ.λπ., ἢ τηλεόρασις καὶ τὸ βιβλίον, ἀντὶ νὰ φωτίσουν, σκοτίζουν τὸν νοῦν τῆς νέας γενεᾶς καὶ φροντίζουν, ἀδιαφοροῦντες διὰ τὸν κλονισμὸν τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, νὰ ἐπιδιώκουν θέματα διεγείροντα τὸ πάθος ἢ νὰ προβάλλουν ταῦτα πρὸς μίμησιν, μὲ σκοπὸν τὴν πρόκλησιν βίαιας συγκινήσεως εἰς τοὺς θεατὰς ἢ τοὺς ἀναγνώστας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ πάντες κινεῦνται, ὡς ἀπὸ συνωμοσίας, διὰ νὰ ὀδηγήσουν τὸν καταπίπτοντα ἄνθρωπον κατὰ τῶν κρημνῶν τοῦ σκότους τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς ἄνευ νοήματος ἐσωτερικοῦ ζωῆς, σπανίως δὲ ἀκούεται φωνὴ—βοῶντος ὅμως ἐν τῇ ἐρήμῳ! — διὰ τὴν ἀνάσχεσιν τοῦ κακοῦ.

Αὐτῆς τῆς ἀθλιότητος τὴν ἐξάλειψιν πρέπει νὰ ἐπιδιώξῃ ἀναγεννωμένη ἢ ἀνθρωπότης — ἐὰν βεβαίως ἐπιθυμῇ τὴν ἀναγέννησιν. Ποῖαν σημασίαν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχουν οἱ νόμοι καὶ αἱ διὰ τούτων ἐπιβαλλόμεναι ποιναὶ εἰς τοὺς παραβάτας, ὅταν τὸ κακὸν προέρχεται καὶ αὐξάνῃ ἀπὸ βίης; Θὰ κτιζόμεν ἐπὶ τῆς ἄμμου σαθρὰ οἰκοδομήματα καὶ ἡ πηγὴ τοῦ ἐγκλήματος, ἢ προερχομένη ἐκ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ κακοῦ, λόγῳ τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, τῶν διδαγμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ, θὰ εἶναι ἀνεξάντλητος εἰς φθοράν. Δὲν ἀρκεῖ νὰ δημιουργήσωμεν νόμους καὶ καταστάσεις παρεμποδίζουσας τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ νὰ διαπράττῃ τὸ κακόν. Παρίσταται ἀνάγκη νὰ παράσχωμεν τὴν δύναμιν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ μὴ διαπράττῃ τὸ κακόν.

Αὐτὸ βεβαίως ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν τῶν ἐπιστημονικῶν συζητήσεων, αἵτινες καὶ θὰ ἐπακολουθήσουν ἀναφορικῶς πρὸς τὸ θέμα τῆς περιστολῆς ἢ καταστολῆς τοῦ ἐγκλήματος καὶ αἵτινες δὲν ἔχουν οὔτε φιλολογικόν, οὔτε φιλοσοφικόν, οὔτε καὶ ἠθικοπλαστικὸν χαρακτῆρα. Ἐφ' ὅσον ἡ Πολιτεία ἐπιθυμῇ τὴν ἀνάσχεσιν τοῦ ἐγκληματικοῦ ρεύματος, θὰ πρέπει καὶ τοῦτο νὰ ποιήσῃ, καὶ ἐκεῖνο νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃ. Νὰ ἐνισχύσῃ τὸ χαρακίωμα τοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ἐξάλειψιν τῆς γενεσιουργοῦ αἰτίας τοῦ ἐγκλήματος· τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν.

ΧΡΥΣΟΣΤ. Ι. ΝΕΑΜΟΝΤΑΚΗΣ

Ἐπὶ τῇ 7ῃ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου του

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΝΗΡ ΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΗΣ ΑΛΒΕΡΤΟΣ ΣΒΑΪΤΣΕΡ*

Ε'. Τὸ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ-ἱεραποστόλου (Missionarzt) ἠράκλειον αὐτὸ ἔργον κοινῆς ὠφελείας, ὄντως ἀποστολικόν, καρπὸς πολλοῦ, ὑπογραμμίζομεν, κόπου, μόχθου καὶ πόνου τοῦ ἀδαμαντίνου δημιουργοῦ αὐτοῦ, ἀπετέλεσεν ἐπίτευγμα μὲν τιτάνιον τοῦ θιασώτου καὶ ὁπαδοῦ τούτου τοῦ Πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ, ὑπόδειγμα δὲ τόσον ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, φιλαλληλίας, καρτερίας, ἰσχυρὰς θελήσεως, ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς, τόλμης καὶ θάρρους, ὅσον καὶ ἰδιοφυΐας μετὰ χριστιανικῆς πίστεως, ἀρετῆς καὶ ἀφοσιώσεως μέχρις αὐτοθυσίας.

Τὸ Λαμπαρενὲ κατέστη ἀληθῶς καταφύγιον καὶ τῷ ὄντι «ιατρεῖον ψυχῶν καὶ σωμάτων» τῶν ἐκ τῶν διαφόρων περιοχῶν τῆς σημερινῆς Δημοκρατίας τοῦ Γκαμπὸν ἰθαγενῶν. Κατατρυχώμενοι οἱ μὲν ὑπὸ διαφόρων νόσων, ὡς λ.χ. ἐλονοσίας, δυσεντερίας, φυματιώσεως, τραχωμάτων, ρευματισμῶν, τραυματισμένοι οἱ δὲ ὑπὸ θηρίων, ἔτεροι ἔχοντες δερματίτιδας, ἀσθένειαν τοῦ ὕπνου, ἐλεφαντίασιν, ἀφροδίσιαν, ἄλλοι φρενοπαθεῖς, ψυχοπαθεῖς ἢ λεπροὶ προσέφευγον, ἔνθα προσφεύγουν μέχρι σήμερον, εἰς τὸ Σιλωάμ αὐτὸ τῆς χριστιανικῆς θαυματουργικῆς καὶ θριαμβευούσης ἀγάπης!

Πολλάκις διανύοντες ἑκατοντάδας χιλιόμετρων προσήρχοντο ἐκεῖσε, ἵνα θεραπεύσῃ αὐτοὺς ὑπὸ τῶν ποικίλων σωματικῶν ἢ ψυχικῶν πόνων καὶ ἀσθενειῶν τῶν ὀ «μεγάλος μάγος», «ὁ λευκὸς μάγος», ὡς ἀπεκάλουν τὸν Σβᾶϊτσερ οἱ πάσχοντες¹⁴.

Οὗτος ἔθεσεν οὕτως ἑαυτὸν ὄλον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀσθενούντων, καθιστάμενος «ιατρός τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων» αὐτῶν, προσπαθῶν νὰ ἀπαλλάξῃ τούτους δὲ οὐ μόνον ἐκ τῶν ποικίλων ἀσθενειῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πολυειδῶν δεισιδαιμονιῶν τῶν.

ΣΤ'. Κατὰ ταῦτα, ἡ ζωὴ ὅλη τοῦ χριστιανοῦ θεολόγου-ἱατροῦ ἀπέβη συνεχῆς δρᾶσις καὶ «ἀποστολή» ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἀδυνάτων καὶ ἀσθενῶν.

Ὁ ἐν λόγῳ χαλκέντερος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, γινόμενος «ιατρός τὸ πρωῖ, ἀρχιτέκτων καὶ μηχανικός τὸ ἀπόγευμα» καὶ συγγραφεὺς τὴν νύκτα, ἐνήργει ὡς καλὸς Σαμαρεῖτης, περιθάλλων ἑκατοντάδας νοσοῦντων καὶ πολλαπλῶς πασχόντων.

Ἐπὶ τούτοις εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ πλείστας

ὄσας ἀνάγκας καὶ ἀντιπαλαίση πρὸς ποικίλας δυσκολίας φυσικὰς, ὑλικὰς, ψυχικὰς καὶ πνευματικὰς. Ἐκ τῶν πλέον δυσχερῶν καὶ ἐνίοτε ἀνυπερβλήτων ἐμποδίων ἦσαν ἡ δυσπιστία τῶν πρωτογόνων αὐτῶν κατοίκων τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἡ νωθρότης καὶ φυγοπονία δυστρόπων ἐργατῶν καὶ ἡ κλεπτομανία συνοδῶν, οἰκειῶν ἢ συγγενῶν τῶν περιθαλπομένων. Τὸ φοβερώτερον ὅμως πάντων ἦτο ἡ κακοδαιμονία καὶ μοιρολατρεία, αἱ δεισιδαιμονίαι καὶ προλήψεις, ὁ φόβος τῶν πνευμάτων, κ.τ.δ., ἅτινα διακατεῖχον τοὺς δυστυχεῖς ἰθαγενεῖς. Ὡς εἶναι εὐνόητον, αἱ νοσηραὶ αὐταὶ καταστάσεις εἶχον καταστρεπτικὰς συνεπείας καὶ ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς βιοψυχικῆς ὑγείας τοῦ ἰθαγενοῦς πληθυσμοῦ.

Ἐπὶ τοιοῦτον ζυγὸν δουλείας τοῦ πνεύματος ἐτέλουν οἱ δύσμοιροι ἄνθρωποι, γεγονόνος ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν καταθλιπτικώτεραν τυραννίαν καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος τραγικωτάτην εἰκόνα.

«Ὁ λευκὸς μάγος», γοητεύων πάντας μὲ τὸ «μόνιμον χαμόγελόν» του, τὸ δωρικὸν ὕφος καὶ παράστημά του, τὴν ἀνεξάντλητον ἐργατικότητα καὶ ὑπομονὴν του, τὴν σωματικὴν ἀντοχήν, τὴν δύναμιν τῆς προσωπικότητός του καὶ τὴν ἐν γένει χριστιανικὴν συμπεριφορὰν καὶ διαγωγὴν του, κατάρθωνε νὰ πείθῃ, σαγηνεύῃ, «κερδίζῃ» καὶ λυτρῶνῃ ἐκ τοῦ ψυχοσωματικοῦ πόνου καὶ ἄλλους.

Τὸ χριστιανικὸν κήρυγμά του ἦτο ἀπλοῦν, περιεκτικόν, περιπτωσιακόν καὶ οἰκοδομητικόν πάντοτε¹⁵.

Ζ'. Ὁ ἴδιος, διαβίων ὑπὸ δυσμενεστάτας συνθήκας, κατοικῶν εἰς παράπηγμα, ζῶν ἐν μέσῳ πρωτογόνου περιβάλλοντος, χειρουργῶν ἀρχικῶς ἐντὸς ὄρνιθῶνος καὶ ἔχων συγκοινωνοὺς του λεπροὺς ἢ ψυχοπαθεῖς, ἀνεκάλυψε καὶ συνέλαβε ἐδῶ «τὸ βαθύτερον νόημα τῆς ζωῆς, ἀ γ ἄ π η¹⁶... σεβασμὸς τῆς ζωῆς¹⁷». Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ δόγμα του, ἡ σωτηρία δηλονότι τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν εἶχεν ἀρχίσει τὸ κήρυγμα καὶ ἡ ἐφαρμογὴ, θὰ ἐλέ-

15. Ὡς π.χ. «Ὅταν μετὰ τὴν ἐγχείρησιν, ὁ μαῦρος αἰσθανότανε νὰ μὴ πονᾷ... ψυθίριζε «δὲν ἔχω πιά κακὸ... δὲν πονᾷ γιατρός». Τότε ὁ Σβᾶϊτσερ... τοῦ ἔλεγε: «Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔδωκε ἐντολὴν στὸν γιατρόν καὶ στὴ γυναῖκα του νὰρθοῦν στίς ὄχθες τοῦ Ὀγκόβε γιὰ νὰ γιατρεύουν ὅσους ἀρρωσταίνουν... Νὰ εὐχαριστήσεις στὴν προσευχὴ σου τὸν καλὸ Θεὸ γιὰ τὴν βοήθεια ποῦ σοῦ ἔστειλε», Τ. Ἀθανασιάδη, μνημ. ἔργ., σ. 81.

16. Τοῦ αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 107.

17. Τοῦ αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 108.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 544 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους.

14. Βλέπ. Τ. Ἀθανασιάδη, Ἀλβέρτος Σβᾶϊτσερ, Ἀθῆναι 1963, σ. 84, 87.

γομεν, τοῦ ἀντιδόγματος αὐτοῦ: ἀφαίρεσις τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων!

Ἐπὶ μίαν καὶ πλέον 50ετιαν «ποιήσας καὶ διδάξας»¹⁸ κυρίως διὰ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς του καὶ τῆς καθόλου ἐργασίας καὶ διακονίας του, τοῦ λαμπροῦ συνδυασμοῦ θεωρίας καὶ πράξεως, διεκήρυξεν, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀνεξαρτήτως φυλῆς, εἶναι ἀδελφοὶ ἀλλήλων καὶ «τέκνα Θεοῦ» ἅπαντες¹⁹. Αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ πρακτικόν του μάθημα, θὰ ἐλέγομεν, κατὰ τοῦ Φυλετισμοῦ.

Ἀγωνισθεῖς μάλιστα ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ὑπὲρ τῆς ἐν γένει προαγωγῆς τῶν ἀφρικανῶν, ἐκηρύχθη κατὰ τῆς Ἀποικιοκρατίας. Παρὰ ταῦτα, μικρόψυχοι καὶ στενόκαρδοι ἐπικριταὶ του κατηγόρησαν τὸν «ἀδελφόν» αὐτὸν πάντων τῶν ἀνθρώπων, τὸν ἄγνόν φιλόανθρωπον καὶ ἀληθῆ χριστιανόν, ὡς ἀποικιοκράτην, ἀνείλικρινῆ καὶ ἐγώιστήν. Ἔτεροι κατέκρινον τὴν ἀσυγχρόνιστον μορφήν τοῦ νοσοκομείου του²⁰ ἢ τὸ ἰδιότυπον τοῦ χαρακτήρος του κ.λπ.

Προηγουμένως ὑπέστη ταπεινώσεις καὶ ταλαιπωρίας ἐκ μέρους τῶν πολιτισμένων εὐρωπαίων δι' ἐγκλεισμοῦ του μετὰ τῆς συζύγου του εἰς στρατόπεδον συγκεντρώσεως, κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, κατόπιν βιαίας μεταγωγῆς των εἰς Εὐρώπην!

Η'. Ἐκ τῶν τελευταίων ἀγῶνων συμπαραστάσεως τοῦ ἥρωικοῦ τούτου ἀνθρωπιστοῦ πρὸς τοὺς συνανθρώπους του καὶ θετικωτάτη ἐκδήλωσις τῆς φιλειρηνικῆς διαθέσεως καὶ τῆς ὀλοψύχου ἀγάπης αὐτοῦ πρὸς τὸν «πλησίον», πρὸς ἅπαντας ἀδιακρίτως τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἐγγυς καὶ τοὺς μακράν, ὑπῆρξεν ἢ ὑπὲρ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης σταυροφορία του.

Διὰ διαλέξεων, ἐκκλήσεων καὶ συγγραφῶν εἰργάσθη ὁ εἰρηνοποιὸς οὗτος «ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου». Δικαίως ἄρα δύναται νὰ λεχθῆ καὶ δι' αὐτὸν τὸ «μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται»²¹.

Θ'. Οἱ πολὺπλευροι, πολὺμορφοι καὶ πολὺμοχοι, ποικιλῶννοι ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων — τῆς ἀνθρωπότητος ἀγῶνές του ἐπεστέφθησαν ἐν τέλει ὑπὸ ἐπιτυχίας, ὁ ἴδιος δὲ ἔτυχε διεθνoῦς ἀναγνωρίσεως καὶ ἐκτιμήσεως.

Μεταξὺ ἄλλων ἐτιμήθη δι' ἀνωτάτων παρασήμων Ἀγγλίας, Γερμανίας, Βελγίου κ.ἄ. ἐνῶ τῷ ἀπενεμήθησαν χρυσᾶ μετάλλια, βραβεῖα καὶ πλεῖσται ὅσαι ἄλλαι διακρίσεις, ὡς τῶν πόλεων Παρισίων, Μασσαλίας κ.ἄ. Τὸ πρῶτον γραμματόσημον τῆς νεοϊδρυθείσης Δημοκρατίας τοῦ Gabon ἔφερε τὴν εἰκόνα του. Ἀνεκηρύχθη διδάκτωρ «τιμῆς ἔνεκεν» πολλῶν Πανεπιστημίων τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ Νέου

Κόσμου καὶ ἐξελέγη Μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἠθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων (1951) καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀκαδημίας Τεχνῶν καὶ Ἐπιστημῶν (1954).

Τῷ 1953 ἀπενεμήθη εἰς τὸν εἰρηνοποιὸν χριστιανὸν ἀνθρωπιστὴν ἢ ὑψίστη παγκόσμιος διάκρισις, ἦτοι τὸ βραβεῖον Nobel τῆς Εἰρήνης. Τοῦτο ὁ μεγάλωψυχος ἀπεδέχθη μετὰ χαρᾶς, καθόσον διὰ τοῦ χρηματικοῦ αὐτοῦ ποσοῦ θὰ ἠδύνατο πλέον νὰ οικοδομήσῃ τὸ λεπροκομεῖόν του!

Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἀναγνωρίσεις-διακρίσεις ὑπῆρξαν ἢ δικαίωσίς του!

Γ. Εἰς τοῦτον τὸν ἀληθῆ ἄνθρωπον, τὸ καθόλου ἔργον τοῦ ὁποίου τιμᾶ τὴν ἀνθρωπότητα ὀλη, «ἀνῆκει πράγματι καὶ ὁ τίτλος τοῦ ἀληθῶς μεγάλου».

Τέλος, πολλοὶ ἠγέται Κρατῶν, ἅμα τῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀνδρός, ἐξῆραν τὴν δρᾶσίν του. Παραθέτομεν ἐνταῦθα δηλώσεις τινὰς ἐνίων προσωπικοτήτων²²:

Ἡ Βασίλισσα Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας εἰς σχετικὸν μῆνυμά της ἐτόνισεν, ὅτι «ὁ ἀνθρωπισμὸς του θὰ ἐμπνέῃ τὴν γενεάν μας, ὡς καὶ τὰς μελλοντικὰς γενεάς».

Ὁ Πρόεδρος Ντὲ Γκῶλ ὑπεγράμμισεν, ὅτι «ὁ ἐκλιπὼν εἶναι ἄξιος τῆς λαϊκῆς εὐγνωμοσύνης, διότι κατεπολέμησε τὰς ἀσθενείας καὶ ἄλλα δεινὰ τῶν συνανθρώπων του με σπανίαν δραστηριότητα καὶ πίστιν».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἰταλικῆς Δημοκρατίας Σαραγκὰτ ἀνέφερε λίαν εὐστόχως, ὅτι «ὀλόκληρος ὁ κόσμος ἐθεώρει τὸν Σβᾶιτσερ ὡς τὴν πλέον ὑψηλὴν ἔκφρασιν τῆς ἀνθρωπίνης συναδελφοσύνης καὶ τὸ ἔργον του θὰ παραμείνῃ ὡς παράδειγμα πρὸς μίμησιν διὰ τὴν ἐξύψωσιν τῶν λαῶν».

*

Ὁ ἐν θέματι πολυμαθὴς σοφός, ἐπιφανὴς θεολόγος καὶ διακεκριμένος φιλόσοφος, διαπρεπὴς μουσικολόγος καὶ θαυμάσιος συγγραφεὺς, ἔξοχος ἰατρός-ἱεραπόστολος καὶ μέγας «ἀνθρωπιστής», πολυμήχανος ἐν τῇ διακονίᾳ τῶν ἀδυνάτων τοῦ κόσμου, ἀπέβη κατὰ ταῦτα σύμβολον καὶ ὑπόδειγμα κατ' ἐξοχὴν χριστιανοῦ ἀνθρώπου δράσεως. Ἀναμφισβητήτως ὑπῆρξε «γνήσιος χριστιανὸς ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἐμπρακτὸν ἐφαρμογὴν τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ»²³.

Τὸ ὅλον ἀνθρωπιστικὸν ἔργον τοῦ μεγάλου χριστιανοῦ ἀνθρωπιστοῦ, ὡς ἐπίσης τὸ φῶς τῆς ἀγάπης τοῦ Labaréné, θὰ καταυγάζῃ τὴν ἀνθρωπότητα, διὰ τοῦ ἱατροῦ-ἱεραποστόλου, ἐφαρμοσαντος κατὰ γράμμα τὸ Κυριακὸν λόγιον «οὕτω λαμ-

18. Πρβλ. Ματθ. ε' 19.

19. Πρβλ. ἀνακοίνωσιν Λευκοῦ Οἴκου ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ Σβᾶιτσερ, ἐν μνημ. εἰδήσ. ἑφημερ. Καθημερινῆ, 7.9.65.

20. Ὁ S c h w e i t z e r βαθὸς ψυχολόγος ἐγνώριζε καλῶς, ὅτι μόνον εἰς ἴδρυμα ἔχον μορφὴν προεκτάσεως χωρίου θὰ ἐνεπιστεύετο ὁ, φύσει δὺσπιστος, ἰθαγενὴς τὴν νοσηλείαν του.

21. Ματθ. ε' 9.

22. Βλέπ. Ἀπέθανε καὶ ἐκηδεύθη ὁ Ἄλμπερτ Σβᾶιτσερ, μνημ. εἰδήσις ἐν ἑφημ. Καθημερινῆ, 7.9.65.

23. Ἀγν. Διαμαντοπούλου, Ἐπιλεγόμενα στὸν Σβᾶιτσερ, ἐν Ἀ. Σβᾶιτσερ, Ἡ ζωὴ μου καὶ ἡ σκέψις μου, μνημ. ἔργ., σ. 269.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

Τὴν σύστασιν Ἰδρύματος Βυζαντινῶν Μουσικῶν Σπουδῶν διὰ πρώτην φοράν ἐπληροφορήθη τὸ πανελλήνιον κατὰ τὸ β' 15πενθήμερον τοῦ μηνὸς Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1970, διὰ τοῦ ἐπίσημου Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος («Ἐκκλησία»). Εἰς τὸ φύλλον τῆς 15ης Ἰουλίου 1970 τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ (ἔτος ΜΖ', ἀριθμ. 19) καὶ εἰς τὰς σελίδας 372-373 περιέχεται δημοσίευμα ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἰδρυμα Βυζαντινῶν Μουσικῶν Σπουδῶν». Τὸ δημοσίευμα αὐτὸ ἀπαρτίζεται ἐξ ἑνὸς συντόμου εἰσαγωγικοῦ - πληροφοριακοῦ σημειώματος καὶ ἐκ τοῦ κυριωτέρου τμήματος τῆς Εἰσηγήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας καὶ Τέχνης Μόν. Συν. Ἐπιτροπῆν. Ἐν ἀρχῇ τοῦ εἰσαγωγικοῦ-πληροφοριακοῦ σημειώματος τοῦ δημοσιεύματος αὐτοῦ διαλαμβάνεται: «Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ πζ' Συνεδρία αὐτῆς τῆς 24-6-1970, προτάσει τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπεφάσισε τὴν παρὰ τῶ ἐν τῇ Ἱ. Μ. Πεντέλης Διορθοδόξῳ Κέντρῳ σύστασιν τοῦ Ἰδρύματος Βυζαντινῶν Μουσικῶν Σπουδῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀνέθεσε τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κοζάνης κ. Διονύσιον».

Περὶ τῆς σημασίας, ἡ ὁποία ἀπεδόθη εἰς τὸ γεγονός αὐτό, μαρτυρεῖ τὸ σχόλιον «Ἰδρυμα Μουσικῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν» τοῦ αὐτοῦ φύλλου τῆς «Ἐκκλησίας» ἐν τῷ χώρῳ Παρατηρήσεων Στήλη(σ. 377), ἡ ἀναγραφή τοῦ γεγονότος εἰς τὴν στήλην Ἐκκλησιαστικά Χρονικά, Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος—Ἱερὰ Σύνοδος (σ. 378) καὶ ἡ δημοσίευσίς τῆς εἰδήσεως, μετὰ ἢ ἄνευ σχολίων, εἰς τὸν ἡμερήσιον καὶ περιοδικὸν Τύπον.

Ἡ ἀκριβὴς ἱστορῆσις τῶν περὶ τὴν σύστασιν τοῦ Ἰδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, τὴν στέγασιν καὶ προικοδότησίν του, τὴν πρώτην ἐπίσημον ἐμφάνισιν αὐτοῦ καὶ τὴν μέχρι τοῦδε λειτουργίαν ἔχει ὡς ἀκολούθως.

Ἡ μνημονευθεῖσα ἰδρυτικὴ Εἰσηγήσις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κοζάνης κ. Διονυσίου Ψαριανοῦ ἀποτελεῖ τὸν ὄριμον καρπὸν μακροχρονίου καλλιέργειας, τὴν ὁποίαν μετ' ἐντελεχείας ἐπραγματοποίησεν ὡς Πρόεδρος τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας καὶ Τέχνης. Ὁ ἑορτασμός τῆς 150ετηρίδος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἐθεωρήθη ὡς ἀρίστη εὐκαιρία διὰ τὴν πρότασιν περὶ συστάσεως τοῦ Ἰδρύματος Βυζαντινῶν Μουσικῶν Ἐρευνῶν. Ὑπεβλήθη, ὅθεν,

πάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς»²⁴.

Ἡ ἀξία τῶν ἔργων — τοῦ ἐν γένει ἔργου καὶ τῆς καθόλου προσφορᾶς τοῦ εἰρημένου ἀγαθοποιοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, ἐπαναλαμβάνομεν, εἶναι μεγίστη καὶ παραμένει αἰωνία. Δοθέντος δ' ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὅτι ἐνῶ ἕκαστος ἀνθρώπος ἀποθνήσκων ἀποσύρεται ἀπαξ διὰ παντός ἐκ τοῦ προσκηνίου τῆς ἐφημέρου αὐτῆς ζωῆς, ἀπέρχεται μὲν ἐντεῦθεν, ὁδῶν εἰς τὴν αἰωνιότητα, ἐν τούτοις «τὰ ἔργα αὐτοῦ», καὶ δὴ τοιαῦτα ἔργα ὡς «τῆς εὐποιίας καὶ κοινωνίας»²⁵, «μένει εἰς τὸν αἰῶνα».

Διὰ τὸν μεγαλοφυᾶ καὶ μεγαλόψυχον αὐτὸν εὐεργέτην τῆς ἀνθρωπότητος θά ἴσχυεν ἐξ ἄλλου κατὰ κυριολεξίαν καὶ θά ἤρμοζε, φρονοῦμεν, ὡς ἐπίγραμμα τὸ βιβλικόν, ὄντως θέσφατον, ψαλμικὸν ἅμα τε καὶ παύλειον λόγιον, τὸ ἐν ἐπικεφαλίδι τοῦ παρόντος ἄρθρου τεθέν: «ἔδωκε τοῖς πένησιν ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα».

Ἀληθῶς, ὁ ἐν λόγῳ εὐσπλαγγνος Σαμαρεῖτης, κυριολεκτικῶς «ἔδωκε», παρέσχε δηλαδὴ τὰ ἀνάλογα μέσα εἰς πλῆθος στερουμένων πλείστων ὄσων καὶ πολλαπλᾶς ἐχόντων ἀνάγκας πρὸς θεραπείαν ἐν τῇ μαύρῃ ἠπείρῳ. Ὅθεν «ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ»²⁶, τοῦτέστιν ἡ ἀγαθωσύνη-καλωσύνη, ἄλλως φιλανθρωπία-τὰ φιλάνθρωπα ἔργα αὐτοῦ «μένει εἰς τὸν αἰῶνα», παραμένουν αἰώνια»²⁷!

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΔΡΟΥΛΙΑΣ

26. Ἡ λέξις δικαιοσύνη ἐνέχει ἐνταῦθα τὴν ἀρχαίαν σημασίαν αὐτῆς, ἥτοι τῆς ἀρετῆς καθόλου, ἄλλως τῆς ἀγαθωσύνης, καθότι, ὡς λέγει ὁ Θεόγνις «ἐν δὲ δικαιοσύνη συλλήβδην πᾶς ἀρετὴ ἐστίν», Ἑλλ. Λογ. Bergk (147) ἐν Δ. Δημητράκου, Μ. Λεξικὸν Ἑλλ. Γλώσσης, Τόμ. 3ος, σ. 2014. Κατὰ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον δὲ δηλοῖ ἀνωτέρω τὴν φιλανθρωπία, βλ. Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τοῦ Παύλου, Ἀθήναι 1957, σ. 344.

27. Πρβλ. Ἰω. Δρούλια, Οἱ Μεγάλοι Εὐεργεταί τῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἐταιρείας, Μιχαὴλ καὶ Ἑλένη Τσιτσίτα, ἐν περιοδ. Πολύμνια, ιζ', 1970/τευχ. 141/2, σ. 8.

24. Ματθ. ε' 36.

25. Ἐβρ. ιγ' 16.

ἡ Εἰσήγησις αὕτη εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας καὶ Τέχνης Μόνιμον Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς ἔγκρισιν. Ἐν τῇ Εἰσηγήσει ἐκτίθενται τὰ περὶ τὴν πραγματικότητα, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ζήτημα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἢ Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἐν τῇ Ἑλλαδικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀναφέρονται πληροφοριακῶς αἱ περὶ τὴν Μουσικὴν ταύτην ἐργασίαι τῶν ξένων Μουσικολόγων, γίνεται σύντομος ἱστορικὴ ἀναδρομὴ περὶ τοῦ ἐπιδειχθέντος ἐνδιαφέροντος ἐκ μέρους τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς θεραπείαν πρακτικῆς κυρίως ἀνάγκης τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης, διαπιστοῦται ἡ ἀνάγκη θεωρητικῆς σπουδῆς τοῦ πράγματος καὶ τίγονται σχετικῶς τὰ ἐπὶ μέρους θέματα τῆς σπουδῆς ταύτης καὶ, τέλος, προτείνεται ἡ σύστασις Ἰδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας (ἢ, ὡς ἐν τῇ Εἰσηγήσει ἀναφέρεται, Ἰδρύματος Βυζαντινῶν Μουσικῶν Σπουδῶν ἢ Ἐρευνῶν) ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 150ετηρίδος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Ἡ Εἰσήγησις αὕτη ἐγένετο ἐνθουσιωδῶς δεκτὴ ὑπὸ τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας καὶ ἀκολούθως ὑπεβλήθη εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ τῆς Εἰσηγήσεως ταύτης τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κοζάνης κ. Διονυσίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος προέτεινε ἐν τῇ Συνόδῳ τὴν σύστασιν τοῦ ἐν λόγῳ Ἰδρύματος, ἥτις Σύνοδος καὶ ἀπεφάσισε ταύτην, ἀνέθεσε δὲ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κοζάνης κ. Διονύσιον Ψαριανόν. Ἐν συνεχείᾳ, ἡ Εἰσήγησις ὑπεβλήθη ὡς πρότασις εἰς τὴν Καλλιτεχνικὴν Ἐπιτροπὴν ἑορτασμοῦ τῆς Ἑθνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, γενομένη δὲ δεκτὴ ἐνετάχθη εἰς τὸ γενικὸν Πρόγραμμα ἑορτασμοῦ.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐν τῇ μνημονευθείσῃ ἀνωτέρω πρῶτῃ Συνεδρίᾳ αὐτῆς, προέβη καὶ εἰς τὴν πρώτην πραγματικὴν ἀπόφασιν αὐτῆς περὶ τοῦ Ἰδρύματος καὶ ὤρισεν, ὅπως τοῦτο στεγασθῆ εἰς τρεῖς νεοδημιουργηθέντες παρὰ τῷ ἀνεγειρομένῳ τότε Διορθοδόξῳ Κέντρῳ εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Πεντέλης. Αἱ τρεῖς αὗται αἰθουσαι εὐρίσκονται ἐν τῷ ἰσογείῳ (τὸ Σπουδαστήριον-Βιβλιοθήκη) καὶ τῷ πρώτῳ ὀρόφῳ (ἡ Διεύθυνσις καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν Ἐπιτελεῖον) τοῦ προσκτισματος εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ κτιρίου τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου. Ὁ χώρος αὐτὸς παρεδόθη εἰς τὸ Ἰδρυμα ἑτοιμὸς τὰς ἀρχὰς Μαΐου τοῦ 1972. Ἡ ὠραία καὶ μελετημένη ἐπίπλωσις, ἡ Βιβλιοθήκη καὶ ἡ Μικροφιλοβιβλιοθήκη, ὀφείλονται εἰς τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον καὶ τὸν ζῆλον τοῦ ἀγίου Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης, ἀρχιμανδρίτου κ. Θεοκλήτου Φεφέ.

Πρώτη δημιουργικὴ ἐνέργεια τοῦ Ἰδρύματος ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ συμφωνηθεῖσα πρόσληψις ἐκ ἐπιστημονικοῦ συνεργάτου τοῦ γράφοντος Γρ. Στάθην, ἐπιστρέψαντος τότε, μετὰ τὸ πέρας τῶν μουσικολογικῶν του σπουδῶν ἐν Κοπεγχάγῃ καὶ Ὁξφόρδῃ, με σκοπὸν τὴν μετάβασιν εἰς Ἁγιον Ὀρος πρὸς καταλογογράφησιν τῶν ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις τῶν ἐκεῖσε Ἱερῶν Μονῶν ἀποκειμένων χει-

ρογράφων Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Τὸ Ἰδρυμα, διὰ τοῦ Διευθυντοῦ αὐτοῦ κατ' ἀνάθεσιν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτου Κοζάνης κ. Διονυσίου, προσέλαβε τὸν Γρ. Στάθην ὡς ἐπιστημονικὸν συνεργάτην, ὑπογραφείσης σχετικῆς συμβάσεως κατὰ τὴν 2αν-10-1970, διαρκείας ἐνός ἐτους. Οἱ ὄροι τῆς συνεργασίας ἐκτίθενται ἐν τῇ συμβάσει. Κατ' αὐτούς, ἐγὼ μὲν ἀνέλαβον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μεταβῶ εἰς Ἁγιον Ὀρος πρὸς καταλογογράφησιν τῶν μουσικῶν χειρογράφων καὶ παραδώσω τὸ προῖόν τῆς ἐργασίας μου ἅμα τῇ λήξει τῆς συμβάσεως, τὸ δὲ Ἰδρυμα ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἀποζημιώσεώς μου ἐκ 2.000 δρχ. μηνιαίως διὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐργασίαν εἰς Ἁγιον Ὀρος καὶ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Καταλόγου τῶν μουσικῶν χειρογράφων ἐντὸς τριετίας ἀπὸ τῆς καταθέσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ἰδρύματος. Τὸ προῖόν τῆς ἐργασίας μου αὐτῆς τῆς περιόδου κατετέθη εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον, ἡ ὁποία καὶ ἐπῆνεσε δι' ἐγγράφου τῆς τὸν γράφοντα διὰ τὸ ποιόν, ἀλλὰ καὶ τὸν ὄγκον τοῦ ἔργου. Ἡ Ἱ. Σύνοδος, ἐν τῇ Πρῆτῃ Συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 11-11-1971, προτάσει τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου, ἀπεφάσισε νὰ προσλάβῃ ὡς μόνιμον ὑπάλληλον τὸν γράφοντα, τοποθετήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας καὶ ἀποσπάσῃ αὐτὸν εἰς τὸ Ἰδρυμα Βυζαντινῶν Μουσικῶν Σπουδῶν. Τηρουμένης τῆς νενομισμένης διαδικασίας, ὁ ὑπογράφων τὰς γραμμὰς αὐτὰς ἤξει ἰσχύϊ νὰ ὀρκισθῆ ἐνώπιον τοῦ Μακαριωτάτου καὶ ἐντὸς τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης κατὰ τὴν 10ην Μαΐου 1972, παρόντων τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κοζάνης κ. Διονυσίου, τοῦ Ἡγουμένου τῆς Ἱ. Μ. Πεντέλης ἀρχιμανδρίτου κ. Θεοκλήτου Φεφέ καὶ τοῦ μουσικολόγου καὶ Πρωτοψάλτου τοῦ Ἱ. Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῶν Ἀθηνῶν κ. Σπ. Περιστέρη.

Κατ' ἐκείνην τὴν τῆς ὀρκωμοσίας μου ἡμέραν ὁ Μακαριώτατος ἐπληροφορήθη τὰς λεπτομερείας καὶ τοὺς ἐπιδικαιτούς σκοποὺς τοῦ Ἰδρύματος, ἐπέδειξε δὲ πατρικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἐχαρίσατο, ὡς πρώτην προικοδότησιν, τὴν ἔγκρισιν δαπάνης ἐξ 100.000 δραχμῶν πρὸς ἀγορὰν τῶν ἀναγκασιούτων μηχανημάτων διὰ τὸν τεχνικὸν ἐξοπλισμὸν τοῦ Ἰδρύματος. Ἡδὴ ἠγοράσθησαν μίᾳ ἡλεκτρικῇ γραφομηχανῇ καὶ τὸ ραδιομαγνητοακουστικὸν σῶμα, ἀποτελούμενον ἐξ ἐνός ραδιοενισχυτοῦ, δύο ἡχείων, ἐνός γραμμοφώνου καὶ δύο μαγνητοφώνων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν φορητόν. Προωθείται ἤδη ἡ ἀγορὰ μιᾶς φωτογραφικῆς μηχανῆς μετὰ τῶν ἀπαραιτήτων ἐξαρτημάτων διὰ τὴν φωτογράφησιν χειρογράφων καὶ ἐνός Ἀναγνωστηρίου φιλμ. Παράλλῃως, ἔχουν ἤδη παρηγγελθῆ αἱ βασικαὶ σειραὶ ἔργων ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς Ὑμνογραφίας καὶ Μουσικολογίας. Ἐνεκρίθη ἀκόμη ὑπὸ τοῦ Ἡγουμένου συμβουλίου τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης — πέραν τῆς δαπάνης τῶν 100.000 δρχ. — καὶ ἕτερον μικρὸν κονδύλιον πρὸς κάλυψιν ἀναγκῶν τρεχούσης φύσεως τοῦ Ἰδρύματος.

Διὰ τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον, τὴν στοργὴν καὶ τὸν ζῆλον, τὰ ὁποῖα ἐπιδεικνύουν κατὰ πρῶτον λόγον ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος καὶ ὕστερον

ὁ Ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μ. Πεντέλης ἀρχιμανδρίτης κ. Θεόκλητος Φεφές, ἐκφράζονται, καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης, θερμότερα εὐχαριστία.

Κατ' Ἰούλιον τοῦ 1971 ἐξεπονήθη σχέδιον Κανονισμοῦ λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος, τὸ ὁποῖον ἀναμένει τὴν ἐπίσημον ἐπικύρωσίν του. Ὁ Κανονισμὸς αὐτός, ὡς καὶ ἡ Εἰσήγησις τοῦ Ἀγίου Κοζάνης καὶ ἐν ἡμέτερον Ὑπόμνημα πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἰδρύματος Μητροπολίτην Κοζάνης διαλαμβάνουν τὰς προϋποθέσεις, τὰς προοπτικὰς, τοὺς ἔργους προσλήψεως ἐπιστημονικῶν συνεργατῶν καὶ τοὺς ἐπιδιωκτέους σκοποὺς τοῦ Ἰδρύματος.

Ἡ παράγραφος 2 τοῦ ἄρθρου 1: Σύστασις-Σκοπός, τοῦ Σχεδίου τοῦ Κανονισμοῦ διαλαμβάνει σχετικῶς: «Εἰς τὰς βασικὰς ἐπιδιώξεις τοῦ IBM περιλαμβάνονται:

α) Ἡ παρακολούθησις τῶν ἐν τῇ Χώρα δραστηριοτήτων ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης ἢ προσπαθειῶν πρὸς κάλυψιν πρακτικῶν ἀναγκῶν, ὑπὸ μεμονωμένων ἀτόμων ἢ Ὄργανισμῶν (Ὁδῶν, Σχολῶν Βυζαντινῆς Μουσικῆς κ.λπ.) ἐπιτελουμένων, καὶ ἡ κατεύθυνσις τῶν δραστηριοτήτων αὐτῶν πρὸς προσέγγισιν τῆς ἱστορικῆς ἀκριβείας καὶ ὁμοιόμορφον παρουσίαν τῆς ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ ἡμῶν Χριστιανικῇ λατρείᾳ χρησιμοποιουμένης Μουσικῆς.

β) Ἡ παρακολούθησις τῶν ἐξελίξεων καὶ τῶν κατευθύνσεων τῆς διεθνoῦς βυζαντινῆς Μουσικολογίας καὶ σπουδῆ τῶν μέχρι ταῦδε πορισμάτων τῶν ἐρευνῶν αὐτῆς, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς παραδοχῆς ἢ τῆς ἀναιρέσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν κατὰ καιροὺς διατυπωθεισῶν ἐπιστημονικῶν θέσεων.

γ) Ἡ συστηματικὴ μουσικολογικὴ σπουδῆ, ἐπὶ ἀνωτέρου ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου, πάντων τῶν προβλημάτων τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, τὸ μὲν ὡς μέσου τῆς Ὁρθοδόξου λατρείας, τὸ δὲ ὡς μιᾶς τῶν Καλῶν Τεχνῶν, εὐρύτερον ἐξεταζομένης. Εἰς τὴν τοιαύτην σπουδὴν θεμελιώδους σημασίας παράγοντες εἶναι:

I. Καταλογογράφησις τῶν μουσικῶν κωδίκων.

II. Δημιουργία ἀρχείου μικροφωτοταινιῶν τῶν χειρογράφων.

III. Μαγνητοφωνικὴ διάσωσις τῆς νῦν ἀσματικῆς παραδόσεως.

IV. Καταρτισμὸς εἰδικῆς Βιβλιοθήκης τῶν παλαιότερων μουσικῶν καὶ μουσικολογικῶν, ἡμετέρων τε καὶ ξένων, ἐκδόσεων.

V. Ἐξοπλισμὸς τοῦ Ἰδρύματος διὰ τῶν ἀπαραιτήτων συγχρόνων τεχνικῶν μηχανημάτων.

δ) Ἡ προετοιμασία καὶ ἐκδοσις σχετικῶν ἔργων, ἐντασσομένων εἰς τὰς ἀκολουθοῦσι σειρὰς:

I. Ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν ἐκδιδόμενον δις τοῦ ἔτους.

II. Γενικὰ Ἔργα (Κατάλογοι χειρῶν. — Κατάλογοι Μελογράφων-Ποιητῶν καὶ τοῦ ἔργου αὐτῶν — Κλείς καὶ Γλωσσάριον τῆς παλαιᾶς Παρασημαντικῆς).

III. Μουσικολογικαὶ Μελέται, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν Ἱστορίαν, Σημειογραφίαν, Μορφολογίαν καὶ ἄλλα θέματα ἢ προβλήματα τῆς Βυζαντινῆς Μουσικολογίας.

IV. Ἔργα Βυζαντινῆς Μουσικῆς: ἦτοι ἐκδοσις τῶν Ἀπάντων τῶν κυριωτέρων βυζαντινῶν καὶ μεταβυζαντινῶν Συνθετῶν εἰς τὴν σημειογραφίαν τῆς Νέας Μεθόδου, βάσει τῆς ἐξηγήσεως τῶν Τριῶν Διδασκάλων).

Ἐλπίζομεν ὅτι ὁ Κανονισμὸς θὰ ἐπικυρωθῇ συντόμως καὶ ἀρμοδίως καὶ θὰ δοθῇ εἰς τὴν δημοσιότητα.

Τὸ Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας — ὡς ἔκτοτε προτιμότερον ἀποκαλεῖται — ἐποίησατο τὴν πρώτην καὶ ἐπίσημον αὐτοῦ ἐμφάνισιν τὴν 8ην παρελθόντος Ἰουνίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας τῶν Ἀθηνῶν, παρούσῃ τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου, τοῦ φιλοξενουμένου ἐπιστήμους Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Φινλανδίας κ. Παύλου, πολλῶν Συνοδικῶν καὶ μὴ Ἀρχιερέων, ἐκπροσώπων τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, πολλῶν Ἱεροψαλτῶν καὶ φιλομούσων καὶ πλήθους ἄλλως ἐνδιαφερομένων ἀκροατῶν. Κατὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτὴν, μετὰ σχετικὸν πρόλογον τοῦ Σεβ. Ἀγίου Κοζάνης, ὁ Γρ. Στάθης ὠμίλησεν ἐπὶ τοῦ θέματος: «Ἡ καταλογογράφησις τῶν χειρογράφων Βυζαντινῆς Μουσικῆς τοῦ Ἀγίου Ὄρους καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς προκύπτοντα ἄμεσα ὄφελῃ». Τὸ χορικὸν μέρος τῆς διαλέξεως ἐξέτέλεσεν ὁ χορὸς τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν «Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς καὶ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός», ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Ἀντωνίου Μπελούση. Ἡ ὅλη ἐμφάνισις ὑπῆρξεν ἕνας σεμνὸς θρίαμβος πρὸς θαυμασμὸν τῆς Βυζαντινῆς Ψαλτικῆς Τέχνης καὶ δόξαν τῆς Ἀγίας Τριάδος.

Κατωτέρω δημοσιεύεται πλήρες τὸ κείμενον* τῆς διαλέξεως μετὰ τῶν σχετικῶν ὑποσημειώσεων. Τὸ κείμενον αὐτὸ θὰ κυκλοφορηθῇ εἰς ἴδιον τεῦχος — ἀνάτυπον — μετὰ παραρτήματος, ἐν ᾧ θὰ περιέχωνται εἰς πρώτην ἐκδοσιν τὰ μουσικὰ κείμενα, τὰ ὁποῖα ἠκούσθησαν κατὰ τὴν διάλεξιν αὐτὴν.

(Συνεχίζεται)

ΓΡ. ΣΤΑΘΗΣ

* Τὸ κείμενον αὐτὸ ἐκράτηθη ἀδημοσίευτον μέχρι τῆς 21ης, διὰ τὸν λόγον ὅτι ὑπῆρχε συγκεκριμένη πρότασις νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ διάλεξις εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν κατὰ μῆνα Ὀκτωβρίου ἀρχικῶς, ἀνεβλήθη ὅμως διὰ τὸν προσηγῆ Ἰανουάριον.

Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΕΝΤΥΠΩΝ ΤΩΝ ΧΙΛΙΑΣΤΩΝ

(Γνωμοδότησις)

1. Ἡ μεγάλη κυκλοφορία τῶν ἐν τῇ Χώρα ἡμῶν προπαγανδιστικῶν ἐντύπων τῶν «χιλιαστῶν» ἢ «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ» ἢ «Σπουδαστῶν τῶν Γραφῶν», ὅπως συνήθως αὐτοαποκαλοῦνται οὗτοι, θέτει ἐπὶ τάπητος τὸ θέμα, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἡ κυκλοφορία τῶν ποικιλωνύμων τούτων ἐντύπων τοῦ χιλιασμοῦ εἶναι δυνατὴ βάσει τῆς κειμένης νομοθεσίας. Πρόκειται, ἄλλαις λέξεσιν, περὶ τοῦ ἐὰν ὁ χιλιασμός προστατεύεται ὑπὸ τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος καὶ τῶν νόμων τοῦ Κράτους.

2. Κατὰ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 16 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος καθορίζεται, ὅτι «ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Πᾶσα δὲ γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἐλευθέρη καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὸ κράτος καὶ τὴν προστασίαν τῶν νόμων».

Ἐν τῷ Συντάγματι ἐπίσης ἀναφέρονται οἱ ἐξῆς περιορισμοί: α) Ἀπαγόρευσις τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας. β) Ἡ ἐλευθέρη ἄσκησις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ τὰ χρηστά ἤθη ἢ τὰ ἔθνικα σύμβολα, καὶ γ) οὐδεὶς δύναται ἕνεκα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ πεποιθήσεων ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὸ Κράτος καθηκόντων τοῦ ἢ νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων.

Τὸ ἐρώτημα, ὅθεν, τὸ ὁποῖον ἀνακύπτει ἐκ τῶν ἀνωτέρω θεμελιωδῶν περὶ θρησκείας διατάξεων τοῦ Συντάγματος, συνίσταται εἰς τὸ ἐὰν ἡ γνωστὴ θρησκευτικοπολιτικὴ κίνησις τῶν χιλιαστῶν δύναται νὰ τύχῃ τῆς προστασίας τῶν διατάξεων τούτων. Καὶ ἀναλυτικώτερον, ἐὰν ὁ Χιλιασμός ἀποτελῇ θρησκείαν, καὶ δὴ γνωστὴν τοιαύτην, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ θεμελιώδης νόμος τοῦ Κράτους.

3. Κατ' ἀρχήν, ἔχει ἐκφραστῆ νομολογιακῶς ἡ γνώμη (ὑπ' ἀριθ. 22/70 γνωμοδότησις τοῦ Ἀντιστασιακοῦ Ἀρείου Πάγου Χ. Μουστάκη, Ἀρχεῖον Ἐκκλησ. καὶ Καν. Δικαίου, ἔτος ΚΕ', σελ. 128) ὅτι αἱ δοξασταὶ τῶν χιλιαστῶν ἢ σπουδαστῶν τῶν Γραφῶν ἢ Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ ἀποτελοῦν αἵρεσιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ ὅτι ἡ αἵρεσις αὕτη, ὡς γνωστὴ ἐν Ἑλλάδι, ἦτοι φανερά μὴ ἔχουσα κρύφια δόγματα καὶ λατρείαν κατοχυροῦται διὰ συνταγματικῶν ἐγγυήσεων, ὡς πᾶσα ἄλλη γνωστὴ θρησκεία.

Ἡ γνώμη αὕτη κρίνεται ἐσφαλμένη, ὡς μὴ ἐρειδομένη τὸ μὲν ἐπὶ τῶν πηγῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς οὐσίας καὶ τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν τῆς χιλιαστικῆς κινήσεως, ὡς δειχθήσεται εὐθύς κατωτέρω.

Ὁ σύγχρονος Χιλιασμός οὐδένα πυρῆνα δογματικῆς πίστεως κέκτηται, δεδομένου ὅτι τὸ δόγμα ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν παντὸς θρησκευματοῦ. Κατ' ἀρχήν, ὁ Χιλιασμός ἀρνεῖται τὸ πρῶτιστον καὶ κυριώτερον χριστιανικὸν δόγμα τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, ὅπερ

χαρακτηρίζει ὡς ἐν τῶν σκοτεινῶν μυστηρίων, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Σατανᾶς ἐπεσκοτίσει τὸν λόγον καὶ χαρακτηρῆρα καὶ σχέδιον τοῦ Θεοῦ. Συνέπεια τῆς ἀρνήσεως ταύτης εἶναι ἡ ἀπόρριψις τοῦ τε χριστολογικοῦ καὶ σωτηριολογικοῦ δόγματος, ἐτι δὲ καὶ τῆς καθόλου χριστιανικῆς ἐκκλησιολογίας καὶ ἐσχατολογίας.

Ὁ Χιλιασμός δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἀπόρριψιν πάσης θεμελιώδους διδασκαλίας τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἀλλὰ καὶ ἀγωνίζεται δι' ὅλων τῶν μέσων πρὸς ἐκμηδενισμόν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἀντικατάστασιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ὡς χαρακτηριστικῶς καὶ ἀνευδοκίμως διακηρύσσει ὅτι «πάντες οἱ λαοὶ θέλουσι γνωρίσει, ὅτι ὁ Θεὸς ἐξήρανε τὴν Χριστιανοσύνην καὶ ἐξωσοποίησε τὸν Σιωνισμόν» (Ὁ Χιλιασμός κρινόμενος ἐξ ἀπόψεως δογματικῆς, γνωμοδότησις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, «Ἐκκλησία» 1967 σελ. 635 καὶ ἑ.).

Κατὰ συνέπειαν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς χριστιανικὴ αἵρεσις ὁ Χιλιασμός, καθ' ὅσον οὗτος καταβάλλει κάθε προσπάθειαν διὰ τὴν παντελεῖ ἐξάλειψιν καὶ ἐξαφάνισιν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς καὶ αὐτοῦ ἐτι τοῦ ὄρου «Χριστιανισμός», καὶ δὴ πάντα ταῦτα ἐν ὀνόματι τῆς ἐπικρατήσεως μιᾶς ἄλλης θρησκείας, τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ («Ἐκκλησία», ἐνθ' ἀνωτέρω).

4. Περαιτέρω ἐρευνητέον τυγχάνει, ἐὰν ὁ Χιλιασμός ἀποτελῇ θρησκείαν. Κατ' ἀρχήν, ὁ Χιλιασμός ὄχι μόνον καταδικάζει πᾶσας τὰς γνωστὰς θρησκείας, χαρακτηρίζων αὐτὰς ὡς «ὄρατὸν μέρος τῆς ὀργανώσεως τοῦ Σατανᾶ», ἀλλὰ καὶ διακηρύσσει ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ὄρος «θρησκεία» εἶναι ἐφεύρεσις τοῦ Σατανᾶ καὶ ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον μέσον, τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη, ὅπως ἀπομακρύνῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Θεόν. Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ὡς εἶναι φυσικὴν ἀρνεῖται ὁ Χιλιασμός δι' ἑαυτὸν τὴν ιδιότητα τῆς θρησκείας («Σκοπιὰ» τεύχος 2/1926, σελ. 2 καὶ ἑ.), διδάσκων μάλιστα ὅτι «διὰ νὰ ὑπάρχῃ καὶ νὰ διατηρηθῇ ἓνας κόσμος, πρέπει πᾶσα θρησκεία νὰ ἐκριζωθῇ ἐκ τῆς γῆς καὶ ὅτι τοῦτο θὰ γίνῃ, διότι αὕτη εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ» (Ἐνας κόσμος, μία Κυβέρνησις, σελ. 29).

Ὁ Χιλιασμός, ἐξ ἄλλου, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, στερεῖται παντὸς θετικοῦ περιεχομένου δογματικῆς πίστεως, τοῦθ' ὅπερ συνιστᾷ τὴν οὐσίαν παντὸς θρησκευματοῦ καὶ ἀποτελεῖ πλήρη καὶ συστηματικὴν ἀπάρνησιν αὐτῆς ταύτης τῆς ἐννοίας τῆς θρησκείας. Ὁ Χιλιασμός κατ' οὐσίαν ἀποτελεῖ παγκόσμιον ἀναρχικὴν, ἀνθεθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν σιωνιστικὴν ὀργάνωσιν, ἐπ' οὐδενὶ δὲ λόγῳ ἰδίαν θρησκείαν (βρα Γνωμ. Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐνθ' ἀνωτέρω).

(Συνεχίζεται)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΜΠΟΤΗΣ
Δικηγόρος παρὰ τῇ Ν. Υ. Ε.

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΩΔΟΥ*

5. Αἱ προϋποθέσεις τῆς γνησιότητος τοῦ ὁράματος.

α) Ἡ διήγησις τοῦ Νικηφόρου Καλλίστου περιγράφουσα λεπτομερέστερον σημεία τινὰ τοῦ θαύματος ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸν ἀκριβῆ χρόνον τοῦ θαύματος, ὅταν λέγη: «καὶ δὴ περὶ τὴν ἕκτην ταύτην ὡς ἔθος δεόμενος, πρὸς ὕπνον ἐπὶ τὸν ἄμβωνα τρέπεται, καὶ εὐθὺς, (ὡ τοῦ θαύματος καὶ παραδόξου ἀκούσματος) αὐτὴν τὴν θεομήτορα ὄρᾳ ἐμφανῶς...». Τὸ κείμενον τοῦτο ὑπογραμμίζει, ὅτι τὸ ὄραμα λαμβάνει χώραν ἀπροόπτως κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ὄρθρου μετὰ τὴν ἀγρυπνίαν τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων. Τὸ δὲ μὴ ἀναμενόμενον καὶ ἐξαφνικὸν τοῦ ὁράματος ἀποτελεῖ βασικὸν στοιχείον τῶν γνησίων ὁραμάτων.

Ὅσον διὰ τὸν ἀκριβῆ χρόνον, κατὰ τὸν ὅποιον ἀναφέρει οὗτος, ὅτι συνέβη τὸ θαῦμα, ἤτοι ἀπερὶ τὴν ἕκτην ταύτης... καὶ δὴ τὸν ἄμβωνα ἀνιῶν κατὰ τὴν ἐβδόμην...» εἶναι δύσκολον νὰ συμφωνήσωμεν πρὸς τὸν ἐν λόγῳ συγγραφέα, ὁ ὅποιος καὶ εἰς τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεώς του βεβαιοῖ, ὅτι πρόκειται περὶ τῆς στ' καὶ ζ' ᾠδῆς τοῦ κανόνος τοῦ ὄρθρου. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ὁ κανὼν ἀνεπτύχθη καὶ εἰσηλθεν εἰς τὴν λατρείαν μετὰ τὸν ζ' μ.Χ. αἰῶνα καὶ ὅτι ἀντικατέστησε τὰ κοντάκια βαθμηδὸν καὶ μέχρι τῆς ὀριστικῆς καταργήσεως τοῦ τροπολογίου, τὸν Γ' αἰῶνα, ὅτε παρέμεινεν εἰς τὰ νέα λειτουργικὰ βιβλία ἐκ τῶν κοντακίων μόνον τὸ προοίμιον καὶ ὁ α' οἶκος μετὰ τῆς στ' καὶ ζ' ᾠδῆς τῶν κανόνων. Κατόπιν τούτου δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ Νικηφόρος Καλλίστος ἢ θέλει νὰ ἐπιβάλῃ τὴν νέαν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον τὰ κοντάκια ἢ καὶ ἀπλῶς ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἤδη τότε τυπικὴν τάξιν, καθ' ἣν τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας ψάλλεται μετὰ τὴν ἕκτην ᾠδὴν καὶ πρὸ τῆς ἐβδόμης. Ὅταν οὗτος λέγη: «ὡν τὰ πολλὰ παρωσαμένη ἢ ἐκκλησία, ἐν καὶ μόνον παρέλαβεν εἰς μνήμην τοῦ θαύματος», ἀναφέρει, ὅτι γνωρίζει τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ κοντακίου διὰ τοῦ κανόνος, δυστυχῶς ὅμως δὲν μᾶς λέγει τίποτε διὰ τὸν λόγον τῆς καταργήσεως τῶν κοντακίων. Τὴν διατήρησιν τοῦ προοιμίου μετὰ τοῦ α' οἴκου δικαιολογεῖ ὡς ὀφειλομένην εἰς τὴν μνήμην τοῦ ὁράματος τοῦ Ρωμανοῦ.¹⁹

β) Ἐπίσης τὸ ὄραμα εἶχε συντομωτάτην διάρκειαν. Τὸ ὅλον γεγονός ἐξετυλίχθη εἰς χρόνον ὀλίγων λεπτῶν, διότι συνέβη εἰς ὀρισμένον σημεῖον τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου. Ἐξηντηλημένος ἐκ τῆς προηγηθείσης ἀγρυπνίας ὁ Μελῶδός «πρὸς ὕπνον ἐπὶ τὸν

ἄμβωνα τρέπεται, καὶ εὐθὺς αὐτὴν τὴν θεομήτορα ὄρᾳ ἐμφανῶς» (Κάλλιστος). «Καὶ εὐθέως ἐξυπνος γενόμενος», κατὰ τὸ Μηναιόν, «ἐθαύμαζε καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν· εἶτα ἀναβὰς εἰς τὸν ἄμβωνα, ἤρξατο τοῦ ψάλλειν· Ἡ παρθένος σήμερον τὸν ὑπερουσίον τίκτει» κατὰ τὸ Μηνολόγιον. Δυνάμεθα ὅμως νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ θαῦμα γίνεται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θ. λατρείας, τὰ ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας σχετίζονται καὶ πρὸς τὸν «λειτουργικὸν χρόνον», ὅστις προσδίδει εἰς αὐτὰ καὶ νοητὴν τινὰ ἐπιμήκυνσιν.²⁰

γ) Ἀτυχῶς ἐλλείπουν στοιχεῖα περὶ τῶν προσωπικῶν ἀντιδράσεων τοῦ Ρωμανοῦ κατὰ τὸν χρόνον τοῦ ὁράματος, ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτό. Τοῦτο συμβαίνει, διότι τὸ γεγονός λαμβάνει χώραν καθ' ὕπνον καὶ δὲν ὑπάρχει περὶ αὐτοῦ περιγραφή ὑπὸ τοῦ ἰδίου, καθὼς εἰς τὰ ἀνωτέρω βιβλικά ὁράματα. Αἱ διηγήσεις τῶν συναξαρίων εἶναι μεταγενέστεραι καὶ δὲν διατηροῦν οὐδεμίαν ἀνάμνησιν ἀπὸ τὴν θερμὴν βίωσιν τῆς στιγμῆς τῶν γεγονότων. Πάντως, ἐὰν ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ θαύματος δὲν δυνάμεθα νὰ διαπιστώσωμεν φυσικὴν τινὰ ταραχὴν τοῦ ποιητοῦ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν εἶδε τὴν θεομήτορα, καὶ τὴν τυχὸν ἀπορίαν του, ὅταν τὸν προέτρυνεν αὐτὴ νὰ καταφάγῃ τὸν «τόμον χάρτου», δυνάμεθα ἴσως νὰ διακρίνωμεν τὴν ψυχραιμίαν αὐτοῦ εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ὕπνου ἐξέγερσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἡρεμίαν, μετὰ τῆς ὁποίας ὀλίγον μετὰ τὸ συμβᾶν ἀναβαίνει εἰς τὸν ἄμβωνα καὶ ψάλλει μελωδικότατα τὸ γνωστὸν κοντάκιον τῆς γεννήσεως.

δ) Τὸ θαῦμα φαίνεται, ὅτι εἶναι βαθύτατα ἐντυπωμένον εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ποιητοῦ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς του. Ὡς μύστης τοῦ θ. Λόγου δὲν εἶναι ὁ Ρωμανὸς μόνον ἐρμηνευτὴς τῶν θείων μυστηρίων, καθὼς καὶ τοῦ ὑπερφυοῦς μυστηρίου τῆς θ. ἐνσαρκώσεως, ἀλλὰ ζῆ ἐπίσης τὸ μυστήριον τῆς ἐπικοινωνίας του μετὰ τὸν Θεὸν πιθανώτατα μετὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ προηγηθέν αὐτοῦ ὄραμα. Ἐπιθυμῶν, ὅπως ἐμφανισθῆ ἀοράτως ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ εἰς αὐτόν, διὰ νὰ τὸν ἐξαναστήσῃ ἐκ τῶν πολλῶν πταισμάτων του (34 κδ' 1-4).

Εἶναι ἀρκετὰ διάχυτος εἰς τὰ κοντάκια ἡ ἔννοια, ὅτι ὁ ποιητὴς τῶν ἐνηργετήθη ἰδιαίτερος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Αἱ λέξεις καὶ τὰ νοήματα: χάρισμα²¹, δωρεά²² δηλώνουν συνήθως ἐσωτερικὰ βιώματα, τὰ ὁποῖα

20. Ε. Θεοδώρου, Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριψιδίου, Ἀθήναι 1958, σσ. 82 ἐξ. 142, 160.

21. P. Maas — C. Trypanis, Sancti Romani Melodi Cantica Genuina, Oxford 1963, Κοντάκια ὑπ' ἀριθ. 10 ιζ' 1-2, ιη' 1-2, 28 θ' 8.

22. Κοντάκια ὑπ' ἀριθ. 6 ιβ' 8, 8 ια', 8-10, 10 ιζ' 1-9, ιη' 1-4, 18 ζ' 1-10, κ' 3, κα' 1-2, κβ' 8-10, 27 κ' 1, 29 στ' 8, 32 ιε' 7, 34 ιη' 7-9, 47 πρ. 1 7-9, 53 η' 9, θ3, ι' 5-6, 56, ιδ' 3-4.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 287 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10 τεύχους

19. Σχετ. πρβλ. Κ. Κρουμβάχερ- Γ. Σωτηριάδου, μν. ἔργ. σ. 580 ἐξ. Π. Τρεμπέλα, Ἐκλογή Ἑλλήν. Ὁρθοδ. Ὑμνογραφίας, Ἀθήναι 1949, σσ. κε' -λα'. Ε. Welles, History of Byzantine Music and Hymnography, Oxford 1963, σ. 203 ἐξ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 1972

Ὁρθόδοξοι Θεολόγοι, ἀντιπροσωπεύοντες 11 Ὁρθόδοξους Θεολογικὰς Σχολὰς ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ, συνεκρότησαν Διορθόδοξον Θεολογικὸν Συμπόσιον, ὁργανωθὲν ἀπὸ τῆς 12ης ἕως τῆς 16ης Σεπτεμβρίου ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου. Ἀντιπρόσωποι ἐπίσης Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ παρατηρηταὶ ἐξ ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἦσαν παρόντες εἰς τὸ Συμπόσιον.

Ἐγένετο συζήτησις ἐπὶ 17 εἰσηγήσεων, εἰς τὰς ὁποίας τὸ γενικὸν θέμα τοῦ Συμποσίου: «Ἡ Παράδοσις τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ συγχρόνου κόσμου» ἀντεμετωπίσθη ποικιλοτρόπως, συνεχῶς τονιζομένων τῶν ἀναγκῶν, δυσκολιῶν καὶ

προβλημάτων τοῦ κόσμου, εἰς τὸν ὁποῖον καλεῖται σήμερον ἡ Ἐκκλησία, ὅπως δώσῃ μαρτυρίαν.

Ὁ σκοπὸς τῆς συναντήσεως δὲν ἦτο ἡ ἔκδοσις ἐνὸς κοινοῦ ἀνακοινωθέντος ἢ ἡ εὐρεσις τελικῶν λύσεων εἰς τὰ ὑπὸ συζήτησιν προβλήματα. Ὑπῆρξε μᾶλλον ἡ προσπάθεια ἀναπτύξεως ἐπαφῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων κέντρων Ὁρθόδοξου Θεολογικῆς Παιδείας καὶ ἀληθοῦς κοινωνίας μεταξὺ τῶν Ὁρθόδοξων Θεολόγων, ἐργαζομένων ὑπὸ διαφόρους συνθήκας εἰς δλόκληρον τὸν κόσμον.

Τὰ μέλη τοῦ Συμποσίου εἶναι πεπεισμένα ὅτι ἡ ἐποχὴ μας καθιστᾷ τὴν θεολογικὴν μαρτυρίαν, ἀπαξ ἔτι, ἀναγκαίαν. Βαρεῖα εὐθύνη πίπτει ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν θεολόγων: νὰ παρουσιάσουν δηλαδὴ τὴν ἀληθῆ

ἔζησε κατὰ τὴν σχέσιν του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ αὐτὰ γίνονται οἱ κεντρικοὶ πόλοι, περὶ τοὺς ὁποίους διαμορφῶναι γενικώτερον τὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας, ἐνῶ ὁ γεγραμμένος χάρτης (χειρόγραφον), ἴσως κατ' ἀντανάκλασιν τοῦ ὁράματος χρησιμοποιεῖται εὐρύτατα εἰς τὴν σωτηριολογίαν τῶν κοντακίων.

Σχετικῶς ζωηροτάτην εἰκόνα ἀποτελεῖ ἡ παρομοίωσις τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ πρὸς χάρτην καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ πρὸς μελάνην (18 ζ' 5-10), δι' ὧν ὁ Κύριος βάπτει καὶ γράφει δωρεάν, ἦτοι λυτρώνει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας των. Τέλος, τὸ περιεχόμενον τῆς προσευχῆς τοῦ Ρωμανοῦ καὶ τῶν διδαγμάτων τῶν κοντακίων εἶναι γεγραμμένον «ἐν χάρτῃ τῆς ψυχῆς του» (18 ια' 6-8) ὑπὸ τῆς θερμῆς αὐτοῦ πίστεως.

ε) Ἐν συνεχείᾳ, τὸ ὄραμα ἀξάνει εἰς τὸν ποιητὴν τὸ αἶσθημα τῆς εὐθύνης. Δὲν ἱκανοποιεῖται οὕτω πλήρως ἀπὸ τὸν βαθμὸν τῆς ἀρετῆς, ἡ ὁποία διακρίνει τὴν ζωὴν του²³, οὔτε καὶ ἀπὸ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἔργου του δι' ὅλων τῶν δυνατοτήτων αὐτοῦ. Διακατέχει αὐτὸν πάντοτε ἡ συναίσθησις τῶν ἀτελειῶν τοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς προσωπικῆς του ἱκανότητος. Τὸν διακρίνει πάντοτε ἡ διαρκῆς ἐπιθυμία τῆς πνευματικῆς τελειότητος καὶ ἀγιότητος εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον του. Τοῦτο ἐκφράζεται ἄριστα εἰς τοὺς ἀκολουθούς στίχους αὐτοῦ:

«Πάτερ μου ἄγιε καὶ φιλοκτίρμον,
ἁγιασθήτω σου ἄει τὸ ὄνομα
ἐν τῷ στόματί μου καὶ τοῖς χεῖλεσί μου·
ἐν τῇ φωνῇ μου καὶ τῇ ᾠδῇ μου
δός μοι χάριν κηρύττοντι τοὺς ὕμνους σου, ὅτι δύ-
[νασαι
ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων ἀνάστασιν²⁴».

Ἐπιθυμεῖ ζωηρῶς καὶ ἐπιζητεῖ συνεχῶς τὴν θεῖαν βοήθειαν εἰς τὴν ὄλην ζωὴν του. Φροντίζει νὰ διδάσκηται ἀπὸ τὴν Ἀγ. Γραφὴν καὶ τὸν Θεὸν προηγουμένως, προκειμένου νὰ διδάξῃ τοὺς ἄλλους²⁵. Θέλει νὰ ἐνισχύεται πάντοτε καὶ ἐμπνέεται εἰς τὴν ὑψηλὴν του τέχνην ἀπὸ τὴν θεῖαν πηγὴν.

«Γράνωσόν μου τὴν γλῶτταν, σωτήρ μου, πλάτυνόν μου τὸ στόμα καὶ πληρώσας αὐτὸ κατάνυξον τὴν καρδίαν μου,
ἵνα οἷς λέγω ἀκολουθήσω καὶ ἃ δῆθεν διδάσκω ποιήσω πρῶτος·

πᾶς γὰρ ποιῶν καὶ διδάσκων, φησὶν, οὗτος μέγας ἐστίν·

ἐὰν γὰρ λέγων μὴ πράττω, ὡς χαλκὸς ὁ ἤχων λογισθήσομαι·

διὸ λαλεῖν τὰ δέοντα καὶ ποιεῖν τὰ συμφέροντα δώρησαι,

ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια»²⁶.

Ἡ ἀγιότης τοῦ Ρωμανοῦ εἶναι σαφῆς ἐκ τοῦ συναξαρίου καὶ τῆς ὑμολογίας τῆς εορτῆς αὐτοῦ τὴν 1ην Ὀκτωβρίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου τῶν κοντακίων του. Ἐκτὸς τῶν ἤδη λεχθέντων σχετικῶς, δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν βάσει τῶν μνημονευθεισῶν πηγῶν τὴν ταπεινώσιν, τὴν αὐτογνωσίαν, τὴν ἰσχυράν αὐτοῦ πίστιν πρὸς τὸν Θεόν, τὴν θερμὴν πρὸς αὐτὸν προσευχὴν του, τὴν μαχητικότητα αὐτοῦ διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ἀκόμη βλέπομεν τὴν μεγάλην διαφορὰν τῶν ἐνδιαφερόντων του πρὸς ἐκεῖνα τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου, τὰς βαθεῖας κρίσεις αὐτοῦ περὶ τοῦ βίου τούτου καὶ τὸν μέγαν πόθον αὐτοῦ διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν.

(Συνεχίζεται)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΡΑΚΙΔΗΣ

23. Κοντάκια ὑπ' ἀριθ. 30 ιε' 1-10, 34 δ' 3-7, 47 λα' 1-10.
24. 29 κδ' 7-11 πρβλ. καὶ 31 β' 1-6, 46 ιγ' 7-12, λ' 7-12.

25. 9 ιζ' 1-10, 36 στ' 2, 40 β' 2.
26. 31 α' 1-6.

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 5271 Ἀθήνησι τῆ 4ῃ Σ|βρίου 1972
Διεκπ. 2710

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1933

Π ρ ὶ ς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Αηγούσης τῆ 31ῃ Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. τῆς κατ' ἄρθρον 13 παρ. 13 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ τριετοῦς θητείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων καὶ ἐν ὧρει τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῶν δι' ἀναδείξεως νέων τοιούτων, Συνοδικῆ ἐξουσιοδοτήσῃ φέρομεν εἰς γνώσιν ὑμῶν σχετικῶς τάδε:

1. Ἡ ἀνάδειξις τῶν νέων Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων διὰ τὴν τριετίαν 1973-1975 γενήσεται διὰ κληρώσεως ἐκ τῶν μετεχόντων εἰς τὴν Ἐνοριακὴν Συνέλευσιν λαϊκῶν μελῶν (ἄρθρον 26 παρ. 1 τοῦ ν.δ. 126/69 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»).

φωνὴν τῆς Παραδόσεως ἐντὸς τοῦ συγχρόνου κόσμου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπικρατεῖ μεγάλη περιπλοκὴ καὶ σύγχυσις. Εἰδικὴν διάστασιν λαμβάνει ἡ εὐθύνη αὐτῆ ἐκ τῆς μελλούσης νὰ συνέλθῃ Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τὰ θέματα εἶχον κατὰ νοῦν τὰ μέλη τοῦ Συμποσίου. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τούτου οἱ Ὁρθόδοξοι Θεολόγοι ὀφείλουσιν νὰ ἐργασθοῦν ἀπὸ κοινοῦ, νὰ ἐνώσουσιν τὰς δυνάμεις των, νὰ πορευθοῦν ἐν ἀμοιβαίᾳ κατανοήσῃ καὶ συμφωνίᾳ.

Τὰ μέλη τοῦ Συμποσίου ἀντὶγλάξαν ἀπόψεις ἐπὶ διαφόρων πλευρῶν τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν θέματος. Παρ' ὅτι δὲ δὲν ὑπῆρξε πάντοτε ὁμόφωνος ἀντιμετώπισις τῶν ἐπὶ μέρους συζητουμένων προβλημάτων, ἐπὶ ἐνὸς σημείου οἱ μετέχοντες τοῦ Συμποσίου συμφώνουν ἀπολύτως: τῆς ἀσφαλοῦς δηλαδὴ καὶ κοινῆς ἀφοσιώσεως των εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Παράδοσιν, τῆς ἐνότητος των ἐν Χριστῷ καὶ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

Ἐπὶ πάντων ἐξεφράσθη ἡ ἐλπίς τακτικῆς παρομοίας ἐπικοινωνίας τῶν καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐνισχυθῇ ἡ ἱερά ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἵνα δυναθῇ αὐτὴ νὰ δώσῃ ζώσαν μαρτυρίαν εἰς τὸν κόσμον μὲ πλεόν σύγχρονον γλῶσσαν.

2. Ὡς τοιαύτη Ἐνοριακὴ Συνέλευσις δὲν νοεῖται ἢ ἤδη ἐν ἐκάστη Ἐνορίᾳ ὑφισταμένη, ἥς ἢ θητεία, συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 9509/20-8-72 γνωμάτευσιν τῆς παρὰ τῷ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. Νομικῆς Ὑπηρεσίας, δέον νὰ θεωρηθῇ τριετής καὶ κατὰ συνέπειαν λήγουσα κατὰ Δεκέμβριον ἐ.ἔ., ἀλλὰ νέα τοιαύτη, συγκροτούμενη ἐξ ὑπαρχῆς κατ' ἄρθρον 25 τοῦ διαληφθέντος ν.δ. 126/1969.

3. Πρὸς νέαν, κατὰ ταῦτα, συγκρότησιν ταύτης δέον, ὅπως μερίμνη τῶν οἰκείων Ἐκκλησιῶν. Συμβουλίων ἐπιδιωχθῇ ἀπὸ τοῦδε ἢ ἀναθεώρησις τῶν ἤδη ὑφισταμένων Ἐνοριακῶν καταλόγων, διὰ τῆς διαγραφῆς μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν δι' οἰονδήποτε λόγον τυχόν διαγραπτέων (π.χ. λόγω θανάτου, μετοικησεως κ.λ.π) διὰ τῆς προσθήκης δ' εἰς τοῦτον τῶν τυχόν ἐν τῷ μεταξὺ ἐγκατασταθέντων ἐν τῇ Ἐνορίᾳ νέων ἐνοριτῶν κατ' οἰκογενείας. Διευκρινίζεται ἐνταῦθα, ὅτι ἐν τοῖς ἐνοριακοῖς καταλόγοις τυγχάνουσιν ἐγγραπτέοι καὶ οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, διαγραφόμενοι ἐξ αὐτῶν ἅμα τῇ ἀναχωρήσῃ των.

4. Ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου, μετὰ τὴν κατὰ τὰ ἄνω ἀναθεώρησιν αὐτοῦ, ἐπιλεγῆσονται παρὰ τοῦ Ἐφημερίου Προέδρου τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἐπιθεωρητοῦ Στοιχειώδους Ἐκπαιδευσεως ὀρισθησομένου κατόπιν σχετικοῦ ἡμετέρου διαβήματος δημοδιδασκάλου, δέκα ἕως πενήκοντα ἀρχηγοὶ οἰκογενειῶν ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων, διακρινόμενοι διὰ τε τὸ ἦθος, τὴν πίστιν καὶ τὴν μόρφωσιν αὐτῶν καὶ πληροῦντες τὰς ὑπὸ τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ ὀριζομένας προϋποθέσεις. Συνιστάται, ὅπως τῆς ἐπιλογῆς ταύτης προηγηθῇ βολιδοσκοπήσις τῶν ἐπιλεγησομένων μελῶν περὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν ἀποδοχῆς τῆς τυχόν ἐκλογῆς των ὡς Ἐκκλ. Συμβούλων, ἵνα ἀποφευχθῇ τὸ ἐνδεχόμενον ὑποβολῆς παραιτήσεων ἐκλεγομένων Ἐκκλ. Συμβούλων καὶ ἀνάγκης νέας κληρώσεως. Εὐνόητον, ὅτι οἱ ἐπιλεγησομένοι δέον, ὅπως πληρῶσι τὰς προϋποθέσεις τοῦ ἄρθρου 13 παραγρ. 1-3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ.

5. Ὑπομνησκείται ὑμῖν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρχηγῶν οἰκογενειῶν-μελῶν τῆς ἐνοριακῆς Συνελεύσεως ὀρίζεται ὡς ἐξῆς:

α. Ἐπὶ κατοίκων ἐνορίας μέχρι 4.000 ἀτόμων θὰ ἐπιλεγῶσι διὰ τὴν Ἐνοριακὴν Συνέλευσιν 10 ἀρχηγοὶ οἰκογενειῶν.

β. Ἄνω τῶν 4.000 καὶ μέχρις 8.000 θὰ ἐπιλεγῶσιν 20.

γ. Ἄνω τῶν 8.000 καὶ μέχρι 15.000 θὰ ἐπιλεγῶσι 30.

δ. Ἄνω τῶν 15.000 καὶ μέχρι 30.000 θὰ ἐπιλεγῶσι 40.

ε. Ἄνω τῶν 30.000 θὰ ἐπιλεγῶσι 50.

6. Τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τὰ ἄνω ἐπιλεγησομένων πρὸς συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν ἐνοριακὴν Συνελεύσιν ἀποσταλήσονται, συμφώνως τῷ ἐδ. πρώτῳ τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ, μόνον τῇ οἰκείᾳ Ἀστυνομικῇ Ἀρχῇ πρὸς γνωμάτευσιν αὐτῆς περὶ τῆς νομιμοφροσύνης αὐτῶν, οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἀρμοδίαν Ὑπηρεσίαν τοῦ ποινικοῦ μητρώου, ἅτε τῆς περὶ αὐτῆς σχετικῆς διατάξεως καταργηθείσης διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5/69 Κανονισμοῦ.

7. Τυχὸν διαγραφόμενοι ὑπὸ τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς ὡς μὴ νομιμόφρονες δὲν ἀναπληροῦνται, ἐκτὸς ἐὰν ὑπερβαίνωσι τὸ ἥμισυ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, ἢ, προκειμένου περὶ τῆς περιπτώσεως τῆς παρ. 5 ἐφ. α' τῆς παρούσης, ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐναπομενόντων εἶναι κάτω τοῦ 8. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας, οἱ οὕτω διαγραφόμενοι ἀναπληροῦνται δι' ἰσαριθμῶν ἀναπληρωτῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν. Ἐἵκαιρον ἐνταῦθα ἠγούμεθα συστήσαι ὑμῖν, ἵνα, κατὰ τὴν γεννησομένην ὑπὸ τοῦ αἰδ. ἐφημερίου καὶ τοῦ δημοδιδασκάλου ἐπιλογὴν τῶν μελῶν τῆς Ἐνορ. Συνελεύσεως, ληφθῆ πρόνοια καὶ διὰ τὴν ἐπιλογὴν ἰσαριθμῶν ἀναπληρωτῶν αὐτῶν, οἵτινες καὶ θὰ καλῶνται ἐκάστοτε κατὰ τὴν σειρὰν τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, νὰ πληρῶσι τὰ δι' οἰονδήποτε λόγον μέλλοντα νὰ δημιουργηθῶσι κενὰ εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν Ἐνοριακῶν Συνελεύσεων.

8. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀπαντήσεων τῆς οἰκείας Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς συνταχθήσεται, κατὰ τὰ ἄνωτέρω, ὁ ὁριστικὸς κατάλογος τῶν μελῶν τῆς Ἐνοριακῆς Συνελεύσεως, διαγραφομένων, ὡς προελέχθη, τῶν τυχόν μὴ ἐγκριθέντων ὑπὸ τῶν Ἀστυνομ. Ἀρχῶν. Εἰς τοῦτον προστεθήσονται ὡσαύτως α) ἅπαντες οἱ ἐφημέριοι τοῦ Ἱ. Ναοῦ μετὰ τοῦ Διακόνου, ὅπου ἂν ὑπάρχη καὶ β) ἀμφότεροι οἱ ἱεροφάλται, οἱ ἔχοντες κανονικὸν διορισμόν. Ὅπου ὑπηρετεῖ εἰς ἱεροφάλτης, θὰ συμπεριληφθῆ μόνον οὗτος.

9. Ὁ οὕτως συνταχθησόμενος ὁριστικὸς κατάλογος δέον, ὅπως ἀποσταλῆ τῇ οἰκείᾳ Ἱ. Μητροπόλει καὶ τῷ Μ.Ε.Σ. πρὸς ἐνημέρωσιν αὐτῶν.

10. Ἡ ὅλη τοιαύτη διαδικασία δέον, ὅπως ἔχη ὁριστικῶς περατωθῆ τελευτῶντος τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἐ.ἔ.

11. Ἐντὸς τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. καὶ εἰς ἡμερομηνίαν ὁρισθησομένην ὑφ' ὑμῶν συγκληθήσονται παρ' ἐκάστη Ἐνορία αἱ Ἐνοριακαὶ Συνελεύσεις, ὧν τὰ μέλη δέον ὅπως κληθῶσι δις ἐγγράφως πρὸς τοῦτο 15 τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς Συνελεύσεως. Εἰς τὴν κρίσιν ὑμῶν ἐπαφίεται ἢ ἐπὶ ἀποδείξει ἢ μὴ ἐπίδοσις τῶν ὡς ἄνω προσκλήσεων. Ἡ πρόσκλησις δέον νὰ περιέχη ἐκτὸς τοῦ τόπου καὶ χρόνου συγκλήσεως τῆς Ἐνοριακῆς Συνελεύσεως καὶ τὰ θέματα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως, ἐν οἷς ἀπαραιτήτως καὶ τὴν πλήρωσιν 4 τακτικῶν καὶ 4 ἀναπληρωματικῶν μελῶν τοῦ Ἐκκλησι. Συμβουλίου διὰ τὴν προσεχῆ τριετίαν (1973-1975).

12. Κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως τῆς Ἐνοριακῆς Συνελεύσεως, ἣς προεδρεύει ὁ ἐφημέριος, καὶ ἐπὶ πλειόνων ἐφημερίων ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, καὶ μετὰ τὴν κεκανονισμένην

προσευχὴν δέον, ὅπως διαπιστωθῆ ἡ ταυτότης τῶν παρόντων, ἀποκλειομένου παντός, ὅστις δὲν εἶναι ἐγγεγραμμένος εἰς τὸν ὁριστικὸν κατάλογον τῶν μελῶν τῆς Ἐνορ. Συνελεύσεως. Ἀπαρτία ὑφίσταται ὅσωνδήποτε ἐκ τῶν μελῶν παρόντων. Οἱ παρόντες διὰ βοῆς ἀναθέτουσι καθήκοντα Γραμματέως εἰς τι τῶν μελῶν.

13. Διὰ τὴν κλήρωσιν πρὸς ἀνάδειξιν Ἐκκλ. Ἐπιτρόπου καὶ ἀναπληρωτῶν αὐτῶν δέον, ὅπως ἔχωσι, πρὸ τῆς συνεδριάσεως, ἀναγραφῆ τὰ ὀνόματα (παρόντων καὶ ἀπόντων) ἕκαστον ἐπὶ ἰσομεγέθους τεμαχίου χάρτου, ὅπερ χρησιμοποιηθήσεται ὡς κλήρος.

14. Ἐν συνεχείᾳ, τὰ τεμάχια χάρτου κυλινδρικοῦς δεδιπλωμένα τεθήσονται εἰς τὴν κληρωτίδα, ἐξ ἧς ἐξαχθήσονται μετὰ ταῦτα ὀκτὼ κλήροι, κατὰ σειρᾶν. Τὰ ὀνόματα τῶν 4 πρώτων ἐξαχθέντων θὰ ἀποτελέσωσι τὰ τακτικά μέλη τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου, τὰ δ' ὑπόλοιπα 4 τὰ ἀναπληρωματικά.

15. Ἐὰν τις τῶν παρόντων, ἐκλεγείς, δὲν ἀποδεχθῆ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ, δικαιούται, ἵνα δηλώσῃ τοῦτο ἀμέσως, ὅτε τὴν θέσιν αὐτοῦ καταλήφεται ὁ ἀμέσως κατὰ σειρᾶν ἐπόμενος ἐκ τῶν ἀναπληρωματικῶν, ἐξαχθήσεται δ' ἐκ τῆς κληρωτίδος ἐν εἰσέτι ὄνομα, προστεθησόμενον ἐν τέλει τοῦ καταλόγου τῶν ἀναπληρωματικῶν μελῶν. Οἴκοθεν νοεῖται, ὅτι ἱεροφάλτης ἐκλεγείς Ἐκκλ. Σύμβουλος, ἐφ' ὅσον ἀποδεχθῆ τὴν ἐπιλογὴν αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ παραιτηθῆ τῆς θέσεως αὐτοῦ ὡς ἱεροφάλτου.

16. Ἐὰν τις ἐκλεγείς εἶναι ἀπών, καὶ ἀργότερον παραιτηθῆ, ἢ παραιτήσις του διαβιβασθήσεται τῷ Μ.Ε.Σ. ὅπερ, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ καταλόγου τῶν ἀναπληρωματικῶν, ὀρίσει τὸν ἀντικαταστάτην αὐτοῦ.

17. Ὁ Γραμματεὺς τηρήσει τὰ Πρακτικά τῆς ὅλης συνεδριάσεως τῆς Ἐνορ. Συνελεύσεως καὶ τῆς γενομένης κληρώσεως. Ταῦτα ὑπογραφῆσονται ὑφ' ἀπάντων τῶν παρόντων.

Ἀντίγραφον τοῦ Πρακτικοῦ δέον, ὅπως διαβιβασθῆ τῷ οἰκείῳ Μ.Ε.Σ. πρὸς ἐνημέρωσιν καὶ ἔκδοσιν τῶν διοριστηρίων ἐγγράφων, πρὸς ἀνάληψιν ὑπηρεσίας ἀπὸ 1-1-1973.

18. Τὰ Πρακτικά τῆς Ἐνοριακῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς κληρώσεως τηρηθήσονται ἐν τοῖς Ἀρχείοις τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῇ φροντίδι καὶ εὐθύνη τῶν οἰκείων Προέδρων.

19. Ἐδελπιστοῦμεν, ὅτι αἱ διὰ τῆς παρούσης Ἐγκύκλιον παρεχόμεναι ὑμῖν ὁδηγίαι, συνταχθεῖσαι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων διατάξεων, τῆς κτηθείσης ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ θεσμοῦ τῶν Ἐνορ. Συνελεύσεων πείρας καὶ τῶν δοθεισῶν ὑμῖν κατὰ καιροὺς ὁδηγιῶν ἐπὶ ὑποβληθέντων σχετικῶν ἐρωτημάτων, καλύπτουσι, κατὰ τὸ δυνατόν, πᾶσαν τοῦ ὅλου θέματος πλευρὰν καὶ διευκολύνουσι ὑμᾶς ἐν τῇ εὐτάκτῳ ἑυθυμίᾳ αὐτοῦ.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερωσύμος, Πρόεδρος

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Δέσφης Κοσμάς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Περिसυλλογή».

Ἡ πρὸς τὰ ἔξω ἀξίσεις τῶν δραστηριοτήτων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ πολλῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων κατέστησε συνειδητὴν τὴν ἀνάγκην καὶ τῆς δημιουργίας πνευματικῶν κέντρων, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιδιώκηται ἡ ἀνανέωσις καὶ καλλιέργεια τοῦ ἔσω ἀνθρώπου.

Πρὸς θεραπείαν ἀκριβῶς τῆς ἀνάγκης ταύτης ἰδρύθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐν Ἁγίᾳ Παρασκευῇ Ἀττικῆς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον («Ἡ Βηθλεέμ»), ὅπερ εἶναι ἐξωπλισμένον διὰ παντὸς ὅτι ἀπαιτεῖται πρὸς ὀλιγοήμερον διαμονὴν εἴκοσι πέντε περίπου ἀτόμων: ὑπνοδωματίων, μαγειρείου, τραπεζαρίας, κήπου, αἰθούσης συνταγῆσεων καὶ παρεκκλησίου.

Τὸ Κέντρον τοῦτο, ὡς πληροφορεῖ τὸ ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ἐκδοθὲν βιβλίον («Περिसυλλογή»), χρησιμεύει πρὸς διοργάνωσιν προγραμμάτων πνευματικῆς περिसυλλογῆς, σεμιναρίων ἐργασίας διαφόρων Τομέων τῆς ἐκκλησιαστικῆς δραστηριότητος, εἰδικῶν ὀλιγοήμερων συνεδρίων, ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων καὶ λατρευτικῶν ἐνκαιριῶν. Οὕτω τὸ Κέντρον τοῦτο προσφέρει εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν πλήρωμα τόσον τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅσον καὶ τῶν γειτονικῶν Ἱ. Μητροπόλεων, ἐνκαιρίας «ἐξόδου» ἐκ τοῦ καθημερινοῦ χώρου καὶ θυμοῦ τῆς ζωῆς, ὥρας αὐτοσυγκεντρώσεως καὶ αὐτοελέγχου εἰς ἀτμόσφαιραν σιωπῆς ἢ κοινωνίας καὶ λατρείας. Ἰδίως μὲ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὰς ἱερὰς Ἀκολουθίας, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν τὰ «κατὰ μόνας» βιώματα ἀναφέρονται «ἀπὸ κοινοῦ» πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα καὶ ἡ διάστασις τῆς κοινωνίας γίνεται ὑπόβαθρον καὶ στήριγμα τῆς πορείας τῆς ψυχῆς «μόνης πρὸς μόνον».

Πρέπει νὰ ληφθῇ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν.

Τὸ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνθρωπιστικῆς Ἐταιρείας διοργανωθὲν Β' Διεθνὲς Ἀνθρωπιστικὸν Συμπόσιον Δελφῶν εἶχεν ὡς κύριον θέμα τὴν ἐξ ἀπόψεως ἀνθρωπιστικῆς ἐξέτασιν τῆς ἱστορίας, τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ ἔργου τῆς ἐπιστήμης, ἥτις τοσαύτην ἀνάπτυξιν ἔχει ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ Συμποσίῳ τούτῳ γενομένων εισηγήσεων καὶ συζητήσεων κατέστη συνειδητὸν «πό-

σον ἐπιτακτικὴ εἶναι ἡ ἀνάγκη διὰ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν νὰ συσχεφθοῦν ἐπὶ μιᾶς κοινῆς βάσεως καὶ νὰ διερευνήσουν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς τὴν δυνατότητα μιᾶς προσεγγίσεως» καὶ τῆς «σμιζόνσεως τῆς συνεχῶς ἀξανομένης ἀποστάσεως μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους ἐπιστημῶν».

Εἰδικότερον, οἱ μετασχόντες τοῦ Συμποσίου διεπίστωσαν, ὅτι «ἡ ὑπὸ τῆς Τεχνολογίας κυριαρχουμένη ἐποχὴ μας τότε μόνον εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπισχύσῃ τὸν ἐξανθρωπισμὸν τῆς, ὅταν ἀνθρωπιστικὰς ἀξίας προσοικειώνονται καὶ οἱ σπουδασταὶ τῶν τεχνικῶν σχολῶν διὰ καταλλήλου διαμορφώσεως τῶν διδακτικῶν προγραμμάτων τῶν τεχνικῶν (μέσων καὶ ἀνωτάτων) σχολῶν καὶ ὅταν εἰσαχθοῦν, καὶ εἰς τὰς τεχνικὰς σχολὰς εἰδικότητες τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἐπιστημῶν».

Τὸ συμπέρασμα τοῦτο τοῦ Β' Διεθνoῦς Ἀνθρωπιστικοῦ Συμποσίου Δελφῶν πρέπει νὰ ληφθῇ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς ἐλληνικῆς παιδείας. Ἰδίᾳ ἡ θεωρία τοῦ ἐλληνορθοδόξου ἀνθρωπισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ δέον νὰ διαποτίξῃ τὴν διδακτικὴν ὕλην πάντων ἀνεξαίρετως τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων τῆς πατρίδος μας.

Ποσοστὸν ἀρκετὰ ὑψηλόν.

Ἐπὶ τῇ ἐνκαιρίᾳ τῆς συγκλήσεως εἰς τὴν Χώραν μας τοῦ τρίτου Εὐρωπαϊκοῦ Συνεδρίου Στεριότητος, ἐδημοσιεύθη ἡ εἶδησις, καθ' ἣν «τὸ ποσοστὸν τῆς στεριότητος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνέρχεται εἰς 14%. Δηλαδὴ εἰς τὰ 100 ζεύγη τὰ 14 δὲν ἀποκτοῦν παιδιὰ καὶ βασικὴ αἰτία διὰ τὴν κατάστασιν αὐτὴν εἶναι ἀσφαλῶς αἱ ἐκτρώσεις... Ἡ διαπίστωσις ὀφείλεται εἰς τὸν καθηγητὴν κ. Διονύσιον Κασκαρέλην, διευθυντὴν τῆς Β' Μαιευτικῆς-Γυναικολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὅστις προσέθεσεν ὅτι τὸ ποσοστὸν αὐτὸ θεωρεῖται ἀρκετὰ ὑψηλόν διὰ τὴν Χώραν μας».

Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐπιβάλλει τὴν κινητοποίησιν πάντων τῶν ἀρμοδίων πρὸς διαφώτισιν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἐπὶ τοῦ ἐγκληματικοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐκτρώσεων καὶ τῶν ὀλεθριωτάτων ἠθικῶν καὶ βιολογικῶν συνεπειῶν των.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώλυμος κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ 15ης ἕως 30ης Σεπτεμβρίου καὶ ἀπὸ τῆς 1ης ἕως 15ης Ὀκτωβρίου 1972:

Προήδρευσε ἀπὸ 17ης ἕως 19ης Σεπτεμβρίου Συσκέψεων ὑπευθύνων Τομέων τοῦ Ἔργου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐν τῷ Πνευματικῷ Κέντρῳ Βηθλεέμ.

Τὴν 20ὴν Σεπτεμβρίου τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Τὴν 27ην, 28ην, 29ην καὶ 30ὴν Σεπτεμβρίου τῆς Διαρκούς Ἱεραῆς Συνόδου.

Τὴν 28ην Σεπτεμβρίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π.

Τὴν 9ην Ὀκτωβρίου τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. καὶ τῆς Δ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Κληροδοτήματος Μελισσουργου.

Τὴν 10ην Ὀκτωβρίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π.

Τὴν 13ην Ὀκτωβρίου τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης καὶ τοῦ Νοσηλευτικοῦ Ἰδρύματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐχοροστάτησε τὴν 27ην Σεπτεμβρίου, παρουσία τῶν μελῶν τῆς Διαρκούς Ἱεραῆς Συνόδου, κατὰ τὴν ἔσπερινὴν εὐχαριστήριον Ἀκολουθίαν, ἐπὶ τῇ ἀποπερατώσει τῆς ἀνακαινίσεως καὶ ἱστορήσεως τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἱεραῆς Μονῆς Πετράκη.

Ἐτέλεσε τὴν 30ὴν Σεπτεμβρίου τὸν Ἀγιασμόν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου Σχολικοῦ ἔτους ἐν τῷ Ἐκπαιδευτηρίῳ «ΘΕΟΜΗΤΩΡ».

Τὴν 1ην Ὀκτωβρίου τὸ μνημόσυνον τῶν γερόντων τῆς «Εἰδικῆς Μερίμνης Ὑπερηλίκων» τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῶ, τὸ μνημόσυνον τῆς Λ. Κωνσταντάρᾳ ἐν τῷ Α' Νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν καὶ τὸν Ἀγιασμόν, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου Σχολικοῦ ἔτους ἐν τῇ Ριζαρείῳ Ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ.

Τὴν 4ην Ὀκτωβρίου τὸν Ἀγιασμόν τῶν ἐγκαινίων τῶν νέων κτιρίων τοῦ Ὁργανισμοῦ Σιδηροδρόμων Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καρόλου 3.

Τὴν 15ην Ὀκτωβρίου τὴν Θείαν Λειτουργίαν καὶ τὸ μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν σφαγιασθέντων κατὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῶ Ἁγίας Φωτεινῆς Ν. Σμύρνης καὶ τὸν Ἀγιασμόν τῶν ἐγκαινίων τῆς «Στέγης Ἀγάπης» ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου ἐν Ν. Μάκρῃ Ἀττικῆς.

Παρέστη τὴν 20ὴν Σεπτεμβρίου εἰς τὴν ἐναρκτήριον Συνεδρίασιν τοῦ Β' Πανελληνίου Συνεδρίου ὑπευθύνων Κατηχητικοῦ Ἔργου τῶν Ἱ. Μητροπόλεων ἐν τῷ Διορθοδόξῳ Κέντρῳ Πεντέλης.

Τὴν 6ην Ὀκτωβρίου εἰς τὴν δοθεῖσαν δεξιῶσιν τοῦ Ο.Τ.Ε. ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ νέου δορυφορικοῦ σταθμοῦ «Θερμοπύλαι» Β' ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ Χίλτον, καὶ εἰς τὴν τελετὴν ἀπονομῆς τίτλων εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῆς Σχολῆς Ἐθελοντῶν Διακονίας.

Προέστη τὴν 3ην Ὀκτωβρίου τῆς Λιτανεύσεως τῆς Εἰκόνος τοῦ πολιοῦχου Ἀθηνῶν Ἀγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου.

Ἡύληθη τὴν 1ην Ὀκτωβρίου τοὺς γάμους τοῦ κ. Φ. Καραμπάμπᾶ καὶ τῆς δ. Ἀντ. Καραχισαρή ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῶ Ἀγίου Θωμᾶ Ἀμπελοκήπων.

Τὴν 9ην Ὀκτωβρίου τοὺς γάμους τοῦ κ. Γ. Θεοῦ καὶ τῆς δ. Ἐντ. Σουρᾶ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῶ Ἀγίου Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου.

Μετέβη τὴν 24ην Σεπτεμβρίου εἰς Μυτιλήνην καὶ πρόεστη τῶν ἐπιμνημοσύνων ἐκδηλώσεων ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 50 ἐτῶν ἀπὸ τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς.

Ἐπεσκέφθη τὴν 24ην Σεπτεμβρίου μετὰ τοῦ Α' Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Στ. Παττακοῦ, τὸ Ἐκπαιδευτήριον τῶν Ὀρθοδόξων Καλογραιῶν «ΘΕΟΜΗΤΩΡ» ἐν Ἡλιουπόλει.

Τὴν 26ην Σεπτεμβρίου μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν κ. Ἱ. Λαδᾶ τὸ Νοσηλευτικὸν Ἴδρυμα τῆς Ἐκκλησίας.

Παρηκολούθησε τὴν 2αν Ὀκτωβρίου τὴν ὁμιλίαν τοῦ Ὑπουργοῦ Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν κ. Ἱ. Λαδᾶ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Παγκοσμίου Ἡμέρας τοῦ Παιδιοῦ, ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός».

Τὴν 15ην τὰς ὁμιλίας τῶν κ.κ. Α. Χαλδέζου, Χ. Σολωμοῦνιδη καὶ Ε. Τουτουτζάκη εἰς τὴν «Ἔστια Ν. Σμύρνης» περὶ τοῦ Ἐθνομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμύρνης ἐπὶ τῇ 50ῇ ἐπετειῶ ἀπὸ τοῦ θανάτου του.

Παρεκάθησε τὴν 22αν Σεπτεμβρίου εἰς τὸ γεῦμα τῶν συνεδρῶν τοῦ Β' Πανελληνίου Συνεδρίου ἐν τῷ Διορθοδόξῳ Κέντρῳ Πεντέλης.

Συνειργάσθη τὴν 2αν Ὀκτωβρίου μετὰ τοῦ κ. Ἐπ. Σηπλιωτοπούλου καὶ τοῦ κ. Γ. Δράκου.

Τὴν 5ην Ὀκτωβρίου μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν κ. Ἱ. Κούλη, τοῦ κ. Ἱ. Παλαιοκρασσᾶ, κ. Ἱ. Πατέρα, κ. Γ. Κωνσταντάτου καὶ κ. Θ. Δοξιάδη.

Τὴν 6ην Ὀκτωβρίου μετὰ τοῦ κ. Ἐπ. Σηπλιωτοπούλου, κ. Γ. Δράκου, καθηγητοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἀναστ. Γιαννουλάτου καὶ τοῦ Αἰδεσιμολογιώτατου κ. Κων. Φούσκα.

Τὴν 11ην Ὀκτωβρίου μετὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπακτίας κ. Δαμασκηνοῦ, τοῦ καθηγητοῦ Πανοσιολογ. Ἀρχιμ. κ. Ἀναστ. Γιαννουλάτου, τῆς δ. Μ. Σπυροπούλου.

Τὴν 12ην Ὀκτωβρίου μετὰ τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. Εὐθυμίου.

Τὴν 14ην Ὀκτωβρίου μετὰ συνεργατῶν τῆς «Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης» καὶ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Σωτηρίου Τράμπᾶ.

Ὁρκισε τὴν 12ην Ὀκτωβρίου ἐνώπιον τοῦ Ἀντιβασιλέως-Πρωθυπουργοῦ τὸν Ἀναπλ. Ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν κ. Φ. Ἀννινον-Καβαλιεράτον καὶ τοὺς Ὑφυπουργοὺς κ.κ. Κ. Ἀσλανίδην, Ἀθ. Στεργιόπουλον καὶ Ἱ. Ἀλεξίου.

Ἐδέχθη τὴν 16ην Σεπτεμβρίου τοὺς κ. κ. Γ. Δράκον καὶ Ἐπ. Σηπλιωτοπούλου.

Τὴν 21ην Σεπτεμβρίου τὸν κ. Σ. Χατζηδάκην κοὶ τὸν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Κάλλιστον Λαβδάκην.

Τὴν 22αν Σεπτεμβρίου τὸν κ. Ἱ. Παλαιοκρασσᾶν.

Τὴν 23ην Σεπτεμβρίου τὸν Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην Καθηγητὴν Παν/μίου κ. Ἀναστάσιον Γιαννουλάτον, τὸν Βούλγαρον Καθηγητὴν Αἰδεσιμώτατον κ. Εὐάγγελον Σιφλιανῶφ καὶ τοὺς κ. κ. Ἐπ. Σηπλιωτοπούλου καὶ Ἱ. Παλαιοκρασσᾶν.

Τὴν 26ην Σεπτεμβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Δημητριάδος κ. Ἡλίαν, τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Νεαπόλεως κ. Φρουμέντιον, τὸν κ. Κων. Ἀθανασόπουλον, τὴν δ. Ζαφειρίου, τοὺς Ρουμάνους Καθηγητὰς αἰδ. Ἱ. Στανιλοάε καὶ Ἱ. Τουντοράν καὶ τὸν κ. Γ. Τοῦμπην.

Τὴν 26ην ἐπίσης τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Σιναίου κ. Γρηγόριον, τὸν κ. Γ. Κωνσταντάτον, τὴν δ. Μ. Σπυροπούλου καὶ τὸν Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην κ. Βασίλειον Τζοβλᾶν.

Τὴν 27ην Σεπτεμβρίου τὸν Ὑπουργὸν Ἐθν. Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων κ. Νικόλαον Γκαντῶναν.

Τὴν 28ην Σεπτεμβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἄρτης κ. Ἰγνάτιον καὶ τὸν κ. Ἀχ. Κομινόν.

Τὴν 30ὴν Σεπτεμβρίου τοὺς κ. κ. Γ. Δράκον καὶ Ἀχ. Κομινόν.

Τὴν 2αν Ὀκτωβρίου τὴν Α. Ἐ. τὸν Α' Ἀντιπρόεδρον

τῆς Κυβερνήσεως κ. Στ. Παττακὸν καὶ τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννην καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κωνσταντίνου.

Τὴν 4ην Ὀκτωβρίου τὸν Μητροπολίτην Πατρῶν κ. Κωνσταντίνου.

Τὴν 5ην Ὀκτωβρίου τὴν Α. Ἐ. τὸν Ὑφυπουργὸν Παιδείας κ. Κ. Ἀσλανίδην.

Τὴν 6ην Ὀκτωβρίου τὴν Α. Ἐ. τὸν Ὑφυπουργὸν Παιδείας κ. Ἀθ. Στεργιόπουλον, τὸν Ἐπίσκοπον Κρατείας κ. Γεννάδιον, τὸν Καθηγητὴν κ. Δ. Τσάκωαν, τὴν Α. Ἐ. τὸν Πρεσβυτὴν κ. Στ. Τετένην τὸν Ἐπίσκοπον Passau κ. Ἀντ. Hoffman, τοὺς Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. κ. Καλλ. Καρούσου, Χρ. Παρασκευαΐδην, Θ. Λέτσου, Ἀντ. Ἀφθονίδην, τοὺς Αἰδεσ. κ. κ. Ζήσην Πατσαρῆν, Π. Ἀλβέρτον, Σ. Δημογέρονταν, Β. Παπαβαρσάμην καὶ τὸν ἱερολ. διάκονον κ. Π. Καρβελᾶν.

Τὴν 11ην Ὀκτωβρίου τὸν Διοικητὴν τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. κ. Φ. Πετρόπουλον τὴν Α. Ἐ. τὸν Πρεσβυτὴν τῆς Αὐστραλίας κ. F. B. Hall καὶ τὸν Κοσμητορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Καθηγητὴν κ. Ἀθ. Χαστούπην.

Τὴν 13ην Ὀκτωβρίου τὸν Ἐπίσκοπον Dr. Kust, Ἀρχηγὸν τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ὀμοσπονδιακῇ Γερμανίᾳ, τὸν Α' Ἀντιπρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Στ. Παττακὸν καὶ τὸν Καθηγητὴν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἀναστάσιον Γιαννουλάδου.

Ἱερά Μητρόπολις Ἀργολίδος

Ζων Ἐτήσιον Ἱερατικὸν Συνέδριον.

Ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀργολίδος συνεκλήθη τὸ 7ον κατὰ σειρὰν ἐτήσιον Ἱερατικὸν Συνέδριον ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Θρόνον τοῦ νῦν Σεβασμ. Μητροπολίτου κ. Χρυσόστομου.

Τὸ Συνέδριον διήρκεσε δύο ἡμέρας, ἤτοι ἀπὸ 18-19/9/72 εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ τὸ Ἄργος. Ἡ ἐναρξὶς τῶν συνεδριάσεων καὶ τῶν δύο ἡμερῶν ἐγένετο διὰ τῆς τελέσεως Ἀρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας.

Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν ἐν Ναυπλίῳ καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγ. Γεωργίου, μετὰ τὸ πέρασ τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τῆς προσελεύσεως τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν τῆς πόλεως, ἐγένετο ἡ ἐναρξὶς τῆς συνεδριάσεως. Ἐν ἀρχῇ ὠμίλησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομος.

Κατόπιν δι' ἐμπνευσμένων λόγων, ἐχαίρετσαν καὶ ἠυχθήσαν εὐδῶσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν τῆς πόλεως Ναυπλίου. Ἐν συνεχείᾳ, ἔλαβον τὸν λόγον οἱ ὀρισθέντες Εἰσηγηταὶ τοῦ Συνεδρίου. Πρῶτος ὠμίλησεν ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος Εὐάγγελος Στασινοπούλου, μὲ θέμα: «Ἡ Ἱερωσύνη κατὰ τοὺς Ἁγίους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας». Ἀφού κατ' ἀρχὰς ἀπέδειξε, βάσει τῶν Ἁγίων Πατέρων, τὴν μεγίστην ἀξίαν καὶ ὑπεροχὴν τῆς Ἱερωσύνης, ἀνεφέρθη ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ Ἱερέως, τόνισας τὴν μεγίστην ἐπιρροὴν αὐτοῦ, διὰ τοῦ πεφωτισμένου παραδείγματός του. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ὠμίλησεν ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος Παναγιώτης Ἀθανασόπουλος, μὲ θέμα: «Ἡ Ἐκκλησία ὡς Σῶμα Χριστοῦ». Οὗτος ἐπέσῃμανε τὴν λανθασμένην γνώμην τοῦ λαοῦ περὶ Ἐκκλησίας, εἰπὼν ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι εἰς ζωντανὸς Ὄργανισμός, ἔχων ὡς κεφαλὴν τὸν Χριστόν, μέλη τοὺς πιστοὺς καὶ ψυχὴν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Οἱ μὴ πιστεύοντες ὀρθῶς τὴν Δογματικὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι αἰρετικοί, τούτέστιν ἀποκεκομμένοι ἐκ τοῦ μυστικοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Πέρασ εἰς τὴν Συνεδρίασιν τῆς πρώτης ἡμέρας ἔδωσαν ἡ ὁμιλία τοῦ Αἰδεσιμολογιώτατου Πρωτοπρεσβυτέρου Κων/νου Σχίνοχωρίτου, μὲ θέμα: «Ὁ Ἱερεὺς ὡς Πνευματικὸς Πατήρ». Διὰ τῆς εἰσηγήσεως ταύτης ἐξητάσθη τὸ μέγα πολὺπλευρον καὶ πολύμοχθον ἔργον τοῦ Ἱερέως, ἐν μέσῳ τῆς συνεχῶς καταρροῦσης κοινωνίας.

Κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ Συνεδρίου, τὸ ὅποιον συνεχίσθη εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἄργους, ἐν τῷ Ναϊδρίῳ «ἡ Ἁγία Φωτεινὴ» τῆς Χ.Ε.Ν.Α. καὶ μετὰ τὸ πέρασ τῆς Ἀρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας, ἀπηυθύνθη χαιρετισμὸς καὶ εὐχὴ ἐκ μέρους τῶν ἐν Ἄργει τοπικῶν Ἀρχῶν, ὑπὲρ εὐδῶσεως

τοῦ Συνεδρίου, ἐπ' ἀγαθῷ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ἄμα τῇ ἀποχωρήσει τῶν Ἀρχῶν, ἐγένετο εἰσηγήσις ὑπὸ τοῦ Πρεσβυτέρου Δημητρίου Παπαδριανοῦ, ἡ ὁποία περιστράφη κυρίως εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἱερέως ὡς φορέως τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, κυρίως διὰ τοῦ φωτεινοῦ παραδείγματός του. Τέλος ὠμίλησεν ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρεσβύτερος Παναγιώτης Γκουτσιούλης, μὲ θέμα «Ἐνοχὴ καὶ Μετανοία». Τὸ θέμα ἐξητάσθη Ἀγιογραφικῶς, Πατερικῶς καὶ Φιλοσοφικῶς. Ἐτονίσθησαν αἱ ψυχικαὶ καὶ σωματικαὶ συνέπειαι τῆς ἁμαρτίας, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουσι τὴν ἴασιν μόνον διὰ τοῦ ἱεροῦ Μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως. Κατόπιν ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Πρωτ. Ἰωάννου Γιαννοπούλου ἀνεπτύχθησαν θέματα διοικητικῆς φύσεως. Τέλος, ὑπὸ τοῦ Πρεσβυτέρου Ἠλία Ἀλευρᾶ ἀπηυθύνθησαν ἐρωτήσεις, ἀφορῶσαι εἰς τὴν ὁμοιομορφίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Λατρείᾳ, αἱ ὁποῖαι ἔλαβον τὴν πρέπουσαν ἀπάντησιν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου. Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ, ὅτι εἰς τὸ τέλος ἐκάστης τῶν εἰσηγήσεων ἐλάμβανε τὸν λόγον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, ὅστις δι' ἐμπνευσμένων ἀνακεφαλαιώσεων καὶ ἐξηγήσεων καθίστα τὸ θέμα τῆς εἰσηγήσεως πλέον ἀντιληπτὸν εἰς πάντας.

Ἡ λήξις τοῦ Ἱερατικοῦ Συνεδρίου ἐγένετο, ἀφοῦ προηγουμένως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἠυχθήθη εἰς τοὺς Αἰδ. Συνέδρους πλήρη πνευματικὴν καρποφορίαν, πρὸς δόξαν τῆς Ἀγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Περαιῶν ἀπηύθυνε καὶ πάλιν τὸν χαιρετισμὸν: «Ἀδελφοὶ καὶ Πατέρες, χαίρετε καὶ πάλιν ἐρῶ χαίρετε».

Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως διὰ τὰ χωρία των, οἱ Ἱερεῖς μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου παρεκάθησαν εἰς γεῦμα, παρατεθὲν ἐν τῷ Οἰκοτροφίῳ Θηλέων Ἄργους.

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἡ Ἱ. Μητρόπολις Θεσσαλονίκης συμμετέσχεν ἐνεργῶς εἰς τὴν θλίβιν τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου ἐν γένει ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυροῦ Ἀθηναγόρου. Αὐθήμερον ἐμᾶλθι εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ Τρισάγιον ὑπὸ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ταλαντίου κ. Στεφάνου, τὴν δὲ Κυριακὴν 9-7-72 μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐτελέσθησαν εἰς ὅλους τοὺς Ἱ. Ναοὺς ἐπιμνημόσυνοι δεήσεις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ κοιμηθέντος Πατριάρχου. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τῆς κηδείας (Τρίτην 11-7-72) καὶ ὥραν 12ην μεσημβρινὴν ἐτελέσθη ἐπίσημον μνημόσυνον ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, προεξάρχοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου καὶ παρουσίας τῶν Ἀρχῶν τῆς πόλεως, τοῦ κλήρου καὶ πλῆθους λαοῦ.

Πρωτοβουλία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἐγένετο τὴν ἑσπέραν τῆς 21-6-72 ἑορταστικὴ ἐκδήλωσις τῶν Φιλανθρωπικῶν Ἰδρυμάτων τῆς Θεσ/νίκης εἰς τὸ Ἀλεξάνδρειον Ἀθλητικὸν Μέγαθρον. Ἡ ἐορτὴ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ ἔργου τῶν Ἰδρυμάτων εἰς τὸ κοινὸν καὶ τὴν γνωριμίαν τοῦ λαοῦ μετὰ τῶν Ἰδρυμάτων. Τὴν ἐορτὴν παρηκολούθησαν ὁ Παναγιώτατος, ὁ κλῆρος τῆς Θεσ/νίκης, αἱ Ἀρχαὶ καὶ χιλιάδες λαοῦ. Ἐλαβον μέρος εἰς αὐτὴν τὰ κάτωθι Ἰδρύματα ἕκαστον τῶν ὁποίων παρουσίασε σύντομον ἑορταστικὸν πρόγραμμα.

Ἡ Σχολὴ Τυφλῶν «Ὁ Ἥλιος».

Ἡ Σχολὴ Κωφολάλων Θεσσαλονίκης.

Τὰ Ὄρφανοτροφεῖα Θηλέων «Μέγας Ἀλέξανδρος» καὶ «Μελίτσα».

Τὸ Ἐθνικὸν Παπάφειον Ὄρφανοτροφεῖον «Ὁ Μελιτεύς».

Τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Προστασίας Ἀπόρων Παιδῶν «Ὁ Ἀριστοτέλης».

Τὸ Ἰδρυμα Κοινωνικῆς Προνοίας «Ὁ Ἅγιος Παντελεήμων».

Τὸ Χαρῖσειον Γηροκομεῖον.

Τὴν Κυριακὴν 23-7-72 ἤρχισαν ἐν Θεσ/νίκῃ αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου τῶν Παμμακεδονικῶν Ἐνώσεων Ἀμερικῆς—Καναδᾶ καὶ Αὐστραλίας. Ἐπὶ τῇ ἐναρξει τοῦ Συνεδρίου ἐτελέσθη τὴν πρωίαν τῆς Κυριακῆς πανηγυρικὴ Θ. Λειτουργία εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἁγ. Δημητρίου, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας κ. Ἰεζεκιήλ, συλλειτουργούν-

των τῶν Σεβ. Ἱερισσοῦ κ. Παύλου καὶ Βεροίας κ. Παύλου. Τὴν 10ην π.μ. ἐψάλη ἐν τῷ αὐτῷ Ναῶ Δοξολογία, προεξάρχοντος τοῦ Παναγιωτάτου καὶ συμμετεχόντων τῶν ὡς ἄνω Ἱεραρχῶν, μετὰ τὴν ὁποῖαν ἤρχισαν αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου εἰς τὴν αἴθουσαν «Ἀριστοτέλειον» τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ὁ Παναγιώτατος παρέστη εἰς τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίαν καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ὑφυπουργοῦ κ. Νικ. Γκαντῶνα δοθεῖσαν δεξίωσιν πρὸς τιμὴν τῶν συνέδρων (24-7-72). Μεταξὺ τῶν συνέδρων συγκατελέγοντο καὶ 40 Ὁρθόδοξοι κληρικοί, τοὺς ὁποίους ὁ Παναγιώτατος ἐδεξιῶθη εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν (25-7-72) καὶ πρὸς τοὺς ὁποίους παρέθηκε δεῖπνον εἰς τὸ Χαρίσειον Γηροκομεῖον (27-7-72).

Ἱερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Ἡ Λέσβος, ὡς εὐρισκομένη ἐγγύτερον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰς τὸ ἀνοιγμα τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, ἐδέχθη πρὸ 50 ἐτῶν μετὰ τὴν ἀνοίγειαν καὶ μετὰ τὸν ψυχρὸν τὰ πρῶτα θύματα τοῦ Μικρασιατικοῦ δράματος, δι' ὃ ἐφέτος ἐπὶ τῆ συμπληρώσει 50 ἐτῶν ἀπὸ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ἡσθάνθη πρῶτη τὴν ἀνάγκην νὰ τελέσῃ πάνδημον μνημόσυνον καὶ νὰ ὀργανώσῃ καὶ ἄλλας ἐπικαίρους πνευματικὰς ἐκδηλώσεις εἰς ἀνάμνησιν τῆς μεγάλης τραγωδίας. Τοῦ μνημοσύνου, τὸ ὁποῖον ἐτελέσθη μετὰ πᾶσαν ἐπισημότητα τὴν 24ην Σεπτεμβρίου ἐ.ξ. ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγ. Θεράποντος, προεξῆρχεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, συμπαραστατούμενος ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Μυτιλήνης, Μηθύμνης, Ἐδέσσης καὶ Ἀττικῆς. Παρέστησαν δὲ κατ' αὐτὸ ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Στυλ. Παττακός, ὁ κ. Νομάρχης Λέσβου καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ Ἀρχαί, ἅπειρα δὲ πλήθη κατέκλυσαν τὸν παμμεγέθη Ναὸν διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὸ μνημόσυνον, τὸ ὁποῖον ἐτελέσθη μετὰ πολλὴν κατανυξιν, κρουομένων πενθιμῶν τῶν κωδῶνων τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς πόλεως. Εἰς τὸ μέσον τοῦ Ναοῦ εἶχε στηθῆ ἐπιβλητικὸν κενοτάφιον μετ' ἐστεφανωμένους ἐκ δάφνης εἰκόνας τῶν ἔθνομαρτύρων Ἱεραρχῶν Σμύρνης Χρυσοστόμου, Κυδωνιῶν Γρηγορίου καὶ Μοσχονησιῶν Ἀμβροσίου καὶ τὰ ἀρχιερατικὰ ἐμβλήματα πρὸ τοῦ δίσκου τῶν κολύβων, ἄνωθεν δὲ τοῦ κενοταφίου ὑπήρχε μεγάλη ἐπιγραφή μετὰ ἁγιογραφικὸν ῥητόν: «Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς». Τοὺς ὕμνους τῆς λειτουργίας καὶ τοῦ μνημοσύνου ἔψαλεν ἡ Ἐκκλησιαστικὴ χορωδία τῆς Μυτιλήνης, προκαλέσασα βαθεῖαν συγκίνησιν.

Μετὰ τὸ μνημόσυνον ἐψάλησαν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Τρισάγια ἐνώπιον τῶν προτομῶν τῶν σφαιρισθέντων ἀρχιερέων, τοῦ κ. Ἀντιπροέδρου καταθέσαντος στεφανῶνα ἐκ μέρους τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ Σεβ. Μυτιλήνης εἶπε τὰ προσήκοντα κατὰ τὸ μνημόσυνον ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ καὶ πρὸ τῶν προτομῶν κατὰ τὰ Τρισάγια.

Εἶτα ἐγένετο δεξίωσις τῶν ἐπισήμων εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν καὶ ἀμέσως ἐπικολούθησε μεγάλη συγκέντρωσις εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου. Ἐν συνεχείᾳ ὠμίλησαν διὰ τὸ Μικρασιατικὸν δράμα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης, ὁ λογοτέχνης κ. Χρ. Σολομωνίδης καὶ ὁ δημοσιογράφος κ. Γκράβουλας. Εἰς τὸ τέλος εἶπεν ὀλίγα τινὰ ὁ κ. Παττακός, συστήσας ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν. Τὴν ὥραν συνκέντρωσιν κατέκλεισεν ἡ χορωδία μετὰ τὸ «Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπασον Χριστὲ τὰς ψυχὰς τῶν δούλων σου...» καὶ τὸ «αἰωνία ἡ μνήμη».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πραγματοποιούντες εὐλαβῆ προσκνηματικὴν πορείαν πρὸς τὸ Σεπτὸν τῆς Ὁρθοδοξίας Κέντρον καὶ πρὸς ὑποβολὴν εὐλαβῶν συγχαρητηρίων εἰς τὸν νέον Προκαθημένον αὐτοῦ, ἀφίχθησαν τὴν ἐσπέραν τοῦ Σαββάτου 29ης Αὐγ. ἀεροπορικῶς 38 Ἱερεῖς ἐκ διαφόρων Ἐπαρχιῶν τοῦ Ἐθνίου.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, ἐδέχθη:

Τὸν Σεβ. Μητροπολίτην κ. Κύριλλον, Ἀρχιερατικὸν Προϊστάμενον τῆς Κοινότητος Μπίτιουλου.

Τὸν Σεβ. Μητροπολίτην κ. Μάξιμον Ρεπανέλην, Σχολάρχην τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς, ὅστις ἀπεχειρέτισεν αὐτὸν ἐπὶ τῆ ἀναχωρήσει αὐτοῦ εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Τὸν Ἐξοχώτατον κ. Γρηγόριον Κασμάτην, Πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ.

Εἰς τὴν, διὰ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Θεοφίλ. Ἐπισκόπου κ. Κωνσταντίνου εἰς τὴν Μ. Πρωτοσυγκελλίαν, κενωθείσαν θέσιν Ἀρχιερατικῶς Προϊσταμένου Κουρτουλοῦ καὶ Ἐπόπτου τῆς περιφέρειας, ἡ Α.Θ. Παναγιότης ἐτοποθέτησε τὸν Πανιερ. Μητροπολίτην κ. Ἀγάπιον.

Ἐδέχθη ὁμοίως τοὺς παρὰ τῆ Κυβερνήσει τῆς Χώρας ἡμῶν Πρεσβεντὰς τῆς Δυτικῆς Γερμανίας Ἐξοχ. κ. Ἀδόλφον Σάνενχολ καὶ Αὐστραλίας κ. Ἄλαν Μάκ Νίκολ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, οἵτινες συνεχάρησαν ἐπὶ τῆ ἐκλογῇ καὶ ἐνθρονίσει αὐτοῦ.

Τὴν Κυριακὴν, 20ὴν Αὐγούστου, ἐτελέσθη ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐν μέσῳ πυκνοτάτου ἐκκλησιασματος, τὸ Θεσσαροκυθημέρον Μνημόσυνον τοῦ Ἀοιδίου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α'.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος:

Τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Αὐστραλίας κ. Ἰεζεκιήλ, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Νεοφύτου Μπούμη καὶ τῆς Ἀρχοντίσσης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἐθνίου κ. Μαρίας Κακά.

Τὸν Θεοφίλ. Ἐπίσκοπον Ἀμφιπόλεως κ. Σίλαν, ἐκ τῶν βοηθῶν Ἐπισκόπων τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς.

Τὸν Ἀντιπρόεδρον τῆς Βουλῆς τοῦ Λιβάνου Ἐξοχ. κ. Φουὰτ Γκόσν, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν Γεν. Προξένου αὐτοῦ κ. Μωρίς Μπασοῦ.

Τὸν ἐν Ἀγκύρᾳ Πρέσβυν τῆς Πορτογαλλίας Ἐξοχ. κ. Ἀντωνίον Πίντο Ντέ Μεσίτα.

Τὸν ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν Γεν. Προξένον τῆς Συρίας κ. Νιζάρ Ἀλ Ζούντι.

Τὴν Παρασκευὴν, 25ην Αὐγούστου, καὶ περὶ ὥραν 16ην, ἐπισκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, τὸν Πατριάρχην, καὶ συνεχάρη αὐτῷ ἐπὶ τῆ ἐκλογῇ αὐτοῦ, ἡ Α. Μακαριότης, ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων Σνὸρκ Καλουσιάν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Πρωτοσυγκελλοῦ αὐτοῦ Πανοσιολ. κ. Βιρτανεζ Ντερντεργιατὶ καὶ τοῦ ἐξ Οὐάσιγκτων Ἀρμενίου Ἐπισκόπου κ. Παπκέν.

Τὴν ἐσπέραν τῆς Κυριακῆς 27ης Αὐγ. ἀφίχθη ἀτμοπλοικῶς εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανοῦ, Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Δέρβης κ. Κοσμᾶ, Ἀρχιερατικῶς τῆς Ἱ. Συνόδου, καὶ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Χρυσοστόμου Κρακίτου, ἵνα ἐπισκεφθῆ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, τὸν Πατριάρχην, καὶ ὑποβάλλῃ συγχαρητήρια καὶ εὐχὰς ἐπὶ τῆ ἐκλογῇ καὶ ἐνθρονίσει αὐτοῦ. Εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Γαλατᾶ τὴν ἀντιπροσωπεῖαν ὑπεδέχθησαν καὶ ἐχειρέτισαν ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριάρχου ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἰδιαίτερου αὐτοῦ Γραφείου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Βαρθολομαῖος Ἀρχοντῶνης καὶ ὁ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκκος κ. Θεόκλητος.

Τὴν Δευτέραν, 28ην τοῦ μηνός, ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐνθα, ἀφοῦ προσεκύνησεν εἰς τὸν Πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναόν, ἐγένετο δεκτὴ μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος ὑπὸ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Πατριάρχου, εἰς τὸ Γραφεῖον αὐτοῦ, παρόντων καὶ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Εἰρηνοπόλεως κ. Συμεῶν καὶ Κολωνίας κ. Γαβριήλ, τοῦ Πανιερ. Μητροπολίτου Σωζοπόλεως κ. Ἀγαπίου, τοῦ Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Ἀπολλωνιάδος κ. Κωνσταντίνου, Πρωτοσυγκελλεῦοντος, καὶ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Βαρθολομαίου.

Ἐν ἀρχῇ προσεφώνησε τὴν Α.Θ. Παναγιότητα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανός, ἐπιδώσας αὐτῇ Γράμμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου, ὡς καὶ ποιμαντικὴν ῥάβδον ἐκ μέρους τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ προσφώνησις τῆς Α. Σεβασμιότητος ἔχει ὡς ἐξῆς:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Μὲ βαθεῖαν εὐλάβειαν ἐπισκεπτομένη τὸ περίπτωτον καὶ αἰωνόβιον κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀπὸ οὗ ἠκτινοβόλησεν ἡ Ἀλήθεια καὶ τὸ Φῶς τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, προσέρχεται ταπεινῶς ἡ ἀντιπροσωπεῖα, ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου αὐτῆς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, μὲ τὸν προσήκοντα σεβασμὸν, ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τοῦ ἁπτι ἀξίως ἀναλαβόντος τοὺς οἴκας τῆς Ἐκκλησίας, κομιστῆς τῶν προσκνημάτων τῆς θυγατρὸς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν στοργικὴν Μητέρα Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει, διότι ψήφοις κανονικαῖς τῆς περὶ Αὐτὴν Ἱεραρχίας ἀνεδείχθη Αὕτη ἀξίως Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, εἰς διαδοχὴν τοῦ Μεγάλου καὶ Μεγαλοπύδου μακαριωτοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου καὶ ὅλης τῆς χορείας τῶν μεγάλων Πατριαρχῶν, ἵνα ὑποβάλη διὰ ζωῆς τὰς συγχαρητηρίους προσήσεις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τοῦ Ἑλλαδικοῦ Χώρου, κομίσηται δὲ τὸ σχετικὸν Γράμμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ προσφέρῃ γηθοσύνην τὴν Ποιμαντικὴν ῥάβδον ὡς σύμβολον δυνάμεως καὶ συνέσεως καὶ βαθυστοχάστου ὁδηγοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὰς μεγάλας γραμμάς, τὰς ὁποίας ἐχάραξαν ἐν τῇ πορείᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἐνδοξοὶ Πατριάρχαι διὰ μέσου πόνων, μαρτυρίων καὶ θυσιῶν τοῦ αἰωνίου τούτου Γολγοθᾶ, τοῦ ὁδηγούντος εἰς τὴν χαρὰν καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἀναστάσεως.

Ταπεινῶς δ' εὐχόμεθα τῇ Ὑμετέρᾳ Θεοφρουρήτῳ Κορυφῇ, ὅπως ὁ Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐνισχύῃ Αὐτὴν εἰς τὰς μεγάλας προσπάθειαις Της πρὸς τήρησιν ἐν ἀσφαλείᾳ τοῦ πνευματικοῦ τούτου Φάρου τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ κατευθύνῃ τὰς βουλὰς Αὐτῆς πρὸς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως».

Εἰς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Πατριάρχης εἰπὼν τὰ ἐξῆς:

«Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία καὶ ἡμεῖς προσωπικῶς μετὰ μεγίστης χαρᾶς, ἀγάπης καὶ τιμῆς ὑποδεχόμεθα ὑμᾶς, τοὺς τιμιωτάτους ἐκπροσώπους τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ Ἱερῷ τούτῳ Κέντρῳ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἐκτιμῶμεν βαθύτατα τὴν ἐκδήλωσιν ταύτην, τὴν ὁποίαν δεχόμεθα ὡς ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων στοργῆς τῆς προσφιλεστάτης θυγατρὸς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Μητέρα αὐτῆς, τὴν Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν.

Αἱ ἀντιδόσεις τῶν βακτηριῶν πεποιθήματι ὅτι ἐκφράζουσι τὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλοστηρίξεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, εἰς πλήρωσιν τῆς παυλείου ἐντολῆς «ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε», ἐπὶ τῷ τέλει προσφορᾶς ἀποτελεσματικώτερας μαρτυρίας ὑπὲρ τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ μέσης καρδίας τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ, τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ ἀπαξάπαση τῇ Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῷ ἀδελφικῷ τούτῳ ἀσπασμῷ.

Διαβεβαιούμεθα ὅτι κατὰ τὴν ταπεινὴν ἡμῶν Πατριαρχικὴν διακονίαν θὰ καταβάλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν εἰς ἔτι μείζονα αὐξήσιν τῆς Διορθοδόξου συνεργασίας οὕτως, ὥστε ἐν σταθερᾷ Πανορθοδόξῳ ἐνότητι νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου διὰ τὴν ἐνότητα ἀπάντων τῶν εἰς Αὐτὸν πιστευόντων, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι εἰς τὴν προσπάθειαν ἡμῶν ταύτην θὰ ἔχωμεν ὀλόθυμον τὴν συνεργασίαν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Παρακαλοῦμεν, ὅπως, ἐπανακάμπτοντες εἰς τὰ ἴδια, μεταφέρητε τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν εὐλογίαν ἡμῶν πρὸς τὸν εὐσεβῆ Ἑλληνικὸν λαόν.

Καλῶς ἤλθατε, ἅγιοι ἀδελφοί!».

Ἐπιηκολούθησεν ἐγκάρδιος συνομιλία, καθ' ἣν διετρανώθησαν καὶ αὐθὶς τὰ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον αἰσθημάτων τιμῆς καὶ εὐλαβείας τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀκολούθως παρετέθη γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς ἀντιπροσωπείας.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Γ. Α. Σακελλίωνος, Τὸ Ναυάγιο. Ἀθήνα 1972, σσ. 188. Ἀποτελεῖ ὄντως παρήγορον γεγονός, ὅτι τὰ κείμενα τοῦ «Ναυαγίου», τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν ὡς χρονογραφήματα εἰς καθημερινὰς ἐφημερίδας, ἐκδίδονται καὶ αὐτοτελῶς εἰς βιβλίον. Ὅχι διότι ὁ συγγραφεὺς προσθέτει ἓνα τίτλον ἀκόμη εἰς τὰ «ἔργα τοῦ ἰδίου», ἀλλὰ διότι ἡ ἐκδοσίς των σημαίνει μίαν νίκην τοῦ σοβαροῦ καὶ μὲ πνευματικούς στόχους χρονογραφήματος. Ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται νὰ τὸν δροσίξῃ πνεῦμα ὑγείας, καθὼς διεξέρχεται τὰς σελίδας τοῦ «Ναυαγίου», τὸ ὅποσον ἀνοίγει μὲ δύο χωρία ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ: «... Ἀγαπῶν ἀργύριον οὐ πληθήσεται ἀργυρίου· καὶ τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει αὐτῶν γέννημα; καὶ γε τοῦτο ματαιότης...». «... Καρδία σοφῶν ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ καρδία ἀφρόνων ἐν οἴκῳ εὐφροσύνης...» (Ἐκκλ. ε' 10 καὶ ζ' 4). Ὅπως ἐξομολογεῖται εἰς τὸν δοκιματικὸν χαρακτήρος πρόλογόν του ὁ κ. Σακελλίων, ὅλα τὰ κείμενα τοῦ τόμου αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὴν «ἐκ βαθέων» ἀνησυχίαν του διὰ τὸ μέλλον. Μὲ στοχασμὸν σοβαρὸν, μὲ χριστιανικὴν συνείδησιν καὶ τόλμην, τάσσειται μὲ τὴν ἡρωϊκὴν ἐκείνην παράταξιν τῶν νεοελλήνων, ποῦ συνεχίζουσι — ὡς ὁ Παπαδιαμάντης — τὴν βυζαντινὴν καὶ μεταβυζαντινὴν παράδοσιν σκέψεως καὶ ζωῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ χρόνος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει περαιτέρω ἐπέκτασιν, διὰ νὰ ἀνθολογήσωμεν ἐκ τῶν ζωντανῶν — καὶ ἐν πολλοῖς θρησκευτικῶν — τούτων κειμένων, καὶ νὰ τονίσωμεν καὶ οὕτω τὴν ἀξίαν των. Δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο εἰς πρώτην εὐκαιρίαν ὁ ἀναγνώστης, ὁ ὁποῖος δὲν θέλει μόνον ἓνα κόσμον εὐχάριστον εἰς τὰς σελίδας τοῦ ἐλαφροῦ χρονογραφήματος, ἀλλ' ἐπιμένει εἰς τὴν ἀναζητήσιν ἐνὸς καλυτέρου κόσμου καὶ δὲν φοβεῖται τοὺς προβληματισμοὺς καὶ τὰς ἀναθεωρήσεις, ὅταν δι' αὐτῶν πλησιάζῃ γνησιωτέρας μορφᾶς τῆς χριστιανικῆς, μεταβυζαντινῆς, νεοελληνικῆς ζωῆς.

Βασ. Κραψίτη, Θεσπρωτικά, τ. Α', Ἀθήνα 1972, σσ. 176. Ὁ γνωστὸς λόγιος καὶ ποιητὴς κ. Βασ. Κραψίτης, συνεχίζων τὴν συγγραφικὴν του δραστηριότητα, προσφέρει διὰ τοῦ παρόντος πρώτου τόμου τῶν «Θεσπρωτικῶν» του μίαν σημαντικώτατην ὑπερησσίαν ὄχι μόνον εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα του, τὴν εὐαυδρον Ἡπειρον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν νέον Ἑλληνισμόν γενικώτερον. Μὲ τὸν ποιητικὸν μάλιστα λόγον του ζωντανεῖ ἱστορικὰς σελίδας τοῦ ἡρωϊκοῦ ἱστορικοῦ θεσπρωτικοῦ παρελθόντος καὶ φρονηματίζει ἄριστα τὸν σύγχρονον νέον ἀναγνώστην, εἰς τὸν ὁποῖον προσφέρει ἔτοιμον καὶ ἐκλαϊκευμένον τὸ ἱστορικὸν ὑλικὸν τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων—ἱστοριοδιφῶν. Τὸ πάθος τοῦ ποιητοῦ διὰ τὰ πάθη τῆς πατρίδος του καὶ τὴν δόξαν τῆς δὲν κρύβονται· εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ ἐπιβάλλεται ἡ χρῆσις πολλῶν ἐκ τῶν σελίδων του εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἡπείρου, διὰ τὴν ἔξαρσιν τοῦ γνησιοῦ αἰσθήματος τῆς φιλοπατρίας εἰς τὰς ἀγνάς ψυχὰς τῶν μαθητῶν.

Ἀξίζει νὰ ἐξαρθῇ ἐνταῦθα καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ συγ-

γραφώς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφιερώνει τὰς περισσοτέρας σελίδας τοῦ μετὰ χειρᾶς ἔργου του. Ὄντως, ἐκ τῶν πέντε κεφαλαίων τοῦ βιβλίου του, τὰ τέσσαρα εἶναι ἐκκλησιαστικά: 1) «Ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς στὴ Θεσπρωτία» (σελ. 7-30). 2) «Ἡ τουρκοκρατία στὴ Θεσπρωτία κατὰ τὴν περίοδο 1893-1913» (σελ. 31-81). 3) «Ὁ Παραμυθιώτης ἔθνομάρτυρας μητροπολίτης Τρίκκης Διονύσιος ὁ Φιλόσοφος» (σελ. 83-111). 4) «Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Παραμυθίας καὶ οἱ ἐπισκοπικοὶ θρόνοι Εὐβοίας, Φωτικῆς καὶ Βουθρωτοῦ» (σελ. 113-172) καὶ 5) «Σύγχρονοι Θεσπρωτικοὶ κληρικοὶ Ἐθνομάρτυρες» (σελ. 173-176).

Τὸ βιβλίον καλαισθήτως ἐκτυπωθὲν τοῦτο βιβλίον τοῦ κ. Βασ. Κραψίτη τιμᾶ καὶ τὸν συγγραφέα καὶ τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα του, διὰ τῆς πνευματικῆς προσφοράς καὶ σοβαρᾶς συμβολῆς εἰς τὸν φωτισμὸν σκοτεινῶν σελίδων τοῦ Γένους, μὲ συνείδησιν καὶ φρόνησιν ὀρθήν.

«Ἀθωνικοὶ Διάλογοι» — Ὁρθόδοξον Περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Ἁγιορειτῶν Μοναχῶν. Ἰπεύθυνος: Θεόκλητος Μοναχὸς Διονουσιάτης.

Οἱ φιλομόναχοι κύκλοι τῆς ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας θὰ πανηγυρίσουν ἀσφαλῶς μὲ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ νέου ἁγιορειτικοῦ περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται εἰς τὰς Κερυὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ ἤδη ἐκυκλοφόρησε τὸ 3ον τεῦχος του (Αὐγούστος 1972). Τὸ περιοδικόν ἐκδίδεται περὶ τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς καὶ ἔχει περιεχόμενον, ἐκκλησιαστικοῦ-μοναστικοῦ χαρακτῆρος, ἄκρως ἐνδιαφέρον. Εἰς τὰς σελίδας του δὲν παρελάνουν ἀπόψεις καὶ θέσεις τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου, ποὺ γνωρίζουν τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τὸν Μοναχισμόν ἀπὸ τὰ βιβλία ἢ καὶ ἀπὸ συντόμους ἐπισκεψῆς ἢ γνωριμίας μὲ τὸν ἄθωνικὸν τόπον ἢ τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ μελετήματα, στοχασμοί, ἄρθρα, κριτικά, ἀνησυχία καὶ διάλογοι τῶν Μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐπὶ συγχρόνων θεμάτων τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Μοναχισμοῦ τῆς. Εἰλικρινῆς ἔκφρασις τῶν ἐμπειριῶν τῶν συγχρόνων ἁγιορειτῶν εἶναι οἱ «Ἀθωνικοὶ Διάλογοι», τοὺς ὁποίους διευθύνει καὶ, κατὰ τὸ πλεῖστον, γράφει ὁ εὐφῆμως γνωστὸς συγγραφεὺς τοῦ βραβευθέντος ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἔργου «Μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς», μοναχὸς π. Θεόκλητος Διονουσιάτης.

Τὸ περιοδικόν γράφεται, δακτυλογραφεῖται καὶ πολυγραφεῖται ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν ὑπάρχει τυπογραφεῖον. Ὅμως, ἡ ἐπιμέλεια εἰς τὴν ὕλην καὶ τὴν οἰκονομίαν τῆς, εἰς τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τὴν διὰ βυζαντινῶν κοσμημάτων καλλιτεχνικὴν ἐμφάνισιν εἶναι τόση, ὥστε εἰλικρινῶς εὐχόμεθα νὰ συνεχισθῇ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἢ ἐκδόσις τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ μὲ τὴν αὐτὴν σεμνότητα, τὴν ἐξωτερικὴν πτωχεῖαν, ἀλλὰ τὸν ἐσωτερικὸν πλοῦτον, τὸν «προσωπικόν» χαρακτῆρα τοῦ περιοδικοῦ, ποὺ ἀποπνέει ἁγιορειτικὸν ἄρωμα, δίχως τὰς προκλητικὰς ἐπιδείξεις τῆς συγχρόνου τυπογραφίας. Ὅσους κόπους πάντως καὶ ἀν κοστίζη εἰς τὸν π. Θεόκλητον καὶ τοὺς συνεργοὺς του, ἀξιῶ εἰς τὴν συνέχισιν τῶν «Ἀθωνικῶν

Διαλόγων» ὑπὸ τὴν παροῦσαν χαρακτηριστικὴν καὶ καλαισθητὴν ἐμφάνισιν των. Εἶναι μία παρουσία γνησίως μοναστικὴ καὶ ὀρθόδοξος.

Ἀπὸ τὰ περιεχόμενα τοῦ γ' τεύχους θὰ ἡδυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν τ' ἀκόλουθα. α) Γράμματα ἐνὸς Ἐρημίτου, ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἱεράς εἰκόνης καὶ τῆς τέχνης τῆς, β) Ἀθωνικοὶ διάλογοι (περὶ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς καρδίας κατὰ τὴν ἀσκητικὴν ἀντίληψιν καὶ πείραν), γ) Ἐπιστολὴ «πρὸς τὴν ἐν μοναζούσαις σεμνοτάτην Ξένην» τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, δ) Περὶ τοῦ Ὁρθόδοξου Μοναχισμοῦ («Ἀποχριστιανισμὸς» καὶ νέαι δυνατότητες — Νέαι μορφᾶι ἀφιερώσεως) — Ἡμι-μοναχισμὸς καὶ Παρα-μοναχισμὸς — Διατὶ ἐν ἀνυποληψίᾳ ὁ Μοναχισμὸς), ε) Σκέψεις διὰ τὴν Μεγάλην Σύνοδον, ς) Θεωρητικὸν τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου Ἱεροσολύμων, ζ) Βιβλιοκρισίαι («Ἄνθη τῆς Ἐρήμου» — «Ἐπὶ τῆς σήμερον νοσταλγία τῆς Ὁρθοδοξίας»), η) Διαλεγόμενοι περὶ βιβλίων (συνεχίζεται ἡ αὐστηρὰ κριτικὴ τοῦ — πολλοὺς σκανδαλίσαντος μὲ τὴν προκλητικὴν καὶ ἀσεβῆ στάσιν του ἐναντι τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων — βιβλίου νέου τινὸς φιλοσοφοῦντος θεολόγου) καὶ θ) Τὰ ρν' κεφάλαια «Περὶ προσευχῆς» Εὐαγγερίου Ποντικοῦ.

Εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Μοναχισμοῦ τῶν ἡμερῶν μας οἱ «Ἀθωνικοὶ Διάλογοι» παρέχουν πολλὰς ἐλπίδας — καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τοὺς φιλομοναχούς ποὺ ἀγωνίζονται μὲ πλεῖστα ἐμπόδια μέσα εἰς ἓνα τόσον ἀντιμοναστικὸν καὶ ἀντιχριστιανικὸν πολλακίς κόσμον. Εἶναι δὲ ἀξία πάσης ἐξάρσεως καὶ θερμῶν ἐπαίνων καὶ ἡ ἀφιλοκερδῆς προσφορὰ τῶν Μοναχῶν — ἐκδοτῶν, διότι τὸ περιοδικόν των, τὸ ὁποῖον συντηρεῖται δαπάναις των καὶ μὲ ὀλίγας προαιρετικὰς εἰσφορὰς φίλων, «διανέμεται δωρεάν»! Ἄς εὐχηθῶμεν, ὅτι θὰ ἐκτιμηθῇ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων δεόντως ἢ μεγίστη σημασία ποὺ ἔχει ἢ προσφορὰ τῶν «Ἀθωνικῶν Διαλόγων» διὰ τὰς ἡμέρας μας καὶ θὰ ἐνισχυθῇ, διὰ νὰ μὴ διακοπῇ — τοῦλάχιστον δι' οικονομικοὺς λόγους — ἡ κυκλοφορία των.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ὁ Μέγας Ἀντώνιος. Βίος καὶ πολιτεία, ὑπὸ μ. Ἀθανασίου, Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Διηγήσεις, Ἀποφθέγματα καὶ Ἐπιστολαί, ἐκ διαφόρων ἀσκητικῶν συλλογῶν, Παρανέσεις, ἐκ τῆς Φιλοκαλίας τῶν ἱερῶν νηπτικῶν. Ἐκδόσεις Βασ. Ρηγοπούλου. (Εἰσαγωγή Ἐδαγγ. Δεληδήμου. Μετάφρ. σχόλια, παρατηρήσεις: Θ. Δ. Σακελλαρίου. Λογοτεχνικὴ ἐπιμέλεια μεταφράσεως Π. Δ. Παπαδημητράκοπούλου, Θεσ/κη 1971, σ. 286. Ἐπιωφελεῖς βιβλίον δι' εὐσεβεῖς ψυχάς.

Νικ. Π. Βασιλειάδης, Μάρκος ὁ Εὐγενικός καὶ ἡ ἐνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν, Ἐκδ. Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ» Ἀθήναι 1972, σ. 246.

Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ λυκόφως τοῦ Μαρξισμού, Ἀθήναι 1972, σ. 456.

Ἐξαιρέτα πονήματα καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιστασίας συντεταγμένα.

Ἀρχιμ. Δαμασκηνοῦ Ἀντ. Βρακᾶ, Ἡμερολόγιο αἵματος, Ἰωάννινα 1972, σ. 128.

Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βησσαρίωνος, Ἀρχιεπισκόπου Λαρίσης καὶ Τρίκκης τοῦ Θαυματουργοῦ, ἐκδίδεται προνοία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Σερραφείμ, Ἀθήναι 1971, σ. 86.

Μητροπολίτου π. Ἡλείας Γερμανοῦ Ῥήματα Ζωῆς (Διαλέξεις Ἡθικοκοινωνικαί) τόμος Α', Ἀθήναι 1972, σ. 172.

Ἀλεξάνδρου Χρ. Γουσίδου, δ. Θ. Ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης ὡς φυσικὸς ἐπιστήμων καὶ Ἐκκλησιαστικὸς ἔχτωρ, ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περ. «Γρηγόριος ὁ Παλαμάς», ΝΔ' ΝΕ' 1971)72. Θεσ/νίκη 1972, σ. 24.

Ἐπισκόπου Γρατιανοῦ πόλεως Ὑακίνθου, Ἐνώπιος Ἐνωπίω Ἀθήναι, σ. 256.

Γεωργίου Θ. Ζώρα, Καθηγητοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν καὶ Ρώμης, Νέα Καλβικὰ, (1. Ἡ δευτέρα διακονή εἰς Φλωρεντίαν. 2. Ἀγνώστου ποιήματος ἀπόσπασμα. 3. Ὁ Κάλβος καὶ ἡ Νεοελληνική), Βιβλιοθήκη Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας Νο 48, σ. 62, Ἀθήναι 1970.

Τοῦ αὐτοῦ, Πένθος θανάτου, ζωῆς μάταιον καὶ πρὸς Θεὸν ἐπιστροφή, Βιβλιοθήκη Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας, Νο 49, σ. 130, Ἀθήναι 1971.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἐπιφανίου Δημητριάδου δοκίμιον «Περὶ πενίας». Κείμενα καὶ Μελέται Νεοελληνικῆς Φιλολογίας Νο 68, σ. 16, Ἀθήναι 1970.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἄγνωστα ἔγγραφα τοῦ ἀπορρήτου Ἀρχείου τοῦ Βατικανοῦ περὶ τῆς ἐλληνικῆς Ἐπαναστάσεως Α' 1821, σ. 40, Ἀθήναι 1971.

Τοῦ αὐτοῦ, Στεφάνου Κομμυτᾶ ἐπιστολαὶ περὶ γλώσσης καὶ παιδείας, κείμενα καὶ Μελέται Νεοελληνικῆς Φιλολογίας, Νο 74, σ. 20, Ἀθήναι 1971.

Ἀρχιμ. Φωτίου Σ. Κωνσταντινίδου, Ὁ Ἰδρυτὴς καὶ Προστάτης τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας Ἀπόστολος Βαρνάβας, Λευκωσία 1971, σ. 44.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 33, 34, 35 καὶ 36 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος Ἀσβεσταρείου, 2) Ἁγίου Γεωργίου Γιαννιτσῶν, 3) Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Γιαννιτσῶν, 4) Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου Γιαννιτσῶν, 5) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Γιαννιτσῶν, 6) Ἁγίου Δημητρίου Ἐδέσσης, 7) Ἁγίου Μετῶ Καλυβίων, 8) Ἁγίου Ἀθανασίου Κουφαλίων, 9) Ἁγίου Γεωργίου Κουφαλίων, 10) Γενήσεως τοῦ Σωτῆρος Κρύας Βρύσης, 11) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Λάκκας, 12) Ἁγίου Ἀθανασίου Λειβαδίτης, 13) Ἁγίου Νικολάου Λεπτοκαρυῆς, 14) Ἁγίων 318 Θεοφόρων Πατέρων Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου Ριζαρίου, 15) Ἁγίου Δημητρίου Πολλῶν Νερῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρῦξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ἐδέσσει τῇ 30ῇ Σεπτεμβρίου 1972

† Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας ΚΑΛΑΙΝΙΚΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κίτρους

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων διὰ τὴν πληρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν ἐνοριῶν: α) Προφήτου Ἡλιοῦ ἐν Ἀρωνᾶ, β) Ἁγίου Παύλου ἐν Μεθώνη, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων καὶ τῶν Κανονισμῶν ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρῦξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά καὶ πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κατερίνῃ τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1972

† Ὁ Κίτρους ΒΑΡΝΑΒΑΣ

ΚΡΑΤΙΚΟΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΝ ΨΥΧΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 18/21-9-1972 ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κρατικοῦ Θεραπευτηρίου Ψυχικῶν Παθήσεων Ἀθηνῶν, ἐκδοθείσης κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. ΖΙ3/56627/2/12/71 Διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Κοινων. Ὑπηρεσιῶν, ἀπεφασίσθη ἡ πλήρωσις μιᾶς (1) μονίμου θέσεως ἱερέως τοῦ Ἰδρύματος, πληρουμένης κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 13 τοῦ Ν.Δ. 3097/54.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν κατάληψιν τῆς θέσεως ταύτης καὶ κεκτημένοι τὰ ὑπὸ τῶν ἄρθρων 14-20 τοῦ Κώδικος ὑπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. τοῦ Ὄργανισμοῦ τοῦ Ἰδρύματος καὶ τοῦ Ν.Δ. 3097/54 ὀριζόμενα προσόντα, δεόν ὅπως ἐντὸς 40 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς τελευταίας δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν Γραμματείαν τοῦ Ἰδρύματος (Δαφνί) τὰς σχετικὰς αἰτήσεις μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν.

Διὰ πᾶσαν σχετικὴν πληροφορίαν ἀπαντᾶς οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται ν' ἀπευθύνωνται εἰς τὸ Γραφ. Προσωπικοῦ τοῦ Ἰδρύματος (Δαφνί) κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας καὶ ὥρας.

Ἐν Δαφνίῳ τῇ 27ῃ Σεπτεμβρίου 1972

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.
ΜΙΧ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΙΣ ΣΩΦΡ. Δ/ΣΕΩΣ Δ/ΝΣΙΣ Δ/ΣΕΩΣ ΦΥΛΑΚΩΝ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Πληροφορία: Ε. Ρήγγα.
Τηλέφωνο: 546-335
Ἀριθ. Πρωτ. 94176.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4-10-1972

1. Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης λαβὼν ὑπ' ὄψιν:

1ον) Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 796/72 πράξιν τοῦ ΑΣΔΥ καὶ

2ον) Τὸ ἄρθρον 28 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 9/70 κανονισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρόκειται νὰ προβῇ εἰς πληρωσιν κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ προμνησθέντος Κανονισμοῦ μιᾶς (1) κενῆς θέσεως τακτικοῦ ὑπαλλήλου τοῦ Κλάδου ἱερέως τῆς Α' κατηγορίας ἐπὶ εἰσαγωγικῷ βαθμῷ 7ου ἀνγκύρης ὀργανικῶς εἰς τὴν Δικαστικὴν Φυλακὴν Κορυδαλλοῦ.

2. Προσόντα διὰ τὸν διορισμὸν εἰς τὴν ὡς ἄνω θέσιν ὀρίζονται:

α) Πτυχίον Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου. Ἐν ἐλ-

λείπει υποψηφίων πτυχιούχων Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου δυνατόν να διορισθῆ και κληρικός κεκτημένος πτυχίον Παιδαγωγικής Ἀκαδημίας ἢ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου, ὅποτε εισαγωγικός βαθμὸς ὀρίζεται ὁ 8ος.

β) Ἰδιότης κληρικοῦ μὴ ἐφημερίου.

γ) Νόμιμος ἡλικία. Ὡς τοιαύτη θεωρεῖται τὸ 21ον ἔτος συμπληρωμένον μέχρι καὶ τοῦ 50οῦ.

Καλοῦνται ὅθεν οἱ υποψήφιοι, οἱ κεκτημένοι τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως μέχρι τῆς 15ης Νοεμβρίου 1972 ὑπαβάλλουν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης (Δ/σιν Δ/σεως φυλακῶν, τμήμα προσωπικοῦ) αἰτήσιν, συνοδευμένην ὑπὸ τῶν κάτωθι δικαιολογητικῶν.

1) Τίτλου σπουδῶν. 2) Πιστοποιητικοῦ τοῦ οἰκείου Δημάρχου ἢ Προέδρου Κοινότητος περὶ ἐγγραφῆς εἰς τὰ μητρώα, ἐξ' οὗ νὰ ἐμφαίνεται καὶ τὸ ἔτος γεννήσεως (1923 ἕως 1951)

3) Βιογραφικοῦ σημειώματος περὶ σπουδῶν καὶ ἀσχολιῶν.

4) Ὑπευθύνου δηλώσεως Νομιμοφροσύνης (ἄρθρ. 3 Ν.Δ. 1017/71).

5) Ὑπευθύνου δηλώσεως περὶ προϋπηρεσίας, καταδίκης κ.λ.π. (ἄρθρ. 1 ἄρ. 10 Β.Δ. 660/65). Σχετικὰ ἔντυπα παρέχονται ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας).

6) Ἀποδεικτικοῦ τυχόν ἰδιότητος ἐκ τῶν ἐν ἄρθροις 23, παρ. 3 τοῦ Ν. 1811/51 19 παρ. 4 τοῦ Ν.Δ. 75/1970 καὶ τοῦ Ν.Δ. 61/1968 καὶ 79/1969.

Οἱ υποψήφιοι δέον νὰ ὄσιν ὑγιεῖς καὶ ἀρτιμελεῖς καὶ νὰ ἔχουν ἐκπληρώσει τὰς στρατιωτικὰς τῶν ὑποχρεώσεις.

Πλεόντες πληροφορίες παρέχονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης (Τμήμα Προσωπικοῦ φυλακῶν Τηλ: 525-908 καὶ 546-335).

Ἐντολῆ Ὑπουργοῦ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Α. ΜΠΑΛΗΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΣΚΥΡΟΥ

Π ρ ᾱ ξ ι ς 389

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν,

α) Τὰ ἄρθρα 17, 20, 33, 35, καὶ 181 παρ. 27 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 9/70 Κανονισμοῦ (Κ.Ε.Υ.).

β) Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 734/4.9.72 ἡμετέραν προκήρυξιν.

γ) Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 7/3.10.72 γνωμοδότησιν τοῦ ἀρμοδίου Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου, καὶ

δ) Τὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν τοῦ Ἐλευθερίου Σταμπέλου,

Διορίζομεν

Τὸν Ἐλευθέριον Σταμπέλου ἐπὶ συμβάσει καὶ διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1972 μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1973 εἰς τὴν κενὴν καὶ νομοθετημένην θέσιν τοῦ Γραφέως (Κλάδος Β'1) τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου, ἐπὶ μισθῷ καὶ βαθμῷ 11φ.

Ἐν Κόμῃ τῆ 4.10.1972

† Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου ΣΕΡΑΦΕΙΜ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Κ Ω Ν. Γ. Μ Π Ο Ν Η Σ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Α Ι

A) Ἐσωτερικοῦ : Δρχμαὶ 200 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 9 ἑτησίως

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 9.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Διορθόδοξα, διεκκλησιαστικά καὶ παγκόσμια προβλήματα. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

Μητροπ. Μυτιλήνης Ἰακώβου, Ὁ ἐθνομάρτυς Μητροπ. Κυδωνίων Γρηγόριος καὶ ἡ πολυκλαυστος πόλις τῆς Αἰολίδος.

Μητροπ. Εἰάνθης Ἀντωνίου, Εἰσήγγις εἰς τὸ Συνέδριον Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν Ἐκκλ. Παιδείας.

Μητροπ. Καλαβρίας Αἰμιλιανού, Σχέσις τῆς Λατρείας μετὰ τὴν ζωὴν.

Ἐπισκόπου Μαρτίας Δανιὴλ, Πρὸ πάντων Θεός.

Ἰωάννου Καμίρη, Ἀ διάσκεψις τῆς Προπαγανδιστικῆς τῆς Ἀγ. καὶ Μ. Συνόδου τῆς κατ' ἀνατολὰς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς.

Ἀρχιμ. Χριστ. Παρασκευαΐδου, Ὁ θεσμὸς καὶ τὸ ἔργον τῆς Δ.Ι.Σ. ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος.

Ἀρχ. Καλλινίκου Καρούσου, Ὁ μοναχισμὸς εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ρουμανίαν.

Ἱερ. Γεωργίου Καψάνη, Ὁ Ἀγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὡς Ἱεραπόστολος.

Πρεσβ. Γ. Παπαδημητρίου, Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς.

Χρυσ. Νεαμονιτάκη, Ἡ κρίσις τῶν ἠθικῶν ἀξιών ὡς παράγον ἐγκληματικότητος.

Ἰωάννου Δ. Δρούλια, Ὁ μέγας ἀνὴρ τοῦ αἰῶνος χριστιανὸς ἀνθρωπιστῆς Ἀλ. Σβάιτσερ.

Γρ. Στάθη, Τὸ χρονικὸν τῆς συστάσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος Βυζ. Μουσικολογίας.

Γεωργ. Μπετῆ, Ἡ δυνατότης κυκλοφορίας ἐντύπων τῶν Χιλιαστῶν.

Ἀλεξ. Κορακίδου, Τὸ ὄραμα τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελεποῦ.

Ἀνακοινωθὲν Διορθ. Θεολογικοῦ Συμποσίου Θεσ/νίκης 1972.

Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι.

Παρατηρήσεων στήλη. Ἐκκλησιαστικά Χρονικά. Βιβλιοκρισίαι. Νέα βιβλία. Παράρτημα.